

การศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถ
พิเศษทางด้านทัศนศิลป์

นางสาวพาสณา แดงจันทร์

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF ENHANCING DRAWING AND PAINTING ABILITIES OF VISUAL ART
TALENTED CHILDREN AGED 9-11 YEARS OLD

Miss Pasana Dangchan

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education

Department of Art, Music, and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสี
ของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้าน
ทัศนศิลป์

โดย

นางสาว พาสณา แดงจันทร์

สาขาวิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.ชนบพร วัฒนสุขชัย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

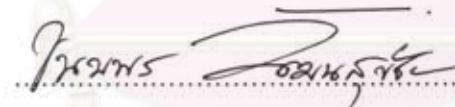

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ชนบพร วัฒนสุขชัย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

ศูนย์วิจัยสุขภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พาสนา แดงจันทร์ : การศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ (A STUDY OF ENHANCING DRAWING AND PAINTING ABILITIES OF VISUAL ART TALENTED CHILDREN AGED 9-11 YEARS OLD) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. ขนบพร วัฒนสุขชัย, 231 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ 3 ด้าน คือ 1)ด้านความสนใจความถนัด 2)การเรียนการสอน 3)สภาพแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ จำนวน 30 คน และ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองจำนวน 29 คน และครูศิลปศึกษาจำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และ แบบสังเกตสำหรับเด็กนักเรียน โดยใช้ค่าความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนแบบสอบถามครูศิลปศึกษาและผู้ปกครอง ใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่ามัธยเทศคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ทั้ง 3 ด้าน มีดังนี้

1. ด้านความสนใจความถนัด จากการสัมภาษณ์ เด็กนักเรียนพบว่า ส่วนมากมีความชอบ ความสนใจ ในศิลปะเป็นพื้นฐาน มีความตั้งใจในการทำงานศิลปะ ชยันมีใจซื่อ มีจุดสังเกต และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากการดูภาพหนังสือ นิตยสาร ภาพผลงานใน สดุดีบุตร หรือรูปภาพทางศิลปะจากแหล่งความรู้อื่นๆ

2. ด้านการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียน พบว่า ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีการสอนศิลปะเพิ่มเติมหลังเลิกเรียน และจัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน มีการวิจารณ์งาน ดิชม ให้ข้อเสนอแนะ และเป็นทีปรึกษาให้นักเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน ช่วยเหลือดูแลในการปฏิบัติงานศิลปะ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระ มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อสถานที่พร้อมในการเรียน การสอน นำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่หน่วยงานต่างๆจัดขึ้น พานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานที่ ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ และนำผลงานศิลปะของนักเรียน ไปจัดแสดง จากแบบสอบถามครูศิลปศึกษาพบว่ามีการส่งเสริมการเรียนศิลปะของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับของการปฏิบัติมากที่สุดทุกข้อ โดยครูให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการปฏิบัติงานศิลปะทั้งในและนอกชั้นเรียนอยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด ด้านกิจกรรม พบว่า มีการส่งเสริมให้ทำกิจกรรมศิลปะนอกเวลา ในระดับการปฏิบัติมาก โดยมีการจัดโครงการพิเศษเพื่อการคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะเพื่อส่งเสริม สนับสนุนความสามารถให้เป็นทีประจักษ์ และ นำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่องค์กรเอกชนและหน่วยงานต่างๆจัดขึ้นอยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด

3. ด้านสภาพแวดล้อม แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ 3.1) ด้านสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวจากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือ ดูแลการทำงานศิลปะของนักเรียนโดยการซื้ออุปกรณ์ ให้คำแนะนำปรึกษาด้านการทำงานศิลปะ ชมเชย และให้กำลังใจ สนใจและรับฟังความคิดเห็น นอกจากนี้ยังพามาเรียนไปร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ พาไปชมแหล่งความรู้ทางศิลปะ จัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน จัดพื้นที่ทำงาน รวมทั้งนำผลงานศิลปะของนักเรียนมาตกแต่งบ้าน จากแบบสอบถามผู้ปกครอง พบว่า มีการส่งเสริมการเรียนศิลปะของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก โดยข้อที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานศิลปะกับบุตรหลานของตนเองเสมอ สำหรับ สภาพแวดล้อมภายในครอบครัวข้อที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวให้การยอมรับในความสามารถทางศิลปะของนักเรียนและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน 3.2) ด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ เด็กนักเรียนพบว่า นักเรียนมีกลุ่มเพื่อนที่ชอบศิลปะ เหมือนกับนักเรียน และมีการคุยแลกเปลี่ยนปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการทำงานศิลปะอยู่เสมอ จากแบบสอบถามครูศิลปศึกษาพบว่า ภายในห้องเรียน และภายในโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนศิลปะของนักเรียนอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ภายในห้องเรียนสิ่งที่ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานศิลปะของนักเรียน ทางด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบว่า สิ่งที่ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การนำผลงานศิลปะของนักเรียนมาแสดงที่บอร์ดหรือห้องแสดงผลงาน

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....นางสาว แอวณันท์.....
สาขาวิชา ศิลปศึกษา.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 2553.....

5083367427 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS : FACTORS ENHANCING / DRAWING AND PAINTING / VISUAL ART TALENTED / CHILDREN AGED 9-11 YEARS OLD

PASANA DANGCHAN : A STUDY OF ENHANCING DRAWING AND
PAINTING ABILITIES OF VISUAL ART TALENTED CHILDREN AGED 9-11
YEARS OLD. THESIS ADVISOR : LECTURER. KHANOBKHORN
WATTANASUKCHAI, Ph.D. 231 pp.

The objectives of this research were to study of factors of enhancing drawing and painting abilities of visual art talented children aged 9-11 years old into 3 categories 1) Interest and skill 2) Learning and teaching 3) Environment. The research sample of this study were 30 of children aged between 9-11 years old who has visual art talented, group of 29 of parents, and 14 of art teachers. The compose of using equipment in this research study were interview form, observation form and questionnaire Collecting data by using the frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation of statistic analysis.

The research findings were found that the factors that can support painting ability age between 9-11 years old were:

1. Interest and skill: The result in this category show that most of children are interested in art as a basic nature and tend to be pay attention in practicing art skill and find out more knowledge from various sources such as book, magazine, art program and art gallery.
2. Learning and teaching: The result from interview children show that most of art teachers always teach student to do art practice after the class, provide books and various type of media that can encourage inspiration and creative thinking, give advice and comment in art work both inside and outside the class. In addition, art teachers always provide equipment and place for students to do art work with freedom and bring students to attend special events and art activities that organized by many institutes. They also bring students' art work to public through exhibition. From the answer of art teachers in questionnaire found that teachers always support students by giving advice in art work, helping students when doing art work both inside and outside the class, From over all factors, the article that art teachers always do the most is organize a special project to choose the visual art talented students to promote the abilities to public and bring students to attend special events and art activity that organized by private companies and government.
3. Environment: 1) Environment in family, from the answer of children after interview show that parents always encourage students to do art practice by providing equipment and book that inspire children, giving advice and listening to children's opinion, moreover parents usually take their children to the source of art or exhibition and bring their children art work to decorate the house. From the answer of parents in questionnaire show that parents always giving compliment in their children's art work, but the most thing that they always do to make the positive environment in family is recognize children visual art talent and keep up the good interaction with children. 2) Environment in classroom, The result after interview students expose that students have group of friends who are interested in art the same as them and they usually exchange their opinions about art work. From the answer of art teachers in questionnaire show that during a class, the most thing that art teacher usually do to stimulate and encourage students to practice art work is building the positive environment. In addition, teachers always display students' art works at the boards, wall and art gallery in order to build a positive environment within school.

Department : ... Art, Music and Dance Education ...

Student's Signature *Pasana Dangchan*

Field of Study : ... Art Education ...

Advisor's Signature *Khanobkhorn W.*

Academic Year : ... 2010 ...

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความสามารถของ อาจารย์ ดร.ชนบพร วัฒนสุขชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาใช้เวลา ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วง กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อ่ำไพ ตริณสาร ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณคณาจารย์สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้การอบรมสั่งสอนมา ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ของ ศาสตราจารย์ศรียานิยมธรรม รองศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม, รองศาสตราจารย์สมโภชน์ ทองแดง, รองศาสตราจารย์ทินกร กาษรสุวรรณ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทินกร บัวพูล, อาจารย์นนทิวรรค์ จันทนะผะลิน, อาจารย์สังคม ทองมี, อาจารย์เลิศ อานันทนนะ, อาจารย์วิรัตน์ คุ่มคำ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และตรวจสอบแก้ไข ตลอดจนให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนส่วนหนึ่งสนับสนุนการทำวิจัย คุณครูศิลปศึกษาทุกท่าน รวมทั้งผู้ปกครอง และเด็กนักเรียนทุกคน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และเพื่อนทุกคนที่ได้ให้กำลังใจเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ซึ่งสนับสนุนในด้านการศึกษา และ เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.4 คำจำกัดความ.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการเรียนรู้.....	7
2.2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา.....	11
2.3 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา.....	15
2.4 สภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา.....	22
2.5 การแสดงออกทางศิลปะ.....	25
2.6 การวาดภาพระบายสีของเด็ก.....	29
2.7 พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก.....	33
2.8 การประกวดวาดภาพระบายสี.....	43
2.9 ความสามารถทางการวาดภาพระบายสี.....	45
2.10 เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์.....	46
2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
3.1	การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	78
3.2	การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง.....	78
3.3	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
3.4	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
3.5	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
3.6	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	83
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	134
	รายการอ้างอิง.....	165
	ภาคผนวก.....	174
	ภาคผนวก ก.....	175
	ภาคผนวก ข.....	178
	ภาคผนวก ค.....	181
	ภาคผนวก ง.....	209
	ภาคผนวก จ.....	225
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	231

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความเข้าใจที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ.....	62
2	ค่าความถี่ตามข้อมูลทั่วไปของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์.....	88
3	ค่าความถี่ของความสนใจความถนัดของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์.....	93
4	ค่าความถี่ของกิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุดของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์.....	103
5	ค่าความถี่ของบทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์...	105
6	ค่าความถี่ของบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์.....	109
7	ค่าความถี่ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการณ์ทำงานศิลปะเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์.....	114
8	จำนวนและค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของครูศิลปศึกษาของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์.....	118
9	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านบทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ.....	122
10	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน.....	124
11	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน.....	125
12	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน.....	126
13	ค่าความถี่ของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูศิลปศึกษาในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์.....	127
14	จำนวนและค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครองของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์.....	128

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ.....	130
16	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว.....	133

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเจริญพัฒนาการในด้านต่างๆ การที่เด็กได้ปฏิบัติงานทางศิลปศึกษาจะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาในด้านสุนทรียภาพ การรับรู้ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสร้างสรรค์ และเทคนิคของการทำงาน วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld, 1987) การวาดภาพพระบายสีเป็นกิจกรรมในวิชาศิลปศึกษา จัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็ก ได้มีโอกาสแสดงออกตามระดับความสามารถของแต่ละคน เพื่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และการเรียนรู้ของเด็กให้ดีขึ้นได้ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2526)

สตอลเกอร์ (Stalker, 1981) ได้กล่าวถึง ความสามารถในการวาดภาพนั้น เป็นพื้นฐานของการแสดงงานศิลปะและเป็นพื้นฐานว่าสนใจศิลปะแค่ไหน ซึ่งสอดคล้องกับ เดลิโอ (Dileo, 1977) ที่ได้เน้นถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวว่าการวาดรูปถือเป็นตัวแทนในรูปแบบของการแสดงออกอย่างหนึ่ง คนที่มีพรสวรรค์จะชอบการแสดงออก และการวาดภาพนั้นเหมาะกับการคัดเลือกเด็กที่มีพรสวรรค์ในทัศนศิลป์ เพราะความพยายามของพวกเขาในการแสดงออกนั้นค่อนข้างจะมีเอกลักษณ์ในตัวเอง นอกจากนั้น ยังมีการบันทึกว่าความสามารถในการวาดรูปคือสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถและความรู้ สุชาวดี สุโกษะ (2527) กล่าวว่า การวาดภาพพระบายสีเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งของเด็กในการถ่ายทอดการแสดงออกเฉพาะบุคคล เป็นการแสดงออกตามความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่สะสมไว้จากประสบการณ์ด้านต่างๆที่ได้เรียนรู้มา อันได้แก่ ประสบการณ์ที่ได้จากมนุษย์ด้วยกัน เช่น จากพ่อ แม่ ครู หรือเพื่อนจากสถานที่ต่างๆ เช่น โรงเรียน บ้านจากเหตุการณ์ต่างๆจากความคิดและจินตนาการ ตลอดจนจากวัตถุสิ่งของต่างๆ เป็นต้น

บาร์เรทและไลท์ (Barrett and Lighth, 1976) กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุ 9-11 ปี ว่าสิ่งแวดล้อมรอบตัวเริ่มมีอิทธิพลต่อการวาดภาพพระบายสีของเด็กเนื่องจากการด้านสมองของเด็กที่มีการพัฒนาไปตามวัยสภาพแวดล้อม และโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับ เดวิส (Davis, 1997) ที่กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก U-curve of Graphic Development ว่าเด็กในช่วงอายุ 9-11 ปีว่าอยู่ในช่วงสุดท้ายของการเรียนรู้และพัฒนาได้ดีที่สุด หากได้รับการส่งเสริมพัฒนาทางด้านการวาดภาพแล้ว ความสามารถของเด็กกลุ่มนี้ยากที่จะพัฒนาต่อไปได้กระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ วิรุณ ตั้งเจริญ (2544) ได้กล่าวถึง เด็กในช่วงอายุ 9-11 ปี เริ่มใส่ใจในสภาพแวดล้อม จึงนับเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งที่บ้านโรงเรียน และในสังคม สิ่งแวดล้อมที่ดี สะอาด ร่มรื่น ย่อมเอื้อต่อการดำรงชีวิตการเรียนรู้ ทั้งเด็กทั่วไปและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ นอกจากนั้นแล้ว ปัจจัยทางด้าน

อื่นๆ สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ที่มีแรงกระตุ้นจากผลงานทัศนศิลป์ นิติยสาร หนังสือ สื่อการเรียนรู้ รวมทั้งความเข้าใจเกี่ยวพันจากครู ผู้ปกครอง และผู้คนในสังคม ย่อมเป็นบรรยากาศที่มีคุณค่ายิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของเขาอย่างถึงที่สุด

ในเรื่องความสามารถพิเศษที่เกิดจากพันธุกรรม มีข้อเขียนมากมายที่จะสรุปความเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีและทัศนศิลป์ แต่ก็มีแรงสนับสนุนและการค้นคว้าวิจัยมากมายที่ยืนยันแรงผลักดันในเรื่องของสภาพแวดล้อม การเลี้ยงดูและบริบททางวัฒนธรรม ที่เป็นแรงผลักดันสำคัญสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านต่าง ๆ เมื่อมีกระแสผลักดันอัจฉริยภาพของโมสาร์ทในการรังสรรค์บทเพลงจากพรสวรรค์ หรือพลังทางพันธุกรรม แต่ก็มีกระแสอธิบายอัจฉริยภาพของโมสาร์ทในเชิงความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ สภาพแวดล้อม การเขียนเพลงอย่างลองผิดลองถูก การแก้ปัญหาและการพัฒนาบทเพลง เป็นต้น (Weisberg, R. 1986)

ทางการแพทย์ ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2542) กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาของสมองที่สำคัญมีอยู่ 2 ประการใหญ่ๆคือ ปัจจัยภายในหรือพันธุกรรม เป็นสิ่งที่เด็กได้รับมาจากพ่อและแม่ ซึ่งจะเป็นไปตามกลไกธรรมชาติ ส่วนปัจจัยภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มีส่วนสำคัญในการเจริญเติบโตของสมองเช่นเดียวกัน ดังนั้นธรรมชาติหรือปัจจัยภายในและสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอกจึงต้องเอื้ออำนวยซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้สมองเด็กเจริญเติบโตเป็นปกติ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมส่งเสริมให้สมองเป็นสมองที่ฉลาดและมีประสิทธิภาพที่สุด จึงกล่าวได้ว่าไม่มีความสามารถหรือความฉลาดใดที่จะเกิดขึ้นตามธรรมชาติโดยปราศจากสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

สติปัญญาจะพัฒนาขึ้นได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยดังต่อไปนี้

1. สภาพทางชีววิทยาของบุคคลอันได้แก่ กรรมพันธุ์ หรือการกระทบกระเทือนของสมองก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ และเมื่อเกิดมาแล้ว
2. ประวัติชีวิตของแต่ละบุคคล อันได้แก่ ประสบการณ์ที่มีกับพ่อแม่ ครู พี่น้อง และเพื่อนฝูงซึ่งอาจจะเป็นประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาปัญญา หรือทำให้การพัฒนาปัญญาซงักงัน
3. พื้นฐานทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ตลอดจนเวลาและสถานที่ที่เกิดและเติบโตจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมปัญญาบางด้านและไม่ส่งเสริมบางด้าน

แนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับ ซีแวกซ์แมนและวอล์เบิร์ก (Waxman and Walberg, 1986) ได้เสนอทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา(Theory of Education Productivity) โดยสรุปว่าการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 กลุ่มดังต่อไปนี้

องค์ประกอบกลุ่มที่ 1 เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับความถนัดของนักเรียน ประกอบด้วย ความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์เดิม ได้แก่ พฤติกรรมด้านสติปัญญา ความคิด และความเข้าใจ พัฒนาการหรือขั้นของการเจริญเติบโต คือ อัตราการเจริญเติบโต สุขภาพ และลักษณะท่าทาง แรงจูงใจหรือ อึดทนโน้ทนึ้น รวมทั้งความสนใจ ความตั้งใจ

องค์ประกอบกลุ่มที่ 2 เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการเรียนการสอน ประกอบด้วย ปริมาณ เวลาที่นักเรียนใช้ในการเรียน เช่น พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงความสนใจและตั้งใจทำงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน คุณภาพของประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ พฤติกรรมการสอน ของครู รวมทั้งพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

องค์ประกอบกลุ่มที่ 3 เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ครอบครัว ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน บิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว การอบรม และฐานะทางบ้าน กลุ่มสังคมในชั้นเรียน คือ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนทั่วไป กลุ่มเพื่อนภายในโรงเรียน ความสัมพันธ์ของนักเรียน กับเพื่อนวัยเดียวกันและการใช้เวลาว่าง คือ การที่นักเรียนใช้เวลาทำกิจกรรม ต่างๆที่ไม่เกี่ยวกับ เนื้อหาวิชาในหลักสูตร เช่น การฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์

จากแนวคิดทฤษฎีต่างๆดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนมิได้ขึ้นอยู่กับตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเพียงตัวแปรเดียว หากแต่ประกอบด้วยตัวแปรหลายตัว ร่วมกัน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรด้านสภาพส่วนตัวนักเรียน ประกอบด้วยตัวแปรที่เกิดจากตัวนักเรียน ได้แก่ พฤติกรรมของนักเรียนด้านความคิด ความเข้าใจ สติปัญญา ความถนัด ความสนใจเจตคติ และแรงจูงใจ
2. ตัวแปรด้านสภาพการเรียนการสอน ประกอบด้วยเวลาที่ใช้ในการเรียน ตัวครู รวมทั้ง พฤติกรรมการสอนของครูและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
3. ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ได้แก่ ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ใน ห้องเรียน ตลอดจนกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน

ความสามารถพิเศษเป็นสิ่งที่สามารถสร้างให้เกิดกับทุกคนได้ การ์ดเนอร์ (Gardner, 1999) นักจิตวิทยา มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่พยายามอธิบายให้เห็นถึงความสามารถที่ หลากหลายของมนุษย์ว่าปัญญาของมนุษย์มีอยู่อย่างน้อย 8 ด้าน คือ 1. ด้านภาษา 2. ด้าน ตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ 3. ด้านมิติสัมพันธ์ 4. ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว 5. ด้านดนตรี 6. ด้านมนุษยสัมพันธ์ 7. ด้านการเข้าใจตนเอง และ 8. ด้านธรรมชาติวิทยา เสนอแนวคิดว่า สติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลใดจะโดดเด่นใน

ด้านใดบ้างเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไปสามารถยืดหยุ่นและพัฒนาได้ การ์ดเนอร์ยังเสนอแนะเพิ่มเติมถึงความสามารถในแต่ละด้านว่ามีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับระบบสัญลักษณ์และลักษณะพิเศษเฉพาะตัวนี้ก็เกี่ยวข้องกับศิลปะ กล่าววาระบบสัญลักษณ์จะช่วยในการขยายขอบข่ายความสามารถในแต่ละด้านได้ เช่น ปัญญาด้านภาษา องค์ประกอบแทนไวต่อเสียงของคำ, โครงสร้าง สร้างความหมายและหน้าที่ของคำในภาษา ระบบสัญลักษณ์คือ ระบบภาษาที่มีการสะกดคำ ลักษณะผลผลิตสูงสุด นักเขียน นักพูด, ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ องค์ประกอบแทนสามารถรับรู้สิ่งที่มองเห็นภายนอกและแปลงกลับเป็นการรับรู้ภายในได้ จิตรกร สถาปนิก ระบบสัญลักษณ์คือ ภาษารูปภาพ อารี สัณหหวิ (2543) กล่าวว่าศิลปะเป็นพื้นฐานของการขยายความสามารถในหลายๆด้านจึงเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและให้สำคัญ แต่ในสังคมไทยยังไม่เป็นที่ให้ความสนใจด้านศิลปะมากที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กและเยาวชนไทยผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ นับว่าเป็นเรื่องใหม่ แม้ว่าจะมีการกล่าวถึงกันอยู่บ้างก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ถ้าเทียบกับทางด้านวิทยาศาสตร์ นับได้ว่าการส่งเสริมและผลักดันเรื่องเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษได้เริ่มต้นและพัฒนาไปแล้วพอสมควร ดังจะเห็นได้จากหน่วยงานทางการศึกษาของรัฐทางด้านวิทยาศาสตร์

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2537) และผดุง อารยะวิญญู (2542) กล่าวถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษเพียงด้านเดียว หรือหลายด้านว่า ควรได้รับการส่งเสริมให้ได้รับโอกาสพัฒนาขีดความสามารถให้สูงสุด เนื่องจากการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษทั้งด้านทัศนศิลป์และด้านอื่นๆ เป็นแรงผลักดันสำคัญ ในการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อประเทศชาติ หากบุคคลเหล่านี้ไม่ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสม อาจทำให้เด็กใช้ความสามารถของตนไปในลักษณะที่ต่อต้านกับสังคม การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาความสามารถของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น นอกจากนี้เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2542) และ วิรุณ ตั้งเจริญ (2544) ยังได้กล่าวถึงความเป็นเลิศที่ไม่อาจเกิดขึ้นโดยปราศจากความช่วยเหลือที่เหมาะสมผู้ที่มีความสามารถพิเศษต้องการปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้และการกระตุ้นเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายสูงสุดของตนเอง

อุษณีย์ โพธิสุข (2537) กล่าวว่าอัจฉริยภาพของมนุษย์ จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมเพื่อที่จะเป็นการสร้างความแน่ใจว่า เราจะมี การสืบทอดผู้นำทางสังคมต่อไปได้มีสิ่งที่แสดงให้เห็นเป็นหลักฐานมากมายว่า คนมีสติปัญญาสูง ไม่สามารถจะใช้ประโยชน์จากสติปัญญาของตนเองได้ หากเขาไม่เคยเรียนรู้ว่าจะใช้สติปัญญาได้อย่างไร สติปัญญาล้วนๆ ด้วยตัวของมันเองนั้นไม่เพียงพอ ถ้าเราต้องการที่จะพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพเราก็มีความจำเป็นที่จะต้อง

สนับสนุนเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ใช้ปัญญาของเขาเป็นประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะสามารถทำได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์อายุ 9-11 ปี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน ที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ให้มีศักยภาพที่สูงขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็ก อายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์โดยเน้นเรื่อง 1) ความสนใจและความถนัด 2) การเรียนการสอน 3) สภาพแวดล้อม

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ อายุ 9-11 ปี ที่ได้รับรางวัลระดับประเทศหรือนานาชาติไม่เกิน 3 ปีย้อนหลัง จำนวนทั้งสิ้น 30 คน โดยการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling)

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ อายุ 9-11 ปีโดยเน้นศึกษา ความสนใจและความถนัด การเรียนการสอน และ สภาพแวดล้อม ดังต่อไปนี้

2.1 ความสนใจและความถนัด ได้แก่ ความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์เดิม ซึ่งเป็นความถนัด พฤติกรรมด้านความคิด และความเข้าใจ พัฒนาการหรือขั้นของการทำงาน รวมทั้งความสนใจ ความตั้งใจ เจตคติ และแรงจูงใจ

2.2 การเรียนการสอน ได้แก่ ระยะเวลาที่นักเรียนใช้ในการเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงความสนใจและตั้งใจทำงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนคุณภาพของประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครู รวมทั้งพฤติกรรมเรียนของนักเรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การสนับสนุนและส่งเสริมหรือแม้แต่ให้ความร่วมมือในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์หรือหนังสือเอกสารเพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถ

2.3 สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางครอบครัวครอบครัว ได้แก่ บิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางบ้าน การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน การดูแลเอาใจใส่ และการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีภายในบ้าน และ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน กลุ่มสังคมในชั้น

เรียน สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนต่างๆไป กลุ่มเพื่อนภายในโรงเรียน การใช้เวลารว่าง ได้แก่ การที่นักเรียนใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร เช่นการไปดูงานแสดง ศิลปกรรม หรือไปพิพิธภัณฑ์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ หมายถึง เด็กที่สามารถวาดภาพระบายสี และมีความสามารถที่โดดเด่นกว่าเด็กในวัยเดียวกัน โดยมีการวาดภาพที่แสดงถึงความประณีต ซับซ้อน และเหมือนจริง นอกจากนี้ในการเขียนภาพคนยังสามารถเขียนส่วนต่างๆ และสัดส่วนของคนได้เป็นอย่างดี สามารถเขียนภาพที่แสดงให้เห็นความมีมิติ มีความละเอียดในด้านการรับรู้ ทางสุนทรียภาพ มีสมาธิ จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะมากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน

2. การส่งเสริมความสามารถในการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ทางด้านทัศนศิลป์ หมายถึง สิ่งที่น่าสนับสนุน ส่งเสริมหรือมีอิทธิพลต่อการทำให้ความสามารถของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ให้มีการพัฒนามากขึ้น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านความสนใจและความถนัด ด้านการเรียนการสอน และ ด้านสภาพแวดล้อม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ อายุ 9-11 ปี

2. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจ และผู้เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปศึกษาต่อ พัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการแสดงออกทางการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ให้มีศักยภาพสูงขึ้น เป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถของเด็กทั่วไปและเด็กที่มีความสามารถค่อนข้างต่ำให้สูงขึ้น

3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยในประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ อายุ 9-11 ปี มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปและนำเสนอตามลำดับได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการเรียนรู้
  - 1.1 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา
  - 1.2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา
  - 1.3 สภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา
2. การแสดงออกทางศิลปะ
3. การวาดภาพระบายสีของเด็ก
4. พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก
5. การประกวดวาดภาพระบายสี
6. ความสามารถทางการวาดภาพระบายสี
7. เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการเรียนรู้

ในปัจจุบันมีเด็กนักเรียนจำนวนมากที่มีพรสวรรค์และความสามารถพิเศษ แต่เด็กกลุ่มนี้อาจยังไม่ได้รับการส่งเสริมหรือพัฒนาความสามารถนั้นเท่าที่ควร เด็กที่มีความสามารถพิเศษควรได้รับการพัฒนาความสามารถ หรือความถนัด เพื่อที่ความสามารถนั้นจะเป็นประโยชน์ในการนำมาพัฒนาประเทศต่อไป เบนจามิน บลูม (Benjamin S. Bloom, 1976) ได้ศึกษาถึงปัจจัยการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเลือกบุคคลที่ประสบความสำเร็จจาก 6 สาขา ได้แก่ นักประติมากรรม นักวิจัยทางคณิตศาสตร์ นักเปียโน นักวิจัยทางประสาทศึกษา นักว่ายน้ำเหรียญทองโอลิมปิก และนักเทนนิสที่ได้รับรางวัลระดับโลกที่มีอายุไม่เกิน 35 ปี ศึกษาและเก็บข้อมูลจาก ผลการเรียนรู้ วิธีการพัฒนาความสามารถของตนเองประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครูผู้สอน อาจารย์ เพื่อน โดยพบว่า

1) บิดา มารดา ของเด็กที่มีความสามารถ ไม่ได้มีการวางแผนที่จะต้องพัฒนาให้บุตรเป็นเด็กที่มีความสามารถ แต่ใช้เพียงความเข้าใจ และส่งเสริมว่าสิ่งใดดีหรือเหมาะสมสำหรับบุตร

2) บุคคลที่มีความสามารถ มักมีประสบการณ์ มาตั้งแต่วัยเยาว์ หรือมีสภาพแวดล้อมที่ช่วยกระตุ้นใจ เช่น แม่นักเทนนิสคนหนึ่งกล่าวว่า บ้านอยู่ใกล้สนามเทนนิส ตื่นเช้าขึ้นมาลูกก็เห็นและได้ยินเสียงจนเกิดความคุ้นเคย คอยเฝ้ามอง เฝ้าสังเกตจนเป็นความชอบ เป็นต้น 3) บุคคลที่มีความสามารถและประสบความสำเร็จ ส่วนใหญ่จะเป็นคนรักการทำงาน ขยันหมั่นเพียร ในสาขาอาชีพหรืองานที่ตนชอบและถนัด แม้เมื่อตอนเป็นนักเรียน ก็ให้เวลากับงานที่ตนชอบ ไม่น้อยกว่าอาทิตย์ละ 35 ชั่วโมง และไม่มีใครบอกว่าตนเองเป็นคนเก่งชั่วข้ามคืน 4) บุคคลที่มีความสามารถในวัยเยาว์ ได้มีโอกาสแสดงแว่ความสามารถของตนให้พ่อแม่เห็น แล้วพ่อแม่ก็ให้การสนับสนุน เช่น นักเปียโน คนหนึ่งที่มีแม่รักดนตรีเห็นลูกสนใจจึงให้การสนับสนุน โดยแม่เป็นผู้สอนให้กับลูกด้วยตนเองและให้กำลังใจตลอดเวลา คนเก่งส่วนใหญ่มักมีพ่อแม่ที่เอาใจใส่ ทุ่มเทเวลาให้กับลูกเสมอ

5) เด็กได้มีโอกาสเห็นและสังเกต กระบวนการทำงานได้ทดลองทำอย่างใกล้ชิดรู้จักซาบซึ้งดีกว่าจะได้อ่านศิลปะที่ยอดเยี่ยมให้คนอื่นได้ชื่นชม ต้องมีความยากลำบาก และแก้ไข ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมากมาย 6) พ่อแม่ของบุคคลที่มีความสามารถจะใช้เวลาและ สนับสนุนลูก นอกเหนือจากการมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่ลูกทำ หากเด็กอยากวาดรูป แล้วพ่อแม่คอยแต่ห้ามปราม เด็กจะเรียนรู้อย่างลำบาก และอาจเลิกในสิ่งที่ตนชอบไปในที่สุด 7) การจะประสบความสำเร็จได้ วารสารกระจกเงา (2537) กล่าวว่า จะต้องทำตามขั้นตอนดังนี้ 7.1 เด็กต้องเกิดความรักและเป็นสุข สนุกสนานกับสิ่งที่เขาทำ 7.2 เด็กต้องศึกษากลวิธี และวิชาการในฝึกฝนอย่างกระจ่าง 7.3 ต้องนำความรู้ความชำนาญ มาพัฒนาเป็นของตนเอง ขั้นแรกอาจเกิดจากการเลียนแบบ แล้วมาพัฒนาเป็นงานที่มีเอกลักษณ์ของตน ดังเช่นการทำงานเกี่ยวกับดนตรี ศิลปะหรือวิทยาศาสตร์

ปัจจัย 7 ประการ ดังกล่าวทำให้คนๆหนึ่งเก่งแต่อีกคนหนึ่งเป็นคนธรรมดา สถิติปัญญาอย่างเดียวอาจใช้ประโยชน์ไม่ได้ หากไม่มีปัจจัยมาเกื้อหนุน

ดาร์วิน (2539 : 94) กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ว่าประกอบไปด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ สถิติปัญญาหรือความฉลาดของบุคคล มิได้หมายถึงการเรียนเพียงอย่างเดียว แต่จะมีความครอบคลุมความสามารถในด้านอื่นด้วย โดยเฉพาะปัจจัยการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถให้เกิดขึ้นในเด็ก ได้แนวความคิดที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาตามศักยภาพมีดังนี้

1. เด็กทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาสติปัญญาทุกด้าน ดังนั้นการตระหนักรู้ถึงข้อดีและข้อเสียในด้านต่างๆของเด็กเล็กๆทำให้เราสามารถเสริมจุดเด่นของเด็ก อีกทั้งยังช่วยพัฒนาข้อด้อยด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะนั้นๆ

2. พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ควรกังวลกับข้อดีของลูกมากเกินไป เช่น ลูกเรียนคณิตศาสตร์ไม่เก่ง ลูกไม่ชอบเข้าสังคม แต่ควรจะเปลี่ยนเป็นเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็นและจัดกิจกรรมที่เพิ่มเติมข้อดีของลูก สำหรับเด็กที่เรียนหนังสือไม่เก่ง แต่มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา จะช่วยทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง เกิดความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น และผู้ปกครองสามารถใช้วิธีนี้เป็นกลวิธีช่วยลูกให้เรียนวิชาอื่นๆ ได้ดีด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การสังเกตการณ์ของพ่อแม่ และการกระตุ้นให้ลูกได้รับโอกาสที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง เท่านั้น เด็กก็จะฉลาดและมีความสุข

เด็กที่มีความสามารถพิเศษจะสามารถพัฒนาความสามารถของตนเองให้ดีขึ้นนั้น ฮาวิค เฮอร์ส (Havighurst, 1967) กล่าวว่า ต้องประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ชีตความสามารถของ ผลสัมฤทธิ์ที่ดีที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด และการส่งเสริมให้ดีขึ้นโดยสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้น ในการพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษซึ่งรวมถึงความสามารถพิเศษทางศิลปะ ให้มีการพัฒนา ศักยภาพให้เพิ่มขึ้นนั้น องค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งคือ สิ่งแวดล้อมที่บ้านและโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom, 1976) ที่ได้ศึกษาและเสนอทฤษฎี การเรียนรู้ในโรงเรียนโดยกล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ตัวแปร ได้แก่

1. ตัวแปรด้านความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Entry Behaviors) หมายถึง พฤติกรรม ของผู้เรียนทางด้านความคิดความเข้าใจ สติปัญญาและความถนัด
2. ตัวแปรด้านจิตพิสัย (Affective Entry Characteristics) หมายถึง เจตคติของผู้เรียนที่มี ต่อการเรียนวิชานั้นๆ ความกระตือรือร้นในการเรียน แรงจูงใจและความสนใจ
3. ตัวแปรด้านคุณภาพการสอน (Quality of Instruction) หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะของผู้สอน สภาพภายในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน

แนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เฮอร์โวลท์ ซีแวกซ์แมน และเฮอร์เบิร์ก (Hersholt C. Waxman and Herbert J. Walberg, 1986: 212-213) ที่ได้เสนอ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่เรียกว่า Theory of Education Productivity ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการวิจัยทางจิตวิทยาและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาที่ได้อธิบายถึงการเพิ่ม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรม และเจตคติว่า ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 กลุ่มดังต่อไปนี้

องค์ประกอบกลุ่มที่ 1 เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับความถนัดของนักเรียน ประกอบด้วย ความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์เดิม (Ability or Prior Achievement) ได้แก่ พฤติกรรมด้าน สติปัญญา ความคิด และความเข้าใจ พัฒนาการหรือขั้นของการเจริญเติบโต (Development or

Stage of Maturation) ได้แก่ อัตรากาการเจริญเติบโต สุขภาพ และลักษณะท่าทาง แรงจูงใจ หรืออัตมโนทัศน์ (Motivation or Self Concept) รวมทั้งความสนใจและความตั้งใจ

องค์ประกอบกลุ่มที่ 2 เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการเรียนการสอน ประกอบด้วย ปริมาณ เวลาที่นักเรียนใช้ในการเรียน (The Amount of Time) ได้แก่ พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงความสนใจและตั้งใจทำงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน คุณภาพของประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน (The Quality of the Instructional Experience) ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครู รวมทั้ง พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

องค์ประกอบกลุ่มที่ 3 เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ครอบครัว (Home) ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน บิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว การอบรม และฐานะทางบ้าน กลุ่มสังคมในชั้นเรียน (Classroom Social Group) เช่น สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนต่างๆไป กลุ่มเพื่อนภายในโรงเรียน (Peer Group Inside School) ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกันและการใช้เวลาว่าง (Leisure Time) การที่นักเรียนใช้เวลาทำกิจกรรมต่างๆที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร คือ การฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์

จากแนวคิดทฤษฎีข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมิได้ขึ้นอยู่กับตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเพียงตัวแปรเดียว แต่ประกอบด้วยตัวแปรหลายตัวร่วมกัน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรด้านสภาพส่วนตัวนักเรียน ประกอบด้วยตัวแปรที่เกิดจากตัวนักเรียน ได้แก่ พฤติกรรมของนักเรียนด้านความคิด ความเข้าใจ สติปัญญา ความถนัด ความสนใจเจตคติ และแรงจูงใจ
2. ตัวแปรด้านสภาพการเรียนการสอน ประกอบด้วยเวลาที่ใช้ในการเรียน ตัวครู รวมทั้ง พฤติกรรมการสอนของครูและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
3. ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ได้แก่ ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ในห้องเรียน ตลอดจนกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน

ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้

สมศักดิ์ สนิทระเวชญ์ (2539) กล่าวถึงการเรียนรู้ที่ดีว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีต้องอาศัยปัจจัยที่ส่งเสริมหลายด้าน กล่าวคือ 1) ตัวผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ ความพร้อม ประสบการณ์ อายุ แรงจูงใจ ระดับสติปัญญา อารมณ์ และสภาพร่างกาย 2) บทเรียน ได้แก่ ความยากง่ายของ บทเรียน ความยาวของบทเรียน การมีความหมายของบทเรียน 3) การจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเกิด การเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วมีหลัก 4 ประการ ดังนี้ 3.1 ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมโดยตรง 3.2 ต้องแจ้งผลการสอบ และ ข้อบกพร่องต่างในการเรียน ให้ผู้เรียนทราบทันที ว่าผู้เรียนมีความ สามารถในการเรียนมากน้อยแค่ไหน และต้องแก้ไขข้อบกพร่องให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการเรียนหน่วยถัดไป 3.3 ต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียน 3.4 ต้องพยายามแบ่ง หรือซอยสิ่งที่จะเรียนรู้ให้เป็นขั้นตอนเล็กๆ

สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้โดยสรุปได้ดังนี้ 1) กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำสร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน 2) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจ โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย และต่อเนื่อง 3) สาระการเรียนรู้มีความสมดุลเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการ จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีและมีความสุขในการเรียน 4) แหล่งการเรียนรู้มีหลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ได้ตามความถนัด และความสนใจ 5) ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนกับครูและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนมีลักษณะเป็นกัลยามิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ คือ แลกเปลี่ยนความรู้ ถักทอความคิดพิชิตปัญหาพร้อมกัน 6) ศิษย์มีความศรัทธาต่อตัวผู้สอน สาระที่เรียนรู้ ทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ คือ แลกเปลี่ยนความรู้ ผู้เรียนใฝ่รู้มีความรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ครูต้องมีความเชื่อว่าศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และมีวิธีการที่แตกต่างกัน 7) สาระและกระบวนการเรียนรู้ เชื่อมโยง กับเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม รอบตัวของผู้เรียน จนผู้เรียนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง 8) กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กร ต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับผลประโยชน์จากการเรียนที่สูงสุด

1.1 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา

ความหมายของบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของบทบาทของครูที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

เนด แฟลนเดอร์ส (Ned Flander, 1970) กล่าวถึง บทบาทของครูว่า หมายถึง “การกระทำของครูที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน”

โรเบิร์ต ดับบลิว ริชชี (Robert W. Richey, 1974) ได้ให้ความหมายบทบาทของครูในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ว่า หมายถึง การที่ครูได้มีการจัดเตรียมกระบวนการเรียนรู้ และ ประสพการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้มากขึ้น

โทนี ไรท์ (Tony Wright, 1987) ได้ให้ความหมายของบทบาทครูไว้ว่า หมายถึงการที่ครูมีบทบาทต่อผู้เรียนในด้านการจัดการ (Management) ได้แก่ การสร้างบรรยากาศในการสอน สร้างกิจกรรมการเรียน สร้างแรงจูงใจในด้านต่างๆ และด้านการสอน (Instruction) ได้แก่ การให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย

โรเจอร์ ฮีมสตรา (Roger Hiemstra, 1991) กล่าวถึงบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ว่า หมายถึง “การดูแลหาแหล่งความรู้ให้ผู้เรียน รวมไปถึงการประเมินผลและการส่งเสริมให้มีการคิดวิเคราะห์”

ปีเตอร์ จี โคลล์ และลอร์นา ชาน (Peter G. Cole and Lorna Chan, 1994) ให้ความหมายบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ว่า หมายถึง การที่ครูช่วยสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน รวมทั้งการให้คำแนะนำปรึกษาด้านการเรียน

จากความหมายของบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ สรุปได้ว่า หมายถึงบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของครูที่เกิดขึ้นในระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน โดยการที่ครูมีบทบาทด้านการจัดการและด้านการสอน บทบาทด้านการจัดการ ได้แก่ การจัดกระบวนการและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน การดูแลจัดหาแหล่งความรู้ การวัดการประเมินผลและส่งเสริมให้มีการคิดวิเคราะห์ การสร้างบรรยากาศในการสอนให้เป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนภายในชั้นเรียน หรือนอกชั้นเรียน เพื่อเสริมความรู้และแก้ปัญหาการเรียนการสอน การสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน การให้คำแนะนำและปรึกษาด้านการเรียน สำหรับบทบาทด้านการสอน ได้แก่ การให้ความรู้แก่ผู้เรียน โดยการใช่วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้

ความสำคัญของบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาจากบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ จัดได้ว่าเป็นพฤติกรรมด้านการสอนที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากผลตามที่กล่าวมาแล้ว บทบาทของครูยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย ทั้งนี้ เป็นเพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มีผู้แสดงความเห็นถึงความสำคัญของบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

เนด แฟลนเดอร์ส (Ned Flander, 1970) กล่าวไว้ว่า “บทบาทของครูที่มีต่อการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าครูเอาใจใส่และควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนให้เป็นไปในทิศทางที่กำหนดไว้แล้ว จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้”

เจสัน มิลแมน (Jason Millman, 1981) ก็กล่าวไว้เช่นกันว่า “แม้จะมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนก็นับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด”

โทมัส แอล กูด (Thomas L. Good, 1983) ได้สังเคราะห์งานวิจัยในห้องเรียน (Classroom Research) ที่มีผู้ทำตั้งแต่ปี 1970 - ปี 1983 ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับบทบาทของครูที่มีความสำคัญต่อผลการเรียนของนักเรียนว่า การที่มีความเข้าใจความคิดรวบยอดของวิชาที่สอนสามารถอธิบายความหมายของสิ่งที่สอนได้ชัดเจน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม เอาใจใส่ สนใจต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และพร้อมที่จะสอนเสริมเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ ซึ่งบทบาทเหล่านี้ของครูจะส่งผลให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ดีขึ้น

เจเร โบรफी (Jere Brophy, 1998) ได้สรุปถึงความสำคัญของบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ว่า ความพยายามใด ๆ ก็ตามในการที่จะพัฒนาและแก้ไขปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ต้องขึ้นอยู่กับการพัฒนาประสิทธิภาพ พฤติกรรมทางการสอนของครูเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย (2529: 73-74) ได้วิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครูและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา ยืนยันว่าบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนนั้น ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนในทางที่พึงปรารถนา แม้เมื่อควบคุมอิทธิพลของสภาพแวดล้อมอื่น ๆ แล้ว ความสำคัญของบทบาทของครูและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนก็ยังคงอยู่เช่นเดิม แสดงว่า บทบาทของครูมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างมาก

สรุปได้ว่า บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จะช่วยทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้น มีการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนไปในทางที่พึงปรารถนา ทำให้ดำเนินการเรียนไปจนถึงจุดหมายที่ต้องการซึ่งจะก่อให้เกิดความก้าวหน้า หรือความสำเร็จตามความตั้งใจของนักเรียนและผู้ปกครอง

ทางด้านบรรยากาศในห้องเรียน เนื่องจากเพื่อนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อนักเรียน ทั้งด้านการเรียนและด้านสังคมควบคู่กัน แต่จะเน้นทางด้านสังคมมากกว่า ซึ่งความจริงบทบาทด้านสังคมจะช่วยส่งผลต่อการเรียนในทางอ้อม เช่น ข้อสรุปของเคธริน อาร์ เวนท์เซิล (Kathryn R. Wentzel, 2009) ที่สรุปว่า บรรยากาศด้านสังคมในชั้นเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างบุคคล รูปแบบของความรับผิดชอบของพฤติกรรมในชั้นเรียน รวมทั้งคุณภาพของความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนจะเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

บทบาทครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2538) ได้กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ของครูคือ การสอนเพื่อ ประสิทธิภาพประสิทธิภาพความรู้แก่ศิษย์ ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดีและดำรงตนให้อยู่ ในสังคมได้อย่างปกติสุข ครูเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝัง ค่านิยมที่ดีให้แก่ศิษย์ จาก แนวคิดรายงานการประชุมสัมมนาในระดับชาติ เรื่องการปฏิรูปการฝึกหัดครู ตามโครงการพัฒนา อาเซียน ได้กล่าวถึงบทบาทและภาระหน้าที่ของครูไว้ดังนี้ ในฐานะที่เป็นครู จึงต้องมีหน้าที่เป็นผู้ อบรมเด็ก เป็นผู้พัฒนา ทั้งพัฒนาตนเองและเด็ก เน้นแนวแก่เด็กทั้งในด้านการดำรงชีวิตและ อาชีพ ส่งเสริม และ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม เป็นตัวอย่างด้าน คุณธรรม โดยมีคุณธรรมและจรรยาวิชาชีพที่พึงประสงค์

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526) กล่าวว่า ครูที่ดีควรมีคุณสมบัติในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งครู ศิลปะก็ควรเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม โดยต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีจิตวิทยา เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการศึกษา และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะ การเตรียมการสอนนับเป็นหัวใจสำคัญมาก อุบล ตูจันดา (2532) ได้กล่าวถึงบทบาท หน้าที่ของครูศิลปะในการเรียนการสอนศิลปะไว้ว่า ครูมีหน้าที่ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการทำงาน ปลูกฝังให้เด็กมีกิจนิสัยในการทำงาน และควรจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับนักเรียน กำหนดเวลาเรียนศิลปะให้เหมาะสมกับเวลาและวัยของนักเรียน ในการเรียนการสอนควรปล่อยให้ ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยครูไม่ควรเป็นผู้ลงมือช่วยทำ ด้านการยกย่องหรือการ ชมเชยก็เป็นสิ่งจำเป็น ครูควรสร้างกำลังใจให้กับนักเรียนในการทำงาน หรือจัดสภาพแวดล้อมที่ ช่วยในการให้กำลังใจนักเรียนโดยการนำผลงานของนักเรียนตั้งหรือติดแสดง ในห้องเรียน เพื่อ เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานศิลปะให้กับนักเรียน ให้นักเรียนมีอิสระในความคิด รับฟัง ความคิดเห็น ให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ ประสบการณ์ หรือ ทักษะทางศิลปะมาใช้ในการจัด ห้องเรียนร่วมกัน

โดยพื้นฐานทางอาชีพของครู ที่ต้องเป็นตัวอย่างของศิษย์ ต้องรับผิดชอบพัฒนาศิษย์ ให้เป็นคนดีที่พึงปรารถนา และให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถได้นั้น ครูจึงควรวางตัวให้มีความ เหมาะสม โดย อุบล ตูจันดา (2532) กล่าวว่า การพัฒนานักเรียนในด้านศิลปะ ครูต้องส่งเสริม นักเรียนได้รับประสบการณ์ทางศิลปะ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะประสบการณ์จะมีส่วนสร้าง ความประทับใจและพื้นฐานอันมีค่าต่อชีวิตนักเรียน โดยครูศิลปะต้องชักจูงให้นักเรียนสนใจที่ ค้นพบสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ส่งเสริมให้หาแหล่งวิชา และประสบการณ์ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สถานแสดงภาพ โบราณสถาน และการชี้ให้เห็นถึงความเป็นมาอันรุ่งเรืองของชาติไทย ที่สามารถ ดำรงความเป็นชาติเอกราชไว้ได้อย่างมั่นคง พร้อมกับวัฒนธรรมและค่านิยมอันดีงาม น่าจะเป็น วิธีการสร้างศรัทธาให้เกิดแก่นักเรียน

เลิศ อานันท์นะ (2523) กล่าวว่า ในการเรียนการสอนศิลปะในโรงเรียน ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้ซาบซึ้งถึงคุณค่าของศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ไม่เพียงแต่สอนให้รู้จักอนุรักษ์ไว้เท่านั้น หากมีความจำเป็น จะต้องสอนให้รู้จักสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับสังคม วิทยาศาสตร์ ในสังคมปัจจุบันด้วย

1.2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา

ความหมายของบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้

ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทุกๆ ด้านของเด็ก รวมทั้งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจะมีคุณภาพมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ดังนั้น เราจึงควรทราบถึงบทบาทของผู้ปกครอง ในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความสนใจและให้ความหมายของบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

เคลย์ เฮนรี ลินด์เกรน (Clay Henry Lindgren, 1985: 150) กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้โดยสรุปว่า หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้การใส่ใจเป็นพิเศษกับการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจและพอใจของนักเรียนเอง

เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom, 1981: 12) ได้กล่าวถึงความหมายของบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ว่า หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการให้การดูแล เอาใจใส่ จัดสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของนักเรียน ติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับโรงเรียนเป็นครั้งคราว

ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ (2519:19) ได้ให้ความหมายบทบาทของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ว่า หมายถึง การให้การศึกษแก่นักเรียน รับผิดชอบผลการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนในขั้นสุดท้าย

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมด อาจสรุปได้ว่า บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้ปกครองให้การศึกษ ให้การส่งเสริมสนับสนุน และเอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน และจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนพัฒนาการทางความรู้ ความคิดของนักเรียนตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนด้วยความเต็มใจ พพอใจ และเต็มความสามารถ รับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน และติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับโรงเรียน

ความสำคัญของบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้

ปัจจุบันการให้การศึกษแก่นักเรียนมีขอบเขตกว้างขวาง นักเรียนจะมีโอกาสได้ศึกษาทั้งจากในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2525 : 79) กล่าวว่า การที่นักเรียนอยู่ใน

โรงเรียนแต่ละวัน แม้จะเป็นการให้การศึกษาส่วนหนึ่งแล้ว แต่เมื่อกลับถึงบ้าน นักเรียนก็ควร จะได้รับการศึกษาเพิ่มเติมด้วย การศึกษาเพิ่มเติมที่บ้านมี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ การให้ การศึกษาในเชิงการเรียนรู้ชีวิตภายในครอบครัวและนอกครอบครัว ซึ่งเกิดจากการพูดคุยสนทนา กับผู้ใหญ่ อ่านหนังสือพิมพ์ คุยภาพยนตร์ คุยโทรทัศน์ ซักถามผู้อื่น ฯลฯ การศึกษาเพิ่มเติมที่บ้าน ในลักษณะที่สองคือ การศึกษาเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนได้เล่าเรียนมาจากโรงเรียน ทั้งในแง่เนื้อหา วิชาการและการสอน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่ผู้ปกครองควรจะได้มีส่วนส่งเสริม

โดยสรุป ผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อนักเรียน เพราะบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนนั้นมิได้จำกัดเฉพาะการเลี้ยงดูเท่านั้น บทบาทสำคัญที่ผู้ปกครองต้อง กระทำคือ ให้การสนับสนุนด้านการเรียนแก่นักเรียนทั้งที่บ้านและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทาง โรงเรียน ดังนั้นผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับ แคธริน อาร์ เวนท์เซิน (Kathryn R. Wentzel, 2009) กล่าวถึง ความสำคัญของ บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ว่า “ บทบาทที่สำคัญของผู้ปกครองในการส่งเสริม การเรียนคือ การที่ผู้ปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ”

องค์ประกอบของผู้ปกครองที่มีต่อผลการเรียนของนักเรียน

ครอบครัวถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก แต่ปัญหาที่ หลีกเลี่ยงไม่ได้ของระบบครอบครัวในการที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก คือ ความเหลื่อมล้ำใน สังคม หรือสถานภาพของแต่ละบุคคลในสังคม ซึ่งเพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง (2522 : 87) ได้ ทำการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของ บุตรหลานแตกต่างกัน นอกจากนี้ ศิริวัลย์ อุดมพรวิรัตน์ (2525 : 63) ได้กล่าวสอดคล้องกัน คือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาอยู่ในขั้นต่ำ จะให้การส่งเสริมการเรียนรู้น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง เพราะไม่มีประสบการณ์ทางการศึกษา จึงมองไม่เห็นความจำเป็นของการศึกษาและไม่ให้การ สนับสนุนการศึกษาเท่าที่ควร เนื่องจากฐานะและอาชีพที่ไม่ค่อยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จึง เป็นเหตุให้ผู้ปกครองมีความมุ่งหวังในตัวครูสูง ในอันที่จะรับภาระหน้าที่แทนผู้ปกครอง ในเรื่อง ต่างๆ และโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน

พ่อแม่เป็นครูคนแรกของเด็ก และมีความสำคัญในชีวิตเด็ก (ชนิตา รัชพลเมือง, 2531) ได้กล่าวถึงบทบาทการขัดเกลาทางสังคมว่าพ่อแม่ถือเป็นครูคนแรกของเด็ก โดยแสดงถึงการ เรียนรู้ระบบแห่งความเหลื่อมล้ำในสังคม หรือสถานภาพของแต่ละคนในสังคม จากระบบความ เหลื่อมล้ำและสถานภาพของสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว ดี.เอฟ.สวิฟท์ (D.F. Swift, 1969) กล่าวว่าเด็กจะมีการเรียนรู้แบบแผนแห่งพฤติกรรม กระบวนการคิด โลกทัศน์ ลักษณะนิสัยจาก ครอบครัวอันจะนำมาใช้เป็นพื้นฐานแห่งการดำเนินชีวิตในสังคม นอกจากนี้ นักสังคมวิทยาบาง

คน เช่น ยอร์ช เฮช มีด (George H. Mead, 1956) ได้กล่าวว่าครอบครัวมีหน้าที่พัฒนาบุคลิกภาพ ดังนั้นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมและการพัฒนาบุคลิกภาพของครอบครัวจึงมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กทั้งในและนอกห้องเรียน จากการศึกษาของ ทอร์สเทน ฮูเซน

(Torsten Husen, 1986) ได้ศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวในประเทศสวีเดน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวเด็กนักเรียน 400 ครอบครัว พบว่าแบบแผนการเลี้ยงดูเด็ก เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็กที่โรงเรียน โดยเด็กที่ได้รับการฝึกฝนนิสัยจะเป็นเด็กที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความประพฤติดีในโรงเรียน ซึ่งนอกจากนี้ยังพบว่าสิ่งแวดล้อมที่บ้านมีอิทธิพลต่อเด็กนักเรียนดังกล่าว สิ่งแวดล้อมที่บ้านจึงหมายถึงรวมถึงความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และสถานภาพทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ เด็กที่มาจากครอบครัวที่สมาชิกครอบครัวมีความสัมพันธ์กันดี ส่วนมากจะมองโลกในแง่ดี มีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มักทำให้เด็กมีลักษณะนิสัยเป็นตัวของตัวเองและมีเหตุมีผล ฯลฯ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่บ้านมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรม ทักษะคิด และความพร้อมทางด้านจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก หากเด็กจะเรียนได้อย่างเต็มที่และมีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับในสังคมโรงเรียน จะต้องอาศัยครอบครัวเป็นแหล่งอิทธิพลสำคัญในการที่ช่วยให้ผลการเรียนได้ตามความต้องการ นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและสังคมโรงเรียนด้วย

ดิวเยอร์ (Dwyer, 1994) ได้กล่าวว่า ผู้ปกครองและครูในระดับประถมศึกษา ควรให้ความร่วมมือประสานงานกันในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ความคิดนี้ควรถูกบรรจุไว้ในหลักการของการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยผู้ปกครอง ต้องช่วยส่งเสริม ดูแลบุตรหลานของท่านตน อย่างจริงจังที่บ้านเพื่อให้ความพร้อมที่จะเรียน เมื่อมาถึงโรงเรียน ทางโรงเรียนควรมีวิธีการรายงานผลความก้าวหน้าทางการเรียนของเด็กในรูปแบบประเมินที่ชัดเจน โปรแกรมการเรียนการสอน เน้นการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้วยเป็นสาระสำคัญ มีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน อีกทั้งต้องมีคู่มือ แนะนำ เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง ในการช่วยเหลือติดตาม การเรียนการสอนที่โรงเรียน

สวัสต์ สวรรณอักษร (2528) ได้กล่าวถึงบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครองในการช่วยเหลือให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนดังนี้ 1) ควรมีความเข้าใจและให้ความสนใจในโรงเรียนที่นักเรียนกำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ 2) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน 3) ควรยอมรับในความสามารถทางสมองและสติปัญญาของนักเรียน 4) ควรสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักใช้บริการแนะแนวของโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นสำหรับนักเรียนทุกคน 5) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อครูทุกคนในโรงเรียน 6) ควรสนับสนุนการใช้ระเบียบวินัยต่างๆอันเข้มงวดของครูบ้าง 7) ควรให้มีการอุปถัมภ์อย่างเพียงพอในการเล่าเรียนของนักเรียน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรพยายามจัดบรรยากาศภายในบ้านให้นักเรียนรู้สึกมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน 8) ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามหลักสูตร และจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเท่าที่สามารถทำได้ 9) แนะนำวิธีการคบเพื่อนที่ดี และควรห้ามปรามนักเรียนไปมั่วสุ่มกับกลุ่มเด็กที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น 10) สนับสนุนให้นักเรียนศึกษาเล่าเรียนอยู่ภายในโรงเรียนจนกว่าจะจบการศึกษา ตามควรแก่อัธยาศัยนักเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจภายในครอบครัว

ถาวร เกิดเกียรติวงศ์ และวราคม ทีสุกะ (2522 :131-132) ได้สรุปหน้าที่ทางการศึกษาของครอบครัวไว้ 6 ประการ คือ 1) เป็นสื่อของการศึกษานอกโรงเรียน 2) เป็นโรงเรียนพัฒนาบุคลิกภาพแห่งแรกของเด็ก 3) เป็นโรงเรียนสอนวิชาชีพ หรืออาชีพศึกษาแห่งแรก 4) เป็นโรงเรียนสอนคุณธรรมแห่งแรก 5) เป็นโรงเรียนสอนหน้าที่พลเมืองแห่งแรก 6) เป็นโรงเรียนอบรมศีลธรรมจริยธรรมแห่งแรก

โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2531) ได้กล่าวว่า “ ผู้ปกครองเป็นบุคคลซึ่งจะได้รับผลจากการศึกษาของเด็กในโรงเรียน แม้จะไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเต็มที่ก็ตาม แต่ผลการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมักมีผลไปถึงผู้ปกครอง เพราะฉะนั้นผู้ปกครองจึงเป็นผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียนในขั้นตอนสุดท้าย ” จากข้อความดังกล่าว นักการศึกษาจึงสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาในโรงเรียน โดยให้ผู้ปกครองกับโรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนในบทบาทและหน้าที่ซึ่งกันและกันในการที่จะทำ ให้เด็กสะอาด มีสุขภาพพลานามัยที่ดีและได้เรียนรู้ในสิ่งที่เด็กต้องการ โดยผู้ปกครองจะต้องยอมรับว่าการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาเด็กให้ เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ ในเวลาเดียวกันผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูต้องยอมรับสิทธิของผู้ปกครองในการให้ข้อเสนอแนะทางการศึกษาและเป้าหมายในอนาคตของเด็กในปกครองของตน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการให้การศึกษอบรมและเลี้ยงดูเด็กถ้าขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ไม่อาจทำงานสำเร็จได้

สุมน อมรวิวัฒน์และทีศนา เขมณี (2526) ได้อธิบายว่า บ้านคือสถานที่อยู่อาศัย ซึ่งเด็กได้เริ่มเรียนรู้การดำรงชีวิตนับแต่เกิดมา บ้านเป็นโลกอันอบอุ่นของเด็กประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน องค์ประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็กนั้นคือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง ผู้ดูแลเด็ก นอกจากนี้ได้จำแนกบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก ในการ “สั่งสอน ฝึกฝน อบรมบ่มนิสัย” เด็กไว้ดังนี้

1. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อเด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ และฝึกการปรับตัว สภาพแวดล้อมที่มีระเบียบ สะอาดและสงบ มีส่วนช่วยทำให้เราเกิดความสบายใจได้ เด็กก็เช่นเดียวกันได้เคยชินกับความสะอาด สงบและงดงามโดยมาตลอด จะ

ทำให้เป็นคนมีระเบียบวินัยละเอียด ประณีตและมีสุนทรียภาพ นอกจากนี้จะมีกิริยาสุภาพ พุดจาไพเราะ ถ้าคนรอบข้างของเด็กไม่แสดงกริยาหยาบช้า และด่าทอกัน ก้อนหินที่ขรุขระจะกลมเกลี้ยงเมื่อถูกสายน้ำลูบไล้เป็นเวลานานฉันนั้น สิ่งแวดล้อมย่อมจะขัดเกลากริยาวาจาใจของเด็กทีละน้อย และเป็นสำเร็จถ้าเวลานานพอ ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยภายในบ้าน จะเป็นการสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่จะทำให้เด็กเกิดประสบการณ์และการฝึกการปรับตัวในทางที่ดีขึ้น

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสาร ความรู้และข้อเท็จจริง การจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็น การศึกษาในระบบโรงเรียน หรือการศึกษานอกระบบที่บ้านและชุมชน ย่อมจะต้องมีการให้เนื้อหาสาระที่เป็นหลักการ เพื่อนำไปสู่วิธีปฏิบัติกรอบรมเลี้ยงดู และการเรียนรู้ที่ดีมีใช้เป็นการปล่อยปลະละเลยให้เด็กลองผิดลองถูก และเรียนรู้ตามยถากรรม พ่อแม่ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก ต้องสามารถใช้เทคนิควิธีการส่งสอนเด็กให้รู้จริงและรู้แจ้ง อีกทั้งยังสามารถนำข่าวสารข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาสนทนา เชื่อมโยงสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กรู้จักแก้ไขปัญหา โดยการใช้ปัญญา

3. บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ ในสังคมไทยนั้น ยกย่องพ่อแม่ เป็นบุพชนียบุคคลของลูก ดังที่คำพังเพยของไทยกล่าวไว้ว่า “ลูกไม่ยอมหลนไม่ไกลต้น” พ่อแม่เป็นอย่างไร ลูกยอมเป็นอย่างนั้น การปฏิบัติของพ่อแม่จึงจำเป็นต้องถึงพร้อมด้วยการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพื่อให้เกิดความศรัทธา นิยมยกย่องและปฏิบัติตามพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กที่สุด สิ่ง que เด็กเริ่มเลียนแบบ คือ กริยาวาจา ต่อจากนั้นเด็กก็จะเลียนแบบการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ผู้ใหญ่แสดงออก เช่น อารมณ์ ท่าทาง รวมไปถึงวิถีดำรงชีวิตที่มีระเบียบวินัย ผู้ใหญ่ปฏิบัติตนอย่างไรมีพฤติกรรมเป็นในทางใด เด็กที่อยู่ใกล้ชิดยอมได้เรียนรู้และลอกเลียนแบบอย่างนั้น

4. บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเสียม และส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี วิธีการที่ผู้ใหญ่พึงปฏิบัติเพื่อป้องกันทางเสียมและส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีเด็กมีดังนี้ 4.1) ผู้ใหญ่ต้องไม่แยกตนออกจากเด็ก ดังที่มักพูดกันว่า “โลกของผู้ใหญ่และโลกของเด็ก” คนที่แยกกันอยู่คนละสังคมจะมีความเข้าใจกันได้อย่างไร ผู้ใหญ่จึงต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด มีความรัก เมตตา เอาใจใส่ และเหนือสิ่งอื่นใดต้องมีความเข้าใจเด็กทั้งในด้านพัฒนาการ ความรู้สึกนึกคิด และปัญหาของเด็ก 4.2) ความใกล้ชิดและความเข้าใจเด็กทำให้ผู้ใหญ่สามารถ “ป้องกัน” ได้มากกว่าการแก้ไข ผู้ใหญ่จึงเป็นผู้ที่ “แนะทางดี ชี้ทางเสียม” 4.3) การพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก ให้เป็นไปในทางที่ดีนั้น ควรใช้วิธีการเสริมแรงจูงใจและให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ 4.4) ผู้ใหญ่ควรให้โอกาสเด็กได้สังเกตพฤติกรรมต่างๆของคนในสังคมและฝึกให้เด็กวิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดจากการประพุดดีกับผลที่เกิดจากการประพุดไม่ดี

5. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้แก้ไข และปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเสื่อมแล้วกลับตัวได้และประพฤติดี

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา

ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษาของเด็ก ซึ่งบาลแลนไทน (Ballantine, 1983) ได้ยืนยันว่ามีหลักฐานเป็นจำนวนมากที่สนับสนุนว่าครอบครัวเด็กจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทัศนคติต่อตนเองและต่อการประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากนี้ยังได้พัฒนาความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาด้วยโดย บุคคลที่ได้รับการศึกษาแบบธรรมดาวิสัยในสิ่งแวดล้อมที่ครอบครัวจัดให้และยังได้รับการสนับสนุนอุดหนุนและได้รูปแบบความประพฤติในการแสวงหาการศึกษาแบบในระบบ ในขณะที่ครอบครัวขัดเกลาอบรมเด็กและเลี้ยงดูเด็กให้มีความเป็นมนุษย์เพื่อจะจะสามารถเข้าร่วม กิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม และการนำเอาศิลปะเข้ามาใช้ในการดำรงชีวิตก็จะทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์และเป็นสังคมที่สร้างสรรค์

คูล่า (Kula 1991) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของรัฐอริโซนา ได้ให้ความสำคัญต่อบทบาทของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยให้บริการข้อมูลเนื้อหาทางด้านศิลปะศึกษาแก่ผู้ปกครอง เพื่อช่วยให้เป็นแนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริม พัฒนาบุตรหลานได้อย่างถูกต้อง ในด้านการสร้างผลงานศิลปะ เนื้อหาหลักการทางศิลปะและประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นต้น

บอร์เจีย (Borgia, 1991) กล่าวว่า โรงเรียนแนวใหม่ในอิตาลีให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนศิลปะศึกษา โดยถือเป็นวิชาหลักของหลักสูตร และวิธีการสอน เน้นการสอนร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครองเป็นสำคัญ

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525) กล่าวว่า ครูจะสอนวิชาอย่างมีชีวิตจิตใจ ครูมีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน และจะสอนได้ดีเมื่อมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าครูต้องการอะไร ครูศิลปะศึกษาก็เช่นเดียวกัน ถ้าเป็นครูที่สนใจในวิชาศิลปะศึกษา และเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสอนวิชาศิลปะศึกษาแล้วย่อมจะสอนให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากวิชาศิลปะศึกษาได้อย่างเต็มที่ และความสนใจของครูขึ้นอยู่กับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน ฉะนั้นจะให้ครูศิลปะศึกษาสนใจในการสอนและเข้าใจจุดมุ่งหมายของวิชาศิลปะศึกษาก็ต้องให้พื้นฐานการศึกษา การอบรมที่จะทำให้ครูพัฒนาความรู้ ความสามารถ เห็นประโยชน์ของวิชาศิลปะศึกษา และมีทักษะทางศิลปะกับจะต้องส่งเสริมด้วยการที่ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน สนับสนุน และอำนวยความสะดวกแก่การเรียนการสอนศิลปะศึกษาเป็นสำคัญ

องค์ประกอบเกี่ยวกับบ้านมีความสำคัญ หรือมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กมาตั้งแต่เด็กจนโต เด็กจะเป็นคนได้สมบูรณ์เพียงใด มีบุคลิกภาพอย่างไร จะดำรงอยู่ในสังคมได้เป็นสุขเพียงใด ล้วนแต่มาจากอิทธิพลของบ้านแทบทั้งสิ้น นั่นคือ เด็กทุกคนพร้อมที่จะเป็นคนเก่ง ขึ้นอยู่กับ

วิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ สุนทร โคตรบรรเทา (2530 : 54) กล่าวว่า “เมล็ดพืชย่อมจะเจริญเติบโต เป็นไม้ได้เพียงแต่รอสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมฉันใด เด็กที่เกิดมามีพรสวรรค์ที่จะเจริญเติบโต เป็นคนเก่ง เพียงแต่รอการเลี้ยงดูที่เหมาะสมฉันนั้น” ดังนั้น เด็กทุกคนจึงมีสิทธิ์ในการเกิดมาเป็น บุคคลที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่างๆ อยู่แล้ว แต่เป็นที่น่าเสียดายที่สิทธิ์นี้ไม่มีการคำนึงมากนัก การเป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษในสังคมจึงกลายเป็นเรื่องผิดปกติ หรือเป็นข้อบกพร่อง ของสังคมต่อไป

สิ่งที่เป็นตัวสกัดกั้นไม่ให้เด็กเป็นคนเก่ง หรือทำไมเด็กทุกคนของประเทศจึงไม่เป็นคนเก่ง ก็คือ การเรียนรู้ที่จะไม่เป็นคนเก่งหรือแสดงความสามารถพิเศษที่ต่างจากคนทั่วไปมาตั้งแต่เด็ก หรือการระมัดระวังที่จะไม่คิดสร้างสรรค์ การที่เด็กเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะพ่อแม่หรือผู้ใหญ่อื่นสอน เช่น การทำตนเป็นคนโง่ดีกว่าเป็นคนฉลาด และการยอมแพ้ปลอดภัยกว่าเอาชนะ ดังสุภาษิตว่า “แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร” เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะเป็นความคิดของเด็กเอง แต่ มาได้รับการสั่งสอนภายหลัง จึงส่งผลไปถึงพื้นฐานทางความเชื่อและทัศนคติที่สกัดกั้นความเก่ง ทางสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์และขีดขวางการแสดงความสามารถพิเศษต่างๆ ของเด็ก แนวคิดเหล่านี้ได้สะสมไว้เรื่อยมาตั้งแต่เด็ก เปลี่ยนแปลงได้ยากภายหลัง ซึ่งสอดคล้องกับ ผู้สติ เรื่องศรีมัน (2533) ที่ได้ศึกษาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ พบว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กเหล่านี้ไม่ ประสบผลสำเร็จในชีวิต เนื่องจากสาเหตุ คือขาดกำลังใจความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ และการอยู่ในสิ่งแวดล้อมซึ่งไม่มีส่วนเสริมความสำเร็จในการเรียน (Cultural Deprivation) ขาด การช่วยเหลือ และทำทนาย หรือเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ

การส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงตามขั้นตอนของพัฒนาการของเด็ก เป็นสิ่งที่ ผู้ปกครองควรทำ เด็กทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ และความคิดสร้างสรรค์ก็เป็นสิ่งที่สามารถ ส่งเสริมได้แต่บางคนอาจต้องได้รับการกระตุ้นและเสริมประสบการณ์ให้มากกว่าคนอื่น

ในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ในงานศิลปะ กล่าวกันว่า ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้น ได้นอกจากจินตนาการ (Imagination) แล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ สภาพแวดล้อม (Environment) ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และซึมซาบเก็บเข้าไปในตัวเด็กอย่างเป็นไปโดยธรรมชาติ และเป็นปรากฏการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ นิพนธ์ ทวีกาญจน์ (2529 : 71) กล่าวว่า การเรียนการสอนทางศิลปศึกษา นอกจากจะต้องทำความเข้าใจกับหลักสูตร เป้าหมาย การเรียนการสอนและ กิจกรรมแล้ว ยังต้องทำความเข้าใจกับบุคลิกภาวะและความพร้อมในแต่ละบุคคล เพื่อให้สามารถ จัดกิจกรรม จัดสภาพแวดล้อม และสื่อการสอนได้อย่างเหมาะสม อันจะยังผลไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เมื่อศิลปะเกี่ยวข้องกับการศึกษา การเรียนรู้ทางศิลปะย่อมไม่ใช่การเรียนรู้อย่างโดดๆ เฉพาะตัวของศิลปะเอง แต่ศิลปะศึกษาจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ อีกหลาย ประการ เช่น จิตวิทยาการศึกษา สมรรถภาพครูผู้สอน ความพร้อมของนักเรียน การเรียนการสอน

สอน สื่อการสอนและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 106-107) กล่าวถึง การแสดงออกทางศิลปะว่า ประสบการณ์นับเป็นสิ่งที่มีความค่าอย่างมาก เพราะ ประสบการณ์จะช่วยให้การแสดงออกเป็นไปอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ ประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น การที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์มาก ได้รู้มากและเห็นมาก ก็ย่อมเปิดโอกาสให้เขามีความคิดมากขึ้นตามมาด้วย ประสบการณ์จาก สภาพแวดล้อมทั้งในด้านรูปแบบและความคิดย่อมเป็นความพร้อมที่จะมีความหมายต่อการเรียนรู้ และแสดงออกทางศิลปะ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พ่อแม่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ไม่เพียงแต่การปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ในขั้นสูงขึ้นไป พ่อแม่จะต้องส่งเสริมให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต สนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดง ความสามารถ ความคิดเห็น ตลอดจนยอมรับการตัดสินใจของเด็ก นอกจากนั้นพ่อแม่จะมีวิธีการ กระตุ้นความสนใจของเด็กในเรื่องการแสดงออกทางศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้น สนับสนุนให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และให้กำลังใจ ชมเชย ละสามารถสร้างบรรยากาศที่เป็น กันเองให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างดี เหล่านี้นับว่าเป็นการส่งเสริมจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กให้สูงขึ้น กล่าวโดยสรุปเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีลักษณะเป็นผู้นำและสามารถให้ ผลผลิตใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา ต่างๆ ได้ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้เหมาะสมในสภาพสังคมปัจจุบันที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศชาติกำลังต้องการบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาให้สำเร็จและนำ ประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

1.3 สภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา

ความหมายของสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อม หมายถึง วงเขตของการกระตุ้น และการกระทำต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อรวมกับคำว่า “ทางกายภาพ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ ความหมายว่า เกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ใช่ชีวิต ทั้งที่เป็นวัตถุ และมีชีเป็นวัตถุ ที่เป็นวัตถุ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อทางการศึกษา ที่มีชีวัสดุ กับวิธีการต่างๆ ที่มีต่อการพัฒนาของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533) ได้ให้เหตุผลว่า สภาพแวดล้อมคือ สิ่งเร้าให้มนุษย์กระทำ พฤติกรรม” โดยเหตุนี้มนุษย์อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อม นักจิตวิทยาถือว่า สิ่งแวดล้อมมีหน้าที่เร้าให้ มนุษย์แสดงพฤติกรรม โดยแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ วัตถุ สิ่งของ คนและสัตว์ 2) สิ่งแวดล้อมภายใน ได้แก่ ความสนใจ ใฝ่ใจของผู้เรียนการ จัดสภาพแวดล้อมที่ดี จึงอาจกล่าวได้ว่า เป็นการสร้างสิ่งเร้าทางการเรียนที่ดีนั่นเอง

นิคม ทาแดง (2524) ให้ความเห็นว่า สภาพแวดล้อม คือ สิ่งที่มีปฏิกริยาหรือปฏิสัมพันธ์กับร่างกายทำให้สิ่งมีชีวิตนั้นๆมีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดพฤติกรรมบางอย่างโดยบางหนึ่ง จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมหมายถึง สิ่งที่อยู่รอบๆตัวเรา ทั้งที่เป็นวัตถุและมีชีเป็นวัตถุซึ่งสิ่งแวดล้อมเหล่านี้มีผลต่อการเกิดหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต

การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนนับเป็นสิ่งสำคัญ ประการหนึ่ง ที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ การจัดสภาพแวดล้อมและกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียน จะพัฒนาการคิดวิเคราะห์และพัฒนาศักยภาพแต่ละคนอย่างเต็มที่บรรยากาศในการเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสนใจ และเป็นแรงจูงใจภายนอกที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน

McFee แมคฟี (1998) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน คือ สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ที่เราได้จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งรวมถึงการออกแบบงานศิลปะ ส่วนประกอบในการสอน การสร้างความคุ้นเคย และการสร้างสิ่งแปลกใหม่ มนุษย์นั้นมีความพร้อมที่จะรู้ จะมองและรับรู้ในการกระทำของผู้อื่น โดยการคัดกรองและจัดการกับข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากสภาพแวดล้อมนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ รักวิชัย (2533 : 115) กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กขึ้นอยู่กับประสบการณ์ตรงที่เด็กได้รับจากสิ่งแวดล้อม โดยการกระทำ การสัมผัสรับรู้ และการได้พบเห็นซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้มีความสำคัญ ในการสร้างเสริมบุคลิกภาพของเด็ก ดังนั้นผู้ใหญ่ ที่ใกล้ชิดจึงควรใช้การเสริมแรง เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของเด็ก เพื่อจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมในทางที่ดีคงอยู่ต่อไปอีกนาน การเสริมแรงของผู้ใหญ่ได้แก่การยอมรับและการพูดคุยยกย่องชมเชย

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก คือ บรรยากาศที่ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย ว่างใจ สนุกสนานและผ่อนคลาย ส่วนสภาพแวดล้อมก็ต้องมีสถานที่ที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม มีอุปกรณ์ที่เพียงพอกับจำนวนเด็ก โดยทั้งบรรยากาศและสภาพแวดล้อมต้องไม่ทำให้เด็กเบื่อหน่าย แต่ต้องช่วยทำให้เด็กรู้สึกตื่นตัวที่จะเรียนรู้เสมอ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540) ได้กล่าว การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน ซึ่ง บรรยากาศในชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บรรยากาศทางกายภาพ (physical atmosphere) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆภายในห้องเรียนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย น่าดู มีความสะอาด มีเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่จะส่งเสริมให้การเรียนของนักเรียนสะดวกขึ้น

คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม จะมีผลช่วยให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีผลต่อพัฒนาการทุกด้าน ทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นควรพิจารณาทั้งการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพในห้องเรียนและการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบริเวณโรงเรียนด้วย เพราะจากข้อความที่ว่า “บริเวณโรงเรียนทั้งหมดคือห้องเรียนของเด็ก” แสดงให้เห็นว่าพื้นที่โรงเรียนทั้งหมดจะต้องจัดสิ่งแวดลอมเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้

2. บรรยากาศทางจิตวิทยา (psychological atmosphere) หมายถึง บรรยากาศทางจิตใจที่นักเรียนรู้สึกสบายใจ มีความอบอุ่น มีความเป็นกันเอง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและมีความรักศรัทธาต่อครูผู้สอนตลอดจนมีอิสระในการกล้าแสดงออกอย่างมรรยาธวินัยในชั้นเรียน นักเรียนจะเกิดความรู้สึกเช่นนี้ได้ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2529) กล่าวถึง ปัจจัยที่เสริมสร้างศิลปะนิสัยของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับ การฝึกอบรมเลี้ยงดูที่บ้านและการจัดการศึกษาที่โรงเรียน การจัดสิ่งแวดลอมทางบ้านและโรงเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าศิลปะเด็กจะเจริญเติบโตเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับเวลา โอกาส สภาพแวดลอม และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 111) ที่กล่าวว่า สภาพแวดลอมในการเรียนนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะสภาพแวดลอมที่ดีจะมีสภาพเป็นแรงผลักดัน หรือกระตุ้นให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สภาพแวดลอมในทางศิลปศึกษาในที่นี้มีความหมายรวมถึง สภาพห้องเรียนที่ดี มีโต๊ะทำงานได้สะดวก ห้องกว้างขวาง พอสวมควร ห้องเรียนเป็นสัดส่วน นอกจากนั้นรวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ดี เช่น ความเป็นกันเอง การให้กำลังใจที่ดี การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ห้องเรียนที่มีเสื่อภาพ เป็นต้น สภาพแวดลอมที่ดีเช่นนี้จะช่วยสร้างเสริมการเรียนรู้ได้อย่างดี

เลิศ อานันท์ (2529) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดลอมที่ส่งเสริมการเรียนศิลปศึกษาไว้ว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่ต้องการฝึกหัดทางทักษะและการเรียนรู้ถึงคุณค่าสุนทรียศาสตร์ประกอบกับการเรียนศิลปศึกษา เพื่อหวังผลให้เด็กเกิดความเจริญงอกงามในทุกด้าน จำเป็นต้องมีห้องปฏิบัติงานศิลปะ (Art studio) เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีการแสดงออกอย่างอิสระ (Free Expression) ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ธรรมชาติของเด็กชอบการเคลื่อนไหว และต้องการพื้นที่มาก ห้องเรียนศิลปศึกษาจึงควรมีบริเวณกว้างขวางเพียงพอ ที่จะตอบสนองการแสดงออกของเด็ก มีบรรยากาศที่เร้าใจผู้เรียนให้อยากเรียน เช่น มีพื้นที่กว้างขวาง สะอาด แสงสว่างเพียงพอ เงียบสงบ อุณหภูมิพอเหมาะ อากาศถ่ายเทได้สะดวก อุปกรณ์ครบครัน สามารถทำงานได้เป็นรายบุคคลและกลุ่ม

2. การแสดงออกทางศิลปะ

การแสดงออก เป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของการสร้างสรรค์ทางศิลปะ ผู้ทำงานศิลปะ จะแสดงอารมณ์ และความรู้สึกของตน ขณะสร้างสรรค์งานจนเกิดเป็นรูปทรงที่มีความหมาย ปรากฏขึ้น ความรู้สึกที่แสดงออกดังกล่าว เป็นสิ่งที่สะสมไว้จากประสบการณ์ด้านต่างๆ ที่ได้ เรียนรู้มา พีระพงษ์ กุลพิศาล (2531) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสำหรับเด็ก เน้นถึง การแสดงออกเป็นสำคัญ เด็กจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะตัว โดยผลงานของเด็กเป็นการ สะท้อนประสบการณ์ จากสิ่งแวดล้อมที่เขาสนใจ จากประสบการณ์ที่เป็นของตนเอง อันเป็น ประสบการณ์ฝังลึกอยู่ในตัวเด็ก ดังนั้นเมื่อถึงคราวที่เด็กจะต้องแสดงออก เด็กจะแสดงสิ่งเหล่านี้ ออกมาให้ปรากฏ ซึ่งสอดคล้องกับ ประทีน มหาจันทร์ (2531) ที่กล่าวว่า การแสดงออกทาง ศิลปะเป็นการแสดงออกตามความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ ความชื่นชอบและจุดมุ่งหมายต่างกัน ซึ่งมีผลทำให้เด็กมีความคิดรวบยอดต่อสิ่ง ต่างๆไม่เหมือนกันแล้วเลือกและตัดสินใจแสดงออกมาเป็นรูปทรง รูปร่าง สี การจัดองค์ประกอบ ที่ไม่ซ้ำแบบใครเพื่อจะสื่อสารกับผู้อื่น และการแสดงออกทางศิลปะนี้มักจะมีการเปลี่ยนแปลง และการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับวัย สภาพแวดล้อม สภาพสังคมรอบๆ ตัวเด็กความรู้สึกนึกคิด ที่เด็กมีต่อความเป็นไปในสังคม รวมทั้งความต้องการของเด็ก

วิรุณ ตั้งเจริญ (2532) กล่าวถึงการแสดงออกทางศิลปะว่าเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของ เด็ก ในอันที่จะช่วยสร้างเสริมประสิทธิภาพหรือพลังในตัวเด็ก ซึ่งพลังในตัวนั้นจะเป็นผลไปสู่การ รับรู้ การเรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติในทุกๆด้าน เมื่อศิลปะเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งในการ แสดงออกและมีคุณค่าไปสู่พัฒนาการในทุกๆด้าน การแสดงออกทางศิลปะ ในวัยเด็กจึงเป็นการ แสดงออกที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เป็นไปตามธรรมชาติ

รูดอล์ฟ (Rudolph, 1973) กล่าวว่า การแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี นั้นสามารถบ่งบอกถึงความเป็นอยู่ และสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวเด็กว่ามีลักษณะอย่างไร อีกทั้ง ยังสะท้อนถึงความเจริญเติบโตของเด็กในด้านต่างๆอีกด้วย

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539) กล่าวว่า การแสดงออกทางศิลปะจึงเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของ เด็ก ในอันที่จะช่วยสร้างเสริมประสิทธิภาพหรือพลังในตัวเด็ก ซึ่งพลังนั้นจะส่งผลต่อการรับรู้ การ เรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติในทุกๆด้าน ลักษณะการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก จึงแสดงให้เห็นถึงสิ่งต่างๆในตัวเด็กดังนี้คือ

1. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงความเติบโต การแสดงออกทางศิลปะของเด็กโดยเฉพาะ อย่างยิ่งการวาดภาพที่เริ่มต้นจากการขีดเขียนเส้นอย่างวุ่นวายและค่อยๆ พัฒนาควบคุมเส้นสาย ให้เป็นระเบียบขึ้นเรื่อยๆ การเคลื่อนไหวของเส้นยังเริ่มเป็นไปอย่างซ้ำๆกัน เป็นการเริ่มต้นท่าที่ ของการออกแบบรูปทรง ให้ปรากฏขึ้น และในวันที่เติบโตขึ้นภาพเขียนของเด็กก็พัฒนาลักษณะ

การออกแบบไปสู่รูปทรงที่เลียนแบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รูปแบบของการเปลี่ยนแปลงตามวุฒิภาวะนั้น เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงหรือการเติบโตของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย การรับรู้ จิตใจ และการแสดงออก ย่อมมีคุณค่าต่อความเข้าใจและการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย หรือวุฒิภาวะ ของเด็กต่อไป

2. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะตัว เด็กแต่ละคนการรับรู้หรือมีความรู้สึกตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไปเมื่อเด็กสร้างผลงานทางศิลปะ ผลงานนั้นจะได้รับการผสมผสานประสบการณ์ที่พบเห็น กับความรู้สึกนึกคิดไว้ด้วยกัน และเมื่อการทำงานศิลปะ ต้องผ่านวัสดุและวิธีการต่างๆ ผลงานศิลปะของเด็กแต่ละคนก็ยิ่งสะท้อนลักษณะเฉพาะตัว หรือสะท้อนบุคลิกของเขาไว้อย่างเด่นชัด การแสดงออกในลักษณะเฉพาะตัวเช่นนี้ เป็นทัศนคติที่ดีต่อการทดลองฝึกปฏิบัติทางศิลปะ เป็นวิธีการที่สนับสนุนให้เด็กได้ยอมรับความผิดพลาด ด้วยตนเอง และพยายามต่อไปอีกด้วยวิธีการใหม่ๆ สร้างเสริมให้เกิดความมั่นใจ และพร้อมจะแสวงหาหรือมองปัญหาที่กว้างขึ้นด้วย

3. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงการติดต่อสื่อสาร ตามประวัติศาสตร์เราพบว่า ศิลปะเป็นสิ่งชี้ให้เห็นถึงคุณค่า ความเชื่อ เรื่องราวและชนบประเพณีผู้คนในสังคมนั้นๆ สื่อสารการติดต่อทางศิลปะนับว่ามีคุณค่าสูงยิ่ง โดยเฉพาะในสังคมของผู้คนที่ยังไม่รู้หนังสือซึ่งอาจจะคล้ายกับโลกของเด็กๆ ศิลปะเด็กจึงมีสภาพเป็นข้อมูลต่างๆสัญลักษณ์ต่างๆที่ปรากฏขึ้นในงานศิลปะ อาจจะมีคุณค่ามากกว่าการบอกเล่าใดๆ เพราะภาพเป็นสิ่งง่ายๆ และเป็นความจริงที่มองเห็นได้เป็นตัวเป็นตน ในการแสดงออกทางด้านการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดทางศิลปะ เด็กสามารถที่จะบรรยายประสบการณ์จริงๆ และบรรยายจินตนาการมากมายของเขา เรียบง่าย สบาย และเคร่งเครียดให้ปรากฏขึ้นได้ ดีกว่าภาษาเขียนและภาษาพูดที่มีระเบียบแบบแผน

4. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงอารมณ์ งานศิลปะของเด็กที่ได้รับการพัฒนาด้วยเสรีภาพอย่างกว้างขวางนั้น งานศิลปะส่วนใหญ่จะมีลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์อย่างชัดเจน แต่งานศิลปะของเด็กจะมีลักษณะแสดงออกทางอารมณ์ด้วยการเน้น หรือการขยายขนาดสิ่งของที่เขาเองเห็นว่ามีคุณค่า รวมความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นจริงๆ และเสนอให้ปรากฏเป็นผลงาน ผลงานศิลปะของเด็กนั้นจะสวยงามยอดเยี่ยมหรือไม่อย่างไร ย่อมเป็นคุณค่าส่วนรองสำหรับเด็ก การที่เราได้เข้าใจถึงความคิดความรู้สึก และการที่เด็กได้แสดงออกทางศิลปะ ย่อมมีคุณค่าเป็นประการสำคัญมากกว่าความสำเร็จของผลงาน

อย่างไรก็ตาม การแสดงออกทางศิลปะของเด็กนั้นจะมีกระบวนการต่อเนื่องกันจากวัยหนึ่งไปสู่อีกวัยหนึ่ง หรือเรียกว่า “พัฒนาการทางศิลปะ” ซึ่งในเด็กแต่ละวัยนั้นจะมีลักษณะเฉพาะปรากฏอยู่ในผลงานซึ่งพัฒนาการดังกล่าวนี้ จะดำเนินไปช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความสนใจ ความสามารถทางศิลปะ สิ่งแวดล้อมรอบๆตัว รวมถึงการปลูกฝังและสนับสนุน

ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนให้กับเด็ก พัฒนาการทางศิลปะนี้จะมีลักษณะเป็นสากลเด็กทุกคนไม่ว่าชาติใดภาษาใด จะมีลักษณะการแสดงออกในด้านการวาดภาพระบายสีตามพัฒนาการทางศิลปะที่คล้ายกัน เพราะฉะนั้นถ้าในกรณีที่พัฒนาการของเด็กถูกสกัดกั้น อันสืบเนื่องมาจากการอบรมสั่งสอนประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมก็จะส่งผลให้พัฒนาการนั้นขาดช่วงหรือยุติไปและจะทำให้เด็กมีการแสดงออกที่แตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นการจัดประสบการณ์ที่ดี จึงเป็นวิถีทางอย่างหนึ่งในอนาคตที่จะพัฒนาบุคลิกภาพและการแสดงออกทางศิลปะให้กับเด็กได้ (Lowenfeld, 1987 ; พีระพงษ์ กุลพิศาล, 2531 ; เลิศ อานันท์นะ, 2523)

เลิศ อานันท์นะ (2523) กล่าวถึง วิชาศิลปะศึกษาว่าเป็นวิชาที่จัดประสบการณ์ การเรียนการสอนด้านศิลปะในโรงเรียนให้กับเด็กตามวุฒิภาวะ เพื่อส่งเสริมให้มีโอกาสแสดงออกอย่างเสรีทางความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ตามความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติของเด็กแต่ละคน

วิรุณ ตั้งเจริญ (2525) กล่าวว่า ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมทางศิลปะศึกษานั้น เด็กจะแสดงออกจกจิตสำนึก (Conscious) ของแต่ละคน ดังนั้นผลงานของเด็กจึงมีความซับซ้อน ยากง่ายแตกต่างกัน สิ่งที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก ประกอบด้วย

1. พื้นฐานทางวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะของเด็กคือ ความเชื่อแบบแผนหรือลักษณะการดำเนินชีวิตและกิจกรรมของคนในสังคม ศิลปะเด็กจึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคม ทั้งในแง่การสะท้อนถ่ายทอดสภาพของสังคมให้ปรากฏเป็นผลงานศิลปะและการสร้างสรรค์ศิลปะให้เป็นรูปวัตถุทางวัฒนธรรม

2. พื้นฐานทางสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก ได้แก่ ธรรมชาติ ผู้คน อาคารบ้านเรือน ฯลฯ สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ในฐานะที่มีสภาพเป็นรูปธรรม นับว่ามีผลกระทบต่อศิลปะเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งต่างๆ ดังกล่าวเป็นสื่อลใจและเป็นปัจจัยให้การแสดงออกทางศิลปะ โดยเด็กอาจจะเสนอรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งแวดล้อม เสนอเหตุการณ์ต่างๆ หรือเสนอความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับสภาพของสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดออกมาในผลงาน

3. พื้นฐานทางความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างทางเอกกัตภาพของเด็กแต่ละคน เช่น บุคลิกภาพ สติปัญญา อารมณ์ ความนึกคิด จะมีผลไปสู่การแสดงออกที่ต่างกัน ทั้งเรื่องราว รายละเอียด สี ความซับซ้อน เด็กอาจจะเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่ต่างกัน แสดงออกด้วยเทคนิคที่ต่างกัน งานศิลปะที่เด็กแสดงออกจึงมีแบบแผนเฉพาะตัวที่สะท้อนความแตกต่างทางเอกกัตภาพของเด็กแต่ละคนโดยเฉพาะ

นอกจากนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2532) ยังกล่าวเพิ่มเติมถึงประสบการณ์ของเด็กกว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่จะช่วยให้การแสดงออกเป็นไปอย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประสบการณ์ทางศิลปะในที่นี่พิจารณาได้ 3 ด้านคือ

1. ประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ การทำงานที่ต้องมีการผสมผสานระหว่างความคิดและการปฏิบัติเช่นศิลปะ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นไม่รู้จบสิ้น เมื่อปฏิบัติงาน ผลงานก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นก็จะมีผลดีต่อการปฏิบัติงาน ครั้งต่อไปอีก ต่างมีผลต่อกันเช่นนี้ เป็นวัฏจักร การเรียนรู้ที่ได้รับก็คือประสบการณ์ ผังแน่ออย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าหรือเป็นความพร้อมเฉพาะตัวบุคคลที่ควรได้รับการผลักดันให้เกิดขึ้น

2. ประสบการณ์จากการศึกษาผลงานศิลปะ การฝึกปฏิบัติงานศิลปะแต่เพียงด้านเดียว โดยที่ไม่มีการศึกษาให้สัมพันธ์กับการปฏิบัติ ย่อมไม่สามารถผลักดันให้การฝึกปฏิบัติพัฒนาไปได้ดีเท่าที่ควร การดูผลงานศิลปะต่างๆไป การดูอย่างชื่นชม คิดวิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์จะเป็นประสบการณ์ที่มีค่าต่อการเรียนรู้ หรือการฝึกปฏิบัติครั้งต่อไปอย่างมาก เพราะการเรียนรู้ทุกอย่างย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไม่ทางตรงก็ทางอ้อม การศึกษาผลงานศิลปะจึงควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

3. ประสบการณ์จากสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมซึ่งหมายรวมถึงสภาพแวดล้อมในเชิงวัตถุ ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น และสภาพแวดล้อมในเชิงเหตุการณ์ต่างๆ การที่ผู้เรียนมีประสบการณ์มาก ได้รู้มากและเห็นมาก ก็ย่อมเปิดโอกาสให้เขาได้คิดมากตามไปด้วย ประสบการณ์จากสภาพแวดล้อม ทั้งในแง่รูปแบบ และความคิดย่อมเป็นความพร้อมที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ และการแสดงออกทางศิลปะ

การแสดงออกทางศิลปะของเด็กแสดงถึงพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ ทางสุนทรียภาพ และการรับรู้ การส่งเสริมการแสดงออกเฉพาะตัวโดยการจัดประสบการณ์ที่ดีอันได้แก่ ประสบการณ์จากที่บ้าน และประสบการณ์จากโรงเรียนจะส่งผลให้เด็กมีการแสดงออกทางศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญต่อพัฒนาการในทุกๆด้านของเด็ก และเนื่องจากการแสดงออกทางศิลปะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการวาดภาพระบายสีนั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม ความเจริญเติบโต ลักษณะเฉพาะตัว การติดต่อสื่อสาร อารมณ์ ความรู้สึกและรวมถึงการสังสมประสบการณ์ในด้านต่างๆได้เป็นอย่างดี

3. การวาดภาพระบายสีของเด็ก

วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld, 1987) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะทุกประเภทจะ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆให้กับเด็กทั้งในด้านสุนทรียภาพ การรับรู้ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกาย การสร้างสรรค์ และเทคนิคการทำงาน แต่หนึ่งในกิจกรรมต่างๆเหล่านี้ซึ่ง ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญทางศิลปศึกษา คือ การวาดภาพระบายสี

แฮร์ริส (Harris, 1963) กล่าวถึง การวาดภาพระบายสีของเด็กนั้นจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ตามพัฒนาการหรือวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคน โดยเริ่มจากการสร้างมโนทัศน์ขั้นต้นง่ายๆ ก่อน ภาพวาดในระยะแรกของเด็กจึงยังไม่มี ความหมาย แต่จะเป็นเพียงการจัดลำดับภาพวาดเท่านั้น เมื่อเด็กเติบโตมีความเจริญทางวุฒิภาวะมากขึ้น เด็กจะเริ่มวาดภาพจากแบบง่ายๆ ไปสู่แบบที่ ซับซ้อนและมีลักษณะรูปธรรมมากขึ้น ความเจริญวัย และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นของเด็กนั้นเอง ทำให้ภาพวาดของเด็กเปรียบเสมือนการแสดงออกทางสุนทรียภาพสำหรับเขา ซึ่งเขาสามารถใช้ เทคนิค และวิจารณญาณของตนสอดแทรกในภาพวาดระบายสีของเขา

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานปีพุทธศักราช 2542 คำว่า “วาดภาพ” แปลว่า วาดเป็นภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นวาดภาพคน วาดภาพทิวทัศน์ส่วนคำว่า “ภาพ” หมายถึงสิ่งที วาดเขียนขึ้นเป็นรูป “ระบายสี” หมายถึง การลงสี แต้มสี หรือป้ายสี เมื่อรวมคำทั้งหมดเข้า ด้วยกันเป็นคำว่า “วาดภาพระบายสี” หมายถึง การวาดหรือการเขียนขึ้นเป็นรูปแล้วลงสีซึ่งนับได้ ว่าการวาดภาพระบายสีเป็นการแสดงออกที่บริสุทธิ์ต่อทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต ทั้งที่เป็นความฝัน เป็นจินตนาการหรือเป็นสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ สุชาวดี สุภโกษะ (2527) กล่าวว่า การวาดภาพ ระบายสีเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งของเด็กในการถ่ายทอดการแสดงออกเฉพาะบุคคล เป็นการ แสดงออกตามความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่สะสมไว้จากประสบการณ์ด้านต่างๆที่ได้ เรียนรู้มา อันได้แก่ ประสบการณ์ที่ได้จากมนุษย์ด้วยกัน เช่น จากพ่อ แม่ ครู หรือเพื่อนจาก สถานที่ต่างๆ เช่น โรงเรียน บ้านจากเหตุการณ์ต่างๆจากความคิดและจินตนาการ ตลอดจนจาก วัตถุสิ่งของต่างๆ เป็นต้น

เลิศ อานันท์นทะ (2529) กล่าวว่า การวาดภาพของเด็กในลักษณะต่างๆ สามารถสะท้อน ให้เห็นถึงภาวะทางอารมณ์ ตลอดจนความรู้สึกที่ผลกระทบต่อสิ่งต่างๆของเด็ก เช่น เมื่อเด็ก ต้องการแสดงถึงความสุขก็อาจวาดภาพคนยิ้มแย้ม โดยเน้นเฉพาะตรงส่วนปากที่กำลังยิ้ม หาก เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความเศร้า เด็กก็จะวาดภาพใบหน้าคนซึ่งมีคิ้วตก และปากเป็นเส้นโค้งลง หรือหยดน้ำตาบนใบหน้า เรื่องราวที่เด็กนำมาแสดงในภาพนั้น ล้วนมาจากประสบการณ์ ความ ทงจำ การเรียนรู้ และจินตนาการของเด็กทั้งสิ้น ซึ่งเด็กจะแสดงออกอย่างบริสุทธิ์และใช้ สัญลักษณ์ต่างๆเพื่อสื่อความหมายให้เป็นที่เข้าใจอย่างตรงไปตรงมา มีลักษณะง่ายๆ ไม่ซับซ้อน เด็กจึงไม่คำนึงถึงเทคนิค กฎเกณฑ์ และวิธีการ

ฟรีแมน (Freeman, 1980) ได้มีการนำเสนอถึงความสำคัญของขั้นตอนกระบวนการวาดภาพของเด็ก และได้รับการยอมรับและความสนใจ โดยเขาพิสูจน์ให้เห็นว่า ขั้นตอนในการวาดภาพเป็นสิ่งที่สำคัญที่ไม่ควรมองข้าม เนื่องจากมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อผลสำเร็จของผลงาน กอมบริค (Gombrich), ซอมเมอร์ (Sommers) ได้กล่าวถึงปัญหาในการวาดภาพของเด็กว่า บ่อยครั้งที่พบว่าเด็กมักจะมีปัญหาในการวาดภาพหรือวาดผิดพลาด เหตุผลส่วนหนึ่งมาจาก การวาดภาพที่อาศัยเพียงความทรงจำอย่างเดียว ซึ่งไม่เพียงพอต่อการวาดภาพ เนื่องจากการมองเห็นส่วนของรายละเอียดไม่ถูกต้องเพียงพอ จึงทำให้เกิดข้อบกพร่องในการทำงานได้ การวาดภาพของเด็กนั้น จะเริ่มจากการสร้างวงกลมและต่อเติมขา โดยการขีดเป็นเส้นยาวๆ 2 เส้น ซึ่งเรียกว่า ภาพลูกอ๊อด (tadpole) ต่อมาการวาดได้พัฒนาให้เห็นถึงความแตกต่างในส่วนลำตัว และหัว และมีแขนเพิ่มขึ้น ในเวลาต่อมา การวาดภาพของเด็กจะมีการต่อเติมรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น มีสัดส่วนที่ถูกต้องเมื่อเด็กอายุมากขึ้น และการที่ภาพวาดของเด็ก ได้มีการต่อเติมรายละเอียดที่ยากขึ้น และมีองค์ประกอบที่ดี ที่เพิ่มขึ้นตามอายุและประสบการณ์ของเด็กนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากการควบคุมการเคลื่อนไหวและการวางแผนงานของเด็กดีขึ้น อีกทั้งพัฒนาการในการวาดภาพของเด็กส่วนหนึ่งมาจากการลอกเลียนแบบภาพอีกด้วย

นอกจากนี้ วิลสัน และ วิลสัน (Wilson and Wilson, 1982) ได้พบว่า การวาดภาพของเด็กนั้นส่วนใหญ่จะมาจากสิ่งที่เด็กเคยพบเห็น และมาจากการลอกเลียนแบบ บ่อยครั้งที่พบว่าเด็กเลือกภาพจากของจริง และจากการศึกษาการวาดภาพของเด็ก ส่วนใหญ่พบว่าจะวาดภาพจากสิ่งที่ตนเคยเห็นมาก่อนโดยนำมาลอกแบบหรือนำมาดัดแปลงใหม่ ซึ่งอิทธิพลทางวัฒนธรรมมีผลต่อการวาดภาพของเด็กภาพจะมีความแตกต่างกันไปตามอิทธิพลที่ต่างกัน ดังจะเห็นได้จากลักษณะการลอกเลียนแบบของเด็ก นอกจากนี้ยังกล่าวเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการทางการวาดภาพพระบายสีของเด็ก ดังต่อไปนี้ 1) ทุกคนเกิดมากับแนวโน้มในการวาดวัตถุที่ง่ายและเป็นไปได้ไม่ซับซ้อน โดยบรรยายสิ่งต่างๆ จากลักษณะที่เห็นและจัดเรียงเส้นและรูปทรงจากมุมด้านขวา 2) พัฒนาการทางการวาดภาพพระบายสี เป็นเหมือนขั้นตอนในการเจริญเติบโต ความคิดใหม่ๆที่เกิดขึ้นจะเข้าไปรวมกับความคิดเดิมอย่างซ้ำๆ ดังการค้นพบโดยบังเอิญ ซึ่งมีผลต่อการวาดภาพ 3) พัฒนาการการวาดภาพพระบายสี ขึ้นอยู่กับศิลปะของวัฒนธรรมนั้นๆ 4) ความสำเร็จในการวาดภาพขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะบุคคล ความสนใจ ความทรงจำ การสังเกต ทักษะการเคลื่อนไหว จินตนาการ การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ และสุนทรีย์ภาพ 5) การเรียนรู้ ทักษะในการวาดภาพ การส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการคิด และการเรียนการสอนสิ่งต่างๆ ล้วนมีผลต่อพัฒนาการ การวาดภาพพระบายสี

วิจัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวว่า ภาพเขียนของเด็กนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำมาซึ่งความเข้าใจอันดี และจะสะท้อนให้เห็นสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความคิดที่บริสุทธิ์ที่มีต่อสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมด้วย

ประภัสสร นิยมธรรม (2523) กล่าวถึงการวาดภาพระบายสี หรือการขีดเขียนต่างๆ ของเด็กว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ศึกษาความคิดความอ่านของเด็ก ซึ่งผลงานของเด็กจะสื่อให้เห็นความคิดริเริ่มที่หลังไหลออกมา ความคิดเชิงประดิษฐ์นี้จะสื่อให้เห็นว่าพลังผลักดันทางศิลปะเป็นสากลไม่ว่าจะเป็นเด็กจากเชื้อชาติใด ภาษาใด เด็กจะวาดของอย่างเดียวกันในลักษณะแบบเดียวกัน เมื่ออยู่ในวัยเดียวกัน การเรียนรู้ของเด็กเกี่ยวกับธรรมชาติจากการลากเส้นตั้งแต่เริ่มการวาดครั้งแรกไปยังภาพวาดครั้งหลังๆ เด็กทุกคนจะผ่านขั้นของการพัฒนาไปในทำนองเดียวกัน ขั้นเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล บางคนอาจช้า เร็ว หรือเป็นปกติ ซึ่งเป็นไปตามหลักพัฒนาการโดยทั่วไป ประภัสสร นิยมธรรม ยังกล่าวเพิ่มเติมถึงการจัดวางตำแหน่งของภาพที่เด็กชอบวาด มีอยู่ 17 แบบ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้คือ 1) วาดเต็มไปหมดทั้งหน้ากระดาษ 2) เริ่มจากจุดศูนย์กลางบางทีก็เล็ก บางทีก็ใหญ่ แต่อยู่ตรงกลางกระดาษ 3) วาดเต็มกระดาษ แต่เว้นช่องว่างบริเวณขอบกระดาษไว้เป็นกรอบ 4) วาดอยู่ในแนวเส้นตั้ง โดยใช้กระดาษเพียงครึ่งเดียว 5) วาดอยู่ในแนวเส้นนอน โดยใช้กระดาษเพียงครึ่งเดียว 6) วาดภาพทั้งสองข้างนอกกระดาษอย่างมีความสมดุล 7) วาดภาพอยู่ในเส้นทแยงมุม ลักษณะการวาดจะอยู่ในกรอบรูปสามเหลี่ยม 8) วาดอยู่ในลักษณะเส้นทแยงมุม แต่เส้นจะลั่นออกมาทางอีกครึ่งหนึ่งของเส้นทแยงมุม 9) วาดภาพอยู่ในแกนกลางของเส้นทแยงมุม และกระจายไปอย่างราบเรียบสม่ำเสมอ 10) ภาพที่วาดออกมาจะปรากฏสองในสามส่วนของกระดาษจะเห็นเส้นที่เขียนแยกจากกันอย่างเด่นชัด 11) ภาพจะอยู่ในกระดาษเพียงหนึ่งส่วนสี่ โดยอยู่มุมใดมุมหนึ่งของกระดาษ 12) ภาพจะแผ่กระจายมุมหนึ่งเป็นรูปพัด อีกมุมหนึ่งว่างเปล่า 13) ภาพจะอยู่ในแนวโค้งโดยใช้มุมสองด้านของกระดาษ 14) ภาพจะอยู่ในแนวโค้งโดยใช้มุมสามด้านของกระดาษ 15) ภาพจะปรากฏในรูปปิรามิด โดยเริ่มจากมุมสองมุม อีกสองมุมว่างเปล่า 16) ภาพจะวาดในลักษณะเป็นแถบแนวนอน หรือ แนวตั้ง 17) ภาพจะแผ่กระจายเป็นรูปพัด โดยเริ่มจากตอนล่างของกระดาษ

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld, 1987) กล่าวว่า การภาพวาดระบายสีของเด็กนั้น สามารถบ่งชี้ถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กได้ ดังต่อไปนี้

พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

เด็กที่มีความเจริญทางสติปัญญาจะแสดงออกในการวาดภาพระบายสี โดยมีการแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของรายละเอียดส่วนประกอบในภาพ เช่น เส้นผม เล็บ ขนตา และ

สามารถวาดภาพที่แสดงถึงความประณีต สวยงาม มีความซับซ้อนของเส้น และรูปทรง อีกทั้งสามารถแก้ปัญหาในขณะที่ทำงานได้

1. พัฒนาการทางด้านอารมณ์

เด็กที่มีความเจริญทางอารมณ์จะแสดงออกในการวาดภาพระบายสี โดยมีการแสดงให้เห็นถึงความหนักแน่นของเส้นที่มั่นคง สามารถลากเส้นโดยไม่ขาดตอน และสามารถวาดภาพและระบายสีให้อยู่ในขอบเขตที่กำหนดได้ นอกจากนี้ถ้าเด็กให้ความสำคัญต่อสิ่งใดมักจะวาดสิ่งนั้นให้มีขนาดใหญ่ หรือยาวกว่าความเป็นจริงมาก

2. พัฒนาการทางด้านสังคม

เด็กที่มีความเจริญทางสังคมจะแสดงออกในการวาดภาพระบายสี โดยแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดในภาพได้มาก เพราะเด็กมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและสังคมรอบๆตัวได้มาก นอกจากนี้เด็กสามารถสร้างภาพที่มีการคำนึงถึงจุดเด่นน่าสนใจหรือจุดสำคัญของภาพก่อน แล้วจึงสร้างส่วนประกอบที่ละเอียดทีหลัง

3. พัฒนาการทางด้านร่างกาย

เด็กที่มีความเจริญทางด้านร่างกายจะแสดงออกในการวาดภาพระบายสี โดยแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการควบคุมอวัยวะของร่างกายให้สร้างสรรค้งานที่มีลักษณะสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้ ภาพวาดระบายสีของเด็กจึงแสดงถึงความเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ และมีความชัดเจนของรูปร่าง เพราะเด็กสามารถบังคับมือของตนเองได้

4. พัฒนาการทางด้านสุนทรียภาพ

เด็กที่มีความเจริญทางสุนทรียภาพจะแสดงออกในการวาดภาพระบายสี โดยการรวบรวมประสบการณ์ของตนที่ผ่านมา ถ่ายทอดเป็นผลงานได้โดยการใช้เส้นพื้นผิว และสีในการตกแต่งภาพอย่างสวยงาม มีความเป็นระเบียบ สะอาด และเรียบร้อย

5. พัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์

เด็กที่มีความเจริญทางความคิดสร้างสรรค์จะแสดงออกในการวาดภาพระบายสี โดยแสดงให้เห็นถึงความคิดที่ก้าวหน้า แปลกใหม่ มีการปรับปรุงภาพวาดระบายสีของตนอยู่อย่างสม่ำเสมอ สามารถทำงานได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่ลอกเลียนแบบผู้อื่น ดังนั้นผลงานจึงมีความแตกต่างจากผู้อื่น นอกจากนี้เด็กสามารถวาดภาพเป็นเรื่องราวและสามารถตั้งชื่อภาพได้

6. พัฒนาการด้านกรรับรู้

เด็กที่มีความเจริญทางการรับรู้จะแสดงออกในการวาดภาพระบายสี โดยแสดงให้เห็นถึงการจัดระยะใกล้ไกลในภาพได้ดี และแสดงขนาดของสิ่งต่างๆในภาพได้ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง

สรุปได้ว่า การแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของเด็ก นับเป็นการสะท้อนถึงพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกาย สุนทรียภาพ การรับรู้และความคิดสร้างสรรค์ รวมไปถึงพัฒนาการและความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวเด็ก ให้ปรากฏออกมาเพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเป็นสิ่งที่สะสมได้จากประสบการณ์ด้านต่างๆ ที่ได้เรียนรู้มา

4. พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก

ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะเด็ก ของ โลเวนเฟลด์ และบริตเตน (Victor Lowenfeld , 1987) เป็นทฤษฎีหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ และเป็นรากฐานในการศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กจากภาพที่เด็กวาดและรวบรวมผลที่ได้ โดยมีการแบ่งออกเป็นขั้นพัฒนาการทางศิลปะ สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) ระยะเวลาอายุ 2-4 ขวบ ในวัยนี้จะสังเกตเห็นว่า การแสดงออกของเด็กเริ่มแสดงจินตนาการ การเริ่มขีดเขียนที่ขาดการควบคุม ยุ่งเหยิง กับการเคลื่อนไหวที่สับสนนั้น ต่อมาจะเริ่มควบคุมมือให้เคลื่อนไหวซ้ำๆ กัน เป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เริ่มคิดและเข้าใจเส้นที่ตนขีดเขียนลงไปหลังจากนั้นก็เริ่มกำหนดชื่อรูปทรงต่างๆ ที่สร้างขึ้น เปลี่ยนแปลงจากความพึงพอใจในการเคลื่อนไหวมาเป็นความพึงพอใจในการคิดจินตนาการในระยะ 3-4 ขวบ เด็กจะเริ่มมองเห็นความสัมพันธ์ ระหว่างภาพเขียน และโลกภายนอก และสามารถสร้างภาพจากวัตถุที่มองเห็นได้ ภาพวาดของเด็กวัยนี้เป็นการบันทึกมโนทัศน์ และความรู้สึกของเด็กไว้ ภาพเขียนได้แสดงภาพวัตถุ และเหตุการณ์ในเชิงสัญลักษณ์ อันจะนำไปสู่พื้นฐานทางทักษะขั้นต่อไป เด็กวัยนี้จะสนุกสนานกับกิจกรรมทางศิลปะโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเขียนภาพ หรือการได้ปั้นขยำดิน ดินน้ำมัน หรือแป้ง สนุกสนานเหมือนการได้เล่นของเล่นใหม่ๆ การสร้างรูปเกี่ยวโยงไปถึงวัตถุสิ่งของส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นจากความจำ การเขียนภาพมีความสัมพันธ์ในแง่การบันทึกความคิดและความรู้สึกของเด็ก กิจกรรมศิลปะไม่จำเป็นต้องสร้างสิ่งไว้ภายนอก เพราะเด็กจะมีแรงกระตุ้นภายในซึ่งเป็นธรรมชาติของการแสดงออกทางศิลปะอยู่แล้ว สิ่งที่ต้องทำคือการหยิบยื่นกระดาษ ดินสอ สี หรือดินน้ำมันให้กับเด็ก

ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนเขียนภาพอย่างเป็นเรื่องราว (The Preschematic Stage) ระยะเวลาอายุ 4 -7 ขวบถัดจากวัยที่แสดงออกลักษณะขีดเขียนด้วยเส้นและรูปทรงที่มีความสัมพันธ์กับโลกภายนอก เป็นรูปแบบที่ใช้สัญลักษณ์หรือการสร้างสรรคโลกภายนอกขึ้น ในระยะแรกๆจะเป็นระยะเริ่มต้นของการพัฒนาสัญลักษณ์ และในช่วงหลังจะเป็นระยะแสดงสัญลักษณ์อย่างเด่นชัด ในวัยเริ่มต้นแสดงออกสัญลักษณ์นั้น เด็กจะถือตัวเองเป็นศูนย์กลางของความพึงพอใจ สัญลักษณ์ที่แสดงในภาพเขียนขึ้นอยู่กับการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมของตนเอง เด็กขีดเขียนภาพตามที่ตนเองมี

ความรู้ไม่ใช่ตามที่เขามองเห็น เส้นแสดงการควบคุมมือให้เป็นไปตามที่เด็กต้องการมากขึ้น ผลงานในระยะนี้ของเด็กจำนวนมากแสดงรูปทรงที่โปร่งใส (X-ray) ซึ่งให้เห็นว่าเด็กรับรู้ทุกอย่างเป็นภาพที่แสดงสัญลักษณ์ตามที่เด็กู้ ไม่ใช่การมองเห็นมุมใดมุมหนึ่งเท่านั้น ภาพเขียนแสดงความสนใจต่อความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดบริเวณว่างบนพื้นภาพ เด็กเริ่มสนใจเส้น และรูปร่างต่างๆแบบเลขาคณิตมากขึ้น มีลักษณะเรียบง่าย เหลี่ยม กลม

ขั้นที่ 3 ขั้นการเขียนภาพอย่างมีความหมาย (The Schematic Stage) ระดับอายุ 7-9 ปี ในช่วงนี้เด็กเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง และสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจะวาดสิ่งต่างๆ เป็นรูปร่างที่แน่นอนตามแบบแผนเฉพาะตัวของแต่ละคน และมีความสัมพันธ์กับความรู้สึก อารมณ์และความคิดของเด็ก และจะวาดเฉพาะสิ่งที่มีความสำคัญต่อเขามีการใช้เส้นเรขาคณิตต่างๆ ประกอบเป็นรูปร่างคน และมีการวาดรายละเอียดของอวัยวะต่างๆเช่น จมูก คอ หู ฝ่ามือ ฯลฯ เมื่อเด็กอายุ 7 ปี จะวาดเสื้อผ้าแทนร่างกายของคน แต่ยังไม่วาดท่าทาง หรือการกระทำไม่ได้ แต่จะวาดคนยืนหน้าตรงเท่านั้น สำหรับการให้ช่องไฟปรากฏว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุ เช่น ต้นไม้อยู่บนพื้นดิน ซึ่งเรียกว่า การเขียนภาพบนเส้นฐาน (Base line) เป็นการบ่งชี้ว่าเด็กเข้าใจว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม แต่ยังไม่มีความคิดรวบยอดเรื่องภาพ 3 มิติ ภาพวาดจะมีลักษณะ 2 มิติ มีเฉพาะความกว้าง และความยาวการใช้สีเริ่มมีความสัมพันธ์กับ วัตถุ และอารมณ์ มีการใช้สีอ่อนแก่เพียงเล็กน้อย เด็กจะวาดสิ่งต่างๆ ซ้ำๆ กันลักษณะการวาดภาพของเด็กวัยนี้ที่มักจะพบ คือ การเขียนภาพแบบพับกลาง (Folding over) ลักษณะของภาพวาดคล้ายกับพับกระดาษเป็นสองตอน และใช้เส้นรอยพับเป็นเส้นกั้นกลาง รูปที่เขียนจะตั้งฉากกับเส้นฐานเส้นบน และมีลักษณะหัวตั้ง แต่สิ่งที่เด็กวาดลงบนเส้นฐานเส้นล่างจะมีลักษณะหัวกลับ การเขียนภาพแบบพับกลางของเด็ก เพราะเด็กเห็นความสำคัญของตนเองจึงเขียนภาพโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และวาดสิ่งต่างๆ ให้สัมพันธ์กับตน ลักษณะอีกแบบหนึ่ง คือ การใช้วงกลมเป็นเส้นฐาน และวาดรูปต่างๆ หันด้านบนขึ้นออกไปจากรัศมี และมีการเขียนภาพแบบเอ็กซ์เรย์ (X-ray picture) เป็นภาพที่แสดงให้เห็นว่าผู้วาดมีปฏิกริยาต่อสิ่งต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในตามความต้องการ และอารมณ์ของตนเองมากกว่าจะวาดให้เหมือนจริงตามธรรมชาติ

ขั้นที่ 4 ขั้นเกาะกลุ่ม (The Gang Age) ระดับอายุ 9-12 ปี ในวัยนี้เริ่มมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ มาเป็นการวาดภาพที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ การวาดรูปคนเริ่มเหมือนจริงมากขึ้น แต่ยังไม่วาดภาพตามที่ตามองเห็น รูปคนเริ่มแสดงความแตกต่างระหว่างเพศ โดยมีผู้ชายสวมกางเกง และผู้หญิงสวมกระโปรงเครื่องแต่งกายจะมีรอยพับย่นหรือลวดลายภาพคนมีลักษณะแข็งกระด้างไม่แสดงอาการเคลื่อนไหว เพราะเด็ก ๆ ไม่รู้จักการสังเกตรายละเอียดมีการเปลี่ยนแปลงการใช้เส้นฐานมาเป็นเส้นพื้นราบที่แสดงถึงการให้ช่องไฟที่เหมือนจริงมากขึ้นเด็กจะเปลี่ยนแปลงการวาดโดยมีต้นไม้อื่นขึ้นจากพื้นดินท้องฟ้าแผ่ลงมาถึงด้านล่าง แต่เด็กยังไม่

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความลึก เขาจะวาดต้นไม้ให้แผ่คลุมขึ้นไปบนท้องฟ้าแสดงให้เห็นว่าเด็กเริ่มเข้าใจความเลื่อมล้ำกันของวัตถุ และจะพัฒนาไปสู่การวาดภาพ 3 มิติ เด็กจะเริ่มใช้สีสัมพันธ์กับสีของวัตถุมากขึ้นแต่ยังไม่มีความพร้อมในเรื่องการใช้สีกับบรรยากาศ เช่น การใช้สีแสดงระยะใกล้ ไกล การใช้สีในที่มืด และสว่าง ฯลฯ และในช่วงนี้เด็กจะเริ่มออกแบบเครื่องแต่งกาย และวัสดุเครื่องใช้บางอย่างแต่ยังไม่เข้าใจการออกแบบที่แท้จริง

ขั้นที่ 5 ขั้นการเขียนภาพเลียนแบบธรรมชาติ (The Pseudo Naturalistic Stage)

ระดับอายุ 12-14 ปี เป็นช่วงที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและความคิดหลายประการ การแสดงออกของเด็กเริ่มเหมือนจริงมากขึ้น ขั้นนี้เป็นช่วงที่เด็กมีความคิดรวบยอด 2 แบบ คือ พวกที่มีความคิดรวบยอดทางจักษุประสาท (Visually minded) และพวกที่แสดงออกตามอารมณ์ (Non-Visually minded) พวกที่มีความคิดรวบยอดทางจักษุประสาท(visually minded) และพวกที่แสดงออกตามอารมณ์(non-visually minded) พวกนี้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันไป เฉพาะคน เด็กหญิงจะเริ่มมีความสนใจจากการวาดรูปคนที่แสดงความแตกต่างระหว่างเพศก่อน เด็กชาย การวาดภาพคนจะเหมือนจริงมากขึ้น เช่น ทำนั่ง ทำยืน มีรอยย่นรอยพับตามแสงเงา และท่าทางแสดงขนาดของวัตถุตามระยะใกล้ไกล เด็กชายมักสนใจในกิจกรรมกีฬาและมักวาดรูปการต่อสู้ล้อเพื่อนฯ และครู แต่เด็กยังไม่พร้อมที่จะวาดรูปตนเองการวาดภาพของกลุ่มรับรู้ทางจักษุประสาทจะแสดงรายละเอียดของสิ่งต่างๆ ตามผลกระทบของบรรยากาศสามารถวาดภาพแสดงระยะใกล้ไกล รวมไปถึงการใช้สีตามระยะที่เห็นด้วยและเริ่มเข้าใจช่องไฟ 3 มิติ ด้านการออกแบบจะเน้นในเรื่องความสวยงามตามหลักสุนทรียภาพส่วนพวกหลังจะสนใจเฉพาะรายละเอียดที่มีความสัมพันธ์กับอารมณ์ และประสบการณ์โดยยึดตนเองเป็นหลัก และจะกลับไปสนใจเส้นฐานอีก แต่พัฒนาการมากกว่าขั้นตอนก่อนการใช้สีแสดงความรู้สึกและประสบการณ์ซึ่งกลุ่มนี้จะวาดภาพให้มีรายละเอียดในส่วนที่มีความสำคัญต่อเขา

ขั้นที่ 6 ขั้นการตัดสินใจ (the period of decision) ระดับอายุ 14-17 ปี

การแสดงออกทางศิลปะเด็กวัยนี้จะแสดงออกด้วยตนเองอย่างมีจุดหมาย และมีความพยายามในการพัฒนาทักษะในช่วงนี้เด็กเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ และเริ่มมีความรักเพศตรงข้ามการวาดภาพมีความใกล้เคียงธรรมชาติ และแสดงการกระทำเสื้อผ้ามีรอยยับ รอยย่นขณะกำลังเคลื่อนไหวได้เหมือนจริง กลุ่มที่มีการรับรู้ทางจักษุประสาทจะวาดรูปร่างคนที่มีสัดส่วนที่ถูกต้องมากขึ้น และมีแสงเงาเริ่มมีการใช้ช่องไฟในการมอง(perspective)และจะวาดวัตถุเล็กลงตามระยะมีการใช้สีตามระยะมีการใช้ตามผลกระทบของบรรยากาศ และมีการใช้สีอ่อนแก่ การออกแบบเป็นไปตามหลักสุนทรียภาพ ความสมดุล และท่วงทำนอง(rhythm) ส่วนกลุ่มที่แสดงออกตามอารมณ์ จะแสดงออกตามความประทับใจที่มีต่อสิ่งนั้น และยังคงแสดงออก โดยการใช้เส้นฐาน และใช้สีสัมพันธ์กับอารมณ์ การ

ออกแบบเป็นนามธรรม(abstract) ทั้งสองกลุ่มจะออกแบบหน้าที่ของเครื่องใช้ต่างๆ ทางอุตสาหกรรม

สำหรับการประเมินผล โลเวนเฟลด์ และบริตเตน (Victor Lowenfeld , 1987)ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประเมินผลด้านความออกงามศิลปะของเด็กที่มีความสัมพันธ์กับจิตใจ อารมณ์ความคิดความรู้สึก ความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือเป็นการประเมินผลแบบอัตนัย (Subjective evaluation) และการประเมินผลแบบปรนัย(Objective evaluation) หรือการประเมินผลงาน (Product) ของเด็กจุดมุ่งหมายของการประเมินทั้งสองประการ เพื่อให้ครูได้หยั่งรู้ในความออกงามทางศิลปะของเด็กมิใช่การประเมินเพื่อหาจุดอ่อน หรือตัดสินผลงานและทักษะอื่นๆ เพื่อให้เด็กมีความเชื่อมั่นในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ด้วยตนเอง

พัฒนาการทางศิลปะของเด็กในช่วงอายุ 9-11 ปี

ในส่วนของพัฒนาการ และการแสดงออกทางศิลปะของเด็กในช่วงอายุ 9-11 ปี มีการศึกษาค้นคว้ากันอย่างกว้างขวางในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยได้มีการศึกษา บทบาทขั้นตอน กระบวนการทำงาน และรวบรวมแนวทฤษฎีในการแสดงออกทางศิลปะ จากนักวิจัยหลายท่าน โดยผู้วิจัยได้ทำการสรุปประเด็นที่สำคัญไว้ดังนี้

แชปแมน (Chapman, 1978) ได้กล่าวถึง เด็กในช่วงอายุประมาณ 9-11 ปี จัดเป็นวัยที่อยู่ในช่วง “ก่อนวัยรุ่น” (Preadolescent) พัฒนาการทางด้านการรับรู้ทางศิลปะของเด็กรวมถึงสังคมรอบตัวเด็กเริ่มเปลี่ยนไปพร้อมๆ กันกับวัยของเด็ก โดยส่วนมากเด็กมักวาดภาพ โดยใช้รายละเอียดของภาพจากส่วนรวมมาหาส่วนย่อย เริ่มมีความถูกต้องในส่วนของความสัมพันธ์ด้านขนาด และสัดส่วน และสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นในช่วงเด็กประถมศึกษาตอนปลาย คือ ช่วง “วิกฤติของความเชื่อมั่น” (Crisis of Confidence) เป็นวัยที่เด็กรู้จักการคิดวิเคราะห์มากกว่าในเด็กประถมศึกษาตอนต้น พวกเขาจะเริ่มรู้จักการตัดสินใจ เช่น ดี หรือไม่ดี และรับรู้ได้ถึงความสามารถทางศิลปะของตนว่าเป็นอย่างไร โดยพฤติกรรมที่พบในการขาดความเชื่อมั่นเห็นได้จากการเลิกทำงานเดิม และทำอันใหม่ไม่มีความก้าวหน้าในการทำงาน การลอกเลียนแบบ การเลิกทำงานกลางคันโดยมากพฤติกรรมดังกล่าวจะต่อเนื่องไปถึงระดับมัธยมศึกษา หากว่าเด็กยังไม่รู้สึกว่าคุณมีความก้าวหน้าทางศิลปะ

เดวิส (Davis, 1997) กล่าวว่า พัฒนาการของเด็กในช่วงอายุ 9-11 ปี พัฒนาการทางการวาดภาพจะลงมาอยู่ในช่วงที่ต่ำที่สุดของตัว U หากว่าเด็กไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านศิลปะอย่างต่อเนื่องในช่วงดังกล่าว จะส่งผลให้พัฒนาการของเด็กเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นลักษณะรูปตัว L ซึ่งจะพบได้ว่าผู้ใหญ่ที่ไม่ได้เป็นศิลปิน หรือที่ไม่ได้มีความถนัดทางศิลปะ ลักษณะการวาดก็ไม่ต่างไปจากเด็กวัยดังกล่าว มาร์เรียโทรา (Tover, M. 1981) ได้กล่าวเสริมในส่วนดังกล่าวว่า การวาดภาพอย่างเฉียบขาดด้วยความมั่นใจของเด็กในช่วงเวลานี้จะเริ่มลดลง

เนื่องจากเด็กเริ่มเอาใจใส่ระมัดระวังในเรื่องของรายละเอียดในการวาดภาพมากขึ้น รู้จักเปรียบเทียบระหว่างภาพวาดของตนกับของคนอื่น จึงทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้เด็กไม่มีความสนใจในศิลปะและเลิกวาดภาพไปในที่สุด นอกจากนี้เด็กจะได้รับการสอนหรือฝึกฝนอย่างต่อเนื่องก็จะมีส่วนทำให้พัฒนาการทางศิลปะของเด็กกลับเพิ่มขึ้นได้อีกครั้ง

ตามทฤษฎีพัฒนาการทางด้านของเด็กของ โลเวนเฟลด์ และบริตเตน (Lowenfeld and Brittain , 1987) เด็กในช่วงอายุ 9-11 ปี เด็กในวัยนี้เริ่มมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ มาเป็นการวาดภาพที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ การวาดรูปคนเริ่มเหมือนจริงมากขึ้น แต่ยังไม่วาดภาพตามที่ตามองเห็น รูปคนเริ่มแสดงความแตกต่างระหว่างเพศ โดยมีผู้ชายสวมกางเกง และผู้หญิงสวมกระโปรง เครื่องแต่งกายจะมีรอยพับย่นหรือลวดลายภาพคนมีลักษณะแข็งกระด้าง ไม่แสดงอาการเคลื่อนไหว เพราะเด็ก ๆ ไม่รู้จัดการสังเกตรายละเอียดมีการเปลี่ยนแปลงการใช้เส้นฐานมาเป็นเส้นพื้นราบที่แสดงถึงการใช้ช่องไฟที่เหมือนจริงมากขึ้นเด็กจะเปลี่ยนแปลงการวาดโดยมีต้นไม้ขึ้นจากพื้นดินท้องฟ้าแผ่ลงมาถึงด้านล่าง แต่เด็กยังไม่มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความลึก เขาจะวาดต้นไม้ให้แผ่คลุมขึ้นไปบนท้องฟ้าแสดงให้เห็นว่าเด็กเริ่มเข้าใจความเลื่อมล้ำกันของวัตถุ และจะพัฒนาไปสู่การวาดภาพ 3 มิติ เด็กจะเริ่มใช้สีสัมพันธ์กับสีของวัตถุมากขึ้น แต่ยังไม่มีความพร้อมในเรื่องการใช้สีกับบรรยากาศ เช่น การใช้สีแสดงระยะใกล้ ไกล การใช้สีในที่มืด และสว่าง ฯลฯ และในช่วงนี้เด็กจะเริ่มออกแบบเครื่องแต่งกาย และวัสดุเครื่องใช้บางอย่างแต่ยังไม่เข้าใจการออกแบบที่แท้จริง

วิลลัตส์ (Willats,1977) ได้ทำการศึกษา พัฒนาการทางด้านความคิดรวบยอดทางการวาดภาพ 3 มิติ ของเด็กอายุ 5-17 ปี (concept of the third dimension in space) ซึ่งได้พบว่าเด็กจะเริ่มมีพัฒนาการเมื่อมีอายุได้ 9-11 ปี และเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 9 ปี จะไม่สามารถที่จะวาดภาพที่มีการบังกัน โดยการละ (เว้น) ในส่วนที่มองไม่เห็นได้ (HLE : Hidden Line Elimination) เด็กจะสามารถวาดภาพที่มีการบังกันหรือการทับซ้อนได้บ้าง และสามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้นตามลำดับอายุ และการได้รับการสอนจากครู และเด็กจะสามารถวาดภาพทับซ้อนได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่เมื่ออายุได้ 10-11ปี สอดคล้องกับที่ เพียเจต์ ได้กล่าวถึงเด็กในวัย 9-11 ปี ว่าเป็นช่วงของพัฒนาการของการใช้ความคิดเชิงรูปธรรม (Concrete Operation Period) และสติปัญญาของเด็กนั้นจะพัฒนาการถึงขั้นสามารถใช้ความคิดได้อย่างมีเหตุผล รู้จักแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้เข้าใจในเรื่องความคงตัวของสิ่งต่าง ๆ จากการศึกษาค้นคว้าพัฒนาการรับรู้ทางสายตา และพัฒนาการในการวาดภาพของเด็กวัยนี้ที่สามารถรับรู้ และถ่ายทอดภาพจากมุมมองตามที่ตนเองเห็นจริง และถ่ายทอดมาเป็นภาพ 3 มิติ ได้ ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนของพัฒนาการในการวาดภาพจากการวาดตามสิ่งที่ตนเห็น และทำให้เราเห็นถึงความสามารถในการแก้ปัญหาใน

การถ่ายทอดมุมมองออกมาเป็นภาพวาดของเด็ก โดยเฉพาะในการแสดงออกในการวาดภาพเกี่ยวกับความลึก ซึ่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้ ทำให้เห็นว่าความสามารถทางด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กจะพัฒนาขึ้นนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับช่วงวัยเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับ การได้รับการชี้แนะ การสอนที่ถูกต้อง

ประเทิน มหาพันธ์ (2513) ได้กล่าวถึง พัฒนาการทางศิลปะของเด็กในระดับอายุ 9-11 ปีว่าเมื่อร่างกายของเด็กเติบโตขึ้นควบคู่กับพัฒนาการด้านต่าง พัฒนาการด้านศิลปะของเด็กจะก้าวหน้าขึ้นเช่นกัน จากลักษณะเฉพาะของศิลปะที่เน้นในแง่ของการแสดงออกอย่างอิสระ การแสดงออกตามธรรมชาติที่เน้นอารมณ์และความรู้สึกไปสู่การเน้นความเหมือนจริงตามธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน เด็กจะเริ่มควบคุมรูปแบบที่แสดงออกในงานศิลปะมีการจัดภาพจัดรูปทรงให้สมบูรณ์ขึ้นเพิ่มเติมรายละเอียดมากขึ้นมีการตรวจตราความแม่นยำ ความเที่ยงตรงมากขึ้น กล่าวโดยสรุป คือ เด็กในวัยนี้มีความพิถีพิถันทางด้านศิลปะเน้นด้านรูปแบบมากกว่าเน้นการแสดงออก ศิลปะของเด็กวัยนี้ โดยเฉพาะการวาดภาพส่วนใหญ่มักมีลักษณะแข็งกระด้าง ไม่มีชีวิตชีวา ไม่มีความอ่อนไหว อาจเป็นเพราะเด็กไม่ได้แสดงออกตามอารมณ์และความรู้สึก แต่คอยระมัดระวังให้เหมือนจริง ใช้เวลาในการวาดภาพมากขึ้น เด็กอาจลากเส้นใหม่และลบตลอดเวลา ถ้าเป็นงานปั้นเด็กอาจปั้นแล้วเปลี่ยนแบบ ปั้นใหม่อยู่เสมอ เป็นต้น เด็กมีการวางแผนการทำงานล่วงหน้า และขณะทำงานจะมีการแก้ไขปรับปรุง เพิ่มเติมให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่เด็กกำหนดไว้ตั้งแต่แรก เด็กมีการประเมินผลงานและตัดสินใจระหว่างการทำงานตลอดเวลา ปัจจัยสำคัญทางสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กสร้างงานศิลปะเหมือนจริง หรือเหมือนธรรมชาติ ได้แก่ สังคม ซึ่งหมายถึง ครูอาจารย์ บิดา มารดา และเพื่อนๆของเด็ก เพราะถ้าเด็กในวัยนี้สร้างงานไม่เหมือนจริงตามธรรมชาติก็จะได้รับคำตำหนิจากผู้ใหญ่หรือเพื่อนๆของเด็ก แม้งานนั้นจะเป็นงานที่มาจากจินตนาการของเด็กก็ตามที่ เด็กจึงพยายามฝึกทักษะการวาดภาพเอาใจผู้ใหญ เปลี่ยนจากการแสดงออกแนวอิสระมาเป็นการแสดงออกแบบเหมือนจริง โดยอาศัยการพบเห็นภาพประกอบจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น นิตยสาร วารสาร ตำรา ภาพโฆษณา โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ ทั้งภาพถ่าย และภาพวาดเป็นประสบการณ์สร้างสมเพื่อฝึกทักษะของตนเอง

มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ (2545) กล่าวถึง พัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็กในช่วงวัยระหว่าง 9-11 ปี ที่มาจากข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กจากข้อมูลหลายๆแหล่งทั้งจากทฤษฎีและการวิจัยทางพัฒนาการด้านศิลปะ และด้านการคิด แนวบูรณาการผสมผสานข้อมูลที่อยู่ในประเด็นเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันทางพัฒนาการด้านศิลปะทางการวาดภาพในช่วงวัยระหว่าง 9-11 ปีว่า มีลักษณะการแสดงออกดังนี้

1. เด็กเริ่มใส่ใจกับรายละเอียดมากขึ้นพิถีพิถันมากขึ้น

2. การถ่ายทอดเหตุการณ์ในลักษณะตกแตงมากกว่ามุ่งถ่ายทอดตามธรรมชาติ
3. เด็กยังไม่เข้าใจแสง และเงาอย่างถูกต้องนัก
4. เส้นฐานเริ่มหายไปเด็กถ่ายทอดเนื้อที่มากขึ้น แสดงสิ่งต่างๆ ในภาพอยู่ในเนื้อที่หนึ่งที่มีบริเวณกว้างออกไปมากกว่าจะตั้งบนเส้นฐาน แสดงมิติ โดยวางสิ่งต่างๆ ในภาพทับซ้อนกัน บ้างมีการเรียงจากหน้าไปหลัง ซึ่งแสดงถึงว่าอยู่ระยะใกล้ ไกล ต่างกันสิ่งที่อยู่ด้านหน้าใหญ่กว่าสิ่งที่อยู่ด้านหลัง
5. การแบ่งภาพเป็นสามตอนเริ่มหายไปท้องฟ้าเริ่มพบกับพื้นดินที่บริเวณเส้นขอบฟ้า
6. วัตถุในภาพเริ่มมีลักษณะแสดงว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เช่น ภาพคนจับถือสิ่งของแสดงให้เห็นว่ามีอันนั้นมีความสัมพันธ์กับสิ่งของนั้นๆ
7. มีการใส่รายละเอียดใส่ใจต่อสิ่งเล็กๆ น้อยๆ มากขึ้น
8. ลดการวาดเกินความจริงหรือการตัดทอนลง ลดบางส่วนของร่างคนที่วาดลงเพื่อสามารถแสดงให้เห็นถึงท่าทาง เช่น แขนสั้นขึ้น ถ้าต้องการแสดงว่างอแขน
9. เด็กเริ่มตระหนักว่าร่างกายของคนที่ตนวาดมีกระดูก ดังนั้น จึงมีการงอพับที่ไม่อิสระ เด็กรู้ว่าการวาดของตนนั้นสามารถดูรู้ว่าวาดผิด หรือวาดถูก ทำให้แสดงออกอย่างเกร็งๆ
10. เด็กโดยทั่วไปจะเริ่มพัฒนาเทคนิคทางการวาดสูงขึ้นลดการวาดลอกเลียนแบบลง (แต่อาจมีพฤติกรรมนี้ในเด็กบางคนที่ต้องการแสดงออกทางด้านศิลปะอยู่ แต่ไม่รู้วิธีแก้ปัญหาอีกทั้งทางโรงเรียนก็ไม่มีผู้ใดช่วยแนะหนทางในการแก้ปัญหาเด็กอาจใช้การลอกเลียนแบบเพื่อจะสามารถวาดให้ดูดี และถูกต้องขึ้น
11. เด็กระหว่างวัย 9-11 ปี ภาพวาดยังอยู่ในลักษณะ 2 มิติ ส่วนใหญ่เป็นภาพแสดงขอบบ้างก็สื่อว่าพยายามวาดในเชิง 3 มิติ มีความหนาหรือความลึกเข้ามาเกี่ยว หรือวาดแสดงมิติ โดยถ่ายทอด สามถึงสี่ส่วนของวัตถุนั้น บ้างก็สื่อว่าพยายามถ่ายทอดมิติ โดยการแรเงาแสดงความหนา และบ้างก็พยายามถ่ายทอดมิติที่ 3 ในภาพทิวทัศน์ โดยการทับซ้อนหรือใช้หลักทัศนียภาพวิทยาอย่างง่าย ๆ

จากข้อมูลของนักวิจัยต่างๆ ที่ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก ในช่วงอายุได้ 9-11 ปีที่ได้กล่าวมานั้น หลักฐานหลายต่อหลายประเด็นล้วนแสดงให้เห็นแล้วว่า การแสดงออกอย่างมั่นใจจากภายในตัวของเด็กเองนั้น ยากที่บุคคลภายนอกจะเปลี่ยนแปลงหรือสอนได้นั้นมีจริง แต่จะมีอยู่ในพัฒนาการช่วงสั้นๆ เท่านั้น คือ ในวัยเด็กเล็กประมาณ 5-8 ปี หลังจากนั้นเด็กที่อยู่ในช่วงอายุได้ 9-11 ปี จะเป็นช่วงอายุที่เด็กจะเริ่มพัฒนาสู่เครือข่ายของความต้องการที่จะเรียนรู้รับรู้จากข้อมูลบุคคล และสิ่งแวดล้อมภายนอกในการช่วยให้เด็กสามารถแสดงออกในการทำงานทางศิลปะได้ตามที่ตัวเด็กในวัยนี้ต้องการ มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) กล่าวว่า

จากข้อมูลที่ค้นพบในงานวิจัยด้านพัฒนาการทางความคิดของเด็กสาขาจิตวิทยาพัฒนาการ สามารถที่จะยืนยันถึงความสำคัญของการวางแผนจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่เด็ก ได้แก่ การสอนของครู และสื่อต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ และคุณภาพล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาตัวเด็กเป็นอย่างมาก

จากงานวิจัยของโลเวนเฟลด์ และ บริเตน (Lowenfeld and Brittain, 1987) เอ็ดเวิร์ด (Edward, 1982) ได้ใช้ขั้นพัฒนาการตามทฤษฎีของโลเวนเฟลด์ และ บริเตน (Lowenfeld and Brittain, 1987) ในการศึกษาถึงพัฒนาการทางการวาดภาพของเด็ก และได้นำเสนอความคิดเกี่ยวกับขั้นพัฒนาการ และการแสดงออกทางศิลปะของเด็กในช่วงวัยต่างๆ ตามทฤษฎีของตัวเองซึ่งได้ใช้ขั้นพัฒนาการตามทฤษฎีของโลเวนเฟลด์ และ บริเตน (Lowenfeld and Brittain, 1987) เป็นเกณฑ์พื้นฐานในการจัดการชั้นต่างๆ ขึ้นมาให้เข้ากับพัฒนาการของเด็กในปัจจุบัน และได้นำมาเปรียบเทียบกับการแข่งขันพัฒนาการของโลเวนเฟลด์ และ บริเตน (Lowenfeld and Brittain, 1987) ในอดีตมีดังนี้

ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) เด็กที่มีอายุประมาณปีครึ่งจะสร้างเครื่องหมายต่างๆด้วยตัวเอง โดยการขีดเขียนแบบหวัดๆ บนพื้นผิวทุกอย่างที่สามารถทำได้ ในตอนแรกของการขีดเขียนจะมีลักษณะขีดเขียนอย่างรวดเร็ว โดยการเคลื่อนไหวที่เกิดจากหัวไหล่ แขน ข้อมือ และนิ้ว ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติรูปทรงพื้นฐานที่ได้ส่วนจึงเป็นรูปวงกลม

ขั้นการใช้สัญลักษณ์ (The Stage Symbols) เด็กช่วงอายุ 2-4 ปี หลังจากขีดเขียนแบบหวัดๆผ่านไป เด็กจะค้นพบพื้นฐานทางศิลปะมีการวาดสัญลักษณ์แทนบางสิ่งบางอย่างภายนอกทั่วไป เช่น จากภาพวงกลมเด็กจะเติมสัญลักษณ์เป็น 2 วงเพื่อแสดงถึงลูกนัยน์ตา และเติมเส้นที่แตกแขนงออกไปเพื่อแทนแขน และขา รูปแบบทางศิลปะจะเริ่มซับซ้อนเนื่องจากเด็กวัยนี้มีสติที่ไวต่อรายละเอียด เด็กจะวาดภาพเข้าไปเข้ามา และจดจำภาพเหล่านั้นเพิ่มเติม รายละเอียดต่างๆเข้าเรื่อยๆ ซึ่งเป็นวิธีที่เด็กชอบทำจนในที่สุดกลายเป็นความทรงจำที่ถูกเก็บไว้ และจะถูกนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอในการวาดภาพครั้งต่อไป

ขั้นตอนการวาดภาพบอกเรื่องราว (Picture that tell stories) เด็กอายุ 4-5 ปีจะเริ่มใช้การวาดรูปภาพบอกเรื่องราวในการแก้ปัญหาเด็กจะปรับเปลี่ยนแบบพื้นฐานเล็กน้อย หรือทั้งหมด เพื่อถ่ายทอดความหมายที่ตั้งใจไว้อย่างรวดเร็ว ในภาพแสดงเรื่องราวของเด็กนั้นๆอาจเป็นเรื่องราว หรือภาพที่แสดงความต้องการ ความปรารถนาของเด็ก โดยผ่านรูปทรงที่แสดงถึงความหมายนั้นๆออกมา ซึ่งเด็กในช่วงวัยนี้ยังไม่สามารถสร้างคำหรือข้อความเข้าใจได้อย่างเต็มที่

ขั้นตอนการวาดภาพพิพัตร์น (The Stage of Complexity) เด็กอายุช่วง 9-10ปี จะพยายามแสดงรายละเอียดในภาพให้มากขึ้น โดยคาดหวังให้ผลงานดูออกมาเหมือนจริงมากที่สุด ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของเด็ก เด็กจะสนใจเกี่ยวกับตำแหน่งองค์ประกอบรายละเอียดต่างๆสัญลักษณ์

ขององค์ประกอบ นอกจากนั้น การวาดภาพของเด็ก เริ่มถูกแบ่งแยกตามเพศ ของเด็ก เช่น เด็กผู้ชายเริ่มวาดเกี่ยวกับภายานยนต์ วีระบุรุษ เป็นต้น ส่วนเด็กผู้หญิงจะเริ่มวาดภาพที่แสดงความอ่อนหวาน เช่น ดอกไม้ น้ำตก แพ้ชั้น การแต่ง เป็นต้น

ขั้นตอนการวาดภาพเหมือนจริง (Stage of Realism) เด็กช่วงอายุ 10-11 ปี ซึ่งเด็กในช่วงวัยนี้จะพยายามหาทางให้ภาพดูเหมือนจริง สร้างองค์ประกอบในภาพให้ดูน่าสนใจ เนื่องจากพวกเขากำลังเรียนรู้วิธีการมอง เด็กบางคนสามารถค้นพบการมองวัตถุในวิธีที่แตกต่างขณะวาดภาพ คือ การสลับสับเปลี่ยนตำแหน่งการทำงานของสมองในการมองขณะวาดภาพโดยให้สมองซีกขวาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลภาพ แต่อย่างไรก็ตาม เด็กจำนวนมากก็ยังคงต้องการการสอนวิธีสลับสับเปลี่ยนในการรับรู้ข้อมูลในลักษณะดังกล่าว คุณครูจำนวนมากต้องการให้เด็กๆ ในวัยนี้มีอิสระ และลดความวิตกกังวลในการวาดภาพเหมือนจริง ซึ่งเด็กเหล่านั้นอาจจะประสบความสำเร็จหรืออาจเลิกทำกิจกรรมทางด้านศิลปะตลอดไปเลย

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีของโลเวนเฟลด์และบริตเตน (Lowenfeld and Brittain 1987) และ เอ็ดเวิร์ด (Edwards, 1982) มีความใกล้เคียงกัน เป็นไปในทางเดียวกัน ด้านทฤษฎีของโลเวนเฟลด์และบริตเตน เป็นทฤษฎีเดิมที่ เอ็ดเวิร์ดนำมาศึกษาและพัฒนาให้มีสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันยิ่งขึ้นโดยที่โลเวนเฟลด์และบริตเตน ได้กำหนดขั้นพัฒนาการของเด็กเป็น 6 ขั้น ตั้งแต่อายุ 2-17ปี แต่เอ็ดเวิร์ด กำหนดช่วงอายุเด็กพัฒนาการเด็ก 5 ขั้น ตั้งแต่อายุ 2-11ปีเท่านั้น

วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ (2531) ได้กล่าวว่า การแสดงออกทางการวาดภาพของเด็กในช่วงอายุ 9-12 ปี มีความสนใจในสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และนำความสนใจที่ได้คิดมาสร้างสรรค์งานศิลปะ นักเรียนวัยนี้สนใจในการทดลอง การวาดพื้นผิวลักษณะต่างๆกัน แรเงาเป็นสามมิติ เริ่มสนใจในการวาดภาพภูมิประเทศ อาคาร ถนน รถ รถมอเตอร์ไซด์ โดยแสดงใกล้ไกลด้วยการใช้เส้นตามหลักทัศนียภาพวิทยา การวาดภาพของเด็กจะประสบอุปสรรคเกี่ยวกับเทคนิคการเขียนโดยไม่สามารถจะวาดภาพตามต้องการ จึงเป็นมูลเหตุที่นักเรียนวัยนี้หมดความสนใจในงานที่ทำได้ จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะแนะนำเด็กด้วยความปรารถนาและกลวิธี การสอนต่างๆที่สามารถทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในเรื่องของระยะใกล้ไกล แสงเงา และความสัมพันธ์กับวัตถุในบริเวณว่างได้หรือ ทั้งหมดนี้เรียกว่า ความสามารถทางด้านมิติสัมพันธ์ เด็กในช่วงวัยนี้สามารถที่จะแนะนำกลวิธีการสอนในด้านมิติสัมพันธ์ให้เด็กรับรู้และเข้าใจ และสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะ และจัดองค์ประกอบที่ค่อนข้างซับซ้อนได้ การวาดภาพภูมิประเทศที่ระดับต่างๆ ในภาพเดียวกัน การจัดภาพให้เกิดความเป็นหน่วย และมีศูนย์กลางของความสนใจ การคำนึงถึงภาพและที่ว่างด้านหลังให้มีความสัมพันธ์กัน และให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์งานที่ใช้สื่อต่างๆอย่างกว้างขวางขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งวิธีการสร้างสรรค์ลักษณะต่างๆ เช่นการวาดภาพแสดงเส้นขอบของภาพ เด็กควรจะทราบวิธีการวาดภาพ โดยการใช้เส้นลักษณะต่างๆ ข้อที่น่าสังเกตเด็กวัยนี้มีความประสงค์ที่จะวาดภาพให้แลดูเหมือน

จริงกล่าวคือ ต้องการวาดภาพให้แลดูเล็ก หรือหุ่นออกมาจึงจะควรสอนหลักการใหญ่ๆของการวาดภาพแบบทัศนียภาพวิทยา โดยให้ทราบหลักการขั้นต้นว่าเป็นการวาดภาพ ให้มีความเหมือนจริง ถ้าสิ่งของที่มีขนาดเดียวกันของที่อยู่ใกล้จะมีขนาดใหญ่กว่าของที่อยู่ไกลออกไป ส่วนหลักการวาดภาพที่สูงกว่านี้ อาจแนะนำได้กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษและมีความพร้อมที่จะวาดสอดคล้องกับที่ มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) ได้กล่าวถึง การวาดภาพเด็กในช่วงวัยระหว่าง 9-10 ปี ว่าการวาดภาพของเด็กวัยนี้ภาพวาดยังอยู่ในลักษณะ 2 มิติ ส่วนใหญ่เป็นภาพแสดงขอบบ้างก็สื่อว่าพยายามวาดในเชิง 3 มิติ มีความหนาหรือลึกเข้ามาเกี่ยวหรือวาดแสดงมิติ โดยถ่ายทอดสามในสี่ส่วนของวัตถุนั้น บ้างก็สื่อว่าพยายามถ่ายทอดมิติ โดยการแรเงาแสดงความนูนไว้ บ้างก็พยายามถ่ายทอด ลักษณะ 3 มิติ ในภาพทัศนียภาพโดยการทับซ้อน หรือใช้หลักทัศนียภาพวิทยาอย่างง่าย

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526) กล่าวว่า การแสดงออกทางการวาดภาพในลักษณะเลียนแบบให้เหมือนจริง เป็นระยะพัฒนาการของเด็กในช่วงวัย 9-11 ปี ซึ่งชอบอยู่ในกลุ่มเป็นพวกมีความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมโรงเรียนการแสดงออกทางศิลปะเริ่มเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบสัญลักษณ์ไปสู่การเลียนแบบวัตถุสิ่งแวดล้อมที่เรามองเห็นได้ การวาดภาพคนจะเน้นความแตกต่างระหว่างหญิง และชายด้วยเสื้อผ้าการแต่งกาย เด็กเริ่มเปลี่ยนเส้นฐานมาแสดงพื้นที่ราบมากขึ้น เด็กจะมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดบริเวณว่างบนพื้นภาพมากขึ้น เขาพยายามเน้นความรู้สึกด้วยการใช้สีตามประสบการณ์ที่เด็กมีต่อสิ่งแวดล้อม รูปทรงจะวางซ้อนกันตามที่ตาเห็นโดยไม่เปิดเผยบริเวณที่ถูกบัง เส้นจะมีลักษณะคล้ายจริงมากกว่ารูปแบบเรขาคณิต

ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล (2533) ได้กล่าวว่า เด็กที่มีอายุระหว่าง 9-11 ปี เรียกว่าขั้นเริ่มต้นเขียนภาพเหมือนจริงและขั้นเหมือนจริงเชิงวิเคราะห์ตามลำดับ ซึ่งอธิบายได้คือ ขั้นเริ่มต้นเหมือนจริง 9-11ปี(Inceptive realism Stage) การใช้สัญลักษณ์ ยังเป็นสิ่งที่เด็กพึงพอใจอยู่ แต่เด็กจะเริ่มสังเกตสิ่งแวดล้อมและรับรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งทำให้รูปร่างสัญลักษณ์ที่เป็นเหลี่ยมๆ หรือกลมๆจึงดูปราศจากชีวิตชีวา และไม่แสดงความหมายตามความรู้สึก และความต้องการของเด็กได้มากพอ ดังนั้นการแสดงออกทางศิลปะจึงเริ่มมีแนวโน้มที่จะไปสู่การมองเห็นสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง และเป็นธรรมชาติมากขึ้น เด็กพยายามถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ตามที่ตามองเห็น ถ่ายทอดความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ความรับรู้เรื่องระยะพื้นที่มีมากขึ้น การใช้เส้นฐานไม่เพียงแต่จะแสดงว่าเส้นขอบฟ้า แต่เริ่มแสดงถึงการเหลื่อมล้ำทับซ้อนกันสีที่ใช้ก็ไม่เพียงแต่จะแสดงออกทางอารมณ์ แต่เริ่มใช้สีที่สังเกตเห็นจากสิ่งแวดล้อม

อรอนงค์ ฤทธิฤกษ์ (2539) ได้ทำการลอกเลียนแบบ ในการศึกษาการวาดภาพการ์ตูนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 9-11 ปี ใ้ว่าเด็กที่ชอบลอกเลียนแบบในการวาดภาพการ์ตูน จะมีความสามารถด้านทักษะชำนาญในการใช้เส้น และ

สามารถวาดภาพแสดงการเคลื่อนไหว และตัดแปลงต้นแบบได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิลสัน และ วิลสัน (Wilson and Wilson, 1991) ได้กล่าวว่า การวาดภาพของเด็กนั้นมาจากสิ่งที่เด็กเคยพบเห็นและมาจากการลอกเลียนแบบ ซึ่งการลอกเลียนแบบช่วยทำให้เด็กเกิดการรับรู้รายละเอียดเพิ่มขึ้นและง่ายขึ้น เพราะว่าทำให้ทำงานมีความก้าวหน้า เนื่องจากการลอกเลียนแบบของเด็กจะทำให้เด็กรู้จักสังเกตในรายละเอียดของภาพ ซึ่งบางครั้งเด็กอาจไม่ทันสังเกตเห็น และเป็นการช่วยให้เกิดการพัฒนาในด้านทักษะ ซึ่งช่วยในด้านพัฒนาการทางศิลปะอีกด้วย แต่ควรเป็นการสอนให้กับเด็กในช่วง 9-11 ปี เท่านั้น เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความต้องการ จะวาดภาพให้มีความเหมือนจริงตามตาเห็น ส่วนในช่วงอายุอื่นๆ จะต้องดูว่าเด็กจะมีพัฒนาการความต้องการแสดงออกทางด้านใดเป็นสำคัญ แล้วจึงหาวิธีการสอนที่เหมาะสมให้แก่เด็ก

5. การประกวดวาดภาพระบายสี

บันลือ กุลโชติ (2534) กล่าวว่า การประกวดศิลปะเด็กนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นอย่างแพร่หลาย และกว้างขวาง เนื่องจากการได้รับความนิยมและการสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เนื่องจากการประกวดศิลปะเด็กนักเรียน เป็นกิจกรรมทางศิลปะที่ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2531) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะจะช่วยพัฒนาส่งเสริมสติปัญญาของเด็กได้จากการปฏิบัติงาน เด็กจะมีประสบการณ์ตรงด้วยตนเองในการสำรวจค้นคว้า ทดลองสร้างสรรค์ แก้ปัญหาที่บังาน และวัสดุ นานาชนิด

การประกวดแข่งขันทางศิลปะ ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล (2533 : 144) กล่าวว่า มี 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

1. การประกวดแบบธรรมชาติของมนุษย์ (Natural Competition) เป็นการแข่งขันกับตัวเองซึ่งทุกคนต้องมีอยู่ในตัว หมายถึง การพัฒนาปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นหรือให้ประสบผลสำเร็จ ไม่มีคู่แข่ง และ ไม่มีรางวัลล่อใจหรือตอบแทน

2. การประกวดแข่งขันที่มีการตั้งกฎระเบียบ (Forced Competition) ซึ่งจะมีรางวัลเป็นสิ่งตอบแทนผู้เข้าประกวด

เกณฑ์ในการพิจารณาผลงานศิลปะเด็ก

อารี สุทธิพันธุ์ (2525) กล่าวถึง เกณฑ์ในการพิจารณาผลงานศิลปะเด็กที่เขียนผลงานส่งเข้าประกวดในการแสดงศิลปะเด็กนั้น จะต่างจากเกณฑ์ที่ใช้ในระบบโรงเรียน เพราะเหตุว่า เด็กที่เขียนผลงานส่งเข้าประกวดในการแสดงศิลปะเด็ก มีแรงจูงใจหรือมีสิ่งเร้าต่างกัน ดังนั้นควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาต่างไปจากที่เคยใช้กันในห้องเรียน เกณฑ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์ในเชิงปริมาณ และเกณฑ์ในเชิงคุณภาพ (Quantitative Criteria, Qualitative

Criteria) เกณฑ์ในเชิงปริมาณ หมายถึง เกณฑ์ที่มีผลบังคับโดยตรง ใครไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ จะต้องได้รับโทษ เกณฑ์ในเชิงคุณภาพ หมายถึงเกณฑ์ที่ไม่มีผลบังคับโดยตรง เป็นข้อตกลงที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณากำหนดขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นครั้งคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมทางด้านศิลปะ ดังนั้น เกณฑ์ในการพิจารณาผลงานศิลปะเด็กที่เสนอแนะจัดเข้าอยู่ในประเภทเกณฑ์ในเชิงคุณภาพ ซึ่งมี 4 ข้อดังนี้ 1) เกณฑ์ในการพิจารณาทางด้านอายุ 2) เกณฑ์ในการพิจารณาทางด้าน สื่อ วัสดุ 3) เกณฑ์ในการพิจารณาทางด้านเนื้อหาสาระ 4) เกณฑ์ในการพิจารณาทางด้านการแสดงออก

ข้อมูลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สอดคล้อง กับการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญในด้านการตัดสินการประกวดศิลปะเด็กนักเรียน โดยสรุปเกณฑ์การพิจารณางานศิลปะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้ดังนี้ 1) สื่อความหมายตรงกับหัวข้อที่กำหนด 2) คุณลักษณะทางศิลปะ การจัดองค์ประกอบ เส้นสี น้ำหนัก เทคนิค ฯลฯ 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) พัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย 5) การแสดงออก (นนทิวรรณ จันทนะผะลิน, สัญญา วงศ์อร่าม, สังคม ทองมี, เลิศ อานันทนะ, ทินกร กาสสุวรรณ, สัมภาษณ์, 2552)

สมพร รอดบุญ (2530) กล่าวว่า การประเมินค่าในงานศิลปะเด็ก ควรประเมินคุณค่าในด้านความคิด การแสดงออก อันได้แก่ เรื่องราว รูปทรง และความงาม ซึ่งเป็นเรื่องยาก ต้องมีหลักเกณฑ์ มีข้อมูล มีความรู้ความสามารถที่จะเข้าใจความรู้สึกของเด็ก หรืออาจใช้การประเมินผลโดยอาศัยหลักวิชาบวกกับความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ และข้อมูลจากตัวเด็ก

สุลักษณ์ ศรีบุรี (2529) ได้ให้ความสำคัญ ในการตัดสินงานศิลปะของเด็กต้องมีครูศิลปะศึกษาและนักวิชาการศิลปะศึกษาเข้าไปร่วมด้วย เพื่อจะได้ร่วมพิจารณาตัดสินโดยใช้หลักพัฒนาการเด็ก อันจะนำไปสู่การตัดสินที่เป็นธรรมแก่เด็กมากขึ้น

ทัศนคติต่อการจัดกิจกรรมการประกวดศิลปะเด็กนักเรียน

ทักเกอร์ (Tucker, 2007) กล่าวว่า ครูศิลปะควรใช้วิธีสอนนักเรียน ให้มีการแข่งขันงานศิลปะโดยให้เด็กมีส่วนในการตัดสิน ให้รางวัลผลงานเพื่อน และให้เด็กฟังการวิจารณ์หรือเสนอแนะจากเพื่อน โดยครูผู้สอนจะให้วิจารณ์ทางบวกไม่ใช่ตีในทางลบ สิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากกระบวนการนี้ คือการสร้างผลงานศิลปะขึ้นมานั้น ไม่ใช่แค่ตัวเองคิดเองทำเองเท่านั้น แต่ต้องใช้การสื่อสารและการประเมินจากตัวเองและผู้อื่นด้วย เด็กจะได้ฝึกการสร้างสรรค์ผลงาน ประเมินตัวเอง น้อมรับคำติชมของคนอื่น และสอนให้เด็กเข้าใจว่าเราจะได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการแข่งขัน

ค็อคคัท (Caucutt, 1991) ได้กล่าว ความแตกต่างของการจัดประกวดศิลปะและการแข่งขันทางศิลปะ ว่าการประกวดศิลปะ เป็นคำที่เด็กฟังแล้วไม่มีความกังวลเหมือนคำว่าการแข่งขันทางศิลปะ การประกวดศิลปะอาจเป็นกิจกรรมที่สามารถจัดได้ในห้องเรียนหรือในโรงเรียน

โดยให้เด็กมีอิสระทางความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออกในการสร้างสรรค์ผลงาน นำมา ประกวดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีการตัดสิน คือการแนะนำติชมของครู เพื่อการพัฒนาความสามารถต่อไป ซึ่งเด็กจะไม่รู้สึกว่าเป็นแพ้หรือชนะ แต่ถ้าเป็น การแข่งขันทาง ศิลปะ เด็กก็จะเริ่มเครียดและกดดัน โดยกล่าวว่า 1)เด็กอเมริกันมีการแข่งขันมากที่สุด 2) เด็กๆ อยากให้การแข่งขัน กลายเป็น การทำงานร่วมกัน มากกว่า 3) การทำงานร่วมกัน จะทำให้เด็กมี ทักษะการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มากกว่า การแข่งขัน แสดงให้เห็นว่าการแข่งขันไม่ใช่เทคนิคการ ให้การศึกษาที่ดีนัก

เลิศ อานันทนนะ (2529) กล่าวถึง ผลเสียจากการมุ่งประกวดแข่งขันซึ่งรางวัลมากเกินไป จะทำให้เด็กสูญเสียความน่ารัก บริสุทธิ์ ไร้เดียงสา กลายเป็นเด็กที่มีจิตใจหยาบกระด้าง เห็นแก่ ตัว อิจฉาริษยา ทำงานศิลปะเพื่อมุ่งหวังผลตอบแทนสอดคล้องกับ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2529) ที่ กล่าวไว้ว่า ในเมื่อเราเปิดโอกาสให้เด็กกล้าแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ เราก็ไม่ควรที่จะไปปิด กั้นระบบล่ำรางวัลของเด็ก

6. ความสามารถทางการวาดภาพระบายสี

เด็กที่มีความสามารถทางการวาดภาพระบายสี คือ เด็กที่สามารถวาดภาพหรือทำงาน ศิลปะได้ดีกว่าเด็กคนอื่นที่อยู่ในช่วงอายุเดียวกัน มีความสนใจ และความตั้งใจในการทำงานศิลปะ เมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมและได้รับประสบการณ์ทางการศึกษาศิลปะในลักษณะเดียวกัน โดย ลักษณะของภาพวาดหรืองานศิลปะที่ทำจะแสดงความละเอียดของสิ่งที่ต้องการถ่ายทอด อันเป็น ผลมาจากการมีศักยภาพในการรับรู้และสังเกตสิ่งรอบตัว และมีทักษะสูงในการถ่ายทอดออกมา เป็นศิลปะ เมื่อได้รับการให้ความรู้และฝึกฝนเพิ่มเติม เด็กที่มีความสามารถพิเศษจะสามารถ พัฒนาทักษะฝีมือและความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างรวดเร็ว (นนทิวรรณ จันทนะพะลิน, สัจญญา วงศ์อร่าม, สังคม ทองมี, เลิศ อานันทนนะ, ทินกร กาสรสสุวรรณ, สัมภาษณ์, 2552)

สตอลเกอร์ (Stalker, 1981) กล่าวว่า ความสามารถในการวาดรูปนั้นเป็นพื้นฐานของการ แสดงงานศิลปะและเป็นพื้นฐานว่าสนใจศิลปะแค่ไหน ซึ่งสอดคล้องกับ กิลเบิร์ต คลาร์ก (Gilbert Clark, 2004) ที่กล่าวว่ามียางานจำนวนมาก รวมถึง Goodenough (1924,1926), Harris (1963), Eisner (1967), Lewis (1973), Wilson and Wilson (1977,1979), ได้เจาะจงถึงการวาด รูปของเด็กๆในเรื่องนี้ และอีกหลายเหตุผลเด็กส่วนใหญ่ใช้การวาดรูปเป็นเหมือนภาษาทางกราฟ ฟิค เพื่อแสดงให้คนอื่นเห็นความคิดของพวกเขาที่ออกมาทางวัตถุ โดยแสดงออกถึงสิ่งที่พวกเขา คิดออกมา และรู้สึกพอใจที่ได้แสดงออกมา เหตุผลอย่างหนึ่งที่มีการวาดรูปถูกใช้บ่อยเพราะมันเป็น วิธีที่ง่ายที่สุดในการแสดงออกสำหรับงานทางด้านทัศนศิลป์ เพื่อกำหนด, จัดการ และเพื่อการ วัตถุประสงค์ ที่สำคัญว่านั่นยังเป็นที่ยอมรับว่าเป็นการแสดงออกทุกรูปแบบทางศิลปะ และยังสัมพันธ์

กันกับเรื่องอื่นด้วยเช่น ความมีไหวพริบต่างๆ เดลิโอ Dileo (1977) ได้เน้นประเด็นถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว การวาดรูปถือเป็นตัวแทนในรูปแบบของการแสดงออกอย่างหนึ่ง คนที่มีพรสวรรค์จะชอบการแสดงออก การวาดรูปนั้นเหมาะกับการคัดเลือกเด็กที่มีพรสวรรค์ในทัศนศิลป์ เพราะความพยายามของพวกเขาในการแสดงออกนั้นค่อนข้างจะมีเอกลักษณ์ในตัวเอง นอกจากนั้น ยังมีการบันทึกว่าความสามารถในการวาดรูปนั้นคือสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถและความรู้

ในงานวิจัยของ เดวิด ชาน (David W. Chan, 2009) ยังกล่าวถึง พรสวรรค์ทางด้านทัศนศิลป์สามารถแสดงให้เห็นได้ในหลายทางและในสื่อทางด้านทัศนศิลป์ที่หลากหลาย ขั้นตอนการประเมินอาจจะซับซ้อน ขึ้นอยู่กับการประเมินที่มุ่งเน้นไปที่การดำเนินการหรือศักยภาพ การแสดงออกหรือผลงาน การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ความชำนาญในการแก้ไขปัญหา ความสามารถในการผลิตผลงานที่ดูเป็นผู้ใหญ่ หรือ มีบุคลิกลักษณะพิเศษและมีคุณค่า ในบรรดาชนิดของการแสดงออกถึงทัศนศิลป์ การวาดภาพถือเป็นทางที่สะดวกทางหนึ่งในการระบุความสามารถขั้นสูงในทัศนศิลป์ของนักเรียน

เดลิโอ (Dileo, 1977) การวาดภาพด้วยดินสอและสีเทียนเป็นแบบฝึกหัดที่ใช้บ่อยที่สุดในกิจกรรมทางศิลปะในโรงเรียนและ เพราะฉะนั้นจึงเป็นการทำให้นักเรียนเสียกำลังใจน้อยที่สุดในช่วงสอบ มากกว่านั้น การวาดภาพถือเป็นงานที่สั่งให้ทำบ่อย ๆ เป็นสิ่งต้น ๆ และประเมินค่าเป็นที่ดำรงสืบต่อมว่านักเรียนที่มีพรสวรรค์ทางด้านทัศนศิลป์เพียงเท่านั้นที่จะดำรงการวาดภาพไว้ และความสามารถในการวาดภาพก็เป็นหลักฐานของความชำนาญและความรู้ในด้านศิลปะและขอบเขตของศิลปะ

7. เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

7.1 ความหมายของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์

เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ในต่างประเทศมีคำที่เกี่ยวข้องกับเด็กกลุ่มนี้อยู่ 2 คำ คือ Giftedness และ Talent เมื่อกล่าวถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ นักวิชาการส่วนใหญ่จะใช้คำ Talented Child ซึ่งแปลความหมายได้ว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษในลักษณะของเด็กที่เก่งเฉพาะทางของตน เป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนให้เกิดเชี่ยวชาญได้ และไม่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางเชอว์ปัญญา สำหรับคำว่า Gifted Child เป็นคำที่ใช้เรียกเด็กที่มีเชอว์ปัญญาสูง เรียนหนังสือเก่ง มีความสามารถทางวิชาการสูงกว่าเด็กอื่น ได้คะแนน IQ จากการทดสอบมากกว่า 140 ขึ้นไป ซึ่งในประเทศไทยเรียกเด็กกลุ่มนี้ว่าเด็กปัญญาเลิศ (ดุชฎี บริพัตร ณ อยุธยา, 2535:15 – 24) การให้ความหมาย เด็กปัญญาเลิศ เด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้นมีด้วยกันหลากหลาย ขึ้นอยู่กับความแตกต่างและความต้องการนำไปใช้ รวมถึงค่านิยมในสังคมหรือวัฒนธรรมนั้นๆ ซึ่งในปัจจุบันความหมายที่นิยมใช้อ้างถึงจะเป็นความหมายตามคำจำกัด

ความของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาของสหรัฐ สำหรับประเทศไทยได้มีคำที่ใช้เรียก เด็กกลุ่มนี้มากมายขึ้นอยู่กับนักวิชาการ จะใช้ในความหมายใด เช่น เด็กที่มีพรสวรรค์ เด็ก ปัญญาเลิศ เด็กฉลาด เด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความสามารถเฉพาะทาง แต่ในปัจจุบันคำว่า “เด็กที่มีความสามารถพิเศษ” เป็นคำที่นิยมใช้มากขึ้น เนื่องจากการยอมรับในความสามารถที่หลากหลายตามศักยภาพที่แท้จริงของมนุษย์ ที่อาจจะมีโดดเด่นในหลายลักษณะ หรือ อาจจะมีความสามารถพิเศษเฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่งก็ได้ จากการศึกษาคำนิยามเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (Talented) และเด็กที่มีพรสวรรค์ (Gifted) มีนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ผดุง อารยะวิญญู (2542) กล่าวถึง คำที่ใช้เรียกเด็กฉลาดอาจมีหลายคำ เช่น เด็กอัจฉริยะ เด็กปรีชาญาณ เด็กเก่ง เด็กที่มีความชำนาญพิเศษเฉพาะทาง และเด็กปัญญาเลิศ รวมทั้งคำภาษาอังกฤษที่ใช้เรียกเด็กฉลาดนี้มีหลายคำเช่นกัน เช่น

Gifted หมายถึง ผู้ที่มีความเฉลียวฉลาดหรือผู้ที่มีปัญญาเลิศ

Talented หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ด้านดนตรี ศิลปะ กีฬา เป็นต้น

Genius หมายถึง เด็กที่มีระดับสติปัญญาสูง มีผลงานการประดิษฐ์คิดค้นทางวิทยาศาสตร์มากมาย

เรนซูลลี (Renzulli, 1986: 208-209) กล่าวว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ 1) มีความสามารถทางปัญญาสูงกว่าเด็กปกติ 2) มีความมุ่งมั่นในการทำงาน 3) มีความคิดสร้างสรรค์

ไฮวาร์ด การ์ดเนอร์ (Gardner, 1985: 7-8) กล่าวว่า เด็กทุกคนมีความฉลาดหลายด้านที่แตกต่างกัน และมีความเป็นอิสระจากกันในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ ขึ้นอยู่กับคนๆ นั้น จะสามารถพัฒนาและใช้ความฉลาดด้านใดด้านหนึ่งมากกว่ากัน ซึ่งความฉลาดมีด้วยกัน 8 ด้าน ต่อมาในปี 2004 การ์ดเนอร์ ได้เพิ่มความฉลาดทางด้านการดำรงอยู่ของชีวิต อัตถภาวนิยม หรือจิตนิยมขึ้นมาด้วย รวมทั้งสิ้น 9 ด้านดังนี้ 1) ความฉลาดทางการพูดหรือการใช้ภาษา 2) ความฉลาดทางดนตรี 3) ความฉลาดด้านการคิดแบบมีเหตุผลหรือคณิตศาสตร์ 4) ความฉลาดทางการมองเห็นหรือมิติสัมพันธ์ 5) ความฉลาดทางกีฬาและใช้กล้ามเนื้อต่างๆ 6) ความฉลาดทางธรรมชาติวิทยา 7) ความฉลาดด้านการเข้าใจตนเอง 8) ความฉลาดด้านมนุษยสัมพันธ์ 9) ความฉลาดด้านการดำรงอยู่ของชีวิต อัตถภาวนิยม หรือจิตนิยม

คณะกรรมการการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (U.S. Office of Education, 1993) ได้กล่าวถึง เด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษว่า หมายถึง เด็กและเยาวชนที่แสดงออกถึงความสามารถอันโดดเด่น หรือแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่จะสามารถพัฒนาความสามารถได้อย่าง

เป็นที่ประจักษ์ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเด็กอื่นๆ ที่อยู่ในวัยเดียวกัน ที่มีสภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์ระดับเดียวกัน ความสามารถในนี้ ได้แก่ ความสามารถในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะและดนตรี ลักษณะความเป็นผู้นำ ทักษะกลไกและกีฬา และความสามารถทางการเรียนหรือความเป็นเลิศทางวิชาการ สาขาใดสาขาหนึ่ง

สำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 6) ได้ให้นิยามไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ ว่า เด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษหมายถึง เด็กและเยาวชนที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษาการเป็นผู้นำ การสร้างงานทัศนศิลป์ และศิลปะการแสดง ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถทางกีฬา และความสามารถวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือหลายสาขา พฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่จะพัฒนาความสามารถได้อย่างเป็นที่ประจักษ์ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเด็กเยาวชนอื่นที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์ระดับเดียวกัน

มะลิวัลย์ ลับไพรี และคณะ (2545:4) กล่าวว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง เด็กและเยาวชนที่มีความฉลาด โดดเด่นกว่าเด็กและเยาวชนทั่วไปในระดับเดียวกัน ในด้านต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ ดนตรี ศิลปะ พลศึกษา ฯลฯ ด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่านั้น

วิรุณ ตั้งเจริญ (2544) กล่าวว่า นักวิชาการบางท่านที่ให้ความหมายของ “gifted child” และ “talented child” ออกจากกัน โดย “gifted” ให้มีความหมายถึงความสามารถพิเศษทั่วไป และ “talented” มักหมายถึงความสามารถพิเศษหรือปัญญาเลิศเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งแต่นักศิลปศึกษา Charles D.Gaiskell และ Al Hurwitz ใช้คำว่า “gifted and talented” ร่วมกัน

จากการศึกษาดังกล่าว ทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ว่า น่าจะมีความหมายเช่นเดียวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษโดยทั่วไป เพียงแต่เด็กเหล่านี้มีความสนใจและมีความสามารถทางศิลปะที่โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนที่มีอายุระดับเดียวกัน สำหรับความหมายของเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ ได้มีนักวิชาการทางด้านศิลปศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วิรุณ ตั้งเจริญ (2544) กล่าวว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ หมายถึง เด็กที่สามารถวาดเขียนภาพได้ดีกว่าเด็กคนอื่นในวัยเดียวกันทั้งภาพที่เขียนยังแสดงถึงความประณีตซับซ้อน และความเหมือนจริง และสามารถเขียนภาพได้ดีตั้งแต่อายุน้อย ในขณะที่เด็กคนอื่น ยังเขียนไม่เป็น นอกจากนี้ในการเขียนภาพคนยังสามารถเขียนส่วนต่างๆ และสัดส่วนของคนได้อย่างดี รวมทั้งการเขียนภาพให้รู้สึกถึงมิติลึกได้อย่างดี แสดงถึงความเฉลียวฉลาด กว่า การเขียนภาพของเด็กทั่วไป

มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ (2535) กล่าวว่า จากรายงานของนักจิตวิทยา เด็กมีพรสวรรค์ ปัญญาเลิศทางศิลปะนั้น จะมีทักษะและความเชี่ยวชาญในด้านการรับรู้ทางสุนทรียภาพสูง มีสมาธิ จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะมากเกินเด็กในวัยเดียวกัน เด็กพวกนี้ จะมีความช่างสังเกตและความทรงจำดีเลิศมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ต้องใช้จินตนาการและ มีความกระตือรือร้นต่อประสบการณ์ใหม่ๆ (แต่ในบางกรณีเด็กพวกนี้อาจจะให้ความสนใจเฉพาะ แต่ในด้านของศิลปะเท่านั้น และอาจจะละเลยต่อความสนใจในวิชาด้านอื่นๆ) เด็กมีพรสวรรค์ ปัญญาเลิศทางศิลปะ ในบางกรณีจะไม่แสดงพฤติกรรมให้เห็นได้ในเวลาเรียน เนื่องจากงาน ศิลปะของเด็กไม่ตรงตามเกณฑ์ของครู หรือตามที่ครูสั่ง ดังนั้นงานที่เด็กทำนอกเวลาเรียนอาจ แสดงถึงความสามารถพิเศษได้ดีกว่า

7.2 ลักษณะพื้นฐานเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

เด็กที่มีความสามารถพิเศษมักแสดงลักษณะพื้นฐานหลายอย่าง โดยเปรียบเทียบกับเด็ก วัยเดียวกันโดยทั่วไป เด็กที่มีความสามารถพิเศษคนหนึ่งอาจจะไม่ได้แสดงความสามารถพิเศษ ลักษณะต่างๆทุกอย่างแต่จะแสดงออกหลายๆ อย่างในประเด็นต่อไปนี้

1. ตื่นเต้นกระตือรือร้นกับการได้ทำกิจกรรมที่ต้องใช้สติปัญญาความคิด(intellectual activities)
2. ชื่นชอบที่จะสร้างสรรค์ ประดิษฐ์ คิดค้น และสร้างความคิดให้เกิดขึ้น (to conceptualise)
3. เรียนรู้สิ่งต่างๆได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว (learn easily and readily)
4. แสดงความกระตือรือร้นและอยากรู้อยากเห็นในการใช้สติปัญญาอย่างเด่นชัด (great intellectual curiosity and inquisitiveness)
5. มีความสนใจศึกษาค้นคว้า (to explore) อย่างกว้างขวางและเป็นพิเศษศึกษาอย่าง ลึกซึ้ง
6. ใช้คำหรือภาษาได้อย่างดีเยี่ยมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ
7. แสดงความโดดเด่นของจินตนาการในการใช้ภาษาและการระดมความคิดที่ไม่ปกติ (informal language and brainstorming)
8. แสดงความสนใจในการอ่านเร็วกว่าปกติ(learn to read early)
9. ตื่นตัวทั้งการใช้ความคิดและการแสดงออกด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย (intellectual and physical restlessness) บางครั้งทำให้การเรียนมีปัญหา
10. จำได้อย่างรวดเร็วและฟื้นความจำได้ง่ายและรวดเร็ว(to retrieve)เช่นกัน
11. เรียนรู้ทักษะพื้นฐานได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องผ่านการฝึกฝนมากนัก
12. มีระดับการรู้คิดเร็วกว่าปกติ(higher cognitive level)

13. มองเห็นและเข้าใจความสัมพันธ์ต่างๆได้ง่ายและรวดเร็ว
14. สร้างโครงสร้างความคิดและจัดการกับความคิด ความคิดที่เป็นนามธรรมได้ดี
15. สามารถบริหารจัดการความคิดหลายความคิดในเวลาเดียวกัน
16. ติดตามแนวทางที่ซับซ้อน(complex direction) ได้อย่างง่ายดาย
17. แสวงหาสิ่งที่ท้าทายความคิดและการกระทำ
18. แสดงความกระตือรือร้นและการตอบสนองอย่างฉับพลันกับความคิดใหม่
19. ตื่นเต้นกับความคิดใหม่ แต่บ่อยครั้งก็ไม่สานต่อให้เสร็จสิ้น
20. แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความคิดเฉพาะตัว(many ideas and multi-solutions to problem)
21. มีจินตนาการที่แปลกแตกต่างกว่าปกติ
22. แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความคิดเฉพาะตัว(initiative and originality) มีความสามารถที่มีลักษณะพิเศษ(versatility and virtuosity)
23. ความสามารถในการสร้างสรรค์และประดิษฐ์(to create and invent) อยู่เหนือความรู้ด้านอื่นๆ
24. คิดลึกซึ้งลงไปสู่ปัญหาและเหตุการณ์ด้วยความสามารถและความคิดสร้างสรรค์
25. ตัดสินใจด้วยความพอใจจากข้อสงสัยต่างๆ(question arbitrary decisions)
26. แสดงความพึงพอใจกับงานที่แสดงปัจเจกภาพ(individual work)
27. แสดงให้เห็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพจากทิศทางและการแนะนำระดับพื้นฐาน
อิสระในการทำงานอย่างอดทน
28. แสดงให้เห็นความสนใจที่ยาวนาน จดจ่อ และมุ่งมั่นแก้ปัญหาในสิ่งที่สนใจ
29. สนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สนใจ(persists single-mindedly) และยากที่จะเปลี่ยนใจ
30. สนใจกิจกรรมต่างๆ
31. มีความคาดหวัง(expectation)ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น บ่อยครั้งการคาดหวังก่อให้เกิดความเครียด ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และเหตุการณ์ต่างๆด้วยเช่นกัน
32. แสดงอารมณ์ขันที่แหลมคม(keen sence of humor)
33. บรรลุภาวะเร็วกว่า แม้จะเห็นความแตกต่างไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานระดับอายุเดียวกัน
34. มีการตอบสนองและสัมพันธ์(to response and relate)กับเด็กที่วัยสูงกว่า รวมผู้ใหญ่ บ่อยครั้งจะแสดงความเป็นเพื่อน
35. แสดงออกถึงมิตรภาพและการเข้าสังคม (friendliness and outgoingness) เพื่อต้องการให้สังคมยอมรับ

36. แสดงคุณภาพของการเป็นผู้นำ(leadership quality) ด้วยความเข้าใจในจิตใจและความสามารถของตนเอง ว่ามีความคิดดี มีความสามารถและมีแรงกระตุ้นจากผู้อื่น พร้อมทั้งมีความสามารถในการคิดอ่านสูงกว่า พัฒนาการความรู้สึกเกี่ยวกับสังคมและศีลธรรมได้ดีกว่า(Victoria, 1983)

จากงานวิจัยของ แอนดร้า แอล นีแมน (Andra L. Nyman, 1995) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ดังนี้ 1) เข้าใจแนวคิดของศิลปะแบบนามธรรม 2) ยากรู้ว่ายากเห็น 3) อ่านแล้วเข้าใจเองได้เร็ว 4) มีความสามารถในการเปรียบเทียบและจัดหมวดหมู่ 5) หมั่นเรียนรู้ 6) รู้หลักเหตุและผล 7) เก็บข้อมูลได้ดี 8) เลือกที่จะหากิจกรรมหรืองานอดิเรกทำ 9) มีกิจกรรมที่ตนเองเลือกทำเอง 10) มีจินตนาการสูง

7.3 การคัดเลือกเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

การคัดเลือกเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ จะต้องอาศัยกระบวนการในการตรวจสอบหลายๆ ลักษณะที่ต่างกัน นอกเหนือไปจากการสังเกตและการกระตุ้นด้วยกิจกรรม ต้องมีกระบวนการ ขั้นตอนต่างๆ ที่รัดกุม และสามารถกระทำได้หลายๆวิธี เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2542) กล่าวถึง วิธีการแสวงหาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ

1. พิจารณาจากแนวโน้มของเด็กและเยาวชนที่แสดงความสามารถออกมาอย่างเด่นชัด
2. พิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรม ของเด็กและเยาวชน ว่ามีความสนใจและเอาใจใส่ต่อกิจกรรมต่างๆ มากน้อยเพียงใด
3. ใช้เครื่องมือที่เป็นทางการ หรือเครื่องมือที่เจาะลึกเฉพาะด้าน อาทิ แบบเสนอชื่อสำหรับครู แบบเสนอชื่อสำหรับบิดา มารดา ผู้ปกครอง แบบเสนอชื่อสำหรับเพื่อน แบบเสนอชื่อสำหรับตัวเอง แบบทดสอบสติปัญญารายบุคคล แบบทดสอบวัดทัศนคติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเชิงวิชาการ ผลงานดีเด่น และรูปแบบการเรียนรู้เป็นต้น

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2535) การคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ก็เช่นเดียวกัน การที่จะสามารถชี้แสดงว่า เด็กผู้ใดมีคุณสมบัติของการมีพรสวรรค์ปัญญาเลิศทางศิลปะนั้น นอกจากการศึกษาสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนศิลปะของเด็กแล้วยังต้องอาศัยเครื่องมือสอบการมีพรสวรรค์ปัญญาเลิศทางศิลปะเป็นสำคัญด้วย เครื่องมือสอบที่สำคัญๆ ในการวิเคราะห์ด้านนี้ตัวอย่างเช่นของ Kerschensteiner (1976) Manuel (1919) Meyer (1939) Ellison etal (1976) Stalker (1981) Wilson & Wilson (1981) เครื่องมือสอบ เหล่านี้ ส่วนมากประกอบด้วยการสอบด้านเชาว์ปัญญา และความเฉียบไวทางสุนทรียภาพควบคู่กันไป

แอนดร้า แอล นีแมน (Andra L. Nyman, 1995) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการชี้วัดเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ดังนี้ 1) แฟ้มสะสมงานหรืออาร์ตเวิร์ค 2) รายชื่อทฤษฎีพื้นฐานในการชี้วัด 3) การสัมภาษณ์ 4) การทดสอบด้านทัศนศิลปะ 5) การทดสอบความ

ความคิดสร้างสรรค์ 6) การคัดเลือก 7) การเสนอชื่อ โดยครู ตัวเอง หรือผู้เชี่ยวชาญ และ คนในสังคม

กิลเบิร์ต คลาร์ก (Gilbert Clark, 1993) มหาวิทยาลัย อินเดียนา สหรัฐอเมริกาได้เสนอแนวทางการคัดแยกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์โดยได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาแบบทดสอบที่มีชื่อว่า Clark's Abilities Test เป็นแบบทดสอบที่สามารถช่วยตอบคำถามเกี่ยวกับเด็กนักเรียนผู้มีพรสวรรค์ทางด้านศิลปะที่มีอยู่และช่วย ในการค้นคว้า ในโปรแกรมด้าน พรสวรรค์ และ ความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ได้ หัวข้อสำหรับการค้นคว้านี้มีผู้เข้าร่วม 60 คน ในปี 1984 ของมหาวิทยาลัย Indiana ในช่วงภาคฤดูร้อนของสถาบันศิลปะ ซึ่งเป็นโปรแกรม 2 สัปดาห์สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถและมีพรสวรรค์ที่อยู่ระหว่างเกรด 7-11 ในช่วงฤดูใบไม้ร่วงของปี 1984 และอายุ 11-16 ปี ซึ่งมีผู้หญิง 31 คนและผู้ชาย 29 คน รวมอยู่ด้วยกัน ซึ่งผู้เข้าร่วมโปรแกรมจากIndiana ค่อนข้างจะน้อย แต่ก็ยังมีผู้ร่วมโปรแกรมจากรัฐอื่นๆมาร่วมเหมือนกัน ผู้เข้าร่วมแต่ละคนต่างก็ได้รับการแนะนำมาจากสถาบัน โดยคุณครูและผู้บริหารของโรงเรียนท้องถิ่นของพวกเขา พวกเขาต้องมีความสามารถทางศิลปะ เพราะการได้รับการเสนอชื่อนั้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนาบรรทัดฐานโดยstaff ของสถาบันและการสื่อสารกับครูทุกคนรวมถึงผู้ปกครองที่ของผู้ที่คาดว่า จะได้รับการเสนอชื่อ บรรทัดฐานนี้ถูกออกแบบให้ไม่มีขอบเขตแน่นอน อย่างไรก็ตามในความพยายามที่จะสนับสนุนนักเรียนนั้น อาจเป็นการพัฒนาความสามารถที่เป็นเอกลักษณ์ของพวกเขาให้เป็นไปได้ สำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมอาจจะไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียน ดังนั้น คุณครูก็อาจจะไม่รู้จักรักนักเรียน แต่นักเรียนหลายคนก็เหมาะกับการเรียนข้างนอกมากกว่า คำประกาศถูกส่งไปที่คุณครูและผู้ปกครองของผู้เข้าร่วม ถึงคุณสมบัตินักเรียนอย่างน้อย 3 อย่าง คือ 1) ต้องมีความสนใจในทัศนศิลป์ ค่อนข้างสูง 2) มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมทางทัศนศิลป์หนึ่งครั้ง หรือมากกว่าหนึ่งครั้ง 3) ควรมีความมุ่งมั่นที่ค่อนข้างมากใน ทัศนศิลป์4) ควรได้คะแนนอย่างน้อย สองขึ้นไปหรือได้เกรดสูงกว่าปัจจุบัน 5) การวัดผลต้องมีค่าเฉลี่ยที่ดีหรือ 6) ปัจจุบันควรอยู่ในโปรแกรมของเด็กที่มีพรสวรรค์หรือมีความสามารถ 3 ข้อแรกนั้นมีความสัมพันธ์กันและต้องมีการพิจารณาข้อสอบอัตรานี้ ส่วน 3 ข้อหลังจะเด็ดขาดและเข้าถึงข้อมูลของข้อสอบปรนัย ซึ่งเป็นเรื่องปกติสำหรับการประยุกต์ใช้ ในการรวมข้อมูลจากครูหรือผู้ปกครองที่สมัครเพื่อพบกับ 5 หรือ 6 คุณสมบัติที่เป็นหลักการ

สตอลเกอร์ (Stalker, 1981) จากงานวิจัยเรื่อง Identification of the Gifted in Art ได้มีวิธีดำเนินการวิจัยในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ คือ ศึกษาจากตัวอย่างการทดสอบนักศึกษา 103 คน แบ่งเป็นหญิง 71 คน และชาย 32 คน อายุเฉลี่ยประมาณ 28 ปี ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้จำกัดแต่เพียงนักศึกษาศิลปะเท่านั้นเพื่อให้ได้ผลสำรวจที่หลากหลาย การรับรู้ที่ซับซ้อนเปรียบเทียบกับรับรู้ที่ไม่ซับซ้อนเป็นลักษณะที่สามารถอธิบาย

ความสามารถ การรับรู้ที่ซับซ้อนของแต่ละคนเป็นสาเหตุและสิ่งที่ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ตัวอย่าง คนที่มีความคิดซับซ้อนที่สุดสามารถแก้ปัญหาโดยการประยุกต์กับกฎ การแก้ปัญหา

หลักการวัดความสามารถในการวาดภาพ (SEDA) ซึ่งใช้วัดการวาดโดยใช้ 5 ระดับ วิธีที่ใช้ นี้ได้รับการพัฒนาโดย (Horn) วิธีที่ใช้ในการวัดคล้ายคลึงกันกับยุค 1945 ที่ถูกพัฒนาโดย ฮอร์น การวาดลายเส้นต่างๆนั้น ถูกแยกเป็น 3กลุ่มด้วยกันคือ ส่วนที่ดีมาก ปานกลาง และส่วนที่ควรปรับปรุง โดยถูกกำหนดจากคะแนนมาตรฐาน 5 คะแนน คือดีเยี่ยมไปจนถึง 1 คะแนนคือ เกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง หลังจากนั้นไม่นานก็ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง SEDA ถือกันว่าเป็นสูตรที่ สมบูรณ์แบบมาก เพราะประกอบโดยศิลปินยุคแรกๆที่มีประสบการณ์ เช่น (STALKER, 1979), (GUILFORD, 1954) จากการทดลองทฤษฎีได้ผลลัพธ์ว่า ภาพต่างๆเหล่านั้นส่งผลทางอารมณ์ได้ดีเยี่ยม ซึ่งแยกออกเป็น 2 ระดับคือ ส่งผลต่ออารมณ์อย่างชัดเจน อีกระดับหนึ่งคือ ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ ความรู้สึกไม่มากนัก กล่าวคือระดับที่ส่งผลกระทบต่อสูง จะสามารถแยกความรู้สึกได้ว่า “ชอบ” หรือ “ไม่ชอบ”

ในประเทศไทย ผุสดี เรืองศรีมัน (2533) ได้ทำการวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้ปกครองหรือ ครูในการส่งเสริมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสติปัญญาเลิศ และความสามารถพิเศษ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ดังนี้ การคัดเลือกกลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2531 ของโรงเรียนในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งมี คะแนนเฉลี่ยสะสม ในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย 5 ภาคเรียนตั้งแต่ 3.8 ขึ้นไปและมีความถนัด พิเศษเฉพาะด้านอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายด้าน ได้แก่ ความสามารถทางด้านศิลปะ ดนตรี การประพันธ์ การประดิษฐ์ การกีฬา ซึ่งผลงานจากความสามารถดังกล่าว ต้องเคยได้รับรางวัล ชนะเลิศในระดับกลุ่มของโรงเรียน ระดับเขต ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ ระดับใดระดับ หนึ่งอย่างน้อย 1 ครั้ง หรือมีความสามารถทางการเป็นผู้นำด้วย โดยเคยเป็นประธาน นักเรียน หรือหัวหน้ากิจกรรมซึ่งดำเนินงานร่วมกับสถานศึกษาอื่น

วิรุณ ตั้งเจริญ และคณะ (2544) ได้จัดกิจกรรมโครงการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการ การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ กรณีศึกษา : โรงเรียนไพท อุดมศึกษา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนไพทอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ยึดถือแนวคิด พื้นฐานทางด้านทัศนศิลป์ ในเชิงทัศนศิลป์ร่วมสมัย คืองานสร้างสรรค์บนแนวทางของศิลปะ สมัยใหม่ (Modern Art) ที่มีพื้นฐานมาจากการมองเห็นและประจักษ์นิยม (Empiricism) รวมทั้งศิลปะยุคหลังสมัยใหม่ (Post Modern Art) ที่มีพื้นฐานมาจากสภาพการรู้คิด (Cognition) จากภาพในสมองหรือจินตนาการ (Image) ส่วนศิลปะประเพณีนิยมไทย (Thai Traditional ART) เป็นศิลปะเพื่อการอนุรักษ์หรือพัฒนาไปสู่แนวทางร่วมสมัย คือต้องมีความ เป็นสากล สามารถสื่อสารความคิดได้ ทั้งในสังคมไทยและสังคมโลก ทั้งปัจจุบันและอนาคต

แนวคิดพื้นฐานทางด้านเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีความเชื่อว่าเด็กและเยาวชนที่จะสร้างสรรค์ทัศนศิลป์สำหรับปัจจุบันและอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานของสติปัญญาและการรู้คิด มีประสาทสัมผัสที่ดี สามารถพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์ การกำหนดปัญหาและการแก้ปัญหาที่สัมพันธ์กับความคิดและจินตนาการ ให้เป็นรูปธรรมหรือรูปลักษณะทางศิลปะได้อย่างดีเลิศ ทั้งแนวคิดพื้นฐานทางด้านทัศนศิลป์และแนวคิดพื้นฐานทางด้านเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ เป็นประการสำคัญ การกำหนดกิจกรรมเพื่อตรวจสอบความสามารถของกลุ่มตัวอย่างขึ้นอยู่กับแนวคิดหลักซีไอเอสเอสที หรือ “ซีเอสที” (CISST) ดังนี้

ประชากรคือนักเรียนโรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 518 คน อายุ 8-9 ปี เป็นช่วงการแสดงออกโดยสะท้อนความรู้สึกนึกคิดและรูปแบบตามจริงทั้งนี้

C คือ Creativity “ความคิดสร้างสรรค์”

I คือ Imagination “จินตนาการ”

S คือ Sensibility “ความรู้สึกสัมผัสกระแสศิลปะสมัยใหม่และยุคหลังศิลปะสมัยใหม่”

S คือ Systematization “การจัดระบบ”

T คือ Transformation “การพัฒนารูปทรง”

จากนั้นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากประชากรโดยให้เขียนภาพเรื่อง “น้ำพระทัยของในหลวง” แล้วคัดสรรผลงาน โดยใจความจากประเด็นของ 1) ความสามารถในการเรื่องความคิดสร้างสรรค์ 2) ความสามารถในการเชิงจินตนาการ 3) ความสามารถในการจัดระบบพื้นภาพ 4) ความสามารถในการแสดงผลทางการวาดภาพพระบารมี 5) ความสามารถในการสื่อสารเนื้อหาสาระ

การคัดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 44 คน จากประชากร 518 คนเท่ากับร้อยละ 8.49 กลุ่มตัวอย่างนี้มีผู้ชาย 19 คน (43.18%) ผู้หญิง (56.82%)

กิจกรรมที่นำมาปฏิบัติในการวิจัยครั้งนี้ คือ กิจกรรมสร้างสรรค์ ซีไอเอสเอสที (CISST) จำนวน 12 กิจกรรมคือ กิจกรรมที่ 1 การเขียนภาพเมืองในจินตนาการ, กิจกรรมที่ 2 การวาดภาพสัมผัส, กิจกรรมที่ 3 การเขียนภาพทิวทัศน์, กิจกรรมที่ 4 การออกแบบสองมิติ, กิจกรรมที่ 5 การเขียนภาพจากเพลง, กิจกรรมที่ 6 การเขียนภาพจากกลิ่น, กิจกรรมที่ 7 การเขียนภาพจากรส, กิจกรรมที่ 8 การเขียนภาพจากการสังเคราะห์รูปทรง, กิจกรรมที่ 9 การปั้นจากจินตนาการ, กิจกรรมที่ 10 การเขียนภาพจากวัตถุสัมผัส, กิจกรรมที่ 11 การประดิษฐ์วัสดุ, กิจกรรมที่ 12 การออกแบบโครงสร้าง

โดยปฏิบัติกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 กิจกรรม ดำเนินการ ณ ห้องปฏิบัติงานศิลปะโรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542

เด็กที่ได้รับการคัดสรรจากการตรวจสอบตามแนวคิดซีไอเอสเอสที จำนวน 12 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 44 คน (27.27%) จากกลุ่มประชากร 518 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดสรรจำนวน 12 คน (2.31%) จากกลุ่มประชากรทั้งหมด สามารถระบุได้ว่าเป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ตามแนวคิดซีไอเอสเอสที (CISST) (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2544)

แต่ถึงอย่างไรก็ตามแนวทางที่ได้เสนอมาข้างต้นนี้เป็นเพียงแนวทางในการระบุหรือคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์โดยทั่วไป สตอลเกอร์ (Stalker, 1981) ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ยังไม่มีทฤษฎีหรือแบบทดสอบใดที่ถือเป็นมาตรฐานในการบ่งบอกหรือชี้ชัดในการที่จะบอกว่าเด็กคนใดที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

สรุปได้ว่า การระบุหรือการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษจะต้องอาศัยกระบวนการในการตรวจสอบหลายๆ ลักษณะที่ต่างกัน และสามารถกระทำได้หลายๆวิธี การคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ก็เช่นเดียวกัน มีค้ระบุหรือคัดเลือกที่หลากหลาย แต่จากการเปรียบเทียบวิธีการดำเนินการวิจัยดังกล่าวในข้างต้น การที่จะได้มาเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ จะมีการคัดเลือกและกำหนดคุณสมบัติที่มีวิธีการที่เหมือนหรือใกล้เคียงกันดังนี้ จากการเสนอชื่อโดยครูผู้สอนศิลปะโดยเด็กนักเรียนต้องมีความสนใจในทัศนศิลป์ เป็นพื้นฐานและมีความสามารถที่โดดเด่นและเป็นທີ່ประจักษ์ โดยต้องมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมทางทัศนศิลป์หนึ่งครั้ง หรือมากกว่าหนึ่งครั้ง และมีแรงจูงใจ ความเชื่อมั่นที่ค่อนข้างมากในการทำงานด้านทัศนศิลป์ จากนั้นจึงนำเด็กกลุ่มดังกล่าวเข้าร่วมโปรแกรม หรือทำกิจกรรมทางศิลปะเพื่อที่จะคัดเลือกหรือระบุว่าเด็กกลุ่มดังกล่าวเป็นเด็กที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำหลักเกณฑ์ที่สรุปได้ในข้างต้นมาเป็นแนวทางในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์โดยดำเนินการ ใช้วิธีการคัดเลือกจากเด็กที่ได้รับรางวัลระดับประเทศหรือนานาชาติที่ผู้ตัดสินเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ หรือศิลปินระดับสูง หรือโดยองค์กรที่น่าเชื่อถือโดยรางวัลที่ได้รับไม่เกิน 3 ปีย้อนหลัง โดยต้องได้รับรางวัลไม่ต่ำกว่า 3 รางวัล และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการตัดสิน กิจกรรมการประกวดวาดภาพระบายสีของเด็ก 5 ท่าน ถึงวิธีการดำเนินการคัดเลือกที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อจะได้มาซึ่งเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ผู้เชี่ยวชาญก็มีมติที่ตรงกัน โดยมีเหตุผลและรายละเอียด ดังนี้ เด็กนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการประกวดวาดภาพระบายสีเสมือนได้รับการเสนอชื่อโดยครูผู้สอนศิลปะซึ่งสังเกตเห็นแล้วถึงความสามารถที่โดดเด่นของเด็กในการที่จะส่งเข้าประกวด การกำหนดระยะเวลาของการได้รับรางวัลไม่เกินสามปีย้อนหลังเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงความสนใจ ความตั้งใจในการทำงานและการทำงานอย่างต่อเนื่อง สุดท้ายการได้รับรางวัลในการทำกิจกรรมการประกวดวาดภาพระบายสี โดยที่ผู้ตัดสินเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เชี่ยวชาญ หรือศิลปินระดับสูง หรือโดยองค์การที่น่าเชื่อถือ ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของเด็ก และเป็นการระบุถึงเด็กที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์

7.4 การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ผดุง อารยะวิญญู (2542) กล่าวว่า จะต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็ก หลักสูตรสำหรับเด็กประเภทนี้จะต้องมีลักษณะดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้มีโอกาสเต็มที่ ในการพัฒนาศักยภาพและความสามารถพิเศษของเขา โดยเน้นเกี่ยวกับการตัดสินใจ การวางแผนการใช้ความสามารถ การใช้เหตุผล การสื่อสารและการสร้างสรรค์
2. ส่งเสริมให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษ พัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้ความรู้ความสามารถและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกิดจากเด็กเอง โดยให้เด็กเป็นต้นคิด
3. ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของเด็กโดยเด็กได้พัฒนาความรับผิดชอบ ความสามารถทั้งทางกาย อารมณ์ และสังคมของเด็ก การส่งเสริมดังกล่าวอาจทำได้โดยการให้เด็กรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ
4. เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ โดยเน้นการทดลองในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งการวิจัย เพื่อให้เด็กรู้จักการแสวงหาความรู้ทางวิธีตามวิทยาศาสตร์ เพื่อเด็กจะได้ใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่

ในการเรียนการสอนเด็กปัญญาเลิศนั้น เด็กทุกคนต้องมีแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นแผนที่กล่าวถึงรายละเอียดของการให้การศึกษาแก่เด็กแต่ละคนและการประเมินผลก็ต้องเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในแผนนั้น

เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เป็นเด็กที่เรียนสิ่งต่างๆ ได้รวดเร็ว ดังนั้นหากเนื้อหาและวิธีการสอนที่ใช้กับเด็กปกติ จึงมักทำให้เด็กเหล่านี้เบื่อหน่าย เพราะไม่ท้าทายความคิด หากครูไม่เข้าใจก็จะกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา ก่อความสงบสุขของชั้นไปได้ ทางโรงเรียนจึงควรจัดบริการสอนเสริมให้กับเด็ก ซึ่งอาจทำในรูปของ

1. การจัดชั้นพิเศษ โดยคัดแยกเด็กเก่งมาเรียนในกลุ่มเดียวกัน และจัดหลักสูตรพิเศษให้สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของเด็ก
2. การสอนเร่ง เป็นการเรียนหลักสูตรปกติในเวลาที่น้อยลง เช่น การเรียนข้ามชั้น ควบคู่กันเป็นต้น
3. การสอนเพิ่ม เป็นการเสริมความรู้และประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้น นอกเหนือจากกิจกรรมในชั้นเรียน และ/หรือให้โอกาสได้ฝึกฝนเล่าเรียนในแขนงวิชาที่เด็กมีความถนัดเป็นพิเศษ

7.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบร่างแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งกำหนดนโยบายไว้ว่า “รัฐและสังคมมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกคนให้บรรลุถึงศักยภาพสูงสุดของเด็กแต่ละคน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ ให้สามารถพัฒนาจนบรรลุศักยภาพสูงสุดของแต่ละคน พร้อมทั้งคุณภาพและเจตคติที่จะรับใช้สังคม ซึ่งได้วางแนวทางและมาตรการในการดำเนินงานว่า จะเน้นนโยบายและวัตถุประสงค์ของแผนฯ” อย่างไรก็ตาม แผนฯนี้ได้เสนอแนวทางที่สถาบันหลักอื่นๆ จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษด้วย ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านครอบครัว

1. ทรนงศ์ให้ครอบครัวสนใจแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการรอบด้านที่สมบูรณ์ของเด็กและเยาวชนตามวัย
2. สร้างความตระหนักและการรับรู้ให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว เพื่อจะสามารถสังเกตแวดศักยภาพ ความสนใจและความถนัดของเด็กได้ และให้การส่งเสริมสนับสนุน
3. ประชาสัมพันธ์ให้ครอบครัวรู้แหล่งที่จะแสวงหาความรู้และทักษะเพิ่มเติมให้แก่เด็กและเยาวชนได้
4. ส่งเสริมให้ครอบครัวสนใจติดตามพัฒนาการของลูกหลานของตนและให้กำลังใจ

2. ด้านการศึกษา

1. ปรับเปลี่ยนโครงสร้างของระบบการศึกษาให้หลากหลายและยืดหยุ่นมากขึ้น ให้เอื้อต่อการพัฒนาบุคคล ตามความถนัดและความสามารถ
2. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน แบบเรียนและสื่อการสอน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนในแต่ละระดับ
3. ส่งเสริมเอกชนและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้นในการจัดการศึกษา
4. สร้างเสริมศักยภาพผู้เรียนสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เพื่อสร้างผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ
5. จัดให้มีการสาธิตการจัดการศึกษาและวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถพิเศษ

6. สนับสนุนหน่วยงานที่ผลิตครูและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ดำเนินการให้มีประสิทธิผลมากขึ้น เพื่อรองรับงานและริเริ่มงานด้านนี้ให้ได้ผลจริงจัง
7. ฝึกอบรมครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่แล้วในเรื่องดังกล่าวข้างต้นเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ต้องจัดประชุมสัมมนาเพื่อให้ผู้บริหารและครูมีกระบวนการทัศนที่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ
8. สนับสนุนให้มีทุนการศึกษาแก่เยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆซึ่งมาจากกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและทางสังคม
9. ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้ที่มีความสามารถพิเศษอย่างชัดเจน เหมาะสม และครอบคลุมทุกรูปแบบของการจัดการศึกษาด้วยวิธีการดังนี้
  - 9.1 การศึกษาในระบบโรงเรียน(Formal Education) ได้แก่
    - 9.1.1 เน้นการบูรณาการเนื้อหาสาระและกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ และศักยภาพไว้ในหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
    - 9.1.2 เน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้ที่มีความสามารถพิเศษ โดยเด็กยังคงอยู่ในโรงเรียนและเรียนร่วมกับผู้อื่นๆแต่มีการคิดและพัฒนาโครงการหรือจัดกิจกรรมพิเศษ
    - 9.1.3 จัดตั้งโรงเรียนพิเศษเป็นการเฉพาะ
  - 9.2 การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal education) ได้แก่
    - 9.2.1 เน้นการจัดการหลักสูตรระยะสั้นเฉพาะทาง โดยรัฐและเอกชนเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษได้ค้นหาความถนัด
    - 9.2.2 เน้นการจัดการเรียนเฉพาะทางที่เด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษจำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นและส่งเสริมอย่างถูกต้องตั้งแต่เยาว์วัยและต่อเนื่อง
    - 9.2.3 จัดตั้งชมรมความสามารถพิเศษเฉพาะทาง และรูปแบบอื่นๆ เพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้และสถานที่พบปะ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
  - 9.3 การศึกษาตามอัธยาศัย(informal education)
    - 9.3.1 เน้นการเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ

3. ด้านชุมชนและสังคม

1. ทรนงศ์ให้หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน และสื่อมวลชน ร่วมกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทุกส่วนของสังคมไทย ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมมีความรู้ในเรื่งครอบคลุมวิชา

2. ทุกส่วนของสังคมไทยทั้งครอบครัวสถานการศึกษา องค์กร ชุมชน องค์กร พัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน ประชาคมจังหวัด สถาบันทางสังคมต่างๆ สื่อมวลชนและองค์กร ต่างๆของรัฐบาลและของประชาชนจะต้องร่วมมือกันกำลังเพื่อสนับสนุนเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ

3. เร่งจัดหา จัดสร้าง และปรับปรุงห้องสมุด พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และแหล่งวิทยาการต่างๆทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และชุมชนเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้และค้นคว้า แก่บุคคลทั่วไปและผู้มีความสามารถพิเศษ

4. จัดสรรทุนการศึกษาต่อในสาขาการพัฒนาความสามารถพิเศษ และในสาขาที่เกี่ยวข้องกับความสามารถพิเศษเฉพาะทางและต่างประเทศ เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษได้ใช้ความรู้และทักษะในศาสตร์/สาขาที่มีความสามารถของแต่ละบุคคลให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ(คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2540)

4. ด้านกฎหมายการศึกษา

กฎหมายการศึกษา ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างขั้นตอนการตรากฎหมายการศึกษา ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษอยู่ด้วย แต่เดิมมีเพียงพระราชบัญญัติประถมศึกษาพ.ศ.2523 และพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534ซึ่งกฎหมายทั้ง2ฉบับไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ และกฎหมายดังกล่าวก็ได้ส่งผลในเรื่องการปรับโครงสร้างทางการศึกษาพิเศษที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย เช่น กฎหมายมหาชน (public law)ของอเมริกา กฎหมายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านคุณภาพทางการศึกษาและความเป็นเลิศทางการศึกษาคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่จะทำให้เกิดการปรับโครงสร้างทางการศึกษาครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง สารบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542ที่เกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีดังนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาตินายกรัฐมนตรี ได้มีข้อความระบุไว้เกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ดังต่อไปนี้

หมวด 2 สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของบุคคลในด้านการศึกษา

มาตรา 10 บุคคลมีสิทธิได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยรัฐไม่เก็บ

ค่าใช้จ่าย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ บุคคลซึ่งไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส หรือบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ มีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปหรือในรูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถพิเศษของตนเอง ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกระทรวง

หมวด 3 ระบบทางการศึกษา

มาตรา 18 การจัดการศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ให้จัดในสถานที่ดังต่อไปนี้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเกณฑ์ในการวัด ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น

หมวด 8 ทรัพยากรเพื่อการศึกษา

มาตรา 49 การจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานทุกระดับ ให้จัดเป็นบัตริอุดหนุนให้แก่ผู้ปกครองหรือผู้เรียนโดยตรง โดยคำนวณค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมเป็นรายบุคคลในระดับเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาที่จัดโดยรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเอกชนการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายดังกล่าวในวรรคหนึ่ง สำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคม หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ บุคคลผู้ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส บุคคลพื้นที่ห่างไกล บุคคลยากจน หรือ บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษหรือโครงสร้างหนึ่งโครงการใดที่เกี่ยวกับการศึกษาตามนโยบายของรัฐ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมขึ้นอีกพิเศษ

5. ด้านโครงสร้างกลไก/การบริหาร/การจัดการ

โครงสร้างในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในเมืองไทยที่มีอยู่เป็นลักษณะเหมือนหน่วยงานที่ขยายมาจากโครงการเฉพาะกิจที่เกิดขึ้นจากนโยบายหรือความต้องการบุคลากรเฉพาะด้านจึงทำให้เกิดองค์กรและโครงการต่างๆ ขึ้นมา โดยที่ไม่ค่อยเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ เป็นโครงสร้างที่ไม่ได้เกิดจากการประเมินนโยบาย จากภาพรวมหรือวิสัยทัศน์จากรัฐบาลกลางในเรื่องการเตรียมกำลังบุคลากรในอนาคต และงานบางสาขาก็มีบางหน่วยงานทำ โครงสร้างของงานจึงไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกสาขาหรือไม่มีแบบแผน แม้บทว่าจะเริ่มต้นจากสาขาใด และขยายผลไปในแนวใด ในอนาคตต้องการให้เกิดอะไร ซึ่งเป็นโครงสร้างที่จะเกิดความซับซ้อนและขาดทิศทางดังนั้น ภาพของการผลิตบุคลากรระดับผู้นำจึงไม่ผสมกลมกลืนกับสภาพปัญหาปัจจุบันหรือปัญหาในอนาคตเท่าที่ควร อาทิ ความต้องการผู้นำทางเศรษฐศาสตร์ การเมือง การเกษตร ฯลฯ (ยกเว้นสาขาทางคณิตศาสตร์)

ในปัจจุบัน ยังไม่มีการวางแผนที่ชัดเจนในภาพรวมว่า รัฐบาลที่จะดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับเด็กกลุ่มนี้ แม้ว่ามีหน่วยงานและสถาบันต่างที่มีความพยายามที่ดำเนินการ แต่มักจำกัดเฉพาะสาขาที่ตนดำเนินอยู่ในเรื่องเดียวกัน ทรัพยากรที่มีอยู่ก็จะกระจายไปทั่วประเทศทุกแห่งขาดระบบที่สมบูรณ์ การตั้งงบประมาณหรือสร้างหน่วยงานใหม่แทนที่จะปรับเป็นโครงสร้าง ก็มัก พบว่าเป็นการสร้างองค์กรใหม่ที่ต้องเห็นผลระยะสั้น และมีงานที่เกิดขึ้นมาโดยไม่เหมาะสม อีกทั้งเป็นการดำเนินงานอย่างขาดทิศทางที่ถูกต้อง(คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2541)

เพื่อที่จะหาหนทางสร้างโครงการดังกล่าวคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้เริ่มให้มีการร่าง “แผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชน ผู้ที่มีความสามารถพิเศษ 2541” เป็นแผนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการครั้งแรกที่จะมีผลกระทบในวงกว้างในอนาคต หากได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล

6. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ

การจัดการศึกษาให้กับเด็กกลุ่มนี้จะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อมีเป้าหมายที่ชัดเจนมีเครื่องมือช่วยการสำรวจความสามารถควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน การวัดผล การจัดการ การให้โอกาสที่หลากหลาย ทั้งในและนอกระดับ รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัยที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ในขณะนี้ การจัดการศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษมักขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากขาดโครงสร้างที่ดี นับแต่ความสับสนคลุมเครือเรื่องกลุ่มเป้าหมาย คำนิยามบุคลิกลักษณะ ส่งผลให้เกิดการคัดเลือกเด็กเข้าโครงการแล้วก็ขาดกระบวนการจัดการที่เหมาะสมขาดสื่อที่ทำท่าย ขาดผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้มาช่วยดำเนินงานตลอดจนขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ กับชุมชนที่จะช่วยทำให้เกิดการตอบสนองของความสามารถที่หลากหลาย นอกเหนือไปจากสภาพแวดล้อม การเลี้ยงดูฯ ที่เป็นอุปสรรค(คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

7.6 แนวความคิดการในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

อูษณีย์ โพธิสุข (2537) อัจฉริยภาพของมนุษย์ จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมเพื่อเป็นการสร้างความแน่ใจว่าจะมีการสืบทอดผู้นำทางสังคมต่อไป ได้มีสิ่งที่แสดงให้เห็นเป็นหลักฐานมากมายว่า คนที่มีสติปัญญาสูง ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากสติปัญญาของตนเองได้ หากไม่เคยเรียนรู้ว่าจะใช้สติปัญญาได้อย่างไร สติปัญญา การที่จะพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้ใช้ปัญญาของเขาเป็นประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะสามารถทำได้

จากการสำรวจงานวิจัย และเอกสารตำราเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ พบว่าเด็กกลุ่มนี้ มักขาดทักษะทางความคิดที่เป็นระบบทำให้เมื่อเกิดการตัดสินใจหรือใช้ความคิด อาจเกิดความผิดพลาด ซึ่งเด็กที่มีความสามารถพิเศษมักจะคิดได้รวดเร็วและลึกซึ้งหลายมิติ แต่ขาดคุณสมบัติอื่นๆที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ เช่น การคิดทบทวน (Second-Order of Thinking Ability) คิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Ability) คิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative Thinking Ability) และการใช้ความคิดแบบ Metacognition จึงพบได้บ่อยว่าคนที่มีความสามารถพิเศษ สามารถสร้างปัญหาได้มาก เพราะความคิดที่จะเป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพนั้น ต้อง

อาศัยการฝึกฝน ประสบการณ์ และการชี้แนะให้ความคิดมีระบบ มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ที่อยู่ภายใต้กรอบของคุณธรรมในทุกเรื่อง

ปัจจุบันในหลายประเทศยังมีการดำเนินงานที่ผิดพลาด กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ การปฏิบัติที่ผิด เกิดจากความเข้าใจที่ผิด อุษณีย์ โพธิสุข (2541) กล่าวถึงความเข้าใจที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ความเข้าใจที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

ความเข้าใจผิด	ความจริง
<ul style="list-style-type: none"> - เด็กที่มีความสามารถพิเศษไม่รู้ว่าตนเองมีความสามารถจนกว่าจะมีคนอื่นมาบอก 	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กๆ มักจะรู้ว่าตนเองมีความสามารถอย่างไร แต่เมื่อคนอื่นมาบอกว่าไม่เก่งไม่มีดี จึงมักคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถใดๆ เลย
<ul style="list-style-type: none"> - เด็กเก่งนั้น ก็สามารถเก่งได้เอง แม้จะลำบากยากเข็ญอย่างไร เขาก็สามารถเก่งได้โดยไม่ต้องมีใครช่วยเรียกว่า “เกิดมาเก่ง” 	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กที่มีความสามารถพิเศษต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้ปกครองครู และคนอื่นๆ เป็นพิเศษรวมทั้งกลไกทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา
<ul style="list-style-type: none"> - เด็กที่มีความสามารถพิเศษนั้น มักจะเป็นคนสมบูรณ์หาที่ติไม่ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กที่มีความสามารถพิเศษก็มีจุดเด่นจุดด้อยเช่นเดียวกับเด็กอื่น
<ul style="list-style-type: none"> - เด็กฉลาดถ้าเร่งเร็วเกินไปก็จะเบื่อเรียนในที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กที่มีความสามารถพิเศษถ้าได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาก็จะไม่มีคำว่าเบื่อหน่าย
<ul style="list-style-type: none"> - พวกนี้เป็นพวก “อภิสิทธิ์” มักจะได้รับความช่วยเหลือก่อนใคร 	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กที่มีความสามารถพิเศษเป็นเด็กที่ถูกทิ้งมากกว่าเด็กกลุ่มใดๆ ด้วยเหตุผลที่ว่าเก่งอยู่แล้วไม่ต้องไปช่วย ฯลฯ
<ul style="list-style-type: none"> - เด็กที่มีความสามารถพิเศษชอบที่จะถูกเรียกว่า “ปัญญาเลิศ” อัจฉริยะบุคคล 	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กที่มีความสามารถพิเศษชอบอยากเหมือนคนอื่นๆ ไม่ต้องการที่จะแตกต่างจากคนอื่นเลย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความเข้าใจผิด	ความจริง
<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษคือเด็กที่ดีกว่าเด็กอื่นๆ</p>	<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กทั่วไปก็มีสิทธิ์ที่จะเป็นเด็กดี หรือ ไม่ได้ได้เพราะการอบรมเลี้ยงดู สภาพครอบครัว ฯลฯ</p>
<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษน่าจะมีวินัยและความรับผิดชอบมากกว่าเด็กอื่นๆ เพราะรู้มากกว่าคนอื่น</p>	<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษก็เหมือนเด็กทั่วไป มีทั้งนิสัยดี ชี้เกี่ยจ ขาดระเบียบและไม่รับผิดชอบหรือรับผิดชอบสูง ซึ่งต่างคนก็ต่างบุคลิก</p>
<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษคือคนเก่งฉลาด IQ สูงกว่าคนอื่น มานะและ แก้ไขปัญหาได้คล่อง</p>	<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษไม่จำเป็นต้องมี IQ สูงหรือมีลักษณะฉลาดเฉลียวทันคนเสมอไป ความเก่งมีหลายแบบ ทั้งเป็นนักร้อง นักแสดง ศิลปิน กีฬา ภาษาศาสตร์ ฯลฯ</p>
<p>- ถ้าจะให้เด็กพวกนี้ได้ดี ต้องจัดกิจกรรมที่ทำทหาย และยุ่งยากตลอดเวลา เพื่อที่ว่าพวกนี้จะได้ไม่กลายเป็นคนช้เกี่ยจ</p>	<p>- เด็กเหล่านี้ก็เหมือนเด็กทั่วไปที่ต้องการเวลาที่จะพักผ่อน เวลาที่จะไปเล่นนอกเหนือไปจากการเรียนการศึกษาในสิ่งที่เขาสนใจ และที่สำคัญเขาต้องเวลาที่จะ”พักความคิดของตนเอง” สร้างจินตนาการเหมือนแม่ไก่ฟักไข่ ดังนั้น การที่เราจัดรายการยาวเหยียดไม่มีเวลาพักผ่อน แม้จะเต็มไปด้วยอาหารสมอง อาจไม่ส่งผลดีกับเด็กๆได้เลย</p>
<p>- เด็กพวกนี้ควรจะเป็นคนที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สังคม ร่างกาย สติปัญญาที่สมดุลกัน</p>	<p>-เด็กทุกคนมีลักษณะหลากหลายและมีความแตกต่างกันในเรื่องวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม สติปัญญาทางร่างกาย ดังนั้น เราทุกคนจึงแตกต่างกัน ในกลุ่มเด็กที่มีความสามารถพิเศษ จึงไม่มีใครเหมือนใคร</p>

<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษมีลักษณะเหมือนกันทั่วโลก</p>	<p>- ทุกคนต่างกันไปว่าหน้าตา สีผิว ความคิดความสามารถ การแสดงออก และความลุ่มลึกในพรสวรรค์ที่เป็นเอกลักษณ์</p>
<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ต่างจากเด็กอื่นในทุกอย่าง</p>	<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษ อาจมีส่วนที่เหมือนและแตกต่างจากเด็กอื่นและบางอย่างอาจดีกว่าเด็กธรรมดาเสียด้วยซ้ำ</p>
<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษจะเป็นคนสุขภาพแข็งแรง มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จ</p>	<p>- เด็กที่มีความสามารถพิเศษส่วนใหญ่จะไม่ประสบความสำเร็จเพราะไม่มีใครรู้ความสามารถของเขาและไม่มีใครช่วยพัฒนาเด็กบางคน ก็มีสุขภาพไม่ดี และอาจไม่มีชื่อเสียงใดๆเลย</p>
<p>- เด็กเก่งอยู่แล้วไม่ช่วยเขาก็ช่วยตัวเองได้</p>	<p>- เด็กเก่งหรือฉลาดปานใด ก็มีจุดบกพร่องที่ต้องแก้ไขเหมือนเด็กอื่น</p>

7.7 แนวคิดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

ประการแรกผู้บริหารและครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ มีความรู้และความเข้าใจทั้งในเรื่องเหตุผล ความจำเป็นในการจัดการศึกษา เข้าใจเป้าหมาย เข้าใจหลักการ นโยบาย และแผนโดยภาพรวม แล้วจึงมาถึงการทำความเข้าใจกับกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านต่างๆ และด้านทัศนศิลป์ รวมทั้งความพร้อมในการจัดการศึกษาทางด้านนี้

กล่าวเฉพาะทางด้านทัศนศิลป์ จะต้องทำความเข้าใจกับพัฒนาการ หรือการเปลี่ยนแปลงของทัศนศิลป์ในโลกปัจจุบัน เพื่อให้เราสามารถมองเห็นเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษได้เด่นชัดขึ้น ต้องทำความเข้าใจและติดตามการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางด้านนี้ เพื่อให้การศึกษาในระบบโรงเรียนมีฐานองค์ความรู้ที่สามารถตอบคำถามเป็นวิทยาศาสตร์ได้

นอกจากความรู้ความเข้าใจข้างต้นแล้ว โรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมหรือพัฒนาบุคลากรวิชาการทางด้านเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ โดยรวมหรือเฉพาะด้าน เตรียมความพร้อมครูผู้สอนประสานงานกับชุมชนและบ้าน ให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ การอบรมสัมมนา การจัดตั้งชมรม การจัดกิจกรรมเสริม และที่สำคัญที่สุดโรงเรียนจะต้องพร้อมที่จะเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทุกๆด้านเพียงไม่กี่คนในโรงเรียน ด้วยความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง

ความพร้อมของผู้ปกครอง เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านใดด้านหนึ่ง หรือทางด้านทัศนศิลป์ พ่อแม่ผู้ปกครองหรือบ้านจะต้องมีความพร้อมเพื่อร่วมผลักดันให้เด็กหรือเยาวชนที่มีศักยภาพพิเศษนี้ ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ถ้าขาดการพัฒนาหรือความร่วมมือจากบ้าน เพราะบ้านหรือครอบครัวคือจุดเริ่มต้นและเกือบทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตเด็ก กล่าวเฉพาะในกรณีเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผู้ปกครองควรจะต้องพร้อมและจัดความพร้อมในสิ่งเหล่านี้

1. พร้อมที่จะยอมรับได้ว่าเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีศักยภาพพิเศษเหนือกว่าเด็กปกติทางด้านนี้ เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างสรรค์ทัศนศิลป์อย่างมุ่งมั่นจริงจัง
2. พร้อมที่จะยอมรับผลงานทัศนศิลป์ที่เกิดขึ้น ว่าจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกแตกต่างไปจากผลงานทัศนศิลป์ของเด็กทั่วไปหรือแม้แต่ของศิลปิน
3. พร้อมที่จะสนับสนุนให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ได้พัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์ของเขาจนสุดพรมแดนความรู้ความสามารถทางด้านนี้ และพร้อมที่จะเห็นเขาเป็นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะหรือศิลปินในอนาคต
4. พร้อมที่จะศึกษาหาความรู้ความเข้าใจทางด้านเด็กที่มีความรู้ความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ในทุกเรื่อง เช่น ความรู้ทางด้านเด็กที่มีความสามารถพิเศษ การค้นคว้าวิจัยใหม่ๆ จิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ การจัดสภาพแวดล้อม ข้อมูลข่าวสารต่างๆ
5. พร้อมที่จะเข้าร่วมอบรมสัมมนา การประชุม และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางด้านเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์
6. พร้อมที่จะร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันการศึกษา ในการพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ภายใต้การดูแลของตน
7. พร้อมที่จะให้ความร่วมมือและจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ หนังสือ เอกสาร เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถและสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ
8. พร้อมที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจกับพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าของศิลปะ ทั้งในสังคมไทยและในกระแสสากล

9. พร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการมีบุคลากรพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพเสริมให้กับเด็ก ซึ่งอาจเป็นวิทยากร ครู หรือพี่เลี้ยงเฉพาะทาง ภายใต้การแนะนำของนักวิชาการทางด้านนี้โดยเฉพาะ

10. พร้อมที่จะให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือเกื้อหนุนอย่างเต็มความสามารถ สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษของตน

11. พร้อมที่จะจัดสภาพแวดล้อมในบ้าน จัดห้อง จัดวัสดุอุปกรณ์ให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถและการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์

12. พร้อมที่จะพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ภายใต้การดูแลของตน ให้การพัฒนาศักยภาพสูงสุดทางด้านทัศนศิลป์ผสานกับการพัฒนาสูงสุดทางการศึกษาในระบบโรงเรียน วิชาการต่างๆ การพัฒนาจริยธรรมคุณธรรม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุขและมีความสุข

13. ความพร้อมของสภาพแวดล้อม บ้าน โรงเรียน และสังคม นอกจากปัจจัยอื่นๆ มากมายแล้วความพร้อมของสภาพแวดล้อม นับเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ทั้งที่บ้านโรงเรียน และในสังคม สิ่งแวดล้อมที่ดี สะอาด ร่มรื่น ย่อมเอื้อต่อการดำรงชีวิตการเรียนรู้ ทั้งเด็กทั่วไปและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ นอกจากนั้นแล้ว ปัจจัยทางด้านอื่นๆ สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ที่มีแรงกระตุ้นจากผลงานทัศนศิลป์ นิติยสาร หนังสือ สื่อการเรียนรู้ รวมทั้งความเข้าใจเข้าใจเกื้อหนุนจากครู ผู้ปกครอง และผู้คนในสังคม ย่อมเป็นบรรยากาศที่มีคุณค่ายิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของเขาอย่างถึงที่สุด

วิรุณ ตั้งเจริญ (2544) กล่าวถึง สภาพแวดล้อมในบ้านและโรงเรียน สามารถพัฒนาให้สอดคล้องเหมาะสมกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ถ้าได้สร้างและพัฒนาความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน ทั้งสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณเพื่อการต่างๆ แต่ประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่งคือ ความพร้อมของสภาพแวดล้อมในสังคมที่จะเอื้อต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทุกด้าน

7.8 สภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษของประเทศต่างๆ

ปัจจุบันหลายๆ ประเทศได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนเด็กและเยาวชนในชาติของตนที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548) กล่าวถึง การกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติในระดับประเทศไว้อย่างชัดเจน มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ รัฐจัดสรรงบประมาณให้ และมีการจัดตั้งกองทุนสมทบ

จากแหล่งต่างๆ มีการเสาะแสวงหากลุ่มเด็กพิเศษเหล่านี้ ในโรงเรียนจะมีรูปแบบการเรียนการสอนและมีโปรแกรมพิเศษมากมายให้เด็กได้เลือกเรียนตามความเหมาะสมกับความสามารถพิเศษของเด็กแต่ละคน ครูผู้สอนจะได้รับการอบรมเป็นพิเศษ ทุกประเทศดำเนินการพัฒนาเด็กเหล่านี้โดยอาศัยประเทศและมลรัฐจะเมืองคึกที่ทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานให้คำปรึกษาแนะนำ รวมถึงมีศูนย์หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่วิจัยและรวบรวมผลงานวิจัย เพื่อสะสมองค์ความรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาเป็นไปอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง ในปัจจุบันเมืองคึกระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ คือ World Council for the Gifted and Talented เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้น เพื่อให้การสนับสนุนหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่มีความประสงค์จะพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งเน้นการดำเนินงานในรูปแบบการแลกเปลี่ยนและร่วมมือกันด้านวิชาการ โดยมีสมาชิกจากทั่วโลกประมาณร้อยละกว่าประเทศ และเมืองคึกในระดับภูมิภาค คือ The Asia Pacific Federation for the Gifted and Talented (APFG) ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานแรก สำหรับการดำเนินงานของแต่ละประเทศมีดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่จุดชนวนความสนใจของโลกในเรื่องนี้ และเป็นประเทศแรกที่ใช้คำว่า Gift Education เป็นประเทศที่มีอิทธิพลทางความคิด และถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านนี้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1957 รัฐบาลสหรัฐฯ ให้ความสนใจและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง มีโครงสร้าง นโยบายและกฎหมายที่ชัดเจนมากที่สุด นับได้ว่าเป็นประเทศที่ครองความเป็นหนึ่งในเรื่องการศึกษาของเด็กกลุ่มนี้ นโยบายการศึกษากำหนดให้มีการสร้างมาตรฐานหลักสูตรทั้งด้านเนื้อหาและการปฏิบัติที่ทำทนาย สร้างสรรค์โอกาสในการเรียนรู้ที่ทำทนายมากขึ้น ให้เต็มศักยภาพที่เด็กมีอยู่ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียนขยายโอกาสให้เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้น พัฒนาครูให้มีความสามารถพัฒนาหลักสูตรที่ซับซ้อนและทำทนายเด็กให้เรียนรู้ได้ดี มีการช่วยเหลือและสนับสนุนงบประมาณให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษประเภทต่างๆ อย่างชัดเจน รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายและกฎหมาย เพื่อให้มลรัฐต่างๆ นำไปปฏิบัติ โดยมลรัฐจะเป็นผู้ระบุหรือกำหนดว่าเด็กมีความสามารถพิเศษในด้านใด เพื่อให้ได้รับสิทธิสนับสนุนด้านงบประมาณและกำหนดนโยบายการศึกษาของมลรัฐขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนนำไปปฏิบัติ มีโปรแกรมการศึกษามากมายรวมทั้งโปรแกรมในระดับชาติสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ที่แตกต่างจากโปรแกรมที่มีอยู่ในระบบการศึกษาปกติ โปรแกรมพิเศษเหล่านี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อและแนวทางดำเนินการในลักษณะเดียวกันคือ เด็กที่มีความสามารถพิเศษมีอยู่ในทุกกลุ่มชน ทุกระดับ ทุกสาขาวิชาชีพ ควรขยายการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและให้การสนับสนุน สร้างโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ วิเคราะห์สิ่งต่างๆ ทั้งสถานการณ์และกับชีวิตจริง ใช้แบบทดสอบกับเด็กเท่าที่จำเป็นสนับสนุนเด็กกลุ่มนี้ทั้งใน

รูปแบบชั้นเรียนปกติ ชั้นเรียนพิเศษ รวมถึงจัดให้โรงเรียนมีการสอนที่มีความยืดหยุ่นเพื่อให้เด็กได้เรียนอยู่ในกลุ่มที่มีความสนใจ และมีความสามารถที่ใกล้เคียงกัน

ประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษ โดยภาพรวมแล้วยังไม่มีการกำหนดนโยบายในเรื่องนี้ที่ชัดเจนเหมือนหลายๆ ประเทศ ด้วยอิทธิพลของระบบการปกครอง แต่ในทางปฏิบัติอังกฤษมีหลักสูตรที่มีโครงสร้างที่ดีในการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อังกฤษมีโครงการพิเศษมากมาย รวมทั้งมีการเผยแพร่เอกสาร ตำรา งานวิจัย และความเคลื่อนไหวอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นโอกาสที่เอื้อให้เด็กกลุ่มนี้ได้มีการพัฒนาและเรียนรู้มากขึ้น ในปี ค.ศ. 1987 ได้มีการจัดตั้งศูนย์สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หลังจากที่ได้ดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการมาเกือบ 10 ปี โดยทำหน้าที่ประสานงาน และเป็นแหล่งรวบรวมงานวิจัยและสื่อ ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานและองค์กรที่จัดการศึกษาแก่เด็กกลุ่มนี้

ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดาได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเน้นและให้ความสำคัญกับมิติด้านสติปัญญา (Intellectual Ability) เป็นพิเศษ รัฐบาลมีนโยบายการจัดการศึกษาด้านนี้ที่ชัดเจน กิจจัดบริการทางการศึกษาให้สิทธิกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ที่จะรับบริการในโรงเรียนทุกแห่ง แนวการจัดเน้นจัดในรูปแบบการเรียนร่วมกับเด็กปกติ การดำเนินการต้องได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและทางโรงเรียน แต่ถ้าชั้นเรียนปกติไม่เหมาะสม อาจจัดแยกเป็นชั้นเรียนพิเศษได้ การจัดเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางสังคม ระดับสติปัญญาและความต้องการของตัวเด็กที่แตกต่างกัน ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานหรือองค์กรที่มีบทบาทโดยตรงกับเด็กกลุ่มนี้ มีการจัดโปรแกรมการเรียนโดยบูรณาการหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนการสอนร่วมกับเด็กปกติ การแยกชั้นเรียนหรือจัดโปรแกรมเรียนพิเศษที่แยกชั้นเรียนมักเริ่มในระดับ เกรด 3 (ประถมศึกษาปีที่ 3) ในกรณีที่เด็กมีความสามารถสูงมาก (Highly Gifted) อาจใช้แบบเรียนร่วมกับคนอื่นเฉพาะในบางเวลา หรือกำหนดให้ใช้แบบเรียนเฉพาะโดยตลอดแล้วแต่ความเหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละคนได้

ประเทศออสเตรเลีย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีลักษณะค่อนข้างก้าวหน้า มีรูปแบบการจัดในลักษณะกระจายอำนาจ การดำเนินการกำหนดให้มีองค์กรกลางที่ไม่ใช่หน่วยงานราชการที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในเรื่องนี้โดยตรงผลักดันให้เกิดความเคลื่อนไหวระดับชาติ ชื่อว่า Association for Gifted & Talented Children และการดำเนินงานในทางปฏิบัติ เช่น เรื่องหลักสูตรให้อิสระกับรัฐต่างๆ เด็กที่มีความสามารถทุกคนจะมีหลักสูตรเฉพาะบุคคลที่ต่างจากเด็กอื่นๆ โรงเรียนสามารถจัดให้มีการย่นระยะเวลาเรียนได้ตลอดทุกระดับชั้น มีการจำแนกประเภท

ความสามารถของเด็กอย่างชัดเจน ครูผู้สอนต้องได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ ผู้ปกครอง และชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เด็กจะได้รับการแนะแนวและคำปรึกษาทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในอดีตแม้ว่าสภาพทางเศรษฐกิจในภาพรวมของจีนจะต่ำกว่ามาตรฐานสากล แต่จีนก็ให้ความสำคัญกับคนที่มีความสามารถพิเศษอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในยุคนั้นของจีนเริ่มเมื่อปี ค.ศ.1978 โดยการริเริ่มของ University of Science & Technology of China ดำเนินการโดยจัดให้มีชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่อายุต่ำกว่า 15 ปี พร้อมกับทำวิจัยเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถเหนือปกติ โดยคณาจารย์จากสถาบันต่างๆ มากกว่า 30 องค์กร (Research Group of Supernormal) ปัจจุบันมีนักวิจัยที่ทำงานให้กับสถาบันนี้ในทุกมณฑลทั่วประเทศประมาณ 8,000 – 10,000 คน และมีการดำเนินงานที่แผ่ขยายไปทั่วประเทศ เพื่อสำรวจหาเด็กที่มีแววความสามารถพิเศษ แม้ว่านโยบายด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในปัจจุบันของจีนจะไม่ได้ระบุเรื่องนี้ไว้อย่างเปิดเผยชัดเจน แต่จีนก็มีการเน้นการคัดเลือกโดยการแข่งขันเพื่อค้นหาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ นอกจากนี้จีนยังมีความก้าวหน้าในการจัดกิจกรรมพิเศษหลังเลิกเรียน โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และการสร้างพลังเยาวชนเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความสามารถพิเศษอย่างหลากหลายทุกด้าน ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนกำลังจะกลายเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงทางด้านเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอื่นๆ ด้วยพลังของกลุ่มคนที่มีความสามารถพิเศษซึ่งได้มีการเสาะหา และพัฒนามาเป็นเวลายาวนาน

ประเทศไต้หวัน

นับเป็นประเทศที่ให้ความสนใจกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้มากประเทศหนึ่ง ไต้หวันเข้าไปเกี่ยวข้องกับและมีบทบาทกับวงการการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษของโลกอย่างใกล้ชิด มีการจัดประชุมระดับโลก การสร้างสายสัมพันธ์เครือข่าย จัดทำโครงการแลกเปลี่ยนกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของโลก การสร้างสายสัมพันธ์เครือข่าย จัดทำโครงการแลกเปลี่ยนกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของโลก สร้างองค์ความรู้และความสัมพันธ์ทางวิชาการ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในประเทศไต้หวันได้มีการพัฒนาและขยายวงกว้างออกไป โดยการดำเนินงานในรูปแบบของแผนนำร่องต่างๆ มีนักเรียนพิเศษโดยเฉพาะสาขาปัญญาเลิศเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการทุ่มทุนงบประมาณในด้านนี้อย่างเต็มที่ มีแผนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เรียกว่า Gate Program การดำเนินการอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ มีการกำหนดหลักสูตร การอบรมครู และการทำวิจัย โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรและพัฒนาโครงการ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติใน

ระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีการพัฒนาครูในทุกระดับทั้งระยะสั้นและระยะยาวในทุกรูปแบบ กำหนดให้โรงเรียนจัดรูปแบบการสอนที่หลากหลาย มีกิจกรรมพิเศษหรือให้มีการจัดชั้นเรียนพิเศษ มีการวิจัยด้านความสามารถให้โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ การจัดชั้นเรียนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเด็กจะได้รับการทดสอบและประเมินความสามารถเฉพาะทางของตน รูปแบบการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็นหลายระดับ โดยทั่วไปแล้วรัฐบาลกลางจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร โรงเรียนทำหน้าที่พัฒนา ประยุกต์และทำการทดลองในชั้นเรียน ด้วยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยและครูเฉพาะสาขา มีการประชุมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการดำเนินงานเป็นระยะๆ

ประเทศฮ่องกง

แม้ว่าจะไม่ได้มีประกาศชัดเจนในเรื่องการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในกฎหมายมาก่อน แต่ในทางปฏิบัติฮ่องกงได้มีการดำเนินการโดยเน้นความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางวิชาการมาอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษของฮ่องกงจะเน้นความสามารถทางวิชาการเป็นหลัก โดยเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แนวทางการพัฒนาการศึกษาในด้านนี้ฮ่องกงได้เร่งสนับสนุนงานวิจัย จัดทำโครงการนำร่อง จัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ ฮ่องกงใช้ระบบที่จัดในโรงเรียนปกติและจัดให้มีโครงการพิเศษที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการเป็นการเรียนร่วมกับเด็กกลุ่มปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยฝึกให้เด็กเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มีความสามารถต่างกัน และไม่เห็นด้วยกับการจัดโรงเรียนแยกออกเฉพาะ กำหนดให้มีรูปแบบการจัดการศึกษา โดยการจัดกลุ่มเด็กที่มีความสามารถคล้ายกันแล้วจัดเวลาพิเศษให้จัดทำหลักสูตรเร่งรัด (Acceleration) รวมถึงการเข้าโรงเรียนก่อนวัยให้ข้ามชั้นเรียนหรือให้เรียนชั้นสูงในบางวิชาได้ ขยายหลักสูตรให้กว้างและลึกกว่าเด็กปกติ พัฒนาหลักสูตรพิเศษตามความสนใจและความถนัดของเด็ก

ประเทศสิงคโปร์

เป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษาเป็นอันดับหนึ่ง มีการพัฒนาคุณภาพและความเป็นเลิศทางการศึกษาอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษอย่างชัดเจน มีการดำเนินการและการติดตามอย่างดำเนินการในรูปแบบโครงการนำร่องในปี ค.ศ.1984 ปัจจุบันได้ขยายผลไปได้มาก การจัดการศึกษาสิงคโปร์ได้ใช้วิธีการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) ฝึกการคิด การเป็นผู้นำ ฝึกการทำโครงการทุกวิชา มีกระบวนการด้านการแนะแนวและด้านจิตวิทยาที่ดี ปัจจุบันสิงคโปร์มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนขยายไปในทุกชั้นเรียนแทนการ “คัด” แล้ว “แยก” เป็นชั้นพิเศษเหมือนแต่ก่อน และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จนถึงการพัฒนาเข้าสู่อาชีพตามความต้องการของประเทศและความสามารถพิเศษของเยาวชนแต่ละบุคคล

ประเทศเวียดนาม

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่เห็นความสำคัญของการนำบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ มาช่วยพัฒนาประเทศชาติเจริญก้าวหน้า เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา 1 ใน 3 ประการ จึงได้ กำหนดไว้ว่า “ต้องสรรหา ส่งเสริม แลใช้ประโยชน์จากกลุ่มอัจฉริยะ เพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้า 4 ประการคือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปะและวัฒนธรรม สังคมและเศรษฐกิจ การผลิต และการจัดการชุมชน” โดยมุ่งเน้นอัจฉริยภาพทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นสำคัญ เนื่องจากความรู้ที่กว้างขวางในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านอุตสาหกรรมและความทันสมัยของประเทศชาติ รัฐได้มีนโยบายระดับชาติในการให้การศึกษา และฝึกอบรมแก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษ พร้อมทั้งจัดแข่งขันโอลิมปิก ระดับชาติ เพื่อค้นหาและสนับสนุนเด็กนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และคอมพิวเตอร์ รวมทั้งส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสเข้าแข่งขันในระดับนานาชาติ ประเทศเวียดนามจัดการแข่งขันระดับชาติขึ้นทุกๆ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2515 เป็นต้นมา และส่งเด็กนักเรียนเข้าแข่งขันระดับนานาชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ถึงปัจจุบัน ได้รับรางวัลสาขา คณิตศาสตร์ 19 เหรียญทอง 55 เหรียญเงิน 44 เหรียญทองแดง

การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษของเวียดนามได้จัดขึ้นที่โรงเรียน Hanoi Amsterdam High School โดยคัดเลือกนักเรียนจากโรงเรียนระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดทั่วประเทศ ในระดับการศึกษาต่างๆ รวม 4,000 คนต่อปี โรงเรียนจะคัดเลือกนักเรียนให้เหลือเพียง 300 คน นักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเรียนวิชาเฉพาะ โดยเน้นพิเศษในวิชาใดวิชาหนึ่งใน 9 วิชา คือ ภาษาและวรรณคดีเวียดนาม อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และคอมพิวเตอร์ ห้องเรียนสอนเด็กที่มีความสามารถพิเศษมี 27 ห้องเรียน ในจำนวนทั้งหมด 60 ห้องเรียน ตั้งแต่ เกรด 10 เป็นต้นไป หลักสูตรที่กำหนดขึ้นเพื่อการเรียนการสอนนั้นมีความยาก และซับซ้อนมากกว่าการเรียนปกติมาก ครูผู้สอนคัดเลือกจากครูที่มีความรู้ความสามารถสูง

8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ (2549) วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม นิสิตนักศึกษาที่มีความสามารถสูง ตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม นิสิตนักศึกษา วิเคราะห์ความสามารถของนิสิตนักศึกษาที่มีความสามารถสูง และพัฒนา รูปแบบการจัดการ การศึกษาเพื่อส่งเสริม นิสิตนักศึกษาที่มีความสามารถสูงตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้คือ ผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่งรวม 47 คน นิสิต นักศึกษาที่ได้คะแนนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาสูงสุด 10%แรกในสาขา

วิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 45 คน และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 74 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาร่างรูปแบบรวม 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบวัดความสามารถของนิสิตนักศึกษาที่มีความสามารถสูง และแบบประเมินรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมนิสิตนักศึกษาที่มีความสามารถสูง ตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล การบริหารจัดการ วิธีการคัดเลือก หลักสูตรและการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพิเศษ และการสำเร็จการศึกษา 2) ระดับความสามารถของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาพบว่าสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีระดับความสามารถสูงที่สุดในด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการเข้าใจตนเอง ส่วนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีระดับความสามารถสูงที่สุดในด้านภาษาและเทคโนโลยี ด้านดนตรีและด้านความเข้าใจธรรมชาติ 3) รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมนิสิตนักศึกษาที่มีความสามารถสูง ตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ ประกอบด้วย 1. หลักการและวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นการพัฒนานิสิตนักศึกษา คือ เก่งคิด เก่งคน และเก่งงาน 2. การบริหารจัดการ 3. หลักสูตรและการเรียนการสอน 4. กิจกรรมหอพักแบบศูนย์กลางเรียนรู้

พวงชมพู อร่ามกุล (2549) วิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ในโครงการเด็กปัญญาเลิศ โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยกิจกรรมศิลปะ แบบสำรวจเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง และแบบสำรวจการเห็นคุณค่าในตนเอง การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) การวิเคราะห์ผลของข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงโดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched Pair Signed-Ranks Test ผลการวิจัยพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาสูงขึ้นก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยซึ่งกล่าวว่า เด็กปัญญาเลิศที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ที่ได้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา มีพัฒนาการการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิม

ยุบลรัตน์ เคยอาษา (2545) วิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญา กับความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่3 ที่มี ความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์” วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง ความสามารถทางสติปัญญา กับความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนพหุอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 และเพื่อศึกษา เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์คัดเลือกตามแบบการ ทดสอบภาคปฏิบัติตามหลักทางทัศนศิลป์ ได้เด็กที่มีแนวทางทัศนศิลป์ จำนวน 34 คน เพื่อนำมา ศึกษาทดสอบโดยใช้กิจกรรมที่อาศัยกระบวนการคัดสรรเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้าน ทัศนศิลป์ตามแนวทางหลัก CISST และพบว่าเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ จำนวน 10 คน ซึ่งได้นำมาศึกษาตามสมมติฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสถิติอนพารามิเตอร์ U-test ของ แมนวิทนีญ์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS version 10 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางด้านสติปัญญามีความสัมพันธ์กับความสามารถ พิเศษทางด้านทัศนศิลป์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในด้านรวมหรือรายด้าน ความสามารถทางสติปัญญา ระหว่างนักเรียนเพศชายและเพศหญิง มีความแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถพิเศษทางทัศนศิลป์ระหว่างนักเรียนเพศชายและ เพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โกศล ภูพลอย (2532) วิจัยเรื่อง “การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา10” วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีตามเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้น ประถมศึกษาปีที่4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สร้างขึ้นจากหลักเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็กของ วิคเตอร์ โลเวน เฟลด์ โดยผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างประชากรด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญและครูศิลปะศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาด ภาพระบายสีของกลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงลักษณะต่างๆ แต่ละด้านตามขั้นพัฒนาการทาง ศิลปะเด็กของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ชั้นที่4 คือขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริงได้ทุกลักษณะ ซึ่ง

นักเรียนจะถ่ายทอดสิ่งที่ตนเคยพบเห็นจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม โดยวาดเลียนแบบสิ่งต่างๆ การแสดงออกของนักเรียนทั้งหมดในแต่ละด้านจะมีลักษณะดังนี้ 1) ด้านการวาดภาพคน ลักษณะที่กลุ่มตัวอย่างแสดงออกได้มากที่สุดคือ การเน้นความแตกต่างระหว่างเพศด้วยเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และแสดงออกน้อยที่สุดคือ การแสดงอากัปกิริยาท่าทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย แต่ยังมีผิดธรรมชาติและท่าทางแข็งกระด้าง 2) ด้านการใช้พื้นที่ว่าง ลักษณะที่นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุดคือ การแสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในภาพได้ถูกต้องตามความเป็นจริง และแสดงออกน้อยที่สุดคือ การแสดงลักษณะสามมิติหรือส่วนลึกของวัตถุทางด้านข้าง 3) ด้านการใช้สี ลักษณะที่นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุดคือ การแสดงรอยแปรงหรือเส้นในการระบายสีซ้ำๆ ไปในแนวหรือทิศทางเดียวกัน และแสดงออกน้อยที่สุดคือ การแสดงความแตกต่างของสีที่ใกล้เคียงกันได้ 4) ด้านการออกแบบ ลักษณะที่นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุดคือ การแสดงรายละเอียดความแตกต่างของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และแสดงออกน้อยที่สุดคือ เรื่องราวของภาพแสดงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ

งานวิจัยต่างประเทศ

เดวิด ชาน, ไไล-กวาน ชาน, อเมธิส ชู (David W. Chan, Lai-kwan Chan, Amethyst Chau, 2009) ได้ศึกษาวิธีการตัดสินเรื่องการวาดภาพของเด็กนักเรียนที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ โดยการตัดสินของศิลปินทางด้านทัศนศิลป์ผู้ชำนาญทางด้านตัดสิน กับศิลปินฝึกหัด เพื่อเปรียบเทียบและพัฒนาคู่มือที่ประกอบไปด้วยเกณฑ์มาตรฐานเพื่อผู้ที่ไม่ชำนาญทางด้านการวาดภาพหรือการตัดสินโดยคนทั่วไป การวาดภาพทั้งสองประเภทอิงจาก ต้นฉบับที่ใช้ในการทดสอบความสามารถในการวาดภาพของคลาร์ค (Clark's Drawing Abilities Test) จาก แต่ละภาพของนักเรียนชาวจีนจำนวน 297 คน ซึ่งถูกประเมินแยกกันครั้งแรกโดยศิลปินทางด้านทัศนศิลป์ชาวจีนทั้งสองคนซึ่งมีความสามารถในการวาดภาพที่ต่ำกว่าเกณฑ์และสูงกว่าเกณฑ์ ใช้พื้นฐานจากการตัดสินเหล่านี้ พบได้ว่าเป็นการทำให้การตัดสินกระจ่างอย่างไม่มีข้อสงสัย การจัดคู่มือที่ประกอบไปด้วยเกณฑ์มาตรฐานเหล่านี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อผู้ที่ไม่ชำนาญทางด้านการวาดภาพหรือการตัดสินโดยคนทั่วไป สิ่งที่มีความสำคัญและมีความหมายร่วมกันระหว่างการจัดอันดับสากลโดยการตัดสินจากคนทั่วไปกับการตัดสินโดยผู้ชำนาญในเรื่องการวาดภาพของนักเรียนทั่วไปจำนวน 105 คน ครอบคลุมไปถึงข้อพิพาทที่คู่มือจะมีประโยชน์ในการช่วยให้การตัดสินจากผู้ที่ไม่เชี่ยวชาญนั้นใกล้เคียงกับผู้เชี่ยวชาญซึ่งเสนอโดยศิลปินทางด้านทัศนศิลป์ ความหมายโดยนัยของการค้นพบพรสวรรค์ทางด้านทัศนศิลป์ที่เฉพาะเจาะจงในการจัดตั้งโรงเรียนได้ถูกนำมาหารือกัน

ดอนน่า, เจมส์ และ เดโบราห์ (Donna, James and Deborah, 2005) งานวิจัยเรื่องนี้ได้กล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่หลากหลาย และการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ที่สำคัญ ผู้เขียนเสนอว่าการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ยังขาดการสอนอย่างตรงจุด พวกเขาทำกรณีศึกษาว่าเด็กที่มีความสามารถพิเศษ อาจไม่ได้รับประโยชน์จากโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ที่มีความหลากหลาย นอกเหนือไปจากหลักสูตร สุดท้าย ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้แนะและอภิปรายตัวแบบ (Model) ของฟอร์ดและแฮร์ริส (1999) เกี่ยวกับการสอดแทรก ผสมผสานวัฒนธรรมที่หลากหลายลงในรูปแบบการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

ฟาร์เซอร์ และ วอร์เบิร์ก (Fraser and Walberg, 2005) ได้ศึกษาโปรแกรมของการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเพราะถือเป็นส่วนสำคัญสำหรับการเรียนรู้ในห้องเรียน แบบสำรวจ / การสำรวจบทบาทของครู (QTI) เป็นเครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยนี้ ตามหลักบรรยาการการเรียนรู้ที่ต้องใช้ความเข้าใจกันของทุกคนในห้องเรียน แม้ว่าโปรแกรมวิจัยนี้จะมีจุดเริ่มจากประเทศเนเธอร์แลนด์แต่ตอนนี้เป็นที่รู้จักไปทั่วโลกและถูกแปลเพื่อนำไปใช้หลากหลายภาษา การวิจัยเก่าๆมักทดลองซ้ำๆ ในหัวข้อประโยชน์จากความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนซึ่งบอกว่าจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีๆ แต่นอกจากนี้แล้วความสัมพันธ์อันดีดังกล่าวยังเป็นจุดหมายแห่งความสำเร็จในการเรียนการสอนด้วย ในอนาคต , QTI จะถูกใช้บ่อยขึ้น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวครูกับเด็ก และผลที่ได้นำไปใช้ในการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

แฟสโก (Fasko, 2001) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ทฤษฎีพหุปัญญาและการใช้ทฤษฎีพหุปัญญากับผู้ที่มีปัญญาเลิศและผู้ที่มีความสามารถพิเศษ (An Analysis of Multiple Intelligences Theory and Its Use with The Gifted and Talented)” โดยงานวิจัยเรื่องนี้มุ่งเน้นที่การใช้ทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ ในการระบุผู้ที่มีปัญญาเลิศและผู้ที่มีความสามารถพิเศษผลงานวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์พบว่า 1) ทฤษฎีพหุปัญญาช่วยในการระบุกลุ่มของความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีจำนวนมาก (a more culturally diverse group) ของผู้ที่มีปัญญาเลิศและผู้ที่มีความสามารถพิเศษ 2) มีข้อมูลเชิงประจักษ์จำนวนมาก (more empirical data) ที่สนับสนุนทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์เพื่อใช้ในการระบุและจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีปัญญาเลิศและผู้ที่มีความสามารถพิเศษ 3) ทฤษฎีพหุปัญญาเป็นตัวผลักดันให้มีการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีปัญญาเลิศและผู้ที่มีความสามารถพิเศษ และ 4) การนำทฤษฎีพหุปัญญา มาปรับใช้กับการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีปัญญาเลิศและผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ควรจะมีข้อมูลสนับสนุน

เรียร์ดอน (Reardon, 2000) โดยงานวิจัยเรื่องนี้เป็นการบรรยายถึงการนำทฤษฎีทฤษฎีปัญหา มาประยุกต์ใช้กับชั้นเรียนปกติที่มีการนำกรอบแนวคิดหรือรูปแบบของหลักสูตร 6 ประเภท มาปรับใช้กับการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในแต่ละประเภทจะใช้กลยุทธ์ ที่มีมิติอันหลากหลายและใช้ประโยชน์ได้หลายประการ เพื่อที่จะนำไปสู่การดำเนินการตามทฤษฎีปัญหาของการ์ดเนอร์ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งหลักสูตรทั้ง 6 ประเภท ได้แก่ 1) การเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐาน (problem-based learning) 2) กรณีศึกษา (case studies) 3) การเรียนรู้ที่เน้นประเด็นปัญหา (thematic learning) 4) การเรียนรู้ที่เน้นโครงการ (project learning) 5) การเรียนรู้เชิงบริการ (service learning) และ 6) การเรียนรู้ที่เน้นผลการปฏิบัติงาน (performance learning) ทั้งนี้ รูปแบบการเรียนรู้เหล่านี้ เหมาะกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับต่ำกว่าประถมศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

ซาฟรานสกี (Safranski, 1994) ได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการปรับปรุงทัศนคติของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนทัศนศิลป์ ในชุมชนนอกเมืองชิคาโก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดว่า วิชาศิลปศึกษาเป็นเพียงวิชารองไม่ใช่วิชาหลักที่สำคัญ ส่วนใหญ่คิดว่า การเรียนศิลปศึกษามุ่งเน้นเพียงเพื่อความเพลิดเพลินผ่อนคลาย ดังนั้นทางโรงเรียนจึงต้องหาวิธีการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศึกษา ให้มีความสำคัญเด่นเท่าเทียมวิชาอื่นๆ และวิธีการปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผลดี วิธีหนึ่งคือ การปรับปรุงวิธีการรายงานผลการเรียนศิลปศึกษา ไปให้ผู้ปกครอง ในการรายงานผลการเรียน ครูศิลปศึกษา ไม่ควรให้เกรดไปอย่างเดียว ควรจะแบบประเมิน เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้ทราบ พัฒนาการทางศิลปศึกษาของเด็กด้านต่างๆอย่างละเอียด อันจะเป็นการช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงการเรียนของบุตรหลานของตน

บลัย (Blai, 1985) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้ปกครองในด้านส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของนักเรียน ผลการวิจัยเสนอแนะเป็นแนวทางต่อไปนี้ 1) ปรับปรุงวิธีการสื่อสารของผู้ปกครองกับบุตรหลาน 2) เพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุความเป็นอิสระ โดยความมีระเบียบวินัยในตนเอง 3) เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความร่วมมือของผู้ปกครองในการเรียนของบุตรหลานในด้านการอ่าน เลขคณิต วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะสร้างสรรค์ สุขศึกษาและพลศึกษา 4) ตระหนักถึงความไม่สามารถในการเรียนรู้ 5) ร่วมมือกับบุตรหลานในการเรียนรู้สู่การอ่าน 6) ป้องกันความล้มเหลวบนการศึกษาของโรงเรียน 7) ร่วมมือกับบุตรหลานให้ได้รับประโยชน์จากการทำที่บ้าน

สตอลเกอร์ (Stalker, 1981) ในการวิจัยครั้งนี้จุดประสงค์หลักเพื่อพัฒนาทฤษฎีการบ่งชี้ระหว่างเด็กที่มีพรสวรรค์กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางด้านศิลปะคือ การศึกษาโดยการจัดทำคำถามเช่นว่า มีการรับรู้ที่ซับซ้อนอย่างไร ความสามารถทางด้านการวาด

ซึ่งจิตกรที่ประสบความสำเร็จส่วนมากทักษะทางการวาดเป็นทักษะที่สำคัญ ซึ่งจากการศึกษาจากตัวอย่างการทดสอบนักศึกษา 103 คน แบ่งเป็นหญิง 71 คน และชาย 32 คน อายุเฉลี่ยประมาณ 28 ปี ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้จำกัดแต่เพียงนักศึกษาวิชาศิลปะเท่านั้นเพื่อให้ได้ผลสำรวจที่หลากหลาย การรับรู้ที่ซับซ้อนเปรียบเทียบกับการรับรู้ที่ไม่ซับซ้อนเป็นลักษณะที่สามารถอธิบายความสามารถ การรับรู้ที่ซับซ้อนของแต่ละคนเป็นสาเหตุและสิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ตัวอย่าง คนที่มีความคิดซับซ้อนที่สุดสามารถแก้ปัญหาโดยการประยุกต์กับกฎ การแก้ปัญหาหลักการวัดความสามารถในการวาดภาพ (SEDA) ซึ่งใช้วัดการวาดโดยใช้ 5 ระดับ วิธีที่ใช้นี้ได้รับการพัฒนาโดย (Horn) การวาดลายเส้นต่างๆนั้น ถูกแยกเป็น 3กลุ่มด้วยกันคือ ส่วนที่ดีมาก ปานกลาง และส่วนที่ควรปรับปรุง โดยถูกกำหนดจากคะแนนมาตรฐาน 5 คะแนน คือดีเยี่ยมไปจนถึง 1 คะแนนคือ เกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ผลลัพธ์จากการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการวาดภาพซึ่งมีความสัมพันธ์กันหรือสามารถส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกและ พฤติกรรมต่างๆได้ นอกจากนี้ค่าที่ถูกวิจัยจากตารางทั้งหมดยังบ่งชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการวาดภาพของศิลปิน, ระดับการรับรู้/ เหตุผล และการตัดสินใจที่สลับซับซ้อน และสุดท้าย คือผลที่ได้รับ นั่นอาจกล่าวโดยรวมได้ถึงความรู้สึกทางอารมณ์อย่างชัดเจน ทฤษฎีสามารถสนับสนุน, เสนอแนะ ความสามารถของภาพ กล่าวคือการแสดงความสามารถและความน่าสนใจในศิลปะ ส่วนต่างๆที่สลับซับซ้อนคือ ความเฉลียวฉลาดและความน่าสนใจที่ศิลปินต้องการ จากการค้นคว้าจึงสรุปได้ว่าผู้อบรมควรได้รับการปรับปรุงมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเพิ่มความสามารถที่มีอยู่ให้กับศิลปินๆ การศึกษาในครั้งนี้ยังสามารถพิสูจน์ได้อีกว่า การเปลี่ยนแปลงของการพิสูจน์ค่าต่างๆ เราสามารถจับจุดรวมของค่านั้นมาประเมินผลอย่างสัมพันธ์กันได้และยังช่วยเพิ่มประสบการณ์ความชัดเจนให้กับผลงานต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพ
ระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย
ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร
วิทยานิพนธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในด้านต่างที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

9. ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการเรียนรู้
  - 9.1 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา
  - 9.2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา
  - 9.3 สภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา
10. การแสดงออกทางศิลปะ
11. การวาดภาพระบายสีของเด็ก
12. พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก
13. การประกวดวาดภาพระบายสี
14. ความสามารถทางการวาดภาพระบายสี
15. เด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์
16. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็ก อายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้าน
ทัศนศิลป์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เด็ก อายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ และ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยมีวิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

1. เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ อายุ 9-11 ปี จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้วิธีการคัดเลือกจากเด็กที่ได้รับรางวัลระดับประเทศหรือนานาชาติที่ผู้ตัดสินเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ หรือศิลปินระดับสูง หรือโดยองค์กรที่น่าเชื่อถือโดยรางวัลที่ได้รับไม่เกิน 3 ปีย้อนหลัง โดยต้องได้รับรางวัลไม่ต่ำกว่า 3 รางวัล

2. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง 43 คน

2.1 บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง 29 คน

2.2 ครูผู้สอนวิชาศิลปะที่โรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ 14 คน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ 1 ชุด เครื่องมือที่เป็นแบบสังเกต 1 ชุด และเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดย

3.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อนำไปเป็นกรอบโครงสร้างในการสร้างเครื่องมือวิจัย

3.2 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Information) ปลายเปิด จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดข้อคำถามจากกรอบแนวคิดในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีประเด็นหลักดังนี้

1.1 ประวัติภูมิหลัง

1.2 ความสนใจ ความถนัด

1.3 กิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุด

ตอนที่ 2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนศิลปะ

ตอนที่ 3 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนศิลปะ

2. แบบสังเกตการทำงานศิลปะของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ มีวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมในการทำงานศิลปะ

ของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกตนี้ จะนำไปประกอบกับเครื่องมืออื่น ๆ ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของกลุ่มตัวอย่าง ในการสังเกตจะให้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยจะให้การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก โดยการสร้างเครื่องมือแบบสังเกตการณ์ทำงานศิลปะของกลุ่มตัวอย่าง ได้มีการศึกษารอบการวิจัย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางศิลปะ ซึ่งมีประเด็นหลักดังต่อไปนี้ แรงบันดาลใจ การสร้างแนวความคิด การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ การใช้สีหรือเทคนิค และการประเมินผล รูปแบบของแบบบันทึก การสังเกตนี้จะเป็นลักษณะการบันทึกสิ่งที่ปรากฏว่ามีหรือไม่มี การปฏิบัติประเด็นต่างๆ โดยจะมีการบันทึกรายละเอียดต่างๆที่พบเห็นหรือจากการซักถามจากกลุ่มตัวอย่าง ในขั้นตอนนี้เป็นความคิดที่ไม่ได้ปรากฏออกมาให้เห็นขณะที่กำลังปฏิบัติงานศิลปะ แบบสังเกตแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแนวความคิด

ตอนที่ 2 การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ

ตอนที่ 3 การใช้สีหรือเทคนิค

ตอนที่ 4 การประเมินผล

3. แบบสอบถามสำหรับครูศิลปศึกษาของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 6 หน้า โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าของคะแนนคำตอบเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วย

2.1 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ตอนที่ 3 กิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าของคะแนนคำตอบเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

3.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

3.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

4. แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถ

ทางด้านทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะศึกษา แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 5 หน้า โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าของคะแนนคำตอบเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะศึกษา

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าของคะแนนคำตอบเป็น 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะศึกษา

3.3 ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะ จำนวน 6 ท่านตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความตรง (Validity) ตามเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

1. เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีผลงานเป็นที่ยอมรับในด้านวิชาการทางศิลปะศึกษา
2. มีประสบการณ์ทางการสอนศิลปะศึกษา
3. เคยร่วมกิจกรรมกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

2. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วหาความเที่ยงของแบบสอบถามและคำนวณได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามบทบาทของครูศิลปะศึกษา 0.87 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามบทบาทของผู้ปกครอง 0.92 แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะศึกษา 12 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครอง และครูศิลปะ เพื่อหาความเหมาะสม หรือข้อบกพร่องของแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบสังเกต จากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรที่เป็น เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษ ด้านทัศนศิลป์ จำนวน 30 คน วิธีที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โทรศัพท์ติดต่อ ผู้ปกครอง หรือ ครูที่สอนศิลปะให้กับนักเรียนขอนัดหมาย วัน เวลา ในการสัมภาษณ์กลุ่ม ตัวอย่าง และไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียน และในงานที่มีการแข่งขันประกวดวาดภาพระบายสี ตามความยินยอมและความสะดวกของผู้ปกครอง หรือ ครูที่สอนศิลปะ ในการเก็บข้อมูล หลังจากการเก็บข้อมูลของแบบสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสังเกต ในการสัมภาษณ์และสังเกตกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเก็บข้อมูลจำนวน 3 ครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนถูกต้อง จากนั้นจึงขอความร่วมมือผู้ปกครอง และครู ในการตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับมาทำการการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ด้วยตนเอง ในส่วนแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางและการบรรยาย

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้าน บทบาทของผู้ปกครองและบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ ศิลปศึกษา โดยให้คะแนนระดับปฏิบัติแต่ละรายการ แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กำหนดค่าคะแนนของคำตอบแบบประมาณค่าโดยกำหนดระดับที่ปฏิบัติ โดยมีตัวเลขแสดงค่าไว้ 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้ง (ปฏิบัติมากที่สุด)
4	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (ปฏิบัติมาก)
3	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ปฏิบัติปานกลาง)
2	หมายถึง	ปฏิบัตินานๆครั้ง (ปฏิบัติน้อย)
1	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

และนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายโดยถือเกณฑ์ ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้ง (ปฏิบัติมากที่สุด)
3.50 – 4.49	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (ปฏิบัติมาก)
2.50 – 3.49	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ปฏิบัติปานกลาง)
1.50 – 2.49	หมายถึง	ปฏิบัตินานๆครั้ง (ปฏิบัติน้อย)
0.50 – 1.49	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

หาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) จากสูตร (ประคอง กรวรรณสูตร, 2531)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$F = \text{ความถี่ของคะแนน}$$

$$X = \text{ค่าน้ำหนักของคำตอบ}$$

$$N = \text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}$$

หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากสูตร (ประคอง กรวรรณสูตร, 2531)

$$S_x = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

$$S_x = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$N = \text{จำนวนตัวอย่างประชากร}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่}$$

$$\sum fx^2 = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกำลังสองกับความถี่}$$

การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอรายงานการวิจัย โดยนำผลของการวิเคราะห์ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากเครื่องมือที่ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง พร้อมทั้งบรรยาย อภิปราย และข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้ คือ

1. แบบสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำเสนอโดยการจับประเด็น

สำคัญจากการให้การสัมภาษณ์ของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ในแต่ละหัวข้อที่ถาม นำมาจัดตามลำดับความถี่เพื่อนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- 1.1 ประวัติภูมิหลัง
- 1.2 ความสนใจความถนัด
- 1.3 กิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุด

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ตอนที่ 3 บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

2. แบบสังเกตการทำงานศิลปะเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตการทำงานศิลปะโดยข้อมูลที่ได้จากการสังเกตนำเสนอ โดยการ ในแต่ละหัวข้อที่สังเกต นำมาจัดตามลำดับความถี่เพื่อนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

- 2.1 การสร้างแนวความคิด
- 2.2 การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ
- 2.3 การใช้สีหรือเทคนิค
- 2.4 การประเมินผล

3. แบบสอบถามผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว

4. แบบสอบถามครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับครูศิลปศึกษาผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของครูศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

- 2.1 บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ
- 2.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

3.1 การส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

3.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

3.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้าน
ทัศนศิลป์

ด้านการอภิปรายข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 3 ด้าน โดยด้านที่ 1 จะอภิปรายผลใน
ประเด็นด้านความสนใจและความถนัดของเด็ก ด้านที่ 2 อภิปรายผลในเรื่องปัจจัยทางด้านการ
เรียนการสอน ด้าน และด้านที่ 3 อภิปรายผลในเรื่องปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์” ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ แบบสังเกตเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ และแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วยแบบสอบถามผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ และแบบสอบถามครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำเสนอโดยการจับประเด็นสำคัญจากการให้การสัมภาษณ์ของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ในแต่ละหัวข้อที่ถาม นำมาจัดตามลำดับความถี่เพื่อนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- 1.1 ประวัติภูมิหลัง
- 1.2 ความสนใจความถนัด
- 1.3 กิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุด

ตอนที่ 2 บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ตอนที่ 3 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

2. แบบสังเกตการทำงานศิลปะเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตการทำงานศิลปะโดยข้อมูลที่ได้จากการสังเกตนำเสนอโดยการ ในแต่ละหัวข้อที่สังเกต นำมาจัดตามลำดับความถี่เพื่อนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้

- 2.1 การสร้างแนวความคิด
- 2.2 การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ
- 2.3 การใช้สีหรือเทคนิค
- 2.4 การประเมินผล

3. แบบสอบถามครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับครูศิลปศึกษาผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของครูศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

2.1 บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

3.1 การส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

3.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

3.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์

4. แบบสอบถามผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ผลการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียงซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 2 1.1 ประวัติภูมิหลัง

ข้อความ	ความถี่
1. ชื่อ-นามสกุล (รายชื่อปรากฏที่ภาคผนวก)	-
2. เพศ	
2.1 ชาย	12
2.2 หญิง	18
3. อายุ	
2.1 9 ปี	11
2.2 10 ปี	3
2.3 11 ปี	16
4. โรงเรียน	
4.1 โรงเรียนคลองมหาวกี (สมุทรปราการ)	5
4.2 โรงเรียนวัดช่างเหล็ก (กรุงเทพฯ)	4
4.3 โรงเรียนบ้านไทยสามัคคี (สระแก้ว)	4
4.4 โรงเรียนเทศบาลวัดขจรรังสรรค์ (ภูเก็ต)	3
4.5 โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ (เชียงใหม่)	2
4.6 โรงเรียนบ้านหนองทา (ศรีสะเกษ)	2
4.7 โรงเรียนศรีจิตรา (ปทุมธานี)	2
4.8 โรงเรียนสุพรรณภูมิ (สุพรรณบุรี)	2
4.9 โรงเรียนกรุงเทพพิทยา (กรุงเทพฯ)	1
4.10 โรงเรียนปทุมอนุสรณ์ (กรุงเทพฯ)	1
4.11 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม (กรุงเทพฯ)	1
4.12 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฝ่ายประถม	1
4.13 โรงเรียนสาธิตราชภัฏมหาสารคาม	1
4.14 โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์	1

ข้อความ	ความถี่
5. เกรดเฉลี่ยรวมทุกวิชา ผลการเรียนรวมทุกวิชาของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถ พิเศษทางด้านทัศนศิลป์โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีมากถึงปานกลาง	30
6. เกรดวิชาศิลปะ	
6.1 เกรด 4	30
7. จังหวัดที่เกิด	
7.1 กรุงเทพฯ	7
7.2 สมุทรปราการ	5
7.3 ภูเก็ต	3
7.4 มหาสารคาม	3
7.5 สระแก้ว	3
7.6 เชียงใหม่	2
7.7 ศรีสะเกษ	2
7.8 นครสวรรค์	1
7.9 บุรีรัมย์	1
7.10 ปทุมธานี	1
7.11 ลำปาง	1
7.12 สุพรรณบุรี	1
8. นักเรียนมีพี่น้องกี่คน	
8.1 ลูกคนเดียว	6
8.2 พี่น้อง 1 คน	13
8.3 พี่น้อง 2 คน	9
8.4 พี่น้อง 3 คน	2
นักเรียนเป็นลำดับที่เท่าไร	
- ลำดับที่ 1	13
- ลำดับที่ 2	10
- ลำดับที่ 3	5
- ลำดับที่ 4	2

ข้อความ	ความถี่
9. ในครอบครัวนักเรียน มีใครที่ชอบศิลปะหรือมีความสามารถทางด้านนี้บ้างหรือไม่	
9.1 มี	24
9.2 ไม่มี	6
10. นักเรียนคิดว่าตนเองมีนิสัยและบุคลิกภาพอย่างไร	
10.1 ชน	11
10.2 ร่าเริง	9
10.3 เรียบร้อย	9
10.4 สนุกสนาน	4
10.5 ตลก	3
10.6 ไม่ค่อยพูด	2
10.7 ดื้อ	2
10.8 เอาแต่ใจ	1
11. บ้านที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ในปัจจุบัน	
11.1 ของตนเอง	22
11.2 เช่า	8
12. บ้านที่พักอาศัยมีลักษณะเป็นอย่างไร	
12.1 บ้านเดี่ยว	23
12.2 ตึกแถว	5
12.3 ทาวน์เฮาส์	1
12.4 โรงซ่อม	1
13. บริเวณที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งชุมชนหรือไม่	
13.1 ใกล้แหล่งชุมชน	29
13.2 ห่างไกลแหล่งชุมชน	1
14. บริเวณที่พักอาศัยมีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะหรือไม่	
13.1 มี	5
13.2 ไม่มี	25

จากตารางที่ 2 พบว่า สามารถวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ได้ดังนี้

ชื่อ – นามสกุล เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์จำนวน 30 คน (รายชื่อปรากฏที่ภาคผนวก)

เพศ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่า (จำนวน 18 คน) เพศชาย (จำนวน 12 คน)

อายุ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ส่วนใหญ่อายุ 11 ปี มากที่สุด(จำนวน 16 คน) รองลงมาอายุ 9 ปี (จำนวน 11 คน) และน้อยสุดอายุ 10 ปี (จำนวน 3 คน)

โรงเรียน เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนคลองมอหาวงมากที่สุด (จำนวน 5 คน) รองลงมา โรงเรียนวัดช่างเหล็ก และ โรงเรียนบ้านไทยสามัคคีจำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 4 คน) โรงเรียนเทศบาลวัดขจรรังสรรค์ (จำนวน 3 คน) โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์, โรงเรียนบ้านหนองทา, โรงเรียนศรีจิตรา, โรงเรียนสุพรรณภูมิ จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 2 คน) และโรงเรียนที่เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ กำลังศึกษาอยู่น้อยที่สุด ได้แก่ โรงเรียนกรุงเทพพิทยาศาสตร์, โรงเรียนปทุมอนุสรณ์, โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม, โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฝ่ายประถม, โรงเรียนสาธิตราชภัฏมหาสารคาม และ โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ จำนวนเท่ากันที่(จำนวน 1 คน)

เกรดเฉลี่ยรวมทุกวิชา เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ (จำนวน 30 คน) โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีมากถึงปานกลาง

เกรดวิชาศิลปะ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ทั้งหมด (จำนวน 30 คน) ได้เกรด 4 ทุกคน

จังหวัดที่เกิด เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ส่วนใหญ่เกิดกรุงเทพฯ มากที่สุด (จำนวน 7 คน) รองลงมาสมุทรปราการ (จำนวน 5 คน) ภูเก็ต, มหาสารคาม, สระแก้ว จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 3 คน) เชียงใหม่ และศรีสะเกษ จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 2 คน) จังหวัดที่เกิดน้อยที่สุด ได้แก่ นครสวรรค์, บุรีรัมย์, ปทุมธานี, ลำปาง, สุพรรณบุรี จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 1 คน)

พี่น้องในครอบครัว เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ส่วนใหญ่ มีพี่น้อง 1 คนมากที่สุด (จำนวน 13 คน) รองลงมา มีพี่น้อง 2 คน (จำนวน 9 คน) เป็นลูกคนเดียว (จำนวน 6 คน) และน้อยที่สุด มีพี่น้อง 3 คน (จำนวน 2 คน) และนักเรียนส่วนใหญ่เป็นลำดับที่ 1 (จำนวน 13 คน) รองลงมาลำดับที่ 2 (จำนวน 10 คน) ลำดับที่ 3 (จำนวน 5 คน) น้อยที่สุด คือลำดับที่ 4 (จำนวน 2 คน)

คนในครอบครัวที่มีความสามารถทางด้านศิลปะ ในครอบครัว เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ส่วนใหญ่มีคนที่มีความสามารถทางด้านศิลปะหรือมีความชอบเช่นเดียวกับนักเรียน มากที่สุด(จำนวน 24 คน) ไม่มี (จำนวน 6 คน)

นิสัยและบุคลิกภาพ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ส่วนใหญ่มีนิสัยและบุคลิกภาพ ชน มากที่สุด (จำนวน 11 คน) รองลงมา ร่าเริง (จำนวน 9 คน) เรียบร้อย (จำนวน 9 คน) สนุกสนาน (จำนวน 4 คน) ตลก (จำนวน 3 คน) ไม่ค่อยพูด (จำนวน 2 คน) ดีใจ (จำนวน 2 คน) และ เอาแต่ใจ จำนวนน้อยที่สุด (จำนวน 1 คน)

บ้านที่พักอาศัย เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีบ้านที่พักอาศัยเป็นของตนเองมากที่สุด (จำนวน 22 คน) รองลงมาอยู่บ้านเช่า (จำนวน 8 คน)

ลักษณะของบ้าน บ้านพักอาศัยของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีลักษณะเป็น บ้านเดี่ยว มากที่สุด (จำนวน 23 คน) รองลงมา ตึกแถว (จำนวน 5 คน) ทาวน์เฮาส์ (จำนวน 1 คน) โรงช่อม่น้อยที่สุด (จำนวน 1 คน)

ด้านที่พักอาศัยกับแหล่งชุมชน เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ บริเวณที่พักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งชุมชน มากที่สุด (จำนวน 29 คน) ห่างไกล (จำนวน 1 คน)

แหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ส่วนใหญ่บริเวณที่พักอาศัยไม่มีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ มากที่สุด (จำนวน 25 คน) มี (จำนวน 5 คน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
 ตารางที่ 3 1.2 ความสนใจความถนัด

ข้อความ	ความถี่
1. นักเรียนเริ่มสนใจศิลปะมาตั้งแต่อายุเท่าไรหรือเรียนอยู่ชั้นไหน	
1.1 อนุบาล 1	6
1.2 อนุบาล 2	3
1.3 อนุบาล 3	2
1.4 ป. 1	8
1.5 ป. 2	8
1.6 ป. 3	2
1.7 ป. 4	1
2. นอกจากศิลปะนักเรียนมีความสนใจในเรื่องอะไรเป็นพิเศษบ้าง	
2.1 กีฬา	12
2.2 วิทยาศาสตร์	5
2.3 คอมพิวเตอร์,เกมส์	4
2.4 ภาษาอังกฤษ	4
2.5 อ่านหนังสือการ์ตูน	3
2.6 ภาษาไทย	3
2.7 นาฏศิลป์	2
2.8 ดนตรี	2
2.9 ประวัติศาสตร์	1
2.10 สังคม	1
2.11 เลี้ยงสัตว์	1
2.12 เล่นตุ๊กตา	1
2.13 ดูหนัง	1
2.14 แต่งคำกลอน คำขวัญ	1

ข้อความ	ความถี่
3. นักเรียนชอบวิชาไหนเพราะอะไร และไม่ชอบวิชาไหนเพราะอะไร	
ชอบ	
3.1 วิชาศิลปะ	14
3.2 วิชาคณิตศาสตร์	8
3.3 วิชาภาษาไทย	7
3.4 วิชาภาษาอังกฤษ	3
3.5 วิชาคอมพิวเตอร์	3
3.6 วิชาวิทยาศาสตร์	2
3.7 วิชาสังคม	2
3.8 วิชาพละ	1
ไม่ชอบ	
- วิชาภาษาอังกฤษ	9
- วิชาสังคม	5
- วิชาวิทยาศาสตร์	4
- วิชาคณิตศาสตร์	3
- วิชา กพอ.	3
- วิชาพละ	2
- วิชาคอมพิวเตอร์	1
- วิชาดนตรีสากล	1
4. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรเวลาที่นักเรียนได้วาดรูประบายสี	
4.1 สนุก	18
4.2 มีความสุข	11
4.3 เพลิดเพลิน	6
4.4 สบายใจ	3
4.5 ฝึกสมาธิ	2
4.6 ชอบ	1
4.7 ได้เทคนิค	1

ข้อความ	ความถี่
5. อะไรเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญที่ทำให้นักเรียนอยากทำงานศิลปะ 5.1 มีคนเป็นแรงบันดาลใจเป็นแบบอย่างอยากเป็นเหมือน 5.2 ชอบเอง ความชอบ 5.3 รางวัลที่ได้รับในการแข่งขัน 5.4 ครอบครัวผลักดัน 5.5 มีโอกาสได้เที่ยว 5.6 เห็นผลงานศิลปะสวยๆทำให้อยากวาดได้บ้าง 5.7 เป็นการหารายได้เสริมมาช่วยผู้ปกครองเพราะครอบครัวยากจน	12 5 4 3 3 2 1
6. ภายในหนึ่งสัปดาห์นักเรียน เรียนหรือทำงานศิลปะกี่วัน และถ้าคิดรวมเป็นชั่วโมงประมาณกี่ชั่วโมง 1 สัปดาห์ ทำงานศิลปะ 2 วัน/สัปดาห์ - ทุกวัน ชั่วโมงการทำงาน 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ - 45 ชั่วโมง/สัปดาห์	30
7. ก่อนที่นักเรียนจะเริ่มสร้างงานศิลปะนักเรียนมีขั้นตอนหรือวิธีการอย่างไรบ้าง ดูหัวข้อที่ได้รับ ถ้าเป็นหัวข้อที่มีตนเองมีความรู้ความเข้าใจก็สามารถลงมือวาด หรือสเก็ตงานได้เลย แต่ถ้าเป็นหัวข้อที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ครูผู้สอนจะช่วยหาข้อมูลก่อนการทำงาน หรือช่วยแนะนำรวมทั้งตัวนักเรียนเองบางครั้งก็ต้องหาข้อมูลด้วยตนเอง แล้วมาปรึกษากับครูผู้สอน เมื่อสรุปหัวข้อขั้นตอนการทำงาน และเทคนิคได้แล้วนักเรียนบางคนก็จะลงมือวาดภาพร่างลงกระดาษเล็กๆ อย่างคร่าวๆ แต่นักเรียนบางคนก็จะลงมือวาดภาพลงกระดาษจริง จากนั้นเมื่อนักเรียนวาดรูปเสร็จ ก็จะนำรูปภาพไปปรึกษากับครูให้ดูก่อนลงสี เพื่อให้ครูเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขผลงานต่อไป เมื่อแก้ไขปรับปรุงงานแล้วนำมาให้ครูดูอีกครั้ง ทำอย่างนี้เรื่อยๆ จนครูจะบอกว่าให้ลงสีได้ เมื่อนักเรียนลงสีและทำเทคนิคเสร็จแล้ว ก็จะทำขั้นตอนเดิมคือให้ครูเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขผลงาน จนกว่าครูจะบอกว่าตัดเส้นได้เมื่อตัดเส้นเสร็จ ก็จะให้ครูดูความเรียบร้อยอีกครั้งหนึ่ง	30

ข้อความ	ความถี่
8. เรื่องอะไรบ้างที่นักเรียนสนใจและมักหยิบยกขึ้นมาเป็นเรื่องราวในการสร้างงานศิลปะ เพราะเหตุใด	
8.1 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	8
8.2 ในหลวง	4
8.3 ครอบครัว	4
8.4 การ์ตูน	4
8.5 อาชีพ	2
8.6 เศรษฐกิจพอเพียง	2
8.7 วัฒนธรรม	1
8.8 ความสามัคคี	1
8.9 สวนสนุก	1
8.10 ลายไทย	1
8.11 เรื่องใกล้ตัว	1
8.12 อวกาศ	1
8.13 การต่อสู้	1
8.14 คนออกกำลังกาย	1
9. นักเรียนเริ่มส่งผลงานเข้าประกวดตั้งแต่อายุเท่าไร	
9.1 อายุ 4 ปี	1
9.2 อายุ 5 ปี	2
9.3 อายุ 6 ปี	6
9.4 อายุ 7 ปี	11
9.5 อายุ 8 ปี	5
9.6 อายุ 9 ปี	4
9.7 อายุ 10 ปี	1
ใครเป็นคนแนะนำ	
- ครูเป็นคนแนะนำ	28
- ผู้ปกครองเป็นคนแนะนำ	3

ข้อความ	ความถี่
และเวลาที่มีการจัดการประกวดงานศิลปะนักเรียนทราบข่าวสารข้อมูลจากที่ไหน	
- ครูเป็นคนให้ข้อมูล	28
- หาข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต	6
- ผู้ปกครองเป็นคนบอก	3
- เห็นจากสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์	2
10. นักเรียนเคยชนะการประกวดงานศิลปะทางการวาดภาพระบายสีกี่ครั้ง และชนะในหัวข้ออะไรบ้าง (รายการปรากฏที่ภาคผนวก)	-
11. ในการประกวดงานศิลปะทางการวาดภาพระบายสีถ้านักเรียนไม่ได้รับรางวัลในการประกวดนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร	
11.1 เฉยๆ	24
11.2 เสียใจไม่มาก	2
11.3 เสียหาย	2
11.4 เสียใจ	2
12. สถานที่ใดที่นักเรียนชอบนั่งทำงานศิลปะมากที่สุด เพราะอะไร	
12.1 ที่อากาศโปร่ง,มีลมพัดเย็น	11
12.2 ห้องทำงานศิลปะ	9
12.3 ที่บ้าน	7
12.4 หน้าโทรทัศน์	2
12.5 ในห้องตัวเอง	1
13. ถ้าเกิดปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน นักเรียนมักจะปรึกษาใครและมีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร ด้วยวิธีไหน และผลที่ได้เป็นอย่างไร (ช่วยยกตัวอย่างประกอบ)	
13.1 ปรึกษาครู	29
13.2 ปรึกษาผู้ปกครอง	4
13.3 ปรึกษารุ่นพี่	2

ข้อความ	ความถี่
14. นักเรียนชอบงานศิลปะของศิลปินคนใด มีใครเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์หรือเป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียนทำงานศิลปะบ้าง	
14.1 ครูผู้สอนศิลปะของนักเรียนเอง	5
14.2 พ่อ แม่ ของนักเรียนเองอาจารย์	3
14.3 อาจารย์ จักรพันธ์ โปษยกฤต	1
14.4 อาจารย์ เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์	5
14.5 อาจารย์ ปัญญา เพ็ชรชู	1
14.6 อาจารย์ สังคม ทองมี	10
14.7 อาจารย์ สุวัฒน์ แสนขัติยรัตน์	1
14.8 อาจารย์ อังคาร กัลยาณพงศ์	1
14.9 ไม่มี	5
15. นักเรียนมีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับพัฒนาความสามารถทางศิลปะของตนเองหรือไม่ อย่างไร	
15.1 หาข้อมูลจากหนังสือสูจิบัตร,หนังสือภาพต่างๆ	27
15.2 หาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต	3
15.3 ดูรายการโทรทัศน์ที่สอนวาดภาพ	2
15.4 ไม่มี(คุณครูช่วยหามาให้)	2
16. นักเรียนมีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับพัฒนาความสามารถทางศิลปะของตนเองหรือไม่ อย่างไร	
16.1 หาข้อมูลจากหนังสือสูจิบัตร,หนังสือภาพต่างๆ	21
16.2 หาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต	9
16.3 ดูรายการโทรทัศน์ที่สอนวาดภาพ	6
16.4 ไม่มี(คุณครูช่วยหามาให้)	2

จากตารางที่ 3 สามารถวิเคราะห์ความสนใจความถนัดที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ได้ดังนี้

ความสนใจทางศิลปะ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์เริ่มสนใจศิลปะตั้งแต่เรียนอยู่ชั้น ประถม 1 และ ประถม 2 มากที่สุด จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 8 คน)

รองลงมา อนุบาล 1 (จำนวน 6 คน) อนุบาล 2 (จำนวน 3 คน) อนุบาล 3 และ ประถม 3 จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 2 คน) ประถม 4 จำนวนน้อยที่สุด (จำนวน 1 คน)

ความสนใจในเรื่องอื่นๆ นอกจากศิลปะเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ส่วนใหญ่มีความสนใจในเรื่อง กีฬา มากที่สุด (จำนวน 12 คน) รองลงมา วิทยาศาสตร์ (จำนวน 5 คน) คอมพิวเตอร์, เกมส์ และภาษาอังกฤษ จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 4 คน) อ่านหนังสือการ์ตูน และภาษาไทย จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 3 คน) นาฏศิลป์ และดนตรี จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 2 คน) เรื่องที่สนใจน้อยที่สุดได้แก่ ประวัติศาสตร์, สังคม, เลี้ยงสัตว์, เล่นตุ๊กตา, ดูหนัง, แต่งคำกลอน คำขวัญ จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 1 คน)

ด้านวิชาที่เรียนในห้องเรียน วิชาที่เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ชอบมากที่สุด คือ ศิลปะ (จำนวน 14 คน) รองลงมา วิชาคณิตศาสตร์ (จำนวน 8 คน) ภาษาไทย (จำนวน 7 คน) วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 3 คน) วิชาวิทยาศาสตร์, วิชาสังคม จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 2 คน) วิชาที่ชอบน้อยที่สุด วิชาพลศึกษา (จำนวน 1 คน) เหตุผลที่ชอบ เพราะ เป็นวิชาที่นักเรียนปฏิบัติได้ดี ได้คะแนนดี เรียนสนุก และคุณครูสอนเข้าใจ วิชาที่ไม่ชอบ วิชาภาษาอังกฤษ มากที่สุด (จำนวน 9 คน) รองลงมา วิชาสังคม (จำนวน 5 คน) วิชาวิทยาศาสตร์ (จำนวน 4 คน) วิชาคณิตศาสตร์ วิชา กพอ. จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 3 คน) วิชาพลศึกษา (จำนวน 2 คน) วิชาคอมพิวเตอร์ และวิชาดนตรีสากล น้อยที่สุด (จำนวน 1 คน) เหตุผลที่ไม่ชอบ เพราะ เป็นวิชาที่ยาก เหนื่อย น่าเบื่อ เรียนไม่เข้าใจ และคุณครูสอนไม่เข้าใจ

ด้านความรู้สึกรักของนักเรียนเวลาที่ได้อวดรูประบายสี เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ได้อวดรูประบายสี ส่วนใหญ่มีความรู้สึกสนุก มากที่สุด (จำนวน 18 คน) รองลงมา มีความสุข (จำนวน 11 คน) เพลิดเพลิน (จำนวน 6 คน) สบายใจ (จำนวน 3 คน) ฝึกสมาธิ (จำนวน 2 คน) ชอบ และได้เทคนิค จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 1 คน)

แรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้นักเรียนอยากทำงานศิลปะ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ อยากทำงานศิลปะ ส่วนใหญ่ คือ มีบุคคลที่เป็นแรงบันดาลใจและเป็นแบบอย่างอยากเป็นเหมือน มากที่สุด (จำนวน 12 คน) รองลงมา ชอบเอง ความชอบ (จำนวน 5 คน) รางวัลที่ได้รับในการแข่งขัน (จำนวน 4 คน) ครอบครัวผลักดัน และมีโอกาสได้เที่ยว จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 3 คน) เห็นงานศิลปะสวยๆ ทำให้ออยากวาดได้บ้าง (จำนวน 2 คน) เป็นการหารายได้เสริมมาช่วยผู้ปกครองเพราะครอบครัวยากจน น้อยที่สุด (จำนวน 1 คน)

ด้านเวลาในการทำงานศิลปะ ภายในหนึ่งสัปดาห์เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ (จำนวน 30 คน) เรียน หรือทำงานศิลปะ เริ่มตั้งแต่น้อยสุด 2 วัน/สัปดาห์ ถึงทุกวัน ถ้าคิดรวมเป็นชั่วโมงโดยเฉลี่ยตั้งแต่ 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ ถึงมากที่สุดประมาณ 45 ชั่วโมง/

สัปดาห์ ซึ่งระยะเวลาในการทำงานศิลปะของเด็กนักเรียนจะไม่แน่นอนตายตัว เพราะต้องขึ้นอยู่กับสภาพผลงานศิลปะเข้าประกวด หรือการแข่งขันประกวดวาดภาพระบายสี(สด) เพราะถ้ามีการประกวดแข่งขัน จะต้องมีการฝึกฝนหรือฝึกซ้อมการทำงานศิลปะที่มากขึ้นกว่าปกติ

ขั้นตอนและวิธีการทำงานศิลปะ จากการสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ (จำนวน 30 คน) และการสอบถามครูผู้สอนศิลปะของนักเรียนถึงขั้นตอนหรือวิธีการทำงานศิลปะของนักเรียนว่ามีวิธีการอย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้รับเป็นคำตอบที่ไปในทิศทางเดียวกัน คือก่อนที่เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ จะเริ่มสร้างงานศิลปะ จะมีขั้นตอนหรือวิธีการ คือ เริ่มจากการดูหัวข้อที่ได้รับ ถ้าเป็นหัวข้อที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจก็สามารถลงมือวาด หรือสเก็ตงานได้เลย แต่ถ้าเป็นหัวข้อที่นักเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจ ครูผู้สอนศิลปะก็จะช่วยหาข้อมูลก่อนการทำงาน หรือช่วยแนะนำ รวมทั้งตัวนักเรียนเองบางครั้งก็ต้องการข้อมูลด้วยตนเอง แล้วมาปรึกษากับครูผู้สอน เมื่อสรุปหัวข้อขั้นตอนการทำงาน และเทคนิคได้แล้วนักเรียนบางคนก็จะลงมือวาดภาพร่างลงกระดาษเล็กๆ อย่างคร่าวๆ แต่นักเรียนบางคนก็จะลงมือวาดภาพลงกระดาษจริงเลย จากนั้นเมื่อนักเรียนวาดรูปเสร็จ ก็จะนำรูปภาพไปปรึกษากับครูให้ดูก่อนลงสี เพื่อให้ครูเสนอแนะหรือให้การแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขผลงาน เมื่อได้รับคำแนะนำนักเรียนก็จะนำไปแก้ไขปรับปรุงแล้วนำมาให้ครูดูอีกครั้ง ทำอย่างนี้เรื่อยๆ จนครูจะบอกว่าให้ลงสีได้ เมื่อนักเรียนลงสีและทำเทคนิคเสร็จแล้ว ก็จะทำขั้นตอนเดิมคือให้ครูเสนอแนะหรือให้การแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขผลงาน จนกว่าครูจะบอกว่าตัดเส้นได้เมื่อตัดเส้นเสร็จ ก็จะให้ครูดูความเรียบร้อยอีกครั้งหนึ่ง(หมายเหตุ บางครั้งระหว่างการทำงานบางครั้งครูจะดูแลการทำงาน ofนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยจะให้คำแนะนำระหว่างการทำงานเป็นระยะๆ)

เรื่องที่นักเรียนสนใจและมักหยิบยกขึ้นมาเป็นเรื่องราวในการสร้างงานศิลปะ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มักนำเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้นมาเป็นเรื่องราวในการสร้างงานศิลปะ มากที่สุด(จำนวน 8 คน) รองลงมา เรื่องในหลวง, เรื่องครอบครัว และเรื่องการ์ตูน จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 4 คน) เรื่องอาชีพ และเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 2 คน) เรื่องที่นักเรียนสนใจและมักหยิบยกขึ้นมาเป็นเรื่องราวในการสร้างงานศิลปะน้อยที่สุด คือ เรื่องวัฒนธรรม, เรื่องความสามัคคี, เรื่องสวนสนุก, ลายไทย, เรื่องใกล้ตัว, เรื่องอวกาศ, เรื่องการต่อสู้ และ เรื่องคนออกกำลังกาย จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 1 คน) เหตุผลเพราะ เกิดจากความชอบ หรือความสนใจจากการอ่านหนังสือหรือดูโทรทัศน์ รวมทั้งเรื่องใกล้ตัว และจากประสบการณ์ที่ดี ที่นักเรียนเกิดความประทับใจ

การส่งผลงานเข้าประกวด เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ เริ่มส่งผลงานเข้าประกวดส่วนใหญ่เริ่มตั้งแต่ อายุ 7 ปี มากที่สุด (จำนวน 11 คน) รองลงมา อายุ 6 ปี (จำนวน 6 คน) อายุ 8 ปี (จำนวน 5 คน) อายุ 9 ปี (จำนวน 4 คน) อายุ 5 ปี (จำนวน 2 คน)

อายุ 4 ปี และอายุ 10 ปี น้อยที่สุด จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 1 คน) ผู้แนะนำในการส่งงาน เข้าประกวดครูเป็นคนแนะนำ มากที่สุด (จำนวน 28 คน) รองลงมา ผู้ปกครองเป็นคนแนะนำ (จำนวน 3 คน) และเวลาที่มีการจัดการประกวดงานศิลปะนักเรียนทราบข่าวสารข้อมูลจาก ครูเป็นคนให้ข้อมูล มากที่สุด (จำนวน 28 คน) รองลงมา หาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (จำนวน 6 คน) ผู้ปกครองเป็นคนบอก (จำนวน 3 คน) เห็นจากสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ น้อยที่สุด (จำนวน 2 คน)

การได้รับรางวัลในการประกวดงานศิลปะกรรมของนักเรียน (รายการปรากฏที่ภาคผนวก) ด้านความรู้สึกของนักเรียนเวลาที่ไม่ได้รับรางวัลในการประกวด เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ถ้าไม่ได้รับรางวัลในการประกวดนักเรียนจะรู้สึก เศร้า มากที่สุด (จำนวน 24 คน) รองลงมาคือเสียใจไม่มาก (จำนวน 2 คน) เสียใจและเสียใจ น้อยที่สุด จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 2 คน)

สถานที่ทำงานศิลปะ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ชอบนั่งทำงานศิลปะมากที่สุด คือ ที่อากาศปลอดโปร่ง มีลมพัดเย็น (จำนวน 11 คน) รองลงมาห้องทำงานศิลปะ (จำนวน 9 คน) ที่บ้าน (จำนวน 7 คน) หน้าโทรทัศน์ (จำนวน 2 คน) ในห้องตัวเอง น้อยที่สุด (จำนวน 1 คน)

ปัญหาในการทำงานศิลปะ เวลาเกิดปัญหาในการทำงานศิลปะของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ นักเรียนมักจะปรึกษาครู มากที่สุด (จำนวน 29 คน) รองลงมา ปรึกษาผู้ปกครอง (จำนวน 4 คน) ปรึกษารุ่นพี่ น้อยที่สุด (จำนวน 1 คน) และมักจะได้รับคำแนะนำหรือการช่วยเหลือที่ดี จากผู้ที่ให้คำปรึกษา จากการยกตัวอย่างปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน เรื่องที่นักเรียนประสบปัญหามากที่สุดคือการลงสีผิดถ้าเป็นสีชอล์กมักแก้ปัญหาด้วยการชุบสีที่ไม่ต้องการออกและลงสีใหม่ทับ ถ้าเป็นสีโปสเตอร์หรือสีน้ำก็จะรอให้สีเก่าแห้งและค่อยลงสีใหม่ทับ, เรื่องการทำเทคนิคต่างๆ, เรื่องการจัดวางองค์ประกอบที่ว่างแต่ไม่รู้จะเพิ่มเติมอะไรลงไปฯ ทุกเรื่องเมื่อได้รับคำแนะนำจากครู,ผู้ปกครอง,หรือรุ่นพี่แล้วก็จะ เป็นประสบการณ์ในการแก้ปัญหาครั้งต่อไปด้วยตนเอง

ศิลปินที่เป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ผลงานหรือเป็นแรงบันดาลใจในการทำงาน ให้เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ คือ อาจารย์ สังคม ทองมี มากที่สุด (จำนวน 10 คน) รองลงมา อาจารย์ เฉลิมชัย ไชยศิริพัฒน์, ครูผู้สอนศิลปะของตนเอง และไม่มี จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 5 คน) พ่อ แม่ ของนักเรียนเอง (จำนวน 3 คน) อาจารย์ จักรพันธ์ โปษยกฤต,อาจารย์ ปัญญา เพ็ชรชู, อาจารย์ สุวัฒน์ แสนขัติยรัตน์, อาจารย์ อังคาร กัลยาณพงศ์ จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 1 คน)

การค้นคว้าหาความรู้ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับพัฒนาความสามารถทางศิลปะของตนเอง จากการหาข้อมูลในหนังสือ สุจิบัตร, หนังสือรูปภาพต่างๆ มากที่สุด (จำนวน 27 คน) รองลงมาจากการหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต (จำนวน 3 คน) ดูรายการโทรทัศน์ที่สอนวาดภาพ, ไม่มีการค้นคว้าทุกอย่าง ครูช่วยหามาให้ น้อยที่สุด (จำนวน 2 คน)

ด้านการพัฒนาความสามารถ สิ่งที่ได้ศึกษาอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ต้องการเพิ่มเติมในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ดีขึ้น คือ การฝึกฝนบ่อยๆ มากที่สุด (จำนวน 21 คน) รองลงมา อุปกรณ์ที่มีคุณภาพ (จำนวน 9 คน) การไปดูนิทรรศการศิลปะ (จำนวน 6 คน) เรียนเพิ่มเติม/เข้าค่ายศิลปะ น้อยที่สุด (จำนวน 2 คน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
 ตารางที่ 4 1.3 กิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุด

ข้อความ	ความถี่
1. วันหยุดเสาร์อาทิตย์ นักเรียนมีกิจกรรมอะไรทำเป็นประจำ	
1.1 เรียนพิเศษวิชาศิลปะ	12
1.2 วาดรูป	10
1.3 เรียนพิเศษวิชาทั่วไป	8
1.4 ดูโทรทัศน์	4
1.5 ทำงานบ้าน	3
1.6 อ่านหนังสือ	3
1.7 เล่นเกมส์	2
1.8 เล่นกีฬา	2
1.9 เล่นดนตรี	2
2. นักเรียนเรียนพิเศษเสริมในวิชาศิลปะบ้างหรือไม่ ถ้าเรียนเรียนที่ไหน และเริ่มเรียนมานานแล้วหรือยัง ถ้าเรียนเพราะเหตุใดจึงต้องเรียน	
2.1 เรียนพิเศษวิชาศิลปะที่โรงเรียน	21
2.2 เรียนพิเศษวิชาศิลปะที่โรงเรียนสอนพิเศษ	7
2.3 เรียนที่บ้านตัวเอง	2
3. นักเรียนชอบทำอะไรบ้าง เมื่อมีเวลาว่าง	
3.1 วาดรูป	19
3.2 อ่านหนังสือ	10
3.3 ดูโทรทัศน์	6
3.4 เล่นเกมส์,คอมพิวเตอร์	6
3.5 เล่นกับเพื่อน	4
3.6 ทำงานบ้าน	3
3.7 ทำการบ้าน	2
3.8 เล่นกีฬา	2
3.9 ซ้อมดนตรี	1

จากตารางที่ 4 สามารถวิเคราะห์กิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุดที่ได้จากแบบสัมภาษณ์
ของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ได้ดังนี้

กิจกรรมที่นักเรียนทำเป็นประจำในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความ
ความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ส่วนใหญ่เรียนพิเศษวิชาศิลปะ มากที่สุด(จำนวน 12 คน)
รองลงมา วาดรูป (จำนวน 10 คน) เรียนพิเศษวิชาการทั่วไป (จำนวน 8 คน) ดูโทรทัศน์ (จำนวน 4
คน) ทำงานบ้าน, อ่านหนังสือ จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 3 คน) เล่นเกมส์, เล่นกีฬา, เล่นดนตรี
น้อยที่สุด จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 2 คน)

ด้านการเรียนพิเศษเสริมในวิชาศิลปะ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้าน
ทัศนศิลป์ ส่วนใหญ่มีเรียนพิเศษวิชาศิลปะที่โรงเรียน มากที่สุด (จำนวน 21 คน) รองลงมา เรียน
พิเศษวิชาศิลปะที่โรงเรียนสอนพิเศษ (จำนวน 7 คน) เรียนที่บ้านตัวเอง น้อยที่สุด (จำนวน 2 คน)
เริ่มเรียนกันมาอย่างน้อย 1 ปี – มากสุด 4 ปี เรียนเพราะ ความชอบ อยากเรียนเอง ผู้ปกครอง
สนับสนุน และเรียนเพราะต้องทำงานส่งประกวด

กิจกรรมยามว่าง เมื่อมีเวลาว่าง เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้าน
ทัศนศิลป์ ชอบวาดรูป มากที่สุด(จำนวน 19 คน) รองลงมา อ่านหนังสือ (จำนวน 10 คน) ดู
โทรทัศน์, เล่นเกมส์,คอม จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 6 คน) เล่นกับเพื่อน (จำนวน 4 คน) ทำงาน
บ้าน (จำนวน 3 คน) ทำการบ้าน, ฟังเพลง, กีฬา จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 2 คน) ซ้อมดนตรี น้อย
ที่สุด (จำนวน 1 คน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ตารางที่ 5 บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ข้อความ	ความถี่
1. นักเรียนได้เรียนวิชาศิลปะที่โรงเรียนหลังเลิกเรียนบ้างหรือไม่	
1.1 เรียนทุกวัน	17
1.2 เรียนบ้างเป็นบางวัน	9
1.3 ไม่ได้เรียน	4
2. ครูจัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียน	
2.1 จัดหา	28
2.2 ไม่ได้จัดหา	2
3. ครูมีการวิจารณ์งาน ดีชม และให้ข้อเสนอแนะ	
3.1 มี	30
4. ครูให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษาในการปฏิบัติงานศิลปะให้นักเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน	
4.1 มี	30
5. ครูคอยช่วยเหลือดูแลนักเรียนในการปฏิบัติงานศิลปะ	
5.1 มี	30
6. ครูให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างอิสระ	
6.1 อิสระ	30
7. ครูมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน และสถานที่พร้อมในการเรียนการสอน	
7.1 พร้อม	27
7.2 มีบ้างขาดบ้าง	3
8. กลุ่มเพื่อนของนักเรียนมีใครชอบศิลปะหรือมีความสามารถทางด้านนี้ เหมือนกับนักเรียนบ้างหรือไม่	
8.1 มี	30
9. นักเรียนเคยคุยแลกเปลี่ยนหรือปรึกษากันเรื่องการทำงานศิลปะกับเพื่อนบ้างหรือไม่	
9.1 เคย	27
9.2 ไม่เคย	3

ข้อความ	ความถี่
10. ครูนำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่หน่วยงานเอกชนและของรัฐบาลจัดขึ้นบ้างหรือไม่	
10.1 พาไปบ่อย	25
10.1 พาไป ไม่บ่อย	2
10.2 ไม่เคย	3
11. ครูนำนักเรียนไปทัศนศึกษาชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้างสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆบ้างหรือไม่	
11.1 พาไป	28
11.2 ไม่เคยพาไป	2
12. ครูนำผลงานศิลปะของนักเรียนขึ้นไปตั้งแสดงหรือตกแต่งภายในห้องเรียนหรือภายในโรงเรียนหรือไม่	
11.1 มี	28
11.2 ไม่เคย	2

จากตารางที่ 5 สามารถวิเคราะห์ บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ในประเด็นต่างๆดังนี้

การเรียนรู้วิชาศิลปะที่โรงเรียนหลังเลิกเรียน เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ได้เรียนรู้วิชาศิลปะที่โรงเรียนหลังเลิกเรียนทุกวัน มากที่สุด(จำนวน 17 คน) รองลงมา เรียนบ้างเป็นบางวัน (จำนวน 9 คน) ไม่ได้เรียน น้อยที่สุด(จำนวน 4 คน)

ครูจัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ ให้กับเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มากที่สุด (จำนวน 28 คน) รองลงมา ไม่ได้จัด (จำนวน 2 คน) การจัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของครูศิลปะส่วนมากจะเป็นสูจิบัตรภาพ หนังสือภาพต่างๆ

การวิจารณ์งาน ดิชม และให้ข้อเสนอแนะ ครูศิลปศึกษาของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการวิจารณ์งาน ดิชม และให้ข้อเสนอแนะทั้งหมด (จำนวน 30 คน)

ครูศิลปศึกษาเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานศิลปะ ให้กับเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มี
ความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ให้แก่นักเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน ทั้งหมด(จำนวน 30
คน)

ด้านการช่วยเหลือดูแล เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ใน
การปฏิบัติงานศิลปะ มีครูศิลปศึกษาคอยช่วยเหลือดูแล ทั้งหมด(จำนวน 30 คน)

ครูศิลปศึกษาให้ดูแล เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ เรียนรู้
และปฏิบัติงานอย่างอิสระ ทั้งหมด(จำนวน 30 คน) ครูให้นักเรียนคิดและทำงานอย่างอิสระแต่
ส่วนมากจะมีการกำหนดหัวข้อให้

ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน ครูมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน และสถานที่พร้อมในการ
เรียนการสอนให้กับ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ มากที่สุด (จำนวน 27 คน)
รองลงมา มีบ้างขาดบ้าง (จำนวน 3 คน)

กลุ่มเพื่อนนักเรียน เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีกลุ่ม
เพื่อนนักเรียนที่ชอบศิลปะ หรือมีความสามารถทางด้านนี้เหมือนกันกับนักเรียนทั้งหมด (จำนวน
30 คน)

ด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้าน
ทัศนศิลป์ เคยคุยแลกเปลี่ยนหรือปรึกษากันเรื่องการทำงานศิลปะกับเพื่อน มากที่สุด(จำนวน 27
คน) รองลงมา ไม่เคยคุย (จำนวน 3 คน) เรื่องที่เป็นหัวข้อที่นักเรียนมักหยิบยกมาคุยกัน คือถ้า
เพื่อนวาดภาพหรือลงสีสวยกว่าก็จะคุยกันว่ามียังไง และคุยปรึกษากันเรื่องหัวข้อที่จะวาดว่า
แต่ละคนจะวาดอะไร

ครูศิลปศึกษาพาไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่หน่วยงานเอกชนและของรัฐบาล
จัดขึ้น

ครูศิลปศึกษาพา เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ไปร่วมปฏิบัติ
กิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่หน่วยงานเอกชนและของรัฐบาลจัดขึ้น พาไปบ่อย มากที่สุด(จำนวน 26
คน) รองลงมา พาไปไม่บ่อย (จำนวน 2 คน) ไม่เคยพาไป น้อยที่สุด(จำนวน 3 คน) ส่วนมากครู
จะนำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่หน่วยงานเอกชนและของรัฐบาลจัดขึ้น ถ้า
โรงเรียนที่นักเรียน เรียนอยู่แต่ครูที่โรงเรียนไม่เคยพาไป หรือพาไปไม่บ่อยนักเรียนมักได้รับการ
สนับสนุนจากผู้ปกครองของนักเรียนเองที่พาไป หรือไม่ก็เป็นครูที่สอนศิลปะโรงเรียนสอนพิเศษที่
นำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรม

ครูศิลปศึกษาพาเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ไปทัศนศึกษาชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ มากที่สุด (จำนวน 28 คน) รองลงมา ไม่เคยพาไป (จำนวน 2 คน)

ครูศิลปศึกษานำผลงานศิลปะของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ตั้งแสดงหรือตกแต่งภายในห้องเรียนหรือภายในโรงเรียน มากที่สุด(จำนวน 28 คน) รองลงมา ไม่เคยตั้งแสดง (จำนวน 2 คน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้

ศิลปะ

ตารางที่ 6 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ข้อความ	ความถี่
1. คุณพ่อคุณแม่ช่วยเหลือและดูแลในด้านการทำงานศิลปะบ้างหรือไม่ อย่างไรบ้าง	
1.1 ช่วย	20
1.2 ช่วยบางครั้ง	5
1.3 ไม่ช่วย	5
2. ปกติคุณพ่อคุณแม่ซื้ออุปกรณ์การทำงานศิลปะให้หรือไม่	
2.1 ซื้อ	20
2.2 บางครั้ง	5
2.3 ไม่ซื้อ	5
3. คุณพ่อคุณแม่ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาในการทำงานศิลปะบ้างหรือไม่	
3.1 ให้คำแนะนำ	20
3.2 บางครั้ง	5
3.3 ไม่ให้คำแนะนำ	5
4. คุณพ่อคุณแม่ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานของนักเรียนหรือไม่	
4.1 ชมเชยและให้กำลังใจ	30
5. คุณพ่อคุณแม่ให้ความสนใจและรับฟังความคิดเห็น ปัญหาในการ ทำงานศิลปะของนักเรียนหรือไม่	
5.1 รับฟัง	26
5.2 รับฟังบางครั้ง	3
5.3 ไม่รับฟัง	1
6. คุณพ่อคุณแม่พานักเรียนไปร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะของ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนบ้างหรือไม่ บ่อยแค่ไหน	
6.1 พาไปบ่อย	11
6.2 พาไปบ้างไม่บ่อย	4
6.3 ไม่เคยพาไป	15

ข้อความ	ความถี่
7. คุณพ่อคุณแม่จัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียนหรือไม่	
7.1 จัดหา	21
7.2 จัดหาบางครั้ง	3
7.3 ไม่เคยจัดหา	6
8. คุณพ่อคุณแม่จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวความคิดที่แปลกใหม่หรือไม่	
8.1 จัดหา	18
8.2 จัดหาบางครั้ง	1
8.3 ไม่เคยจัดหา	11
9. คุณพ่อคุณแม่พาไปชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ บ้างหรือไม่	
9.1 พาไป	20
9.2 พาไป นานๆครั้ง	5
9.3 ไม่เคยพาไป	5
10. คุณพ่อคุณแม่จัดพื้นที่ทำงานศิลปะให้เอื้ออำนวยเหมาะแก่การปฏิบัติงานศิลปะของนักเรียนหรือไม่	
10.1 จัด	22
10.2 ไม่จัด	8
11. คุณพ่อคุณแม่นำผลงานศิลปะของนักเรียนที่สร้างขึ้นนำไปตั้งแสดงหรือตกแต่งภายในหรือภายนอกบริเวณบ้านบ้างหรือไม่	
11.1 ตั้งแสดง	19
11.2 ไม่ตั้งแสดง	8
11.3 นักเรียนตั้งแสดงเอง	3

จากตารางที่ 6 สามารถวิเคราะห์ บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะที่ได้ จากแบบสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ผู้ปกครองช่วยเหลือและดูแลในด้านการทำงานศิลปะ ให้กับเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ช่วยเหลือและดูแลในด้านการทำงานศิลปะกับนักเรียน มากที่สุด(จำนวน 20 คน)รองลงมา ช่วยบางครั้ง (จำนวน 5 คน) ไม่ช่วย น้อยที่สุด (จำนวน 5 คน) ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือดูแล ทางด้านการสนับสนุนอุปกรณ์ ให้กำลังใจ ช่วยออกความคิดเห็น ถ้าผู้ปกครองที่มีความรู้ทางด้านศิลปะก็จะให้คำแนะนำ ดิชม ในการทำงาน ของนักเรียน ผู้ปกครองที่ไม่ได้ให้การช่วยเหลือก็ไม่ได้หมายความว่า จะไม่สนับสนุนเพียงแต่ผู้ปกครอง เหล่านี้ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ

ผู้ปกครองซื้ออุปกรณ์การทำงานศิลปะ ให้เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษ ทางด้านทัศนศิลป์ มากที่สุด (จำนวน 20 คน)รองลงมา บางครั้ง (จำนวน 5 คน) ไม่ซื้อ น้อยที่สุด (จำนวน 5 คน) ถ้าซื้อจะมีแนวคิดในการซื้อคือ คำนึงทั้งราคาและคุณภาพ มากที่สุด (จำนวน 13 คน) รองลงมา เลือกราคา (จำนวน 12 คน) ไม่ซื้อ น้อยที่สุด (จำนวน 5 คน) เพราะนักเรียน ได้รับอุปกรณ์จากทางโรงเรียน

ด้านการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ผู้ปกครองของ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถ พิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาในการทำงานศิลปะกับนักเรียน มากที่สุด (จำนวน 20 คน) รองลงมา บางครั้ง (จำนวน 5 คน) ไม่ให้คำแนะนำ น้อยที่สุด (จำนวน 5 คน) การให้คำแนะนำของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านศิลปะจะสามารถให้ คำแนะนำกับนักเรียนเรื่องการทำงาน ผู้ปกครองที่มีความรู้ทางด้านศิลปะบ้างก็จะช่วยแสดงความคิดเห็นในการทำงานของนักเรียน ผู้ปกครองที่มีความรู้ทางด้านศิลปะเลยอาจไม่ได้ช่วยเหลือให้ คำแนะนำแต่จะถามถึงการทำงานของนักเรียนบ้าง

การชมเชยและให้กำลังใจ ผู้ปกครองของ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษ ทางด้านทัศนศิลป์ ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานกับ นักเรียนทั้งหมด (จำนวน 30 คน)

ผู้ปกครองให้ความสนใจและรับฟังความคิดเห็น ปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน มากที่สุด(จำนวน 26 คน) รองลงมา รับฟังบ้าง (จำนวน 3 คน) ไม่รับฟัง น้อยที่สุด(จำนวน 1 คน) ผู้ปกครองส่วนมากรับฟังความคิดเห็น และปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน ผู้ปกครองที่มีความรู้ทางศิลปะ จะให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ และช่วยแก้ปัญหา ส่วนผู้ปกครองที่รับฟัง บางครั้งหรือไม่รับฟังเนื่องจากผู้ปกครองไม่มีความรู้ทางด้านศิลปะ แต่ก็รับฟังและให้กำลังใจ

ด้านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ผู้ปกครองของ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถ พิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ไม่เคยพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะของหน่วยงาน

ภาครัฐและเอกชน มากที่สุด(จำนวน 15 คน) รองลงมา พาไปบ่อย (จำนวน 11 คน) พาไปบ้าง ไม่บ่อย น้อยที่สุด (จำนวน 4 คน) ผู้ปกครองที่ไม่เคยพานักเรียนไปรวมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปะของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัด เนื่องจากทางครูศิลปะเป็นคนดูแลและพาไป ส่วน ผู้ปกครองที่พาไปบ่อยเพราะเพราะผู้ปกครองเป็นคนสนับสนุนนักเรียนในการแข่งขันเองด้วย และ บางครั้งก็ไปกับครูศิลปะพานักเรียนไปรับรางวัล ผู้ปกครองที่พาไปบ้างไม่บ่อยคือพานักเรียนไปรับ รางวัลบ้างแต่ไม่บ่อยส่วนมากจะไปกับครู

ผู้ปกครองจัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ให้กับ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มากที่สุด(จำนวน 21 คน) รองลงมา ไม่เคยจัด (จำนวน 6 คน) บางครั้ง น้อยที่สุด(จำนวน 3 คน) ผู้ปกครองที่จัดหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียน ส่วนมากเป็นหนังสือ ภาพ หนังสือนิทานที่มีรูปภาพสวยๆและหนังสือการ์ตูนที่เด็กชื่นชอบเพื่อมาเป็นแบบให้นักเรียนใน การฝึกวาดภาพ

รูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆ ผู้ปกครองของ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษ ทางด้านทัศนศิลป์ จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวความคิดที่ แปลกใหม่ มากที่สุด(จำนวน 18 คน) รองลงมา ไม่เคยจัด (จำนวน 11 คน) จัดบางครั้ง น้อย ที่สุด(จำนวน 1 คน) ผู้ปกครองที่จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิด แนวความคิดที่แปลกใหม่ส่วนมากเป็นหนังสือสุจิตร์ ปฏิทินที่มีรูปภาพสวยๆหรือ รูปภาพที่สวยงามๆ แปลกๆ

ผู้ปกครองพาเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ไปชมสถานที่ซึ่ง เป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการ ศิลปะต่างๆ มากที่สุด(จำนวน 20 คน) รองลงมา พาไปบ้างนานๆครั้ง (จำนวน 5 คน) ไม่เคยพา ไป น้อยที่สุด(จำนวน 5 คน) ผู้ปกครองส่วนมากที่พานักเรียนไปชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทาง ศิลปะ จะพาไปชมหอศิลป์หรือนิทรรศการศิลปะบ่อยสุดเพราะพานักเรียนไปรับรางวัลและเป็นการ ชมงานไปด้วยในตัว รองลงมาจะเป็นโบราณสถาน และพิพิธภัณฑ์

ด้านการจัดพื้นที่ทำงานศิลปะ ผู้ปกครองของ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษ ทางด้านทัศนศิลป์จัดพื้นที่ทำงานศิลปะให้อื้ออามวยเหมาะแก่การปฏิบัติงานศิลปะของนักเรียน มากที่สุด(จำนวน 22 คน) รองลงมา ไม่จัด (จำนวน 8 คน) ผู้ปกครองที่จัดพื้นที่ทำงานศิลปะ ให้กับนักเรียนจะมีพื้นที่ในการทำงานพร้อมทั้งอุปกรณ์ที่สะดวกต่อการทำงานศิลปะของนักเรียน ผู้ปกครองที่ไม่ได้จัดพื้นที่ทำงานศิลปะให้กับนักเรียนคือไม่มีที่ทำงานจำเพาะแต่นักเรียนเลือกพื้นที่ ในการทำงานเอง

ด้านการนำผลงานศิลปะของนักเรียนไปตกแต่งบ้าน ผู้ปกครองของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์นำผลงานศิลปะของนักเรียนที่สร้างขึ้นนำไปตั้งแสดงหรือตกแต่งภายในหรือภายนอกบริเวณบ้านมากที่สุด (จำนวน 19 คน) รองลงมา ไม่ได้ตั้งแสดง (จำนวน 8 คน) นักเรียนตั้งแสดงเอง น้อยที่สุด (จำนวน 3 คน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการทำงานศิลปะของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มี
ความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์
ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตการณ์ทำงานศิลปะ

ข้อความ	ความถี่
2.1 การสร้างแนวความคิด	
2.1.1 มีการกำหนดหัวข้อเรื่องหรือชื่อภาพที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้น	
- มี	28
- ไม่มี	2
2.1.2 เนื้อหาคำประกอบของเรื่องเป็นภาพที่สื่อความหมายได้	
- มี	30
- ไม่มี	-
2.1.3 องค์ประกอบของเรื่องมีความสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่อง	
- มี	30
- ไม่มี	-
2.2 การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ	
2.2.1 มีการสร้างภาพร่าง	
- มี	30
- ไม่มี	-
2.2.2 ภาพร่างมีรูปร่างรูปทรงหลากหลาย	
- มี	30
- ไม่มี	-
2.2.3 นำหลักองค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการจัดวางตำแหน่งต่างๆของ รูปร่างรูปทรง	
- มี	30
- ไม่มี	-
2.2.4 มีการพัฒนารูปทรงทางศิลปะที่แปลกใหม่มีลักษณะเฉพาะตน	
- มี	30
- ไม่มี	-

ข้อความ	ความถี่
2.3 การใช้สื่อ/เทคนิค	
2.3.1 การวางแผนการใช้สื่อเทคนิค	
- มี	25
- ไม่มี	5
2.3.2 มีทักษะในการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์	
- มี	30
- ไม่มี	-
2.3.3 ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม	
- มี	30
- ไม่มี	-
2.3.4 การทำตามแผนที่วางไว้	
- มี	28
- ไม่มี	2
2.4 การประเมินผล	
2.4.1 ตรวจสอบประเมินงานของตนเอง	
- มี	25
- ไม่มี	5
2.4.2 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานกับเพื่อน	
- มี	25
- ไม่มี	5
2.4.3 การปรับปรุงแก้ไขผลงาน	
- มี	25
- ไม่มี	5

จากตารางที่ 7 สามารถวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการสังเกตการทำงานศิลปะของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ในประเด็นต่างๆดังนี้

2.1 การสร้างแนวความคิด

เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการกำหนดหัวข้อเรื่องหรือชื่อภาพที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้น มากที่สุด(จำนวน 28 คน) ไม่มี (จำนวน 2 คน) รายละเอียด

เพิ่มเติม โดยส่วนมากการกำหนดหัวข้อเรื่องในการทำงานจะกำหนดโดยครูผู้สอน หรือ
ทางการแข่งขัน งานที่ส่งเข้าประกวดจะมีการตั้งชื่อภาพ แต่ถ้าเป็นการทำงานที่อิสระโดยเด็กคิด
เรื่องเองจะไม่ค่อยมีการตั้งชื่อภาพ

เนื้อหาของประกอบของเรื่องในการทำงานศิลปะ เป็นภาพที่สื่อความหมายได้ มากที่สุด
(จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม ภาพที่ได้ก็สร้างสรรค์ขึ้นมักเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เป็น
เรื่องราวที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาของประกอบของเรื่อง เป็นภาพที่สื่อความหมายได้
อย่างชัดเจน ตรง ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

องค์ประกอบของเรื่องในการทำงานศิลปะ มีความสัมพันธ์หัวข้อเรื่อง มากที่สุด (จำนวน
30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม องค์ประกอบของเรื่องมีความสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องหรือชื่อภาพ
อย่างตรงไปตรงมาเข้าใจได้ง่าย

2.2 การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ

เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการสร้างภาพร่างทั้งหมด
(จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม ส่วนมากการสังเกตภาพของนักเรียนก่อนทำงานจริงมีไม่
มาก การสังเกตก็เป็นไปอย่างคร่าวๆไม่ลงรายละเอียดมากนัก ส่วนมากเด็กนักเรียนจะวาดร่าง
ภาพลงในงานจริงเลยแต่จะเป็นการร่างเบาๆเพราะจะมีการเพิ่มเติมรายละเอียด แก้ไขปรับปรุงอยู่
บ่อยครั้ง โดยความพอใจของเด็กเอง และจากคำแนะนำของครูผู้สอนด้วย

การสร้างภาพร่าง มีรูปร่างรูปทรงหลากหลายทั้งหมด (จำนวน 30 คน) รายละเอียด
เพิ่มเติม ส่วนมากภาพร่างของเด็กจะมีรูปร่างรูปทรงที่หลากหลาย และขนาดที่แตกต่างกันไป

การนำหลักองค์ประกอบศิลป์มาใช้ ในการจัดวางตำแหน่งต่างๆของรูปร่างรูปทรงทั้งหมด
(จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การจัดองค์ประกอบภาพของเด็กนักเรียนส่วนมาก มักจัด
ให้จุดเด่นอยู่ตรงกลางภาพ และจัดให้ภาพมีความสมดุลกันทั้งภาพ

พัฒนารูปทรงทางศิลปะที่แปลกใหม่ มีลักษณะเฉพาะตนทั้งหมด (จำนวน 30 คน)
รายละเอียดเพิ่มเติม การพัฒนารูปทรงทางศิลปะของนักเรียนมักสร้างขึ้นตามความเข้าใจของ
ตัวเอง เช่น เด็กต้องการวาดศาลาวัด แต่อาจจะไม่รู้ว่าจะเริ่มยังไงก่อน ครูจะหาแบบมาให้กับ
นักเรียน ในการดูแบบแล้ววาดของนักเรียนจะไม่วาดเหมือนกับแบบแต่จะมาปรับเป็นเอกลักษณ์
หรือในความเข้าใจของเขาเอง และภาพศาลาวัดที่ได้ก็สามารถสื่อออกมาได้อย่างเข้าใจ

2.3 การใช้สี/เทคนิค

เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการวางแผนการใช้สี
เทคนิคมากที่สุด (จำนวน 25 คน) ไม่มี (จำนวน 5 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การวางแผนการใช้
สีของเด็กนักเรียนมักคิดก่อนคร่าวๆในตอนร่างภาพ แต่เมื่อเริ่มทำงานก็อาจจะมีการแก้ไข

เพิ่มเติม ปรับปรุง ตามความเหมาะสมของงาน ตามที่ตัวเองเห็นสมควร และตามคำแนะนำของครูผู้สอน

ทักษะในการใช้สีวัสดุอุปกรณ์ ทั้งหมด (จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม ในการทำงานของเด็กนักเรียนนั้นจะเน้นที่การวาดรูประบายสีและการทำเทคนิคโดยสี มากกว่าการใช้วัสดุอุปกรณ์ เทคนิคที่ได้ใช้กันมาก คือ เทคนิคการชุดสี และการจุดสี

การใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม ทั้งหมด (จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม เนื่องจากการทำงานของเด็กนักเรียนนั้นจะเน้นที่การวาดรูประบายสี วัสดุอุปกรณ์หลักก็จะเน้นที่สี เด็กกลุ่มนี้ก็จะมีความสามารถที่หลากหลายในการใช้สี หรือการทำเทคนิคด้วยสี หรือการใช้สีที่แตกต่างจากเดิมเช่นใช้สีผสมอาหารในการสร้างงานศิลปะ

การทำตามแผนที่วางไว้ มี มากที่สุด(จำนวน 28 คน) ไม่มี (จำนวน 2 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การทำงานของนักเรียนมักมีการวางแผนไว้อย่างคร่าวๆก่อนการทำงานโดยการคิดและการปรึกษากับครูผู้สอน แต่การวางแผนนั้นจะไม่ตายตัว คือจะมีการคิดเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

2.4 การประเมินผล

เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการตรวจประเมินงานของตนเอง มากที่สุด (จำนวน 25 คน) ไม่มี (จำนวน 5 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การตรวจประเมินงานของตนเอง มักเป็นไปโดยการนำผลงานของตนเองไปขอคำแนะนำกับครูผู้สอน แต่ถ้าในการแข่งขันประกวดวาดภาพสด จะไม่มีการตรวจประเมินงานของตนเองเนื่องจากจะมีการฝึกซ้อมหลายครั้งก่อนการไปแข่ง และด้วยเวลาที่จำกัด

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานกับเพื่อน มากที่สุด (จำนวน 25 คน) ไม่มี (จำนวน 5 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม ในการทำงานของเด็กนักเรียนมักมีการคุยกันบ้างในหลายๆเรื่อง แต่ถ้าเป็นเรื่องการทำงานมักจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเรื่อง หัวข้อที่จะวาดว่าแต่ละคนจะวาดอะไร และการวาดภาพหรือลงสีสวยกว่าก็จะคุยกันว่ามียังไง

ปรับปรุงแก้ไขผลงาน มากที่สุด (จำนวน 25 คน) ไม่มี (จำนวน 5 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การปรับปรุงแก้ไขผลงานของเด็กนักเรียนจะเป็นระยะๆ เริ่มตั้งแต่การร่างภาพ การจัดองค์ประกอบ การลงสี การทำเทคนิค หรือกระทั่งงานเสร็จ ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขผลงานนี้จะแก้ไขตามความพอใจของเด็กเอง และตามคำแนะนำของครูผู้สอน แต่ถ้าในการแข่งขันประกวดภาพสด จะไม่ค่อยมีการแก้ไขปรับปรุงผลงานเนื่องจากจะมีการฝึกซ้อมหลายครั้งก่อนการไปแข่ง และด้วยเวลาที่จำกัด

3. ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูศิลปศึกษาที่สอนเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของครูศิลปศึกษา

ตารางที่ 8 จำนวนและค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน N=14	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	10	71.43
หญิง	4	28.57
2. อายุ		
21-30 ปี	4	28.57
31-40 ปี	5	35.71
41-50 ปี	2	14.29
51-60 ปีขึ้นไป	3	21.43
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	11	78.57
ปริญญาโท	3	21.43
4. สาขาที่จบ		
ศิลปศึกษา	5	35.72
ทัศนศิลป์	4	28.57
เครื่องปั้นดินเผา	1	7.14
นิเทศศาสตร์	1	7.14
ประถมศึกษา	3	21.43
5. ตำแหน่งวิชาการปัจจุบัน		
ครูประจำวิชาทัศนศิลป์	7	50.00
ครู คศ.1	3	21.43
ครู คศ.3	1	7.14
ครูชำนาญการ	2	14.29
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	1	7.14

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน N=14	ร้อยละ
6. ประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะ		
น้อยกว่า 5 ปี	2	14.29
5-10 ปี	7	50.00
11-15 ปี	1	7.14
มากกว่า 15 ปี	4	28.57
7. โรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ในปัจจุบัน		
รัฐบาล (ใน กทม.)	3	21.43
รัฐบาล (ใน ต่างจังหวัด)	9	64.29
เอกชน (ใน กทม.)	1	7.14
เอกชน (ใน ต่างจังหวัด)	1	7.14
8. วิชาที่ท่านสอนอยู่ในปัจจุบัน		
วิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์)	13	92.86
ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	1	7.14
9. ทัศนคติต่อวิชาศิลปะ		
- ศิลปะช่วยพัฒนานักเรียนทั้งกายและใจ	1	7.14
- ศิลปะบริสุทธิ์เป็นเรื่องของจิตใจและความงาม	2	14.29
- นักเรียนสามารถนำวิชาศิลปะไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และเป็นอาชีพเพื่อดำรงชีวิตได้	1	7.14
- ศิลปะเป็นภาษากลางที่ใช้ในการสื่อสารได้ทุกเพศ ทุกวัย เป็นองค์ประกอบของวัฒนธรรม	1	7.14
- ศิลปะช่วยเสริมสร้างจินตนาการ ความคิด สร้างสรรค์ สมาธิ ความอดทน และ ความมีวินัย ต่อนักเรียนเอง	5	35.72
- ศิลปะสร้างความสุขและโอกาส	1	7.14
- ศิลปะเป็นวิชาที่ทำให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก เรียนและมีความสุข ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด	2	14.29
- โลกสวยด้วยศิลปะ	1	7.14

จากตารางที่ 8 สามารถวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของครูศิลปศึกษาที่สอนเด็กที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ ได้ดังนี้

เพศ ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 71.43) และเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 28.57)

อายุ ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมาคือ อายุ 21-30 ปี ร้อยละ 28.57 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 21.43 และอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 14.29

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 78.57 รองลงมาคือปริญญาโท ร้อยละ 21.43

สาขาที่จบ ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างสาขาที่จบส่วนใหญ่คือศิลปศึกษา มีร้อยละ 35.72 รองลงมาคือ ทัศนศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 28.57 ประถมศึกษา ร้อยละ 21.43 สาขาเครื่องปั้นดินเผา และ นิเทศศาสตร์ มีร้อยละเท่ากันที่ 7.14

ตำแหน่งวิชาการปัจจุบัน ตำแหน่งของครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่งครูประจำวิชาทัศนศิลป์ ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ครู คศ.1 มีร้อยละ 21.43 ครูชำนาญการ มีร้อยละ 14.29 ครู คศ.3 และผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีร้อยละเท่ากันที่ 7.14

ประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะ ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะ 5-10 ปี ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ มากกว่า 15 ปี มีร้อยละ 28.57 น้อยกว่า 5 ปี มีร้อยละ 14.29 และ 11-15 ปี มีร้อยละ 7.14

โรงเรียนที่สอนอยู่ในปัจจุบัน โรงเรียนที่ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง สอนอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ เป็นโรงเรียน รัฐบาล (ใน ต่างจังหวัด) มีร้อยละ 64.29 รองลงมาคือ โรงเรียนรัฐบาล (ใน กทม.) คิดเป็นร้อยละ 21.43 โรงเรียนเอกชน (ใน กทม.) ร้อยละ 7.14 โรงเรียนเอกชน (ใน ต่างจังหวัด) ร้อยละ 7.14

วิชาที่ท่านสอนอยู่ในปัจจุบัน วิชาที่ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สอนอยู่ในปัจจุบัน คือวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร้อยละ 92.86 รองลงมาคือ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีร้อยละ 7.14

ทัศนคติต่อวิชาศิลปะ ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาศิลปะ ดังนี้ ศิลปะช่วยเสริมสร้างจินตนาการ ความคิด สร้างสรรค์ สมาธิ ความอดทน และ ความมีวินัย ต่อนักเรียนเอง ร้อยละ 35.72 รองลงมาคือ ศิลปะบริสุทธิ์ เป็นเรื่องของจิตใจและความงาม และ ศิลปะเป็นวิชาที่ทำให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก เรียนและมีความสุข ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด มีร้อยละเท่ากัน 14.29 ศิลปะช่วยพัฒนานักเรียนทั้งกายและใจ, นักเรียนสามารถนำวิชาศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นอาชีพเพื่อดำรงชีวิตได้, ศิลปะเป็นภาษากลางที่ใช้ในการ

สื่อสารได้ทุกเพศทุกวัย เป็นองค์ประกอบของวัฒนธรรม, ศิลปะสร้างความสุขและโอกาส,
โลกสวยด้วยศิลปะ มีร้อยละเท่ากับที่ 7.14

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.1 ด้านบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ข้อ	ข้อความ	N = 14		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ปฏิบัติ
1	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.50	0.65	ปฏิบัติมากที่สุด
2	คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจ	4.43	0.65	ปฏิบัติมาก
3	ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างอิสระ	4.79	0.43	ปฏิบัติมากที่สุด
4	เปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง	4.57	0.76	ปฏิบัติมากที่สุด
5	ปรึกษาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือดูแลนักเรียนทั้งในการปฏิบัติงานศิลปะในและนอกชั้นเรียน	4.86	0.36	ปฏิบัติมากที่สุด
6	ให้ความสำคัญและรับฟังความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน	4.57	0.51	ปฏิบัติมากที่สุด
7	ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานกับนักเรียนของท่านเสมอ	4.64	0.50	ปฏิบัติมากที่สุด
8	ซักถามนักเรียนถึงกระบวนการทำงาน หรือแนวคิดในการทำงานศิลปะ	4.50	0.52	ปฏิบัติมากที่สุด
9	มีการวิจารณ์งาน ดีชม และให้ข้อเสนอแนะ	4.36	0.74	ปฏิบัติมาก
	รวมเฉลี่ย	4.58	0.58	ปฏิบัติมากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า ครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$)

เมื่อพิจารณา พบว่า ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุดคือ ปรึกษาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือดูแลนักเรียนทั้งในการปฏิบัติงานศิลปะในและนอกชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.86$) รองลงมาคือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.79$) ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานกับนักเรียนของท่านเสมอ ($\bar{X} = 4.64$) เปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง และข้อ 6 ให้ความสำคัญและรับฟังความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{X} = 4.57$) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และ ชักถามนักเรียนถึงกระบวนการทำงาน หรือแนวคิดในการทำงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{X} = 4.50$) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจ ($\bar{X} = 4.43$) มีการวิจารณ์งาน ดีชม และให้ข้อเสนอแนะ ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ข้อ	ข้อความ	N = 14		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ปฏิบัติ
1	จัดสถานที่ในการเรียนการสอนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และมีแสงสว่างเพียงพอ	4.21	0.70	ปฏิบัติมาก
2	จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน พร้อมในการเรียนการสอนและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	4.21	0.89	ปฏิบัติมาก
3	สร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานศิลปะของนักเรียน	4.79	0.58	ปฏิบัติมากที่สุด
4	นำผลงานศิลปะมาตกแต่งห้องเรียน หรืออาคารเรียนให้สวยงาม	4.00	1.18	ปฏิบัติมาก
5	สร้างความเป็นกันเอง ให้โอกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็น	4.57	0.65	ปฏิบัติมากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.35	0.85	ปฏิบัติมาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนศิลปะของนักเรียนอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.35$)

เมื่อพิจารณา พบว่า ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด คือ สร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานศิลปะของนักเรียน ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมาคือ สร้างความเป็นกันเอง ให้โอกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.57$) จัดสถานที่ในการเรียนการสอนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และมีแสงสว่างเพียงพอ และ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน พร้อมในการเรียนการสอนและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{X} = 4.21$) นำผลงานศิลปะมาตกแต่งห้องเรียน หรืออาคารเรียนให้สวยงาม ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.1 การส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

ข้อ	ข้อความ	N = 14		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ปฏิบัติ
1	จัดชมรมศิลปะหรือสอนเสริมวิชาศิลปะนอกเวลาเรียน	4.29	1.14	ปฏิบัติมาก
2	มีการจัดโครงการพิเศษคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะเพื่อส่งเสริมสนับสนุนความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์	4.36	1.15	ปฏิบัติมาก
3	จัดกิจกรรมการประกวดการวาดภาพศิลปะในโรงเรียน	3.79	1.05	ปฏิบัติมาก
4	นำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่เอกชนและหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น	4.36	1.01	ปฏิบัติมาก
5	พานักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และ นิทรรศการศิลปะต่างๆ	3.86	1.17	ปฏิบัติมาก
	รวมเฉลี่ย	4.13	1.10	ปฏิบัติมาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ครูศิลปะศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.13$)

เมื่อพิจารณา พบว่า ครูศิลปะศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติมาก คือ มีการจัดโครงการพิเศษคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะเพื่อส่งเสริมสนับสนุนความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ และ นำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่เอกชนและหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับที่ ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาคือ จัดชมรมศิลปะหรือสอนเสริมวิชาศิลปะนอกเวลาเรียน ($\bar{X} = 4.29$) พานักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ ($\bar{X} = 3.86$) จัดกิจกรรมการประกวดการวาดภาพศิลปะในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

3.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

ข้อ	ข้อความ	N = 14		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ปฏิบัติ
1	นำผลงานศิลปะของนักเรียนมาติดแสดงที่บอร์ดหรือผนังอาคาร และที่ห้องแสดงผลงานเพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ	4.00	1.11	ปฏิบัติมาก
2	จัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและเพียงพอที่จะให้นักเรียนได้ใช้ค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัดความสนใจ	3.86	1.10	ปฏิบัติมาก
3	จัดสภาพแวดล้อมทั่วยุไปโรงเรียน ให้ทำท่าย กระตุ้น เชิญชวนให้นักเรียนเกิดความต้องการเรียนรู้	3.79	1.05	ปฏิบัติมาก
	รวมเฉลี่ย	3.88	1.06	ปฏิบัติมาก

จากตารางที่ 12 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนของครูศิลปศึกษาให้ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 3.88$)

เมื่อพิจารณา พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติมาก คือ นำผลงานศิลปะของนักเรียนมาติดแสดงที่บอร์ดหรือผนังอาคาร และที่ห้องแสดงผลงานเพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ จัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและเพียงพอที่จะให้นักเรียนได้ใช้ค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัด ความสนใจ ($\bar{X} = 3.86$) จัดสภาพแวดล้อมทั่วยุไปโรงเรียน ให้ทำท่าย กระตุ้น เชิญชวนให้นักเรียนเกิดความต้องการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะทางด้านนี้อยู่ในระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูศิลปศึกษาในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์

3.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ดูทักษะทางศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ ในผลงานที่ให้นักเรียนทำ สังเกตจากการเรียนศิลปะตามตารางสอน คัดนักเรียนที่มีความสามารถที่ โดดเด่น และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง	9
2. ดูตามความสนใจ และมีใจรัก ความชื่นชอบในศิลปะ	7
3. เด็กที่มีความตั้งใจ และขยัน	4
4. ตามความสมัครใจของนักเรียนที่มาสมัครเรียนชมรมศิลปะ	2
5. มีความมั่นใจกล้าแสดงออกในการวาดภาพ	2

จากตารางที่ 13 พบว่า ความคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ของครูศิลปศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง ดูทักษะทางศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ ในผลงานที่ให้นักเรียนทำสังเกตจากการเรียนศิลปะตามตารางสอน คัดนักเรียนที่มีความสามารถที่โดดเด่น และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ลำดับที่สอง ดูตามความสนใจ และมีใจรัก ความชื่นชอบในศิลปะ ลำดับที่สาม เด็กที่มีความตั้งใจ และขยัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ข้อมูลการตอบแบบสอบถามของผู้ปกครองเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 14 จำนวนและค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน N=29	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	11	37.93
หญิง	18	62.07
2. อายุ		
21-30 ปี	2	6.90
31-40 ปี	15	51.72
41-50 ปี	12	41.38
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่า ป.4 หรือ ป.4	7	24.14
ป.6 หรือเทียบเท่า	8	27.59
ม.ปลายหรือเทียบเท่า	2	6.90
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	2	6.90
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	7	24.14
สูงกว่าปริญญาตรี	3	10.34
4. อาชีพ		
รับจ้าง	7	24.14
เกษตรกร	4	13.79
ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว	5	17.24
พนักงานบริษัท รัฐวิสาหกิจ เอกชน	5	17.24
ครู อาจารย์	2	6.90
รับราชการอื่นนอกจากครู อาจารย์	2	6.90
อื่นๆ	4	13.79

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน N=29	ร้อยละ
5. รายได้ครอบครัว / เดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	9	31.03
10,001 – 20,000 บาท	7	24.14
20,001 – 30,000 บาท	6	20.69
30,001 – 40,000 บาท	2	6.90
มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป	5	17.24

จากตารางที่ 14 สามารถวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ ได้ดังนี้

เพศ จากกลุ่มผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 62.07) และเป็นเพศชาย (ร้อยละ 37.93)

อายุ ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.72 รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 41.38 และ อายุ 21-30 ปี ร้อยละ 6.90

ระดับการศึกษา ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ป.6 หรือเทียบเท่า มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 27.59 รองลงมา มีระดับการศึกษา ต่ำกว่า ป.4 หรือป.4 และปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีร้อยละเท่ากันที่ 24.14 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 10.34 ระดับ ม.ปลาย หรือเทียบเท่า และ ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีร้อยละเท่ากันที่ 6.90

อาชีพ ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด มีร้อยละ 24.14 รองลงมาคือ ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว และพนักงานบริษัท รัฐวิสาหกิจ เอกชน คิดเป็นร้อยละที่เท่ากัน 17.24 เกษตรกร และอื่นๆ มีร้อยละเท่ากันที่ 13.79 ครู อาจารย์ และรับราชการอื่นนอกจากครู อาจารย์ มีร้อยละเท่ากันที่ 6.90

รายได้ครอบครัว / เดือน ส่วนใหญ่ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ครอบครัว / เดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มีร้อยละ 31.03 รองลงมา รายได้ครอบครัว / เดือน 10,001 – 20,000 บาท มีร้อยละ 24.14 รายได้ครอบครัว / เดือน 20,001 – 30,000 บาท มีร้อยละ 20.69 รายได้ครอบครัว / เดือน มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป มีร้อยละ 17.24 รายได้ครอบครัว / เดือน 30,001 – 40,000 บาท มีร้อยละ 6.90

ตอนที่ 2 ข้อมูลบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ
 ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ข้อ	ข้อความ	N = 29		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ปฏิบัติ
1	มีความเข้าใจและให้ความสนใจกับสิ่งที่บุตรหลานของท่านมีความสามารถและความถนัด	4.55	0.57	ปฏิบัติมากที่สุด
2	พยายามดูแลการทำงานทางศิลปะของบุตรหลานของท่านอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ	4.10	0.94	ปฏิบัติมาก
3	ส่งเสริมให้บุตรหลานของท่านแสดงออกทางศิลปะตามความคิด ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติอย่างเสรี	4.72	0.45	ปฏิบัติมากที่สุด
4	ซักถามกับบุตรหลานของท่านถึงกระบวนการทำงานศิลปะ หรือแนวคิดในการทำงานของเขา	4.17	0.93	ปฏิบัติมาก
5	ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานศิลปะกับบุตรหลานของท่านเสมอ	4.75	0.44	ปฏิบัติมากที่สุด
6	ให้ความสำคัญและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานศิลปะของบุตรหลานของท่าน	4.34	0.94	ปฏิบัติมาก
7	สนับสนุนให้บุตรหลานของท่านได้เรียนพิเศษ เพื่อปฏิบัติกิจกรรมศิลปะที่แตกต่างไปจากการปฏิบัติในชั้นเรียน	4.62	0.56	ปฏิบัติมากที่สุด
8	ติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับโรงเรียนของบุตรหลานของท่าน	3.79	1.08	ปฏิบัติมาก
9	นำบุตรหลานของท่านไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่เอกชนและหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น	3.68	1.58	ปฏิบัติมาก
10	จัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับบุตรหลานของท่าน	3.58	1.30	ปฏิบัติมาก

ข้อ	ข้อความ	N = 29		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ปฏิบัติ
11	จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานศิลปะ เช่น สีต่างๆ กระดาษ ไม้ แก้ว ฯลฯ ให้กับบุตรหลานของท่าน	3.89	1.32	ปฏิบัติมาก
12	จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้บุตรหลานของท่านเกิดแนวความคิดที่แปลกใหม่	3.34	1.29	ปฏิบัติมาก
13	ให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษาในการปฏิบัติงานศิลปะ	3.58	1.32	ปฏิบัติมาก
14	พบุตรหลานของท่านไปสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น หอสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ	3.51	1.45	ปฏิบัติมาก
15	แนะนำบุตรหลานของท่านให้รู้จักใช้ความรู้ทางศิลปะไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นและชีวิตประจำวัน	3.96	0.91	ปฏิบัติมาก
16	สนับสนุนให้บุตรหลานของท่านได้พัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์งานศิลปะของเขาจนเต็มความรู้ความสามารถ	4.65	0.55	ปฏิบัติมากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.07	1.13	ปฏิบัติมาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.07$)

เมื่อพิจารณา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด คือ ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานศิลปะกับบุตรหลานของท่านเสมอ ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมาคือ ส่งเสริมให้บุตรหลานของท่านแสดงออกทางศิลปะตามความคิด ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติอย่างเสรี ($\bar{X} = 4.72$) สนับสนุนให้บุตรหลานของท่านได้พัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์งานศิลปะของเขาจนเต็มความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 4.65$) สนับสนุนให้บุตรหลานของท่านได้เรียนพิเศษ เพื่อปฏิบัติกิจกรรมศิลปะที่แตกต่างไปจากการปฏิบัติในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.62$) มีความเข้าใจและให้ความสนใจกับสิ่งที่บุตรหลานของท่านมีความสามารถและความถนัด ($\bar{X} = 4.55$) ให้ความสำคัญและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาในการทำงานศิลปะของบุตรหลานของท่าน ($\bar{X} = 4.34$) ชักถามกับบุตรหลานของท่านถึงกระบวนการทำงานศิลปะ หรือแนวคิดในการทำงานของเขา ($\bar{X} = 4.17$) พยายามดูแลการทำงานทางศิลปะของบุตรหลานของท่านอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.10$) แนะนำบุตรหลานของท่านให้รู้จักใช้ความรู้ทางศิลปะไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นและ

ชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.96$) จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานศิลปะ เช่น สีต่างๆ กระดาษ ไม้ตะเกียบ ฯลฯ ให้กับบุตรหลานของท่าน ($\bar{X} = 3.89$) ติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับโรงเรียนของบุตรหลานของท่าน ($\bar{X} = 3.79$) นำบุตรหลานของท่านไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่เอกชนและหน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น ($\bar{X} = 3.68$) จัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับบุตรหลานของท่าน และให้คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาในการปฏิบัติงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{X} = 3.58$) พาบุตรหลานของท่านไปสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ ($\bar{X} = 3.51$) จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้บุตรหลานของท่านเกิดแนวความคิดที่แปลกใหม่ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ส่วนมากมีการส่งเสริมการเรียนศิลปะทางด้านนี้อยู่ในระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.34$) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว
 ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ข้อ	ข้อความ	N = 29		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับที่ปฏิบัติ
1	จัดบริเวณสถานที่ทำงานศิลปะให้มีความเหมาะสมในการปฏิบัติกิจกรรม	3.62	1.21	ปฏิบัติมาก
2	สมาชิกในครอบครัวให้การยอมรับในความสามารถทางศิลปะ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน	4.75	0.44	ปฏิบัติมากที่สุด
3	สมาชิกครอบครัว ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะร่วมกับนักเรียน	3.48	1.30	ปฏิบัติปานกลาง
4	สร้างบรรยากาศภายในบ้านให้มีส่วนในการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานศิลปะของบุตรหลานของท่าน เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินไม่เคร่งเครียด	4.30	0.94	ปฏิบัติมาก
5	ผลงานศิลปะที่บุตรหลานของท่านสร้างขึ้นนำไปตั้งแสดงหรือตกแต่งบ้าน เพื่อให้บุตรหลานของท่านเกิดความภูมิใจ	4.24	1.06	ปฏิบัติมาก
	รวมเฉลี่ย	4.07	1.12	ปฏิบัติมาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้ปกครอง มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวให้ส่งเสริมการเรียนศิลปะของนักเรียนอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ($\bar{X} = 4.07$)

เมื่อพิจารณา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวให้การยอมรับในความสามารถทางศิลปะ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมาคือ สร้างบรรยากาศภายในบ้านให้มีส่วนในการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานศิลปะของบุตรหลานของท่าน เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินไม่เคร่งเครียด ($\bar{X} = 4.30$) ผลงานศิลปะที่บุตรหลานของท่านสร้างขึ้นนำไปตั้งแสดงหรือตกแต่งบ้าน เพื่อให้บุตรหลานของท่านเกิดความภูมิใจ ($\bar{X} = 4.24$) จัดบริเวณสถานที่ทำงานศิลปะให้มีความเหมาะสมในการปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 3.62$) สมาชิกครอบครัวปฏิบัติกิจกรรมศิลปะร่วมกับนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวให้ส่งเสริมการเรียนศิลปะทางด้านนี้อยู่ในระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาการส่งเสริมความสามารถทางวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ อายุ 9-11 ปี จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้วิธีการคัดเลือกจากเด็กที่ได้รับรางวัลระดับประเทศหรือนานาชาติจากผู้ตัดสินที่เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ หรือศิลปินระดับสูง หรือโดยองค์กรที่น่าเชื่อถือ รางวัลที่ได้รับไม่เกิน 3 ปีซ้อนหลังโดยต้องได้รับรางวัลไม่ต่ำกว่า 3 รางวัล

2. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง 43 คน ประกอบด้วย บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง จำนวน 29 คน และครูศิลปศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ จำนวน 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 ชุดประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด แบบสังเกต 1 ชุด และแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Information) ปลายเปิดแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนศิลปะ

ตอนที่ 3 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนศิลปะ

2. แบบบันทึกการสังเกตการทำงานศิลปะของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ มีวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมในการทำงานศิลปะของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกตนี้ จะนำไปประกอบกับเครื่องมืออื่นๆ ที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการวาดภาพระบายสี

ของกลุ่มตัวอย่าง ในการสังเกตจะใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยจะใช้การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก โดยการสร้างเครื่องมือแบบสังเกตการณ์ทำงานศิลปะของกลุ่มตัวอย่าง ได้มีการศึกษารอบการวิจัย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางศิลปะ ซึ่งมีประเด็นหลักดังต่อไปนี้ แรงบันดาลใจ การสร้างแนวความคิด การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ การใช้สื่อหรือเทคนิค และการประเมินผล รูปแบบของแบบบันทึก การสังเกตนี้จะเป็นลักษณะการบันทึกสิ่งที่ปรากฏว่ามีหรือไม่มี การปฏิบัติประเด็นต่างๆ โดยจะมีการบันทึกรายละเอียดต่างๆที่พบเห็นหรือจากงานซักถามจากกลุ่มตัวอย่าง ในขั้นตอนนี้เป็นการคิดที่ไม่ได้ปรากฏออกมาให้เห็นขณะที่กำลังปฏิบัติงานศิลปะ

3. แบบสอบถามสำหรับครูศิลปะศึกษาของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้

ตอนที่ 3 กิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

4. แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรที่เป็น เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ จำนวน 30 คน วิธีที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โทรศัพท์ติดต่อผู้ปกครอง หรือ ครูที่สอนศิลปะให้กับนักเรียนขนาดหมาย วัน เวลา ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียน และในงานที่มีการแข่งขันประกวดวาดภาพระบายสี ตามความยินยอมและความสะดวกของผู้ปกครอง หรือ ครูที่สอนศิลปะ ในการเก็บข้อมูล หลังจากการเก็บข้อมูลของแบบสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสังเกต ในการสัมภาษณ์และสังเกตกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเก็บข้อมูลจำนวน 3 ครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนถูกต้อง จากนั้นจึงขอความร่วมมือผู้ปกครอง และครู ในการตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ใช้การสรุปวิเคราะห์ เพื่อนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ไปใช้เก็บข้อมูล มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย หรือค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำมาวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และข้อมูลข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด นำข้อมูลมาเรียบเรียง และนำเสนอในรูปแบบความเรียง ตามลำดับต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์

การนำเสนอสรุปผลการวิจัยแบ่งตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1.1 ประวัติภูมิหลัง เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่า (จำนวน 18 คน) เพศชาย (จำนวน 12 คน) มีอายุ 11 ปี มากที่สุด (จำนวน 16 คน) รองลงมาอายุ 9 ปี (จำนวน 11 คน) และน้อยสุดอายุ 10 ปี (จำนวน 3 คน) นักเรียนส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนคลองมอหาวงศ์มากที่สุด (จำนวน 5 คน) รองลงมาโรงเรียนวัดช่างเหล็ก และ โรงเรียนบ้านไทยสามัคคีจำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 4 คน) โรงเรียนที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่น้อยที่สุดโรงเรียนละ 1 คน ได้แก่ โรงเรียนกรุงเทพพิทยาศาสตร์, โรงเรียนปทุมอนุสรณ์, โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม, โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฝ่ายประถม, โรงเรียนสาธิตราชภัฏมหาสารคาม และ โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ เกรดเฉลี่ยรวมทุกวิชาของนักเรียน ทั้งหมด (จำนวน 30 คน) โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงดีมาก ด้านเกรดวิชาศิลปะ ได้เกรด 4 ทั้งหมด (จำนวน 30 คน)

จังหวัดที่เกิดของนักเรียนส่วนใหญ่เกิด กรุงเทพ (จำนวน 7 คน) รองลงมาสมุทรปราการ (จำนวน 5 คน) จังหวัดที่เกิดน้อยที่สุด จังหวัดละ 1 คน ได้แก่ นครสวรรค์, บุรีรัมย์, ปทุมธานี, ลำปาง, สุพรรณบุรี นักเรียนส่วนใหญ่มีพี่น้อง 1 คน (จำนวน 13 คน) และนักเรียนเป็นลำดับที่ 1 มากที่สุด (จำนวน 13 คน) ในครอบครัว นักเรียน ส่วนใหญ่มีคนในครอบครัวที่มีความสามารถทางด้านศิลปะหรือมีความชอบเช่นเดียวกันกับนักเรียน (จำนวน 24 คน) ไม่มี (จำนวน 6 คน) นิสัยและบุคลิกภาพ ของนักเรียนส่วนใหญ่ ชน มากที่สุด (จำนวน 11 คน) รองลงมา ร่าเริง (จำนวน 9 คน) บ้านที่พักอาศัยของนักเรียนเป็นของผู้ปกครองนักเรียนเองมากที่สุด (จำนวน 22 คน) รองลงมาอยู่บ้านเช่า (จำนวน 8 คน) ลักษณะบ้านพักอาศัยเป็น บ้านเดี่ยว มากที่สุด

(จำนวน 23 คน) บริเวณที่พักอาศัยส่วนใหญ่อยู่ใกล้แหล่งชุมชน (จำนวน 29 คน) และบริเวณที่พักอาศัยไม่มีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ (จำนวน 25 คน) มี (จำนวน 5 คน)

1.2 ความสนใจความถนัด เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ เริ่มสนใจศิลปะตั้งแต่เรียนอยู่ชั้น ประถม 1 และ ประถม 2 มากที่สุด จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 8 คน) นอกจากศิลปะนักเรียนยังมีความสนใจในเรื่อง กีฬา (จำนวน 12 คน) วิชาที่นักเรียนชอบ เรียนมากที่สุด คือวิชาศิลปะ (จำนวน 14 คน) เหตุผลที่ชอบ เพราะ เป็นวิชาที่นักเรียนปฏิบัติได้ดี ได้คะแนนดี เรียนสนุก และคุณครูสอนเข้าใจ วิชาที่ไม่ชอบของนักเรียนส่วนใหญ่ คือวิชาภาษาอังกฤษ (จำนวน 9 คน) เหตุผลที่ไม่ชอบ เพราะ เป็นวิชาที่ยาก เหนื่อย น่าเบื่อ เรียนไม่เข้าใจ และคุณครูสอนไม่เข้าใจ

ความรู้สึกละเวลาที่เด็กนักเรียน ได้วาดรูประบายสี ส่วนใหญ่มีความรู้สึกสนุก มากที่สุด (จำนวน 18 คน) รองลงมามีความสุข (จำนวน 11 คน) แรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้นักเรียน อยากร่างงานศิลปะ ส่วนใหญ่ คือ มีบุคคลที่เป็นแรงบันดาลใจและเป็นแบบอย่างอยากเป็นเหมือน (จำนวน 12 คน) รองลงมา ชอบเอง ความชอบ (จำนวน 5 คน) เป็นการหารายได้เสริมมาช่วยผู้ปกครองเพราะครอบครัวยากจน น้อยที่สุด (จำนวน 1 คน)

ภายในหนึ่งสัปดาห์นักเรียนทั้งหมด (จำนวน 30 คน) เรียน หรือทำงานศิลปะ เริ่มตั้งแต่ น้อยสุด 2 วัน/สัปดาห์ ถึงทุกวัน ถ้าคิดรวมเป็นชั่วโมงโดยเฉลี่ยตั้งแต่ 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ ถึงมากที่สุดประมาณ 45 ชั่วโมง/สัปดาห์ ซึ่งระยะเวลาในการทำงานศิลปะของเด็กนักเรียนจะไม่แน่นอนตายตัว เพราะต้องขึ้นอยู่กับการส่งภาพผลงานศิลปะเข้าประกวด หรือการแข่งขันประกวดวาดภาพระบายสี(สด)ถ้ามีการประกวดแข่งขัน จะต้องมีการฝึกฝนหรือฝึกซ้อมการทำงานศิลปะที่มากขึ้นกว่าปกติ

ขั้นตอนหรือวิธีการทำงานศิลปะของนักเรียน ซึ่งข้อมูลที่ได้รับเป็นคำตอบที่ไปในทิศทางเดียวกัน คือก่อนที่นักเรียน จะเริ่มสร้างงานศิลปะ จะมีขั้นตอนหรือวิธีการ คือ เริ่มจากการดูหัวข้อที่ได้รับ ถ้าเป็นหัวข้อที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจก็สามารถลงมือวาด หรือร่างภาพงานได้เลย แต่ถ้าเป็นหัวข้อที่นักเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจ ครูผู้สอนศิลปะก็จะช่วยหาข้อมูลก่อนการทำงาน หรือช่วยแนะนำ รวมทั้งตัวนักเรียนเองบางครั้งก็ต้องหาข้อมูลด้วยตนเอง แล้วมาปรึกษากับครูผู้สอน เมื่อสรุปหัวข้อขั้นตอนการทำงาน และเทคนิคได้แล้วนักเรียนบางคนก็จะลงมือวาดภาพร่างภาพลงกระดาษเล็กๆ อย่างคร่าวๆ แต่นักเรียนบางคนก็จะลงมือวาดภาพลงกระดาษจริงเลย จากนั้นเมื่อนักเรียนวาดรูปเสร็จ ก็จะนำรูปภาพไปปรึกษากับครูให้ดูก่อนลงสี เพื่อให้ครูเสนอแนะ หรือให้การแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขผลงาน เมื่อได้รับคำแนะนำนักเรียนก็จะนำไปแก้ไขปรับปรุงแล้วนำมาให้ครูดูอีกครั้ง ทำอย่างนี้เรื่อยๆ จนครูจะบอกว่าให้ลงสีได้ เมื่อนักเรียนลงสีและทำเทคนิคเสร็จแล้ว ก็จะทำขั้นตอนเดิมคือให้ครูเสนอแนะหรือให้การแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

ผลงาน จนกว่าครูจะบอกว่าตัดเส้นได้เมื่อตัดเส้นเสร็จ ก็จะทำให้ครูดูความเรียบร้อยอีกครั้งหนึ่ง (หมายเหตุ บางครั้งระหว่างการทำงานบางครั้งครูจะดูแลการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยจะให้คำแนะนำระหว่างการทำงานเป็นระยะๆ)

เรื่องที่นักเรียน สนใจและมักหยิบยกขึ้นมาเป็นเรื่องราวในการสร้างงานศิลปะส่วนใหญ่ เป็นเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากที่สุด(จำนวน 8 คน) รองลงมา เรื่องในหลวง, เรื่องครอบครัว และเรื่องการ์ตูน จำนวนเท่ากันที่ (จำนวน 4 คน) เหตุผล เพราะ เกิดจากความชอบ หรือความสนใจจากการอ่านหนังสือหรือดูโทรทัศน์ รวมทั้งเรื่องใกล้ตัว และจากประสบการณ์ที่ดี ที่นักเรียนเกิดความประทับใจ

นักเรียนส่วนใหญ่ เริ่มส่งผลงานเข้าประกวดเริ่มตั้งแต่ อายุ 7 ปี (จำนวน 11 คน) รองลงมา อายุ 6 ปี (จำนวน 6 คน) ส่วนใหญ่ครูเป็นคนแนะนำในการส่งงานเข้าประกวด (จำนวน 28 คน) รองลงมา ผู้ปกครองเป็นคนแนะนำ (จำนวน 3 คน) และเวลาที่มีการจัดการประกวดงานศิลปะครูจะเป็นคนให้ข้อมูล ข่าวสารกับนักเรียนมากที่สุด (จำนวน 28 คน) ในการประกวดงานศิลปะทางการวาดภาพระบายสีถ้านักเรียน ไม่ได้รับรางวัลในการประกวดนักเรียนจะรู้สึก เฉยๆ มากที่สุด(จำนวน 24 คน)

สถานที่ ที่เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ชอบนั่งทำงานศิลปะมากที่สุด คือ ที่อาคารสปรอดโปรง มีลมพัดเย็น (จำนวน 11 คน) รองลงมาห้องทำงานศิลปะ (จำนวน 9 คน) เวลาเกิดปัญหาในการทำงานศิลปะ นักเรียนส่วนใหญ่มักจะปรึกษาครู (จำนวน 29 คน) และมักจะได้รับคำแนะนำหรือการช่วยเหลือที่ดี จากผู้ที่ให้คำปรึกษา จากการยกตัวอย่างปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน เรื่องที่นักเรียนประสบปัญหามากที่สุดคือการลงสีผิดถ้ำ เป็นสีชอล์กมักแก้ปัญหาด้วยการชุดสีที่ไม่ต้องการออกและลงสีใหม่ทับ ถ้าเป็นสีโปสเตอร์หรือสีน้ำก็จะรอให้สีเก่าแห้งและค่อยลงสีใหม่ทับ, เรื่องการทำเทคนิคต่างๆ, เรื่องการจัดวางองค์ประกอบที่วางแต่ไม่รู้จะเพิ่มเติมอะไรลงไปฯ ทุกเรื่องเมื่อได้รับคำแนะนำจากครู,ผู้ปกครอง,หรือรุ่นพี่แล้ว ก็จะเป็นประสบการณ์ในการแก้ปัญหาครั้งต่อไปด้วยตนเอง ศิลปินที่เป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์ หรือเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ คือ อาจารย์ สังคม ทองมี มากที่สุด (จำนวน 10 คน) การค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมของนักเรียนสำหรับพัฒนาความสามารถทางศิลปะของตนเอง คือการหาข้อมูลในหนังสือ สื่อบัตร,หนังสือรูปภาพต่างๆ (จำนวน 27 คน) สิ่งที่นักเรียน ต้องการเพิ่มเติมในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ดีขึ้น คือ การฝึกฝนบ่อยๆ (จำนวน 21 คน) รองลงมา อุปกรณ์ที่มีคุณภาพ (จำนวน 9 คน) เรียนเพิ่มเติม/เข้าค่ายศิลปะ น้อยที่สุด(จำนวน 2คน)

1.3 กิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุด กิจกรรมที่ทำเป็นประจำในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ คือ เรียนพิเศษวิชาศิลปะ มากที่สุด (จำนวน 12 คน) รองลงมา วาดรูป (จำนวน 10 คน) นักเรียนส่วนใหญ่มีการเรียนพิเศษวิชาศิลปะที่โรงเรียน (จำนวน 21 คน) รองลงมา เรียนพิเศษวิชาศิลปะที่โรงเรียนสอนพิเศษ (จำนวน 7 คน) เรียนที่บ้านตัวเอง น้อยที่สุด (จำนวน 2 คน) เริ่มเรียนกันมาอย่างน้อย 1 ปี – มากสุด 4 ปี เรียนเพราะ ความชอบ อยากเรียนเอง ผู้ปกครองสนับสนุน และเรียนเพราะต้องทำงานส่งประกวด เมื่อมีเวลาว่าง เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ชอบวาดรูป มากที่สุด (จำนวน 19 คน) รองลงมา คือการอ่านหนังสือ (จำนวน 10 คน)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ให้สัมภาษณ์ในรายละเอียดประเด็นต่างๆ ดังนี้ ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดให้นักเรียนได้เรียนวิชาศิลปะที่โรงเรียนหลังเลิกเรียนทุกวัน (จำนวน 17 คน) รองลงมา ไม่ได้เรียน (จำนวน 4 คน) และยังจัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียน มากที่สุด (จำนวน 28 คน) โดยส่วนมากจะเป็นสูจิบัตรภาพ หนังสือภาพต่างๆ ครู มีการวิจารณ์งาน ดิชม และข้อเสนอแนะ ให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษาในการปฏิบัติงานศิลปะให้แก่ นักเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน ทั้งหมด (จำนวน 30 คน) รวมทั้งคอยช่วยเหลือดูแล นักเรียน ในการปฏิบัติงานศิลปะ (จำนวน 30 คน) และยังให้นักเรียน ได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างอิสระ ทั้งหมด (จำนวน 30 คน) ครูให้นักเรียนคิดและทำงานอย่างอิสระแต่ส่วนมากจะมีการกำหนดหัวข้อให้ ครูมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน และสถานที่พร้อมในการเรียนการสอนให้กับ นักเรียน มากที่สุด (จำนวน 27 คน)

นักเรียน มีกลุ่มเพื่อนนักเรียนที่ชอบศิลปะ หรือมีความสามารถทางด้านนี้เหมือนกันกับนักเรียนทั้งหมด (จำนวน 30 คน) นักเรียนคุยแลกเปลี่ยนหรือปรึกษากันในการทำงานศิลปะกับเพื่อนเสมอ (จำนวน 27 คน) เรื่องที่เป็นหัวข้อที่นักเรียนมักหยิบยกมาคุยกัน คือถ้าเพื่อนวาดภาพหรือลงสีสวยกว่าก็จะคุยกันว่าวิธีทำยังไง และคุยปรึกษากันเรื่องหัวข้อที่จะวาดว่าแต่ละคนจะวาดอะไร

ครูพานักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่หน่วยงานเอกชนและของรัฐบาลจัดขึ้น พาไปบ่อย (จำนวน 26 คน) ไม่เคยพาไป น้อยที่สุด (จำนวน 3 คน) ถ้าโรงเรียนที่นักเรียน เรียนอยู่แต่ครูที่โรงเรียนไม่เคยพาไป หรือพาไปไม่บ่อยนักเรียนมักได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองของนักเรียนเองที่พาไป หรือไม่ก็เป็นครูที่สอนศิลปะโรงเรียนสอนพิเศษที่พานักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรม ครูพา นักเรียนไปทัศนศึกษาชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด

พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ มากที่สุด (จำนวน 28 คน) และนำผลงานศิลปะของ นักเรียนขึ้นไปตั้งแสดงหรือตกแต่งภายในห้องเรียนหรือภายในโรงเรียน (จำนวน 28 คน) รองลงมา ไม่เคยตั้งแสดง (จำนวน 2 คน)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ให้สัมภาษณ์ในรายละเอียดประเด็นต่างๆ ดังนี้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือและดูแลในการทำงานศิลปะกับนักเรียน (จำนวน 20 คน) รองลงมา ช่วยบางครั้ง (จำนวน 5 คน) ไม่ช่วย (จำนวน 5 คน) ส่วนใหญ่ผู้ปกครองให้การช่วยเหลือดูแล ทางด้านการสนับสนุนอุปกรณ์ ให้กำลังใจ ช่วยออกความคิดเห็น ถ้าผู้ปกครองที่มีความรู้ทางด้านศิลปะก็จะให้คำแนะนำ ทิศม ในการทำงานของนักเรียน ผู้ปกครองที่ไม่ได้ให้การช่วยเหลือก็ได้หมายความว่า จะไม่สนับสนุน เพียงแต่ผู้ปกครองเหล่านี้ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ซื้ออุปกรณ์การทำงานศิลปะให้กับนักเรียน (จำนวน 20 คน) และมีแนวคิดในการซื้อคือ คำนึงทั้งราคาและคุณภาพ (จำนวน 13 คน) ไม่ซื้อ (จำนวน 5 คน) เพราะนักเรียนได้รับอุปกรณ์จากทางโรงเรียน โดยส่วนมากผู้ปกครองให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการทำงานศิลปะกับนักเรียน (จำนวน 20 คน) ไม่ให้คำแนะนำ (จำนวน 5 คน) การให้คำแนะนำของผู้ปกครอง คือผู้ปกครองที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านศิลปะจะสามารถให้คำแนะนำกับนักเรียนเรื่องการทำงาน และช่วยแสดงความคิดเห็นในการทำงานของนักเรียน ผู้ปกครองที่มีความรู้ทางด้านศิลปะอาจไม่ได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำแต่จะถามถึงการทำงานของนักเรียนบ้าง ผู้ปกครองชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานกับนักเรียน (จำนวน 30 คน) ผู้ปกครองให้ความสนใจและรับฟังความคิดเห็น ปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน (จำนวน 26 คน) รองลงมา รับฟังบ้าง (จำนวน 3 คน) ผู้ปกครองส่วนมากรับฟังความคิดเห็น ปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน และให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหา ส่วนผู้ปกครองที่รับฟังบางครั้งหรือไม่รับฟังเนื่องจากผู้ปกครองไม่มีความถนัดทางด้านศิลปะ แต่ก็รับฟังและให้กำลังใจ

ผู้ปกครองส่วนมากไม่เคยพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (จำนวน 15 คน) รองลงมา พาไปบ่อย (จำนวน 11 คน) พาไปบ้างไม่บ่อย (จำนวน 4 คน) ผู้ปกครองที่ไม่เคยพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัด เนื่องจากทางครูศิลปะเป็นคนดูแลและพาไป ส่วนผู้ปกครองที่พาไปบ่อย เพราะเพราะผู้ปกครองเป็นคนสนับสนุนนักเรียนในการแข่งขันเองด้วย ผู้ปกครองที่พาไปบ้างไม่บ่อยคือพานักเรียนไปรับรางวัลบ้างแต่ไม่บ่อยส่วนมากจะไปกับครู

ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียน มากที่สุด(จำนวน 21 คน) ผู้ปกครองที่จัดหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียนส่วนมากเป็นหนังสือภาพ หนังสือนิทานที่มีรูปภาพสวยๆและหนังสือการ์ตูนที่เด็กชื่นชอบเพื่อมาเป็นแบบให้นักเรียนในการฝึกวาดภาพ ทางด้านการ จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวความคิดที่แปลกใหม่ มี(จำนวน 18 คน) โดยส่วนมากเป็นหนังสือสุจิต์ ปรุทธิที่มีรูปภาพสวยๆหรือ รูปภาพที่สวยงามแปลกๆ

ผู้ปกครองพานักเรียนไปชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ มากที่สุด(จำนวน 20 คน) ผู้ปกครองส่วนมากที่พานักเรียนไปชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ จะพาไปชมหอศิลป์หรือนิทรรศการศิลปะบ่อยสุดเพราะพานักเรียนไปรับรางวัลและเป็นการชมงานนิทรรศการไปด้วย รองลงมาจะเป็นโบราณสถาน และพิพิธภัณฑ์

ผู้ปกครองส่วนใหญ่จัดพื้นที่ทำงานศิลปะให้เอื้ออำนวยเหมาะแก่การปฏิบัติงานศิลปะของนักเรียน (จำนวน 22 คน) โดยจัดพื้นที่ทำงานศิลปะพร้อมทั้งอุปกรณ์ที่สะดวกต่อการทำงานศิลปะของนักเรียน ผู้ปกครองที่ไม่ได้จัดพื้นที่ทำงานศิลปะให้กับนักเรียนคือไม่มีที่ทำงานจำเพาะแต่นักเรียนเลือกพื้นที่ในการทำงานเองผู้ปกครองส่วนใหญ่จะนำผลงานศิลปะของนักเรียนที่สร้างขึ้นนำไปตั้งแสดงหรือตกแต่งภายในหรือภายนอกบริเวณบ้านมากที่สุด (จำนวน 19 คน) รองลงมาไม่ได้ตั้งแสดง (จำนวน 8 คน) นักเรียนตั้งแสดงเอง (จำนวน 3 คน)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสังเกตเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์

ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการทำงานของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ ออกเป็น 4 ด้านดังนี้

2.1 การสร้างแนวความคิด เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการกำหนดหัวข้อเรื่องหรือชื่อภาพที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้น (จำนวน 28 คน) ไม่มี (จำนวน 2 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม โดยส่วนมากการกำหนดหัวข้อเรื่องในการทำงานจะกำหนดโดยครูผู้สอนหรือทางการแข่งขัน งานที่ส่งเข้าประกวดจะมีการตั้งชื่อภาพ แต่ถ้าเป็นการทำงานที่อิสระโดยเด็กคิดเรื่องเองจะไม่ค่อยมีการตั้งชื่อภาพ

ด้านเนื้อหาของประกอบของเรื่องในการทำงานศิลปะ เป็นภาพที่สื่อความหมายได้ (จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม ภาพที่เด็กสร้างสรรค์ขึ้นมักเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เป็นเรื่องราวที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาของประกอบของเรื่อง เป็นภาพที่สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ตรงง่ายต่อการทำความเข้าใจ และองค์ประกอบของเรื่องในการทำงานศิลปะ มี

ความสัมพันธ์หัวข้อเรื่อง (จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม องค์ประกอบของเรื่องมีความสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องหรือชื่อภาพ อย่างตรงไปตรงมาเข้าใจได้ง่าย

2.2 การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ การสร้างภาพร่างของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการร่างภาพ (จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม ส่วนมากการร่างภาพภาพของนักเรียนก่อนทำงานจริงมีไม่มาก การร่างภาพก็เป็นไปอย่างคร่าวๆ ไม่ลงรายละเอียดมากนัก ส่วนมากนักเรียนจะวาดร่างภาพลงในงานจริงเลยแต่จะเป็นการร่างเบาๆ เพราะจะมีการเพิ่มเติมรายละเอียด แก้ไขปรับปรุงอยู่บ่อยครั้ง โดยความพอใจของเด็กเอง และจากคำแนะนำของครูผู้สอนด้วย การสร้างภาพร่างมีรูปร่างรูปทรงหลากหลาย (จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม ส่วนมากภาพร่างของนักเรียนจะมีรูปร่างรูปทรงที่หลากหลาย และขนาดที่แตกต่างกันไป

นักเรียน มีการนำหลักองค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการจัดวางตำแหน่งต่างๆ ของรูปร่างรูปทรง (จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การจัดองค์ประกอบภาพของนักเรียนส่วนมาก มักจัดให้จุดเด่นอยู่ตรงกลางภาพ และจัดให้ภาพมีความสมดุลกันทั้งภาพ และ มีการพัฒนารูปทรงทางศิลปะที่แปลกใหม่มีลักษณะเฉพาะตน (จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การพัฒนารูปทรงทางศิลปะของนักเรียนมักสร้างขึ้นตามความเข้าใจของตัวเอง เช่น เด็กต้องการวาดศาลา วัด แต่อาจจะไม่รู้ว่าจะเริ่มยังไงก่อน ครูจะหาแบบมาให้กับนักเรียน ในการดูแบบแล้ววาดของนักเรียนจะไม่วาดเหมือนกับแบบแต่จะมาปรับเป็นเอกลักษณ์หรือในความเข้าใจของเขาเอง และ ภาพศาลาวัดที่ได้ก็สามารถสื่อออกมาได้อย่างเข้าใจ

2.3 การใช้สี/เทคนิค เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการวางแผนการใช้สีเทคนิค (จำนวน 25 คน) ไม่มี (จำนวน 5 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การวางแผนการใช้สีของนักเรียนมักคิดก่อนคร่าวๆ ในตอนร่างภาพ แต่เมื่อเริ่มทำงานก็อาจจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม ปรับปรุง ตามความเหมาะสมของงาน ตามที่ตัวเองเห็นสมควร และตามคำแนะนำของครูผู้สอนส่วนด้านทักษะในการใช้สีวัสดุอุปกรณ์ มีทักษะในการใช้สีวัสดุอุปกรณ์ (จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม ในการทำงานของเด็กนักเรียนนั้นจะเน้นที่การวาดรูประบายสีและการทำเทคนิคโดยสี มากกว่าการใช้วัสดุอุปกรณ์ เทคนิคที่เด็กใช้กันมาก คือ เทคนิคการชุดสี และการจุดสี การใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสมทั้ง (จำนวน 30 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม เนื่องจากการทำงานของนักเรียนนั้นจะเน้นที่การวาดรูประบายสี วัสดุอุปกรณ์หลักก็จะเน้นที่สี เด็กกลุ่มนี้ก็จะมีความสามารถที่หลากหลายในการใช้สี หรือการทำเทคนิคด้วยสี หรือการใช้สีที่แตกต่างจากเดิมเช่น ใช้สีผสมอาหารในการสร้างงานศิลปะ การทำตามแผนที่วางไว้ของนักเรียน มี (จำนวน 28 คน) ไม่มี (จำนวน 2 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การทำงานของนักเรียนมักมีการวางแผนไว้อย่างคร่าวๆ ก่อนการทำงานโดยการคิดและ

การปรึกษากับครูผู้สอน แต่การวางแผนนั้นจะไม่ตายตัว คือจะมีการคิดเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

2.4 การประเมินผล เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการตรวจประเมินงานของตนเอง (จำนวน 25 คน) ไม่มี (จำนวน 5 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การตรวจประเมินงานของตนเอง มักเป็นไปโดยการนำผลงานของตนเองไปขอคำแนะนำกับครูผู้สอน แต่ถ้าในการแข่งขันประกวดวาดภาพสด จะไม่มีการตรวจประเมินงานของตนเอง เนื่องจากจะมีการฝึกซ้อมหลายครั้งก่อนการไปแข่ง และด้วยเวลาที่จำกัด

การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานกับเพื่อน มี (จำนวน 25 คน) ไม่มี (จำนวน 5 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม ในการทำงานของนักเรียนมักมีการคุยกันบ้างในหลายๆเรื่อง แต่ถ้าเป็นเรื่องการทำงานมักจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเรื่อง หัวข้อที่จะวาดว่าแต่ละคนจะวาดอะไร และการวาดภาพหรือลงสีสวยกว่าก็จะคุยกันว่าวิธีทำอย่างไร เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการปรับปรุงแก้ไขผลงาน (จำนวน 25 คน) ไม่มี (จำนวน 5 คน) รายละเอียดเพิ่มเติม การปรับปรุงแก้ไขผลงานของนักเรียนจะทำเป็นระยะๆ เริ่มตั้งแต่การร่างภาพ การจัดองค์ประกอบ การลงสี การทำเทคนิค หรือกระทั่งงานเสร็จ ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขผลงานนี้จะแก้ไขตามความพอใจของเด็กเอง และตามคำแนะนำของครูผู้สอน แต่ถ้าในการแข่งขันประกวดภาพสด จะไม่ค่อยมีการแก้ไขปรับปรุงผลงานเนื่องจากจะมีการฝึกซ้อมหลายครั้งก่อนการไปแข่ง และด้วยเวลาที่จำกัด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามครูศิลปศึกษา

บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของครูศิลปศึกษา

จากกลุ่มครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เป็นเพศชาย ร้อยละ 71.43 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 28.57 ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมาคือ อายุ 21-30 ปี ร้อยละ 28.57 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 21.43 และอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 14.29 มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 78.57 รองลงมาคือปริญญาโท ร้อยละ 21.43 สาขาที่จบส่วนใหญ่คือศิลปศึกษา มีร้อยละ 35.72 รองลงมาคือ ทัศนศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 28.57 ประถมศึกษา ร้อยละ 21.43 สาขา เครื่องปั้นดินเผา และ นิเทศศาสตร์ มีร้อยละเท่ากันที่ 7.14 ตำแหน่งของครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่งครูประจำวิชาทัศนศิลป์ ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ครู คศ.1 มีร้อยละ 21.43 ครูชำนาญการ มีร้อยละ 14.29 ครู คศ.3 และผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีร้อยละเท่ากันที่ 7.14 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะ 5-10 ปี ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ มากกว่า 15 ปี มีร้อยละ 28.57 น้อยกว่า 5 ปี มีร้อยละ 14.29 และ 11-15 ปี มีร้อยละ

ละ 7.14 โรงเรียนที่ สอนอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ เป็นโรงเรียน รัฐบาล (ใน ต่างจังหวัด)มีร้อย ละ 64.29 รองลงมาคือ โรงเรียนรัฐบาล (ใน กทม.) คิดเป็นร้อยละ 21.43 โรงเรียนเอกชน (ใน กทม.) ร้อยละ 7.14 โรงเรียนเอกชน (ใน ต่างจังหวัด) ร้อยละ 7.14 วิชาที่ครูศิลปศึกษาของกลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่สอนอยู่ในปัจจุบัน คือวิชาศิลปะ(ทัศนศิลป์) ร้อยละ 92.86 รองลงมาคือ ทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้ มีร้อยละ 7.14

ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาศิลปะ ดังนี้ ศิลปะช่วยเสริมสร้าง จินตนาการ ความคิด สร้างสรรค์ สมาธิ ความอดทน และ ความมีวินัย ต่อนักเรียนเอง ร้อยละ 35.72 รองลงมาคือ ศิลปะบริสุทธิ์ เป็นเรื่องของจิตใจและความงาม และ ศิลปะเป็นวิชาที่ทำให้ เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก เรียนและมีความสุข ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด มีร้อยละเท่ากัน 14.29 ศิลปะช่วยพัฒนานักเรียนทั้งกายและใจ, นักเรียนสามารถนำวิชาศิลปะไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และเป็นอาชีพเพื่อดำรงชีวิตได้, ศิลปะเป็นภาษากลางที่ใช้ในการสื่อสารได้ทุกเพศ ทุกวัย เป็นองค์ประกอบของวัฒนธรรม, ศิลปะสร้างความสุขและโอกาส, โลกสวยด้วยศิลปะ มี ร้อยละเท่ากันที่ 7.14

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการ เรียนศิลปะ

2.1 บทบาทของครูศิลปศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ ครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับ การปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณา พบว่า ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำ ที่สุด คือ ปรึกษาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือดูแลนักเรียนทั้งในการปฏิบัติงานศิลปะในและนอก ชั้นเรียน($\bar{X} = 4.86$) รองลงมาคือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างอิสระ($\bar{X} = 4.79$) และ ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานกับนักเรียนของท่านเสมอ ($\bar{X} = 4.64$) นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง และ ให้ความสำคัญและ รับฟังความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่($\bar{X} = 4.57$) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และ ชักถามนักเรียน ถึงกระบวนการทำงาน หรือแนวคิดในการทำงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{X} = 4.50$) และ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความ พร้อมของร่างกายและจิตใจ ($\bar{X} = 4.43$) มีการวิจารณ์งาน ดีชม และให้ข้อเสนอแนะ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความ สามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของ นักเรียนอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณา พบว่า ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่

ปฏิบัติเป็นประจำที่สุด คือ สร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานศิลปะของนักเรียน ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมาคือ สร้างความเป็นกันเอง ให้โอกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.57$) จัดสถานที่ในการเรียนการสอนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และมีแสงสว่างเพียงพอ และ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน พร้อมในการเรียนการสอนและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{X} = 4.21$) นำผลงานศิลปะมาตกแต่งห้องเรียน หรืออาคารเรียนให้สวยงาม ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

3.1 การส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน ครูศิลปศึกษาของเด็กที่มี

ความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณา พบว่า ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติบ่อยครั้งที่ที่สุด คือ มีการจัดโครงการพิเศษคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะเพื่อส่งเสริมสนับสนุนความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ และนำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่เอกชนและหน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาคือ จัดชมรมศิลปะหรือสอนเสริมวิชาศิลปะนอกเวลาเรียน ($\bar{X} = 4.29$) พานักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ ($\bar{X} = 3.86$) จัดกิจกรรมการประกวดการวาดภาพศิลปะในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

3.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนของครูศิลปศึกษาให้ส่งเสริมการเรียนศิลปะของเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณา พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำที่สุด คือ นำผลงานศิลปะของนักเรียนมาติดแสดงที่บอร์ดหรือผนังอาคาร และที่ห้องแสดงผลงานเพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ จัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและเพียงพอที่จะให้นักเรียนได้ใช้ค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัด ความสนใจ ($\bar{X} = 3.86$) จัดสภาพแวดล้อมทั่วไปในโรงเรียน ให้ทำทาสี กระตุ้น เชิญชวนให้นักเรียนเกิดความต้องการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ส่งเสริมการเรียนศิลปะทางด้านนี้อยู่ในระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

3.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้าน

ทัศนศิลป์ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ของครูศิลปศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่หนึ่ง ดูทักษะทางศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ ในผลงานที่ให้นักเรียนทำ สังเกตจากการเรียนศิลปะตามตารางสอน คัดนักเรียนที่มีความสามารถที่โดดเด่น และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ลำดับที่สอง ดูตามความสนใจ และมีใจรัก ความชื่นชอบในศิลปะ ลำดับที่สาม เด็กที่มีความตั้งใจ และขยัน

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากกลุ่มผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.07 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 37.93 อายุ ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.72 รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 41.38 และ อายุ 21-30 ปี ร้อยละ 6.90 ส่วนใหญ่ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษา ป.6 หรือเทียบเท่า มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 27.59 รองลงมา มีระดับการศึกษา ต่ำกว่า ป.4 หรือป.4 และปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีร้อยละเท่ากันที่ 24.14 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 10.34 ระดับ ม.ปลาย หรือเทียบเท่า และ ระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า มีร้อยละเท่ากันที่ 6.90 ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด มีร้อยละ 24.14 รองลงมาคือ ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว และพนักงานบริษัท รัฐวิสาหกิจ เอกชน คิดเป็นร้อยละที่เท่ากัน 17.24 เกษตรกร และอื่นๆ มีร้อยละเท่ากันที่ 13.79 ครู อาจารย์ และรับราชการอื่นนอกจากครู อาจารย์ มีร้อยละเท่ากันที่ 6.90 และส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัว / เดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท มีร้อยละ 31.03 รองลงมา รายได้ครอบครัว / เดือน 10,001 – 20,000 บาท มีร้อยละ 24.14 รายได้ครอบครัว / เดือน 20,001 – 30,000 บาท มีร้อยละ 20.69 รายได้ครอบครัว / เดือน มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป มีร้อยละ 17.24 รายได้ครอบครัว / เดือน 30,001 – 40,000 บาท มีร้อยละ 6.90

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำที่สุด คือ ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานศิลปะกับบุตรหลานของท่านเสมอ ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมาคือ ส่งเสริมให้บุตรหลานของท่านแสดงออกทางศิลปะตามความคิด ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติอย่างเสรี ($\bar{X} = 4.72$) สนับสนุนให้บุตรหลานของท่านได้พัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์งานศิลปะของเขาจนเต็มความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 4.65$) สนับสนุนให้บุตรหลานของท่านได้เรียนพิเศษ เพื่อปฏิบัติกิจกรรมศิลปะที่แตกต่างไปจากการปฏิบัติในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.62$) มีความเข้าใจและให้ความสนใจกับสิ่งที่บุตรหลานของท่านมีความสามารถและความถนัด ($\bar{X} = 4.55$) ให้ความสำคัญและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานศิลปะของบุตรหลานของท่าน ($\bar{X} = 4.34$) ซักถามกับบุตรหลานของท่านถึงกระบวนการทำงานศิลปะ หรือแนวคิดในการทำงานของเขา ($\bar{X} = 4.17$) พยายามดูแลการ

ทำงานทางศิลปะของบุตรหลานของท่านอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.10$) แนะนำบุตรหลานของท่านให้รู้จักใช้ความรู้ทางศิลปะไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นและชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.96$) จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานศิลปะ เช่น สีต่างๆ กระดาษ ไม้ แก้ว ฯลฯ ให้กับบุตรหลานของท่าน ($\bar{X} = 3.89$) ติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับโรงเรียนของบุตรหลานของท่าน ($\bar{X} = 3.79$) นำบุตรหลานของท่านไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่เอกชนและหน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น ($\bar{X} = 3.68$) จัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการให้กับบุตรหลานของท่าน และ ให้คำแนะนำ และเป็นที่ยปรึกษาในการปฏิบัติงานศิลปะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{X} = 3.58$) พาบุตรหลานของท่านไปสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น หอสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ ($\bar{X} = 3.51$) จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้บุตรหลานของท่านเกิดแนวความคิดที่แปลกใหม่ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ส่วนมากมีการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะทางด้านนี้อยู่ในระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.34$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว

ผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวให้ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของเด็กอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวให้การยอมรับในความสามารถทางศิลปะ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมาคือ สร้างบรรยากาศภายในบ้านให้มีส่วนในการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานศิลปะของบุตรหลานของท่าน เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินไม่เคร่งเครียด ($\bar{X} = 4.30$) ผลงานศิลปะที่บุตรหลานของท่านสร้างขึ้นนำไปตั้งแสดงหรือตกแต่งบ้าน เพื่อให้บุตรหลานของท่านเกิดความภูมิใจ ($\bar{X} = 4.24$) จัดบริเวณสถานที่ทำงานศิลปะให้มีความเหมาะสมในการปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 3.62$) สมาชิกครอบครัวปฏิบัติกิจกรรมศิลปะร่วมกับนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวให้ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะทางด้านนี้อยู่ในระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ด้านความสนใจและความถนัด

การแสดงออกทางศิลปะของเด็กนั้นจะมีกระบวนการต่อเนื่องกันจากวัยหนึ่งไปสู่อีกรวัยหนึ่ง หรือเรียกว่า “พัฒนาการทางศิลปะ” ซึ่งในเด็กแต่ละวัยนั้นจะมีลักษณะเฉพาะปรากฏอยู่ใน

ผลงานซึ่งพัฒนาการดังกล่าวนี้ จะดำเนินไปช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความสนใจ ความสามารถทางศิลปะ สิ่งแวดล้อมรอบๆตัว รวมถึงการปลูกฝังและสนับสนุน ส่งเสริมการเรียน การสอนให้กับเด็ก วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Vikter Lowenfeld 1987) จากการศึกษาข้อมูลในการ วิจัยครั้งนี้ พบว่า เด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางทัศนศิลป์ เป็นเพศหญิง มากกว่า เพศชาย โดยส่วนใหญ่อายุ 11 ปี รองลงมา 9 ปี และ 10 ปี โรงเรียนที่นักเรียนส่วนใหญ่กำลังศึกษา อยู่คือโรงเรียนรัฐบาล เกردเฉลี่ยรวมทุกวิชาของนักเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีมากถึงปานกลาง เกรดวิชาศิลปะ ทั้งหมด ได้เกรด 4 จังหวัดที่เกิด ของนักเรียนส่วนใหญ่เกิดใน กรุงเทพฯ รองลงมา ต่างจังหวัด มีการกระจายตัวหลายจังหวัดทั่วทุกภาคทั่วประเทศ บ้านที่อยู่อาศัยของนักเรียน ส่วนมากเป็นของผู้ปกครองนักเรียนเอง รองลงมาอยู่บ้านเช่า ลักษณะบ้านพักอาศัยของนักเรียน ส่วนใหญ่เป็น บ้านเดี่ยว รองลงมา ตึกแถว และทาวน์เฮาส์ บริเวณที่พักอาศัยของนักเรียนส่วน ใหญ่อยู่ใกล้แหล่งชุมชน และ ที่พักอาศัยมีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะเป็นส่วนน้อย ข้อมูลทั้งหมดที่ กล่าวมาข้างต้น พบว่า ความสามารถและความชอบทางศิลปะเกิดได้กับเด็กทุกเพศ ทุกวัย ทุก ครอบครัวยุ ทั้งในสังคมชนบทและสังคมแบบเมือง แต่ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมและอยู่ในสภาพ บรรยากาศที่พร้อมมูล ย่อมเป็นโอกาสเอื้ออำนวยและพัฒนาตนเองได้เร็วกว่าและมากกว่า

ทางด้านพี่น้องร่วมมารดาที่นักเรียนส่วนมากมีพี่น้องร่วมมารดาเดียวกัน มากกว่าเป็นลูก คนเดียว และในครอบครัวนักเรียนส่วนใหญ่มีคนในครอบครัวที่มีความสามารถทางด้านศิลปะ หรือมี ความชอบเช่นเดียวกันกับนักเรียนด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีการที่เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ เอื้ออำนวย เช่น เห็นพ่อแม่และ พี่น้องของตนเองทำงานศิลปะหรือมีความชอบในงานศิลปะ จะทำ ให้เกิดการซึมซับหรือความชอบขึ้นมาเองโดยไม่รู้ตัว และการที่คนในครอบครัวมีความชอบ เช่นเดียวกันกับนักเรียนจะทำให้เกิดความเข้าใจ การสนับสนุน ส่งเสริม และชี้แนะให้กับนักเรียนได้ ง่ายขึ้น ทางด้านนิสัยและบุคลิกภาพของนักเรียนแต่ละคนมีทั้งความคล้ายคลึง และหลากหลาย แตกต่างกัน อธิบายได้ว่า นักเรียนแต่ละคนมีการเลี้ยงดูที่ไม่เหมือนกัน สิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน การ รับรู้และความสนใจที่ต่างกันออกไป การแสดงออกทางศิลปะย่อมแตกต่างกันด้วย ซึ่งสอดคล้อง กับ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 86)กล่าวว่า ความแตกต่างทางด้านอารมณ์เฉพาะตัว ทั้ง อารมณ์ เก็บกด ความรุนแรง นุ่มนวล ใฝ่ฝัน อ่อนแอ จะมีผลไปสู่การแสดงออกที่แตกต่างกันออกไป ตามบุคลิกภาพและความต้องการของเด็กแต่ละคน เด็กอาจจะเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่ต่างกัน แสดงออกด้วยเทคนิคที่ต่างกัน ด้วยความแตกต่างเฉพาะบุคคลหลายขั้นตอนเช่นนี้ งานศิลปะที่ เด็กแสดงออกจึงมีแบบแผนเฉพาะตัวที่สะท้อนความแตกต่างทางเอกลักษณ์ของเด็กแต่ละคน

ด้านความสนใจ พบว่า เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์เริ่ม สนใจศิลปะในช่วงชั้น ประถม 1 และ ประถม 2 มากที่สุด จำนวนเท่ากันที่ จำนวน 8 คนรองลงมา อนุบาล 1 จำนวน 6 คน อนุบาล 2 จำนวน 3 คน อนุบาล 3 และ ประถม 3 จำนวนเท่ากันที่

จำนวน 2 คน ประถม 4 จำนวนน้อยที่สุด จำนวน 1 คน จะเห็นได้ว่าการเริ่มสนใจในการทำงานศิลปะของเด็กแต่ละคนมีการกระจายหรือช่วงวัยที่ต่างกัน อุษณีย์ โพธิ์สุข (2541) กล่าวว่าเด็กบางคนแสดงความสามารถอย่างชัดเจนตั้งแต่วัยเยาว์ ในขณะที่เด็กบางคนมาแสดงภายหลังช้ากว่าอย่างมาก(Late Bloomers) และนอกจากศิลปะแล้ว เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์อาจมีความสนใจในเรื่องอื่นๆเป็นพิเศษอีก แต่วิชาที่ชอบที่สุด ของนักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นวิชาศิลปะ เพราะ เป็นวิชาที่นักเรียนปฏิบัติได้ดี ได้คะแนนดี เรียนสนุก และคุณครูสอนเข้าใจ และความรู้สึกเวลาที่นักเรียน ได้วาดรูประบายสี จะมีความรู้สึกสนุก มีความสุข เพลิดเพลิน สบายใจ ผีอกสมาธิ ได้เทคนิค ซึ่งสอดคล้องกับ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Vikter Lowenfeld 1987) กล่าวว่า การที่เด็กได้ปฏิบัติงานทางศิลปะศึกษา จะช่วยส่งเสริมให้เด็กพัฒนาในด้านสุนทรียภาพ การรับรู้ สติปัญญา อารมณ์สังคม การสร้างสรรค์และเทคนิคของการทำงาน และควรส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ เหล่านั้นตั้งแต่เด็กๆ

แรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้นักเรียนอยากทำงานศิลปะมากที่สุด คือ ความชอบ และการได้เห็นคนใกล้ชิดเช่น ครู ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อน หรือแม้แต่ศิลปินที่นักเรียนชื่นชอบ ทำงานออกมาสวย และนักเรียนเกิดความรู้สึกอยากทำให้ได้เหมือนพวกเขา จึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน ภายในหนึ่งสัปดาห์นักเรียนจะเรียน หรือทำงานศิลปะ เริ่มตั้งแต่น้อยสุด 2 วัน/สัปดาห์ ถึงทุกวัน ถ้าคิดรวมเป็นชั่วโมงโดยเฉลี่ยตั้งแต่ 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ ถึงมากที่สุดประมาณ 45 ชั่วโมง/สัปดาห์ ซึ่งระยะเวลาในการทำงานศิลปะของเด็กนักเรียนจะไม่แน่นอนตายตัว เพราะต้องขึ้นอยู่กับภาระงานศิลปะเข้าประกวด หรือการแข่งขันประกวดวาดภาพระบายสี(สด) เพราะถ้ามีการประกวดแข่งขัน จะต้องมีการฝึกฝนหรือฝึกซ้อมการทำงานศิลปะที่มากขึ้นกว่าปกติ กล่าวได้ว่าความสามารถของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ พัฒนาขึ้นได้ส่วนหนึ่งเกิดจากการฝึกฝนและฝึกซ้อมที่หนัก และการทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานศิลปะ

ขั้นตอนหรือวิธีการทำงานศิลปะของเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ จะมีขั้นตอนและวิธีการทำงานที่ไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด คือ เริ่มจากการดูหัวข้อที่ได้รับ ถ้าเป็นหัวข้อที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจก็สามารถลงมือวาด หรือร่างภาพงานได้เลย แต่ถ้าเป็นหัวข้อที่นักเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจ ครูผู้สอนศิลปะก็จะช่วยหาข้อมูลก่อนการทำงาน หรือช่วยแนะนำ รวมทั้งตัวนักเรียนเองบางครั้งก็ต้องหาข้อมูลด้วยตนเอง แล้วมาปรึกษากับครูผู้สอน เมื่อสรุปหัวข้อขั้นตอนการทำงาน และเทคนิคได้แล้วนักเรียนบางคนก็จะลงมือวาดภาพร่างภาพลงกระดาษเล็ก ๆ อย่างคร่าว ๆ แต่นักเรียนบางคนก็จะลงมือวาดภาพลงกระดาษจริงเลย จากนั้นเมื่อนักเรียนวาดรูปเสร็จ ก็จะนำรูปภาพไปปรึกษากับครูให้ดูก่อนลงสี เพื่อให้ครูเสนอแนะ หรือให้การแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขผลงาน เมื่อได้รับคำแนะนำนักเรียนก็จะนำไปแก้ไข

ปรับปรุงแล้วนำมาให้ครูดูอีกครั้ง ทำอย่างนี้เรื่อย ๆ จนครูจะบอกว่าให้ลงสีได้ เมื่อนักเรียนลงสี และทำเทคนิคเสร็จแล้ว ก็จะทำขั้นตอนเดิมคือให้ครูเสนอแนะหรือให้การแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขผลงาน จนกว่าครูจะบอกว่าตัดเส้นได้เมื่อตัดเส้นเสร็จ ก็จะทำให้ครูดูความเรียบร้อยอีกครั้งหนึ่ง (หมายเหตุ บางครั้งระหว่างการทำงานครูจะดูแลการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยจะให้คำแนะนำระหว่างการทำงานเป็นระยะๆ) อธิบายได้ว่าการทำงานของนักเรียนครูมีความสำคัญต่อการทำงานของนักเรียนมาก ครูจะเป็นที่ปรึกษา คนดูแลควบคุมการทำงาน ผู้ชี้แนะ เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนทุกอย่าง ซึ่ง อุษณีย์ โพธิสุข (2541 : 29) กล่าวว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษต้องการความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากผู้ปกครอง ครู และคนอื่นๆ เป็นพิเศษ รวมทั้งกลไกทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา

ขั้นตอนการทำงานที่ได้มาจากการสังเกต

การสร้างแนวความคิด นักเรียนมีการกำหนดหัวข้อเรื่องหรือชื่อภาพที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้น โดยส่วนมากการกำหนดหัวข้อเรื่องในการทำงานจะกำหนดโดยครูผู้สอน หรือทางการแข่งขัน งานที่ส่งเข้าประกวดจะมีการตั้งชื่อภาพ แต่ถ้าเป็นการทำงานที่อิสระโดยเด็กคิดเรื่องเองจะไม่ค่อยมีการตั้งชื่อภาพ ด้านเนื้อหาของประกอบของเรื่องในการทำงานศิลปะ เป็นภาพที่สื่อความหมาย ภาพที่เด็กสร้างสรรค์ขึ้นมักเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เป็นเรื่องราวที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาของประกอบของเรื่อง เป็นภาพที่สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ตรงง่ายต่อการทำความเข้าใจ และองค์ประกอบของเรื่องในการทำงานศิลปะ มีความสัมพันธ์หัวข้อเรื่อง หรือชื่อภาพ อย่างตรงไปตรงมาเข้าใจได้ง่าย

การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ การสร้างภาพร่างของนักเรียน บางคนมีการร่างภาพลงกระดาษเล็ก ๆ ก่อนทำงานจริงแต่มีไม่มาก การร่างภาพก็เป็นไปอย่างคร่าว ๆ ไม่ลงรายละเอียดมากนัก ส่วนมากเด็กนักเรียนจะวาดร่างภาพลงในงานจริงเลยแต่จะเป็นการร่างเบาๆ เพราะจะมีการเพิ่มเติมรายละเอียด แก้ไขปรับปรุงอยู่บ่อยครั้ง ด้วยยางลบบ้าง โดยความพอใจของเด็กเอง และจากคำแนะนำของครูผู้สอนด้วย ซึ่งงานวิจัยของ เอกรัฐ งามจินดาสกุล (2546) และ Kim (2004) ได้อธิบายพฤติกรรมนี้ว่าสาเหตุการใช้ยางลบบ้าง อาจไม่ได้เกิดจากการขาดความมั่นใจของเด็กในการวาดเส้นเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นความรู้สึกของเด็กเองที่ไม่พึงพอใจในบางส่วนของวาดออกมา และต้องการวาดใหม่ เพื่อต้องการให้ภาพที่วาดเป็นไปตามที่เด็กคาดหวัง

การสร้างภาพร่างของนักเรียนส่วนใหญ่มีรูปร่างรูปทรงที่หลากหลาย และมีการต่อเติมใส่รายละเอียดที่มากขึ้น มีองค์ประกอบที่ดี ในการจัดวางตำแหน่งต่างๆของรูปร่างรูปทรง การจัดองค์ประกอบภาพของเด็กนักเรียนส่วนมาก มักจัดให้จุดเด่นอยู่ตรงกลางภาพ และจัดให้ภาพมีความสมดุลกันทั้งภาพ ด้านการพัฒนารูปทรงทางศิลปะมีการพัฒนารูปทรงที่แปลกใหม่มีลักษณะเฉพาะตน รายละเอียดเพิ่มเติม การพัฒนารูปทรงทางศิลปะของนักเรียนมักมีการ

ลอกเลียนแบบแต่ไม่ทั้งหมด อาจมีการปรับตามความเข้าใจของตัวเอง เช่น นักเรียนต้องการวาดภาพศาลาวัด แต่อาจจะไม่รู้ว่าจะเริ่มยังไงก่อน ครูจะหาแบบมาให้แก่นักเรียน ในการดูแบบแล้ววาดของนักเรียนจะไม่วาดเหมือนกับแบบแต่จะมาปรับเป็นเอกลักษณ์หรือในความเข้าใจของเขาเอง และภาพศาลาวัดที่ได้ก็ยังสามารถสื่อออกมาได้อย่างเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิลสัน และ วิลสัน (Wilson and Wilson, 1991) ได้กล่าวว่า การวาดภาพของเด็กนั้นมาจากสิ่งที่เด็กเคยพบเห็นและมาจากการลอกเลียนแบบ ซึ่งการลอกเลียนแบบช่วยทำให้เด็กเกิดการรับรู้รายละเอียดเพิ่มขึ้นและง่ายขึ้น เพราะว่าทำให้งานมีความก้าวหน้า เนื่องจากการลอกเลียนแบบของเด็กจะทำให้เด็กรู้จักสังเกตในรายละเอียดของภาพ ซึ่งบางครั้งเด็กอาจไม่ทันสังเกตเห็น และเป็นการช่วยให้เกิดการพัฒนาในด้านทักษะ ซึ่งช่วยในด้านพัฒนาการทางศิลปะอีกด้วย แต่ควรเป็นการสอนให้กับเด็กในช่วง 9-11 ปี เท่านั้น เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความต้องการ จะวาดภาพให้มีความเหมือนจริงตามตาเห็น

การใช้สื่อ/เทคนิค นักเรียน มีการวางแผนการใช้สื่อเทคนิค การวางแผนการใช้สื่อของนักเรียนมักคิดก่อนคร่าวๆ ในตอนร่างภาพ แต่เมื่อเริ่มทำงานก็อาจจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม ปรับปรุงตามความเหมาะสมของงาน ตามที่ตัวเองเห็นสมควร และตามคำแนะนำของครูผู้สอนส่วนด้านทักษะในการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ มีทักษะในการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพระบายสีอย่างคล่องแคล่ว และเหมาะสม เนื่องจากการทำงานของนักเรียนนั้นจะเน้นที่การวาดรูประบายสี วัสดุอุปกรณ์หลักก็จะเน้นที่สี นักเรียนกลุ่มนี้จะมีความสามารถที่หลากหลายในการใช้สี หรือการทำเทคนิคด้วยสี เทคนิคที่นักเรียนใช้กันมาก คือ เทคนิคการชุดสี และการจุดสี หรือการใช้สีที่แตกต่างจากเดิมเช่นใช้สีผสมอาหารในการสร้างงานศิลปะ สอดคล้องกับ McFee (1961) กล่าวว่าความคล่องแคล่วในการทำงานของเด็กนั้น แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในการสร้างสรรค์งาน ซึ่งเด็กเคยได้รับประสบการณ์ และประสบความสำเร็จในการใช้สีเหล่านั้นรวมถึงรู้วิธีในการใช้สีเหล่านั้นในหลายๆวิถีทาง การทำงานตามแผนที่วางไว้ของ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มักมีการวางแผนไว้อย่างคร่าวๆก่อนการทำงานโดยการคิดและการปรึกษากับครูผู้สอน แต่การวางแผนนั้นจะไม่ตายตัว คือจะมีการคิดเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

การประเมินผล นักเรียนส่วนใหญ่มีการตรวจประเมินงานของตนเอง และ โดยการนำผลงานของตนเองไปขอคำแนะนำกับครูผู้สอน ประเทินมหาพันธ์ (2531 : 75) กล่าวว่าในการสร้างงานศิลปะนอกจากเด็กจะได้เรียนรู้การประเมินผลงานของตนเองแล้วเด็กยังเรียนรู้ในการประเมินความก้าวหน้าในการทำงานของตนเองด้วย การประเมินกระบวนการทำงานมีความสำคัญยิ่งในการศึกษาของเด็ก เพราะจะทำให้เด็กมีความรู้และความเข้าใจในวิธีการทำงาน รวมไปถึงวิธีการแก้ปัญหาในการทำงานด้วย คุณลักษณะดังกล่าวนี้จะพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ เมื่อ

เด็กได้ทำงานในลักษณะต่างๆ และได้รับการแนะแนวในการประเมินตนเองจากครูผู้สอน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานกับเพื่อน ในการทำงานของเด็กนักเรียนมักมีการคุยกันบ้างในหลายๆเรื่อง แต่ถ้าเป็นเรื่องการทำงานศิลปะ มักจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเรื่อง หัวข้อที่จะวาดเปรียบเทียบ ว่าแต่ละคนจะวาดอะไร และวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของกันและกัน ถ้าการวาดภาพหรือลงสีสวยกว่าก็จะคุยกันว่าวิธีทำอย่างไร ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านสังคม ดังที่ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526) กล่าวว่า การทำงานร่วมกันของเด็กจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านสังคม โดยเด็กจะมีการสื่อสารระหว่างกัน มีการทำงานร่วมกัน และปรับตัวเข้าหากัน และทัศนคติที่ถูกต้อง นับเป็นส่วนเสริมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการปรับปรุงแก้ไขผลงาน เป็นระยะๆ เริ่มตั้งแต่การร่างภาพ การจัดองค์ประกอบ การลงสี การทำเทคนิค หรือกระทั่งงานเสร็จ ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขผลงานนี้จะแก้ไขตามความพอใจของเด็กเอง และตามคำแนะนำของครูผู้สอน

เรื่องนี้นักเรียน สนใจและมักหยิบยกขึ้นมาเป็นเรื่องราวในการสร้างงานศิลปะส่วนใหญ่ เป็นเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ครอบครัว เรื่องใกล้ตัวเด็กเองหรือเรื่องที่เกิดจากประสบการณ์ ความประทับใจ หรือแม้แต่เรื่องเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันที่เด็กสามารถรับรู้ได้ สุขชาติ สุขโกษะ (2527) กล่าวว่า การวาดภาพระบายสีเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งของเด็กในการถ่ายทอดการแสดงออกเฉพาะบุคคล เป็นการแสดงออกตามความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่สะสมไว้จากประสบการณ์ด้านต่างๆที่ได้เรียนรู้มา อันได้แก่ ประสบการณ์ที่ได้จากมนุษย์ด้วยกัน เช่น จากพ่อ แม่ ครู หรือเพื่อนจากสถานที่ต่างๆ เช่น โรงเรียน บ้านจากเหตุการณ์ต่างๆจากความคิดและจินตนาการ ตลอดจนจากวัตถุสิ่งของต่างๆ เป็นต้น

การส่งภาพประกวดผลงานของนักเรียน ส่วนใหญ่เกิดจากคำแนะนำจาก ครูผู้สอนหรือแม้แต่ข่าวสารข้อมูลในการประกวด และมักเริ่มส่งงานประกวดกันตั้งแต่อายุยังน้อยเนื่องจากครูผู้สอนเห็นแนวการทำงานหรือความสามารถของนักเรียนที่โดดเด่นในด้านการวาดภาพระบายสี ซึ่ง เดวิด ชาน (David W. Chan, 2009) กล่าวถึง พรสวรรค์ทางด้านทัศนศิลป์สามารถแสดงให้เห็นได้ในหลายทางและในสื่อทางด้านทัศนศิลป์ที่หลากหลาย ขั้นตอนการประเมินอาจจะซับซ้อนขึ้นอยู่กับการประเมินที่มุ่งเน้นไปที่การดำเนินการหรือศักยภาพ การแสดงออกหรือผลงาน การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ความชำนาญในการแก้ไขปัญหา ความสามารถในการผลิตผลงานที่ดีเป็นผู้ใหญ่ หรือ มีบุคลิกลักษณะพิเศษและมีคุณค่า ในบรรดาชนิดของการแสดงออกถึงทัศนศิลป์ การวาดภาพถือเป็นทางที่สะดวกทางหนึ่งในการระบุความสามารถขั้นสูงในทัศนศิลป์ของนักเรียน

การประกวดแข่งขันวาดภาพระบายสีมักมีผู้ที่ได้รับรางวัลและผู้ทีพลาดรางวัล ความรู้สึกของนักเรียนที่พลาดรางวัลส่วนมากจะรู้สึก เศษๆ อาจเป็นเพราะว่าการทำงานศิลปะของนักเรียนอยู่บนฐานของความชื่นชอบ และการอยากแสดงออกของความสามารถมากกว่าที่จะคิดถึงเรื่อง

การแข่งขัน หรือถ้ามีเสียใจบ้างก็ไม่มาก หรือ เสียตาย สาเหตุที่เด็กเสียใจหรือเสียตาย เนื่องจากการต้องการเงินรางวัลในการแข่งขันไปช่วยเหลือทางบ้าน

สถานที่ที่นักเรียนชอบนั่งทำงานศิลปะมากที่สุด คือ ที่อากาศปลอดโปร่ง มีลมพัดเย็น รongลงมาคือ ห้องทำงานศิลปะ เพราะสะดวก สบายมีอุปกรณ์สำหรับทำงานครบครัน เลิศ อานันท์นะ (2529) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนศิลปะศึกษาไว้ว่า จำเป็นต้องมีห้อง ปฏิบัติงานศิลปะ (Art studio) เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีการแสดงออกอย่างอิสระ (Free Expression) ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ธรรมชาติของเด็กชอบการเคลื่อนไหว และต้องการพื้นที่ มาก ห้องเรียนศิลปะศึกษาจึงควรมีบริเวณกว้างขวางเพียงพอ ที่จะตอบสนองการแสดงออกของ เด็ก มีบรรยากาศที่เร้าใจผู้เรียนให้อยากเรียน เช่น มีพื้นที่กว้างขวาง สะอาด แสงสว่างเพียงพอ เงียบสงบ อุณหภูมิพอเหมาะ อากาศถ่ายเทได้สะดวก อุปกรณ์ครบครัน สามารถทำงานได้เป็น รายบุคคลและกลุ่ม และเวลาเกิดปัญหาในการทำงานศิลปะของ นักเรียน มักจะปรึกษาครูเป็น ส่วนมากแต่ถ้าการทำงานที่บ้านของนักเรียนเองถ้าครอบครัวนักเรียนมีใครที่ชื่นชอบหรือมี ความสามารถทางศิลปะ นักเรียนก็จะสามารถปรึกษาคนในครอบครัวได้เช่นเดียวกัน และมักจะ ได้รับคำแนะนำหรือการช่วยเหลือที่ดี ปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน ทุกเรื่องเมื่อได้รับ คำแนะนำจากครู, ผู้ปกครอง, หรือรุ่นพี่แล้วก็จะประสบการณ์ในการแก้ปัญหาครั้งต่อไปด้วย ตนเอง เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ มีการค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติมสำหรับพัฒนาความสามารถทางศิลปะของตนเอง จากการหาข้อมูลในหนังสือ สื่อดิจิทัล, หนังสือรูปภาพต่างๆ มากที่สุด สิ่งที่นักเรียน ต้องการเพิ่มเติมในการพัฒนาความสามารถของ นักเรียนให้ดีขึ้น คือ การฝึกฝนบ่อยๆ อุปกรณ์ที่มีคุณภาพ การไปดูนิทรรศการศิลปะ เรียน เพิ่มเติม/เข้าค่ายศิลปะ

กิจกรรมที่ทำเป็นประจำในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ของ เด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถ พิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ส่วนใหญ่จะเรียนพิเศษวิชาศิลปะ มากที่สุด ถ้าไม่ได้เรียนพิเศษ เมื่อมี เวลาว่างก็จะนั่ง วาดรูป อธิบายได้ว่า เนื่องจากความชอบ หรือความถนัด และต้องการฝึกฝน ความสามารถให้มากขึ้น การเรียนภายในห้องสำหรับบางคนอาจไม่เพียงพอ เด็กที่มี ความสามารถพิเศษจึงต้องการกิจกรรมที่แปลกใหม่ แตกต่างจากในห้องเรียน หรือกิจกรรมที่ทำ ทายความสามารถ ซึ่ง มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2535 : 479) กล่าวว่า เนื่องจากเด็กพวกนี้ มีความ กระหายใคร่รู้ใคร่ทำมากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน การให้เด็กเหล่านี้เรียนอย่างเดียวกับเด็กอื่นๆ อาจ ก่อให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ดังนั้นจึงควรจัดให้เด็กเหล่านี้ ได้รับประสบการณ์ที่เน้นการ เสริมสร้างเป็นพิเศษ

2. ด้านการเรียนการสอน

เจสัน มิลแมน (Jason Millman, 1981: 174) กล่าวว่า “แม้จะมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนของนักเรียนก็นับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด” จากแบบสอบถามครูศิลปศึกษาข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เป็นเพศชาย ร้อยละ 71.43 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 28.57 ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมาคือ อายุ 21-30 ปี ร้อยละ 28.57 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 21.43 และอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 14.29 มี

ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 78.57 รองลงมาคือ ปริญญาโท ร้อยละ 21.43 สาขาที่จบส่วนใหญ่คือศิลปศึกษา มีร้อยละ 35.72 รองลงมาคือ ทัศนศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 28.57 ประถมศึกษา ร้อยละ 21.43 สาขา เครื่องปั้นดินเผา และ นิเทศศาสตร์ มีร้อยละเท่ากันที่ 7.14 ตำแหน่งของครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่งครูประจำวิชาทัศนศิลป์ ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ครู คศ.1 มีร้อยละ 21.43 ครูชำนาญการ มีร้อยละ 14.29 ครู คศ.3 และผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีร้อยละเท่ากันที่ 7.14 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะ 5-10 ปี ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ มากกว่า 15 ปี มีร้อยละ 28.57 น้อยกว่า 5 ปี มีร้อยละ 14.29 และ 11-15 ปี มีร้อยละ 7.14 โรงเรียนที่ สอนอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นโรงเรียน รัฐบาล (ใน ต่างจังหวัด)มีร้อยละ 64.29 รองลงมาคือ โรงเรียนรัฐบาล (ใน กทม.) คิดเป็นร้อยละ 21.43 โรงเรียนเอกชน (ใน กทม.) ร้อยละ 7.14 โรงเรียนเอกชน (ใน ต่างจังหวัด) ร้อยละ 7.14 วิชาที่ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สอนอยู่ในปัจจุบัน คือวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ร้อยละ 92.86 รองลงมาคือ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีร้อยละ 7.14

ครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาศิลปะ ดังนี้ ศิลปะช่วยเสริมสร้างจินตนาการ ความคิด สร้างสรรค์ สมาธิ ความอดทน และ ความมีวินัย ต่อนักเรียนเอง ร้อยละ 35.72 รองลงมาคือ ศิลปะบริสุทธิ์ เป็นเรื่องของจิตใจและความงาม และ ศิลปะเป็นวิชาที่ทำให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก มีความสุขเวลาที่ได้เรียน ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด มีร้อยละเท่ากัน 14.29 ศิลปะช่วยพัฒนานักเรียนทั้งกายและใจ, นักเรียนสามารถนำวิชาศิลปะไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และเป็นอาชีพเพื่อดำรงชีวิตได้, ศิลปะเป็นภาษากลางที่ใช้ในการสื่อสารได้ทุกเพศ ทุกวัย เป็นองค์ประกอบของวัฒนธรรม, ศิลปะสร้างความสุขและโอกาส, โลกสวยด้วยศิลปะ มีร้อยละเท่ากันที่ 7.14 จะเห็นได้ว่าครูศิลปศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบศิลปศึกษา และ ทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ตรงสาย รวมทั้งทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่สอน จึงคาดว่าน่าจะสามารถนำ ความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดผลดีได้

จากการสัมภาษณ์เด็กอายุ 9-11 ที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีสามเส้าจากแบบสอบถามครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีข้อมูลและประเด็นที่ตรงกัน พบว่า โดยส่วนมากครูศิลปศึกษาที่สนับสนุนทางด้านกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน มีการจัดตั้งชมรมศิลปะ หรือคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถทางศิลปะ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนวิชาศิลปะที่โรงเรียนหลังเลิกเรียน, ตอนพักเที่ยง หรือเมื่อ ชั่วโมงที่เด็กมีเวลาว่าง เพิ่มเติมเพื่อเป็นการฝึกฝนให้ได้รับการพัฒนาความสามารถให้มากขึ้น ครูจะจัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียน เช่น สื่อบัตรภาพ หนังสือภาพต่างๆ และ มีการวิจารณ์งาน ดิชม และข้อเสนอแนะ ให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษาในการปฏิบัติงานศิลปะให้แก่นักเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน คอยช่วยเหลือดูแลนักเรียน ในการปฏิบัติงานศิลปะ ให้นักเรียน ได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างอิสระ แต่ส่วนมากจะมีการกำหนดหัวข้อให้

ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน และสถานที่ ครูจะมีความพร้อมในการเรียนการสอนให้กับนักเรียน และมักจะมีการประดับตกแต่งห้องด้วยผลงานงานของ นักเรียนเอง เพื่อเป็นแรงกระตุ้นในการทำงานของนักเรียน ครูกลุ่มนี้มักพานักเรียน ไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่หน่วยงานเอกชนและของรัฐบาลจัดขึ้น บ่อยๆ ส่วนการไปทัศนศึกษาชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะ ส่วนมากจะเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดไปบ้าง แต่ที่ครูศิลปศึกษาพาไปเองและบ่อยก็คือ หอศิลป์ และนิทรรศการศิลปะต่างๆ เนื่องจากพานักเรียนไปแข่งประกวดวาดภาพหรือไปรับรางวัลการประกวด นักเรียนก็จะได้ชมนิทรรศการนั้นๆไปด้วย จะเห็นได้ว่า การสนับสนุนกิจกรรมศิลปะให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ไม่ได้ช่วยในการพัฒนา ความสามารถของนักเรียนอย่างเดียวแต่รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่ตัวนักเรียนจะได้รับด้วย เช่น การได้ไป หอศิลป์ และชมนิทรรศการศิลปะต่างๆ ทำให้นักเรียนได้เห็นรูปแบบงานศิลปะที่แปลกใหม่และมีการพัฒนาอยู่เสมอ วิวรรณ จันทรเทพย์ (2528) กล่าวว่า การจัดนิทรรศการเป็นสื่อกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้ชมได้ดีเนื่องจากการใช้สื่อหลายชนิดและวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย ทำให้สามารถตอบสนองการเรียนรู้ได้หลายด้าน การเข้าร่วมกิจกรรมประเภทนิทรรศการนั้นมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ แตกต่างจากการเรียนรู้ในห้องเรียนทั่วไป ในเรื่องของความมีอิสระตามความต้องการที่จะเรียนรู้ของแต่ละคน การเข้าชมรมศิลปะของนักเรียน คือนักเรียนจะมีกลุ่มเพื่อน ที่มีความสามารถทางด้านเดียว และสามารถที่จะคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ปรึกษากันเรื่องการทำงานศิลปะกับเพื่อนได้ ครูศิลปศึกษาที่ไม่มีการสนับสนุนทางด้านกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียนนั้น ทางด้านการเรียนการสอนในชั่วโมงเรียนก็เหมือนกันกับครูศิลปศึกษาทั่วไปคือ มีการจัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียน เช่น หนังสือภาพ หรือ

รูปภาพต่างๆ และ มีการวิจารณ์งาน ดิชม และข้อเสนอแนะ ให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษา ในการปฏิบัติงานศิลปะให้นักเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน คอยช่วยเหลือดูแลนักเรียน ในการปฏิบัติงานศิลปะ ให้นักเรียน ได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างอิสระ แต่ส่วนมากจะมีการกำหนด หัวข้อให้ ครูจะมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน และสถานที่พร้อมในการเรียนการสอนให้กับนักเรียน แต่แตกต่างกันที่การจัดกิจกรรมเสริม เด็กที่มีความสามารถพิเศษไม่ว่าด้านใดจะมีความต้องการ เรียนรู้มากกว่าเด็กทั่วไปในวัยเดียวกันการเรียนในห้องเรียนอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ กิจกรรม ศิลปะถือว่ามีค่าสำคัญกับเด็กกลุ่มนี้มาก ถ้าครูที่สอนไม่มีการสอนพิเศษเพิ่มเติมให้ ผู้ปกครอง จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนความสามารถของนักเรียนแทน ถ้าผู้ปกครองมีความพร้อมทางด้านความรู้ทางศิลปะ ก็อาจสอนเองหรือแนะนำนักเรียนได้แต่ถ้าผู้ปกครองที่ไม่มีความรู้ทางด้านศิลปะ แต่มีทุนทรัพย์ก็สามารถสนับสนุน ให้เด็กได้เรียนพิเศษตามโรงเรียนสอนพิเศษได้ แต่ถ้าโรงเรียนไม่มีการส่งเสริม พ่อแม่ไม่มีความพร้อม สิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยก็อาจทำให้ความสามารถของเด็กไม่พัฒนาเท่าที่ควรและอาจเลิกราไป

ครูจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อระบบการศึกษา หน้าที่ของครู คือ การจัดกระบวนการเรียนการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียน การดูแลจัดหาแหล่งความรู้ การสร้างบรรยากาศในการสอนให้เป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนภายในชั้นเรียน หรือนอกชั้นเรียน เพื่อเสริมความรู้และแก้ปัญหาการเรียนการสอน การสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และให้คำแนะนำและปรึกษาด้านการเรียน เจสัน มิลแมน (Jason Millman, 1981: 174) ก็กล่าวไว้เช่นกันว่า “แม้จะมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนของนักเรียนก็นับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด”

ครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการส่งเสริมการเรียนศิลปะของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติเป็นประจำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำที่สุด คือ ปรึกษาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือดูแลนักเรียนทั้งในการปฏิบัติงานศิลปะในและนอกชั้นเรียน เมื่อตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีสามเส้าโดยการสัมภาษณ์เด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ทั้ง 30 คน ในประเด็นเดียวกันนี้ก็ได้คำตอบที่ตรงกัน แสดงให้เห็นถึงบทบาทของครูในการให้ความสำคัญ เอาใจใส่ กับนักเรียนในการเรียนไม่เพียงแต่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่รวมไปถึงการเรียนรู้นอกห้องเรียน การให้คำแนะนำปรึกษาด้านการเรียน เป็นการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน สอดคล้องกับ โทมัส แอล กูด (Thomas L. Good, 1983: 127-144) ได้สังเคราะห์งานวิจัยในห้องเรียน (Classroom Research) ที่มีผู้ทำตั้งแต่ปี 1970 - ปี 1983 ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับบทบาทของครูที่มีความสำคัญต่อผลการเรียนของนักเรียนว่า การที่มีความเข้าใจ

ความคิดรวบยอดของวิชาที่สอน สามารถอธิบายความหมายของสิ่งที่สอนได้ชัดเจน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม เอาใจใส่ สนใจต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และพร้อมที่จะสอนเสริมเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ ซึ่งบทบาทเหล่านี้ของครูจะส่งผลให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนที่ดีขึ้น

จากศึกษาข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติบ่อยครั้งที่สุด คือ มีการจัดโครงการพิเศษคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะเพื่อส่งเสริมสนับสนุนความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ และ นำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่เอกชนและหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น อธิบายได้ว่าการเรียนในห้องเรียนเพียง 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการ ของนักเรียนบางคนที่มีความสามารถหรือมีความชื่นชอบทางด้านศิลปะเป็นพิเศษ

การจัดกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน ถือว่าเป็นการส่งเสริมการเรียนศิลปะทางหนึ่งให้กับนักเรียน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ให้เด็กได้พัฒนาความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ถ้าในระบบโรงเรียนไม่มีการสนับสนุนหรือส่งเสริมทางด้านการจัดกิจกรรมศิลปะที่เพียงพอแล้ว ผู้ปกครองควรเป็นผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนบุตรหลานของท่าน ถ้าผู้ปกครองที่ไม่มีความรู้ ความสามารถทางด้านศิลปะ อาจส่งเสริมเด็กโดยการส่งบุตรหลานไปเรียนนอกระบบ คือ โรงเรียนสอนพิเศษ เพราะเด็กที่มีความสามารถพิเศษจะมีความต้องการเรียนรู้มากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน ถ้าไม่มีการส่งเสริมและสนับสนุนแล้ว เด็กจะเรียนรู้อย่างลำบาก และอาจเลิกกันไป ซึ่งมะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2535 : 479) กล่าวว่า เนื่องจากเด็กพวกนี้ มีความกระหายใคร่รู้ใคร่ทำมากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน การให้เด็กเหล่านี้เรียนอย่างเดียวกับเด็กอื่นๆ อาจก่อให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ดังนั้นจึงควรจัดให้เด็กเหล่านี้ ได้รับประสบการณ์ที่เน้นการเสริมสร้างเป็นพิเศษ เช่น การเรียนพิเศษหลังเลิกเรียนหรือในวันหยุด หรือนำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่เอกชนและหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ ดำรง วงศ์อุปราช (2529) ได้กล่าวไว้ว่า การให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษทางศิลปะ เป็นการช่วยกระตุ้นการศึกษา และสร้างสรรคงานศิลปะ รวมทั้งการเปลี่ยนสถานที่ปฏิบัติการอาจมีผลดีต่อการปฏิบัติการศิลปะซึ่งสถานที่นั้นจะไม่ใช้ที่ฝึกกิจกรรมศิลปะอย่างเข้มข้น แต่จะเป็นการผสมผสานกิจกรรมศิลปะที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ในขณะที่เดียวกันเด็กจะได้เรียนรู้เรื่องอื่นๆไปด้วย เช่น ให้รู้จักการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มารยาทและวัฒนธรรมในการเข้าสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษทางศิลปะไม่ใช่การมาโรงเรียน แต่จะมีการจัดบรรยากาศที่ไม่ทำให้เด็ก

เกิดความเบื่อหน่าย เด็กจะพบแต่ความแปลกใหม่ น่าสนใจ น่าเรียนรู้ ซึ่งจะกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้เป็นอย่างดี

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ของครูศิลปศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นว่าการคัดเลือกเด็กนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่จะดูจากทักษะทางศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ ในผลงานที่ให้นักเรียนทำสังเกตจากการเรียนศิลปะตามตารางสอน คัดนักเรียนที่มีความสามารถที่โดดเด่น ดูตามความสนใจ และมีใจรัก ความชื่นชอบในศิลปะ เด็กที่มีความตั้งใจ ชยัน และนำมาส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง การคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ของครูศิลปศึกษานั้นเป็นเพียงแค่ขั้นตอนหนึ่งในการคัดเลือกเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ การจะให้ได้มาซึ่งการชี้ชัดถึงความสามารถของเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษอย่างแท้จริง ควรมีขั้นตอน วิธี หรือเครื่องมือที่มาตรฐานในการตรวจสอบความสามารถของเด็กด้วย สอดคล้องกับมะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2535) ที่กล่าวว่า การที่จะสามารถชี้แสดงว่า เด็กผู้ใดมีคุณสมบัติของการมีพรสวรรค์ปัญญาเลิศทางศิลปะนั้น นอกจากการศึกษาสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนศิลปะของเด็กแล้วยังต้องอาศัยเครื่องมือสอบการมีพรสวรรค์ปัญญาเลิศทางศิลปะเป็นสำคัญด้วย เครื่องมือสอบที่สำคัญๆ ในการวิเคราะห์ด้านนี้ตัวอย่างเช่นของ Kerschensteiner (1976) Manuel (1919) Meyer (1939) Ellison et al (1976) Stalker (1981) & Wilson (1982) เครื่องมือสอบ เหล่านี้ส่วนมากประกอบด้วยการสอบด้านซาว์ปัญญา และความเฉียบไวทางสุนทรียภาพควบ กันไป

3. ด้านสภาพแวดล้อม

3.1 สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว ปัจจัยที่เสริมสร้างศิลปะนิสัยของแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับการฝึกอบรมเลี้ยงดูที่บ้านและการจัดการศึกษาที่โรงเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมทางบ้าน และโรงเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าศิลปะเด็กจะเจริญเติบโตเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับเวลา โอกาส สภาพแวดล้อม และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ (วิชัย วงศ์ใหญ่, 2529) จากการศึกษาข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทางครอบครัวในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า จากกลุ่มผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.07 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 37.93 อายุ ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.72 รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 41.38 ส่วนใหญ่ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษา ป.6 หรือเทียบเท่า มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 27.59 รองลงมา มีระดับการศึกษา ต่ำกว่า ป.4 หรือป.4 และปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีร้อยละเท่ากันที่ 24.14 ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด มีร้อยละ 24.14 รองลงมาคือ ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว และพนักงานบริษัท รัฐวิสาหกิจ เอกชน คิดเป็นร้อยละที่เท่ากัน 17.24

และส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัว / เดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท มีร้อยละ 31.03 รองลงมา
รายได้ครอบครัว / เดือน 10,001 – 20,000 บาท มีร้อยละ 24.14

จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาที่ไม่สูงและมีรายได้ต่ำ อาจทำให้เกิด
ปัญหาในการไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา หรือส่งเสริมและสนับสนุนเด็กได้ไม่เต็มที่ และถือ
ว่าการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ซึ่งถ้าโรงเรียนหรือครูไม่มีการสนับสนุนนักเรียนที่มี
ความสามารถทางด้านนี้เพิ่มเติม อาจส่งผลกระทบต่อ การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนของ
นักเรียนได้ จรรยา สุวรรณทัต (2522 : 42) ได้กล่าวว่า การที่ผู้ปกครองขาดการศึกษา ทำให้
ขาดความกระตือรือร้น และมองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ทำให้เกิดการละเลยบุตร
หลาน ขาดความสนใจ ขาดความสามารถที่จะช่วยเหลือเด็กทางการเรียน และถ้าครูที่โรงเรียนไม่
มีการส่งเสริมด้วยแล้ว เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ก็คงยากที่จะพัฒนา
ความสามารถต่อไปได้

จากการสัมภาษณ์เด็กที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ และการตรวจสอบข้อมูลด้วย
วิธีสามเส้าจากแบบสอบถามผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีข้อมูลและ
ประเด็นที่ตรงกัน พบว่า ผู้ปกครองกลุ่มที่มีการศึกษาสูง หรือ มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้าน
ศิลปะ ที่มีรายได้ต่อครอบครัวสูง ผู้ปกครองกลุ่มนี้จะมี ความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของ
การศึกษา ผู้ปกครอง จะให้การช่วยเหลือและดูแลสนับสนุนการเรียนการทำงาน ของนักเรียน ทั้ง
ในด้านการทำงานศิลปะ โดยจะช่วยเหลือ ทางด้านการสนับสนุนอุปกรณ์ การให้คำแนะนำและให้
คำปรึกษาในการทำงานศิลปะ การชมเชยและให้กำลังใจ รับฟังปัญหาในการทำงานศิลปะของ
นักเรียนและให้การช่วยเหลือหรือคำแนะนำที่ดี ด้านการร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะของ
หน่วยงานภาครัฐและเอกชน หรือจัดหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิด
สร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียน จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆเพื่อกระตุ้นให้
นักเรียนเกิดแนวความคิดที่แปลกใหม่ รวมถึงพาไปชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ
รวมทั้งจัดพื้นที่ในการทำงานพร้อมทั้งอุปกรณ์ที่สะดวกต่อการทำงานศิลปะของนักเรียน การนำ
ผลงานศิลปะของนักเรียนที่สร้างขึ้นนำไปจัดแสดงหรือตกแต่งภายในหรือภายนอกบริเวณบ้าน
เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์

ส่วนกลุ่มผู้ปกครองที่มีการศึกษาไม่สูง หรือ ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ
และมีรายได้ต่อครอบครัวต่ำ การช่วยเหลือดูแลนักเรียน ด้านการเรียนหรือการทำงานจะไม่เต็มที่
เท่าที่ควร การช่วยเหลือของผู้ปกครองกลุ่มนี้ ทางด้านอุปกรณ์การทำงานของนักเรียนอาจมี
ช่วยเหลือบ้าง แต่ส่วนใหญ่ก็ได้รับการสนับสนุนจากครูผู้สอน การให้คำชมเชยและให้กำลังใจเป็น
สิ่งที่ผู้ปกครองกลุ่มนี้ทำได้ที่สุด หรือบางครั้งอาจจะช่วยออกความคิดเห็น หรือถามถึงขั้นตอน
ของการทำงานบ้าง ทางด้านการให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการทำงานของนักเรียน และรับ

ฟังปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน อาจจะมีฟังบ้าง และให้กำลังใจ แต่อาจไม่ได้ช่วยแก้ปัญหา

ด้านการร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครองจะไว้ใจให้ครูศิลปะเป็นคนดูแลและพาไป การสนับสนุนการจัดหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียน หรือ จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวความคิดที่แปลกใหม่ อาจจะมีเคยจัดให้บ้างหรือไม่เคยจัดเลย แต่นักเรียนจะได้รับการช่วยเหลือจากครูผู้สอนเป็นหลัก

การพาไปชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ ถ้ามีโอกาสผู้ปกครองกลุ่มนี้ก็อาจจะพาไปบ้างแต่ก็ไม่บ่อย หรือแม้แต่การจัดพื้นที่ในการทำงานพร้อมทั้งอุปกรณ์ที่สะดวกต่อการทำงานศิลปะของนักเรียน ผู้ปกครองที่ไม่ได้จัดพื้นที่ทำงานศิลปะให้กับนักเรียนคือไม่มีที่ทำงานเฉพาะแต่นักเรียนสามารถ เลือกพื้นที่ในการทำงานเอง ส่วนการนำผลงานศิลปะของนักเรียนที่สร้างขึ้นนำไปตั้งแสดงหรือตกแต่งภายในหรือภายนอกบริเวณบ้าน ไม่ค่อยมีการสนับสนุนเท่าที่ควร ผู้ปกครองกลุ่มนี้ถึงไม่ค่อยมีความพร้อมในการสนับสนุนช่วยเหลือดูแลนักเรียน แต่ก็จะไม่กีดกันในการเรียนศิลปะของนักเรียน โดยอาจจะหวังพึ่งพาครูผู้สอนเป็นหลัก ให้ครูผู้สอนเป็นผู้ดูแล และสนับสนุนความสามารถของนักเรียนแทน ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสอดคล้องกับ เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง (2522 : 87) ที่ทำการศึกษพบว่า บุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีกิจกรรมในการส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานแตกต่างกันและจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบุตรหลานแตกต่างกันด้วย นอกจากนี้ ศิริวัลย์ อุดมพรวิรัตน์ (2525 : 63) ยังมีความเห็นที่สอดคล้องกันคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาอยู่ในขั้นต่ำ จะให้การส่งเสริมการเรียนน้อยกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง เพราะไม่มีประสบการณ์ทางการศึกษา จึงมองไม่เห็นความจำเป็นของการศึกษาและไม่ให้การสนับสนุนการศึกษาเท่าที่ควร เนื่องจากฐานะและอาชีพที่ไม่ค่อยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จึงเป็นเหตุให้ผู้ปกครองมีความมุ่งหวังในตัวครูสูง ในอันที่จะรับภาระหน้าที่แทนผู้ปกครอง ในเรื่องต่างๆ และโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน

ผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการส่งเสริมการเรียนศิลปะของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณา พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำที่สุด และเมื่อตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าจากเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ทั้ง 30 คนก็ได้คำตอบที่ตรงกันว่าผู้ปกครองทั้งหมดมีการชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนตลอด การชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานศิลปะกับบุตรหลานของตนเองเสมอ เป็นการแสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน การให้กำลังใจชมเชยในการทำงาน ถือเป็นแรงเสริมที่สำคัญในการทำงานให้กับนักเรียน ก็ให้เกิดความภูมิใจและความมั่นใจในตนเอง ประเทิน มหาพันธ์ (2531) กล่าวไว้ว่า ความภูมิใจของเด็กเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้สร้างผลงานขึ้นมาแล้ว ได้รับคำ

ชมเชยและการให้กำลังใจจากครู ผู้ปกครอง สอดคล้องกับ ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา (2535 : 215) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเด็กปัญญาเลิศ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลทางอ้อมกับเด็ก ที่ช่วยเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ควรให้คำชมเชยยกย่องผลงานทางศิลปะของเด็กแต่ละคนไม่ว่าผลงานนั้นจะเล็กน้อย หรือดูไม่แปลกตาเลยสำหรับผู้ใหญ่ อย่าลืมนึกว่าเด็กอาจยังไม่ทันได้นึกถึงการประสมประสานความคิดออกมาเป็นงานเช่นนั้นมาก่อนเลยก็ได้ วราภรณ์ รักวิชัย (2533 : 115) กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กขึ้นอยู่กับประสบการณ์ตรงที่เด็กได้รับจากสิ่งแวดล้อมโดยการกระทำ การสัมผัส และการได้พบเห็นซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้มีความสำคัญ ในการสร้างเสริมบุคลิกภาพของเด็ก ดังนั้นผู้ใหญ่ ที่ใกล้ชิดจึงควรใช้การเสริมแรง เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของเด็ก เพื่อจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมในทางที่ดีคงอยู่ต่อไปอีกนาน การเสริมแรงของผู้ใหญ่ได้แก่การยอมรับและการพุดคุยยกย่องชมเชย

สภาพแวดล้อมครอบครัว ผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวให้ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของเด็กอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวให้การยอมรับในความสามารถทางศิลปะ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน การที่ผู้ปกครองให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กเป็นและยอมรับในความสามารถของเด็ก ถือเป็นบรรยากาศที่ดีในครอบครัว ซึ่ง วิรุณ ตั้งเจริญ (2544) กล่าวถึง ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับครู ผู้ปกครองย่อมเป็นบรรยากาศที่มีคุณค่ายิ่ง สำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของเขาอย่างถึงที่สุด

3.2 สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน จากแบบสอบถาม ของครูศิลปศึกษา วิเคราะห์ผลได้ว่า สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ครูศิลปศึกษาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของนักเรียนอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำที่สุด คือ สร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานศิลปะของนักเรียน เช่น การจัดห้องเรียนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด แสงสว่างเพียงพอ และวัสดุ อุปกรณ์พร้อมในการเรียนการสอน การนำผลงานศิลปะมาตกแต่งห้อง หรือแม้แต่ครูสร้างความเป็นกันเองกับนักเรียน ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น วิชัย วงศ์ใหญ่ (2529) กล่าวถึง การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและกระตุ้นเรื่องการแสดงออก และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาสใช้ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมาได้โดยผสมผสานกับสติปัญญา ประสบการณ์และจินตนาการ การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนที่ดี ย่อมเอื้ออำนวยต่อการทำงาน ของนักเรียน และอาจเป็นแรงกระตุ้นทางความคิด ให้นักเรียนอยากเรียนรู้ และแสดงออกในทางสร้างสรรค์ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 :

86) กล่าวว่า สภาพภายในห้องเรียนที่ดีย่อมเป็นส่วนหนึ่งของแรงกระตุ้นที่จะช่วยให้เด็กสร้างสรรค์ศิลปะเป็นอย่างดีด้วย นักการศึกษาสนใจกับการสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนกันเป็นพิเศษ เพราะถือว่า การจัดสภาพห้องเรียนที่ดีก็คือการสร้าง “สิ่งเร้า” ที่ดีนั่นเอง สิ่งเร้าจะเป็นตัวเรียกร้องและผลักดันให้เกิดความกระหายที่จะเรียนรู้ หรือแสดงออกในทางศิลปะ

การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนของครูศิลปศึกษา ในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำที่สุด คือ การนำผลงานศิลปะของนักเรียนมาติดแสดงที่บอร์ดหรือผนังอาคาร และที่ห้องแสดงผลงานเพื่อให้ นักเรียนเกิดความภูมิใจ อธิบายได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมเช่นนี้ อาจง่าย และ สะดวก ไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์มาก ติดตั้งได้ง่าย และประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่ต้องใช้งบประมาณมาก

การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะสภาพแวดล้อมที่ดีจะมีสภาพเป็นแรงผลักดัน หรือกระตุ้นให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (อาภรณ์ ใจเที่ยง ,2540) การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม จะมีผลช่วยทำให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีผลต่อพัฒนาการทุกด้าน ทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นควรพิจารณาทั้งการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพในห้องเรียนและการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบริเวณโรงเรียนด้วย เพราะจากข้อความที่ว่า “บริเวณโรงเรียนทั้งหมดคือห้องเรียนของเด็ก” แสดงให้เห็นว่าพื้นที่โรงเรียนทั้งหมดจะต้องจัดสิ่งแวดลอมเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนนั้น จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ไม่ได้ขึ้นอยู่กับครูศิลปศึกษาเท่านั้นต้องขึ้นอยู่กับทำให้ความสำคัญ และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร วิจัย วงศ์ใหญ่ (2529) กล่าวว่า ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ที่มีผลกระทบต่องานของครู ได้แก่ ระบบการบริหารงบประมาณ อาคารสถานที่ เพราะธรรมชาติของวิชาศิลปะต้องการสถานที่ฝึกปฏิบัติที่เป็นสัดส่วน รวมทั้งเป็นการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ ถ้าองค์ประกอบเหล่านี้ได้มีโอกาสเอื้ออำนวยต่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน ถ้าปัจจัยทางด้านการเรียนการสอนมีจำกัด การที่เราจะคาดหวังให้ครูศิลปะริเริ่มปฏิบัติงานภายใต้จำกัดหลายๆ ประการนั้นจะเป็นจุดหยุดนิ่งการพัฒนาศิลปะเด็ก ภาพอนาคตการพัฒนาศิลปะเด็ก ก็คงจะไม่แตกต่างไปจากเดิมมากนัก ถ้ายังไม่ปรับปรุงปัจจัยที่สำคัญดังได้กล่าวแล้ว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ สามารถสรุปประเด็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง ครูผู้สอนศิลปศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับครูศิลปศึกษา

1. ครูควรหมั่นศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ และเข้าใจในความต้องการของเด็กกลุ่มนี้ รวมทั้งความรู้ในด้านการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ ในทางทฤษฎีและปฏิบัติ
2. ครูควรมีการจัดกิจกรรมหรือจัดโครงการพิเศษเพื่อคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางทัศนศิลป์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกและพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มความรู้ความสามารถ
3. ครูมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนของนักเรียนมาก และมีอิทธิพลต่อการทำงาน of นักเรียน ครูจึงไม่ควรเอาตัวเองเป็นบรรทัดฐานทางความคิด แต่ควรให้อิสระกับเด็กในการทำงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองควรมี การติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับครูผู้สอน เป็นระยะๆ เพื่อร่วมมือกันหาทางส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ถึงที่สุด ตลอดจนก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้ปกครองเพื่อทำให้เกิดผลอย่างสูงต่อผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

1. ควรจัดให้มีการจัดอบรมทางวิชาการให้ครูศิลปศึกษาในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์
2. ส่งเสริมให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา ในโรงเรียนให้มากขึ้นพร้อมทั้งจัดหางบประมาณในการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ให้แก่หมวดศิลปศึกษาให้มากขึ้น
3. ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน สภาพแวดล้อมที่ดีย่อมเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ควรมีองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางทัศนศิลป์ มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นทางการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับความสามารถทางการวาดภาพระบายสี ระหว่างเด็กทั่วไป กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางทัศนศิลป์
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการวาดภาพระบายสี กับเด็กที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ ในระดับอายุหรือช่วงชั้นที่สูงขึ้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองนำปัจจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปทดลองปฏิบัติกับเด็กทั่วไป ศึกษาถึงความก้าวหน้าของผลที่เกิดขึ้น
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ เด็กที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์ในด้านอื่นๆเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกับเด็กกลุ่มนี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. **การจัดการศึกษาแนวใหม่ : การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ, 2542.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. **ความสัมพันธ์ในครอบครัวตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2518**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2519.
- โกศล ภูพลอย. **การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่4 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา10. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.**
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **สำนักงานการวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **สำนักงานโครงการพิเศษ. ก้าวสู่มาตรฐาน การเรียนรู้สู่ทักษะชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ. **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- จรรยา สุวรรณทัต. **สุขภาพจิตของครูในถิ่นกันดาร ที่สัมพันธ์กับปัญหาการสอนและเจตคติที่มีต่อเด็ก**. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*. 1 (มิถุนายน 2522) : 43-47.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง. **สังคมวิทยาการศึกษา สารระตถะแนวความคิดและทฤษฎี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. **พัฒนาเด็กด้วยศิลปะ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แพลน พับลิชชิ่ง, 2533
- ดารารัตน์. **ความฉลาดที่สร้างได้. รักลูก**. ปีที่ 14 156(มกราคม 2539) : 94.
- ดุษฎี บริพัตร ณ อยุรยา. **เด็กปัญญาเลิศ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเลิฟแอนเลิฟเพรส, 2535.
- ดำรง วงศ์อุปราช. **กิจกรรมศิลปะ: อาร์ตแคมป์. ศิลปะเด็กความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ**. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์การ์พิมพ์, 2529.

ถาวร เกิดเกียรติพงศ์ และวราคม ที่กุสะ. **สังคมวิทยาการศึกษา**. ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

ทบวงมหาวิทยาลัย, ศูนย์พัฒนศึกษาแห่งชาติ. **รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมในห้องเรียน พฤติกรรมของครูและพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.

นิคม ทาแดง. **เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.), 2545.

นิพนธ์ ทวีกาญจน์. จินตนาการ: ป่อเกิดของความคิดสร้างสรรค์ในงานศิลปะ. **ครูปริทัศน์** 11(ธันวาคม 2529) : 69-71.

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. **ศิลปศึกษากับครูประถม**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช. 2525.

บันลือ กุลโชติ. **การศึกษาเกณฑ์การตัดสินการประกวดศิลปะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ประภัสสร นิยมธรรม. **ศิลปะของเด็กเชิงจิตวิทยา**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2523.

ประเทิน มหาจันทร์. **ศิลปะในโรงเรียนประถม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2531.

ผดุง อารยะวิญญู. **การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2542.

ผุสดี เรืองศรีมัน. **บทบาทของผู้ปกครองหรือครูในการส่งเสริมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสติปัญญาเลิศ และความสามารถพิเศษ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

พนม พงษ์ไพบูลย์. **สรุปสาระสำคัญจากการสัมมนา เรื่อง แนวทางการพัฒนาเด็กปัญญาเลิศ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ**. **วารสารการศึกษาแห่งชาติ** 2537 : 17-26.

พวงชมพู อร่ามกุล. **การศึกษาวิเคราะห์ผลของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.

พีระพงษ์ กุลพิศาล. "การสอนศิลปะเด็ก". **มโนภาพทางการรับรู้ทางศิลปะ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ กรมการฝึกหัดครู, 2531.

- เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง. **อิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. **ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- มลิวัดย์ ด้บไพรี. **รายงานการวิจัยสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- มลิวัดย์ ด้บไพรี. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเด็กฉลาดและเด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. **พรสวรรค์ปัญญาเลิศทางศิลป์, สารานุกรม ศึกษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: บริษัท วิสิทธิ์พัฒนา จำกัด, 2535.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. **แนวโน้มศิลปศึกษาร่วมสมัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- เลิศ อานันทะ. **จิตวิทยากับพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก. ศิลปะเด็กความคิด สร้างสรรค์ และจินตนาการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ต, 2529.
- เลิศ อานันทะ. **ศิลปะในโลกของเด็ก : เพื่อการแสดงออกหรือเพื่อรางวัล. ศิลปะเด็ก : สภาพปัจจุบันและอนาคต**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, 2529.
- เลิศ อานันทะ. **ศิลปะในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ต, 2523.
- วราภรณ์ รักวิจัย. **การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: แสงศิลป์การพิมพ์, 2533.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. **ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ, 2529.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2537.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. **ศิลปศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิมลวอลอาร์ต, 2526.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. **ศิลปะทรรศน์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ต้นอ้อ, 2532.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. **ผลิตศิลป์น้อย: คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บริษัทพิมพ์ดีจำกัด, 2544.
- วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์. **ศิลปะในโรงเรียนประถม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2531.

ศรียา นิยมธรรม. **ทัศนศิลป์เพื่อการศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2550.

ศิริวัลย์ อุดมพริวรรัตน์. **การส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. **สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร**.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.

สมพร รอดบุญ. **สรุปการวัดและประเมินผลการเรียนวิชาศิลปศึกษาที่เน้นในด้านการปฏิบัติ(STUDIO)**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

สมศักดิ์ สิ้นธุระชญ์. **การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิชย์สารานุกรม, 2539.

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. **พ่อแม่ก็ช่วยครูได้ในการสอนลูกรัก**. ในรายงานประจำปีและอนุสรณ์สาธิต 2527. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

สุชาวดี สุภโตชะ. **การจัดการประชาสัมพันธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

สุนทร โคตรบรรเทา. **ครูสอนเด็กเก่ง**. แปลจากเรื่อง what research says to the teacher Gifted and talent students ของ Frederick b. tuttle,jr. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปาณยา, 2530.

สุมน อมรวิวัฒน์ และทีศนา แซมณี. **หลักการสอนจริยศึกษา ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หน่วยที่ 1-7**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช, 2526.

สุรพันธ์ ต้นศรีวงศ์. **วิธีการสอน**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเคทจำกัด, 2538.

สุลักษณ์ ศรีบุรี. **พัฒนาการทางศิลปะของเด็กตามทฤษฎีของวิกเตอร์โลเวนเฟลด์**.

กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

โสภิตอนงค์ บุญช่วย. **สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ**. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2548

ให้นักเรียนให้ได้ดี. **กระจกเงา**. ปีที่ 3 13 (มิถุนายน 2538) : 41-50.

- อรุณี หงส์ศิริวัฒน์. **การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมนิสิตนักศึกษาที่มีความสามารถสูง ตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- อรพินทร์ ประสิทธิ์รัตน์. **รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533.
- อรอนงค์ ฤทธิ์ฤทัย. **การศึกษาการวาดภาพการ์ตูนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. **หลักการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2540.
- อารี สุทธิพันธุ์. **เกณฑ์ในการพิจารณาผลงานศิลปะเด็ก**. **การแสดงผลศิลปะเด็กแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3**. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2525.
- อารี สัตถหวิ. **พหุปัญญาและการเรียนแบบร่วมมือ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2543.
- อุบล ผู้จินดา. **หลักและวิธีสอนศิลปะ**. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, 2532.
- อุบลรัตน์ เคยอาษา. **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญา กับความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาศิลปะ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- อุษณีย์ โพิธิสุข. **สร้างลูกให้เป็นอัจฉริยะ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ, 2537.
- อุษณีย์ โพิธิสุข. **การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ**. รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป, 2541.
- เอกรัฐ งามจินดาสกุล. **การวาดภาพกลับหัวที่มีต่อลักษณะการแสดงออกในการวาดภาพของเด็กอายุ 10-11 ปี**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ภาษาอังกฤษ

- Andra L. Nyman. Educating the Artistically Gifted Student in Early Childhood. **The Visual Arts and Early Childhood Learning**. The National Art Education Association 1916 Association Drive Reston Virginia, 1995.
- Ballantine, J.H. **The Sociology of Education: A Systematic Analysis**. Englewood cliffs New Jersey : Prentice-Hall Inc, 1983.
- Barrett, M.D. and Light, P.H. Symbolism and Intellectual Realism in Children's Drawing, **British Journal of Education Psychology** 46 (1976): 198-202.
- Blai, Boris, Jr. Parent "always" matter in education. The educational resources information center 1/82-3/91, 1985.
- Bloom, Benjamin S. **Human characteristic and school learning**. New York : McGraw-Hill Book Company, 1976.
- Bloom, Benjamin S. **All our children learning: A primer for Parents teacher and other educators**. New York : McGraw-Hill, 1981.
- Borgia, Eileen. **Impressions of Reggio Emilia**. EDRS : Illinois, 1991.
- Brophy, Jere. **Motivating students to learn**. Boston : McGraw-Hill, 1998.
- Caucutt, Allan. Art Contests & Competitions. **School Arts** (December 1991): 28-47.
- Chapman, L. H. **Approaches to art in Education**. New York : Harcourt Brace Javanovich, 1978.
- Clark, Gilbert A. Judging Children's Drawings as Measures of Art Abilities. **Studies in Art Education** Vol. 34, No. 2 (Winter, 1993): 72-81
- Clark, Gilbert A. Screening and Identifying Students Talented in the Visual Art : Clark's Drawing Abilities Test. **Identification of Students For Gifted and Program** (2004): 101-115.
- Cukierkorn, Jesse Rachel. Young Artists: Understanding Their Abilities and Needs. **gifted child today** vol 31, (2008): 4-33
- Davis, J. Drawing's demise: U-shaped development in graphic symbolization. **Studies in Art Education**. 38 (3) (1997): 132-157.

- David W. Chan, Lai-kwan Chan, Amethyst Chau. Judging Drawing Abilities of Hong Kong Chinese Gifted Students : Could Nonexperts Make Expert-Like Judgments?. **Gifted Child Quarterly** Volume 53 Number 1 (Winter 2009): 15-24
- DiLeo, J. H. **Child development: Analysis and synthesis**. New York : Brunner/Mazel. 1977.
- Donna Y. Ford , James L. Moore , III and Deborah A. Harmon. Integrating Multicultural and Gifted Education : A Curricular Framework. **Gifted Education**. Vol. 44 , No. 2, (Spring , 2005): 125-137.
- Dwyer, Barry. **Today's Primary School: A Handbook for Parents**. New South Wales : Newtown, 1994.
- Edward, D.W. Lowenfeld as Mentor. **Art Education** (November 1982): 38-40.
- Efland, Arthur D. **Art and Cognition**. New York and London : Teacher College Press, 2002.
- Fasko, D. An Analysis of Multiple Intelligences Theory and Its Use with The Gifted and Talented. **Roeper Review** 23 (April 2001): 126-130.
- Flanders, Ned A. **Analyzing teaching behavior**. Reading Mass: Addison-Wesley Pub. Co, 1970.
- Fraser , Barry J and Walberg , Herbert J. teacher – student relationships and learning environments : Context , retrospect and prospect. **International Journal of Educational Research**. Vol. 43 Issue 1/2 (Feb, 2005): 103 – 109.
- Freeman, N.and Hayton C. Gross failure to utilize alignment cues in children's drawing of three dimensional relationships. **Perception** 9 (March 1980): 353-359.
- Gardner, H. **Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century**. New York : Basic Books, 1999.
- Gardner, H. **Frames of Mind: Theory of Multiple Intelligences**. New York : Basic Books, 1985.
- Good, Thomas, L. Classroom research : A decade of program. **Educational Psychologist** 3 (Summer, 1983): 127-144.
- Harris, D.B. **Children's drawing as measure of intellectual maturity**. New york : Harcourt Brace & World, 1963.

- Hiemstra, Roger. **Creating environments for effective adult learning.** San Francisco Calif : Jossey-Bass, 1991.
- Husen, Torsten. **The learning society revisited.** Oxford : Pergamon Press, 1986.
- Jne King, McFee. **Cultural diversity and the structure and practice of art education.** Reston Va : the National Art Educaiton Association, 1998.
- Kathryn R. Wentzel and Allan Wigfield. **Handbook of motivation at school.** New York : Routledge, 2009.
- Kula, Judith A. **Visual Arts Guide for Early Childhood.** Arizona State : Dept of Education Phoenix, 1991.
- Lindgren, Henry Clay. **Educational psychology in the classroom.** Monterey Calif : Brooks Cole Pub, 1985.
- Martha Zola, Stalker, Identification of the Gifted in Art. **Studies In Art Education.** 22, 2 (1981): 49-55.
- Mead, George Herbert. **The Social psychology.** Chicago : University of Chicago Press, 1956.
- Millman, Jason. **Handbook of teacher education.** London: Sage Publication, 1981.
- Peter G. Cole, Lorna K. S. Chan. **Teaching principles and practice.** New York : Prientichall, 1994.
- Piaget, J., and Inhelder, B. **The Child's Conception of Space.** New York : W.W.Noton&Company, 1967.
- Reardon, M. Problem-based Learning and Other Curriculum Models for Multiple Intelligences Classroom. **Roeper Review** 22 (January 2000): 139-140.
- Renzulli, Joseph S. **The Enrichment Triad Model: A Guide for Developing Defensible Programs for the Gifted and Talented.** Nethersfield Conn : Creative Learning Press, 1986.
- Richey, Robot W. **Preparing for a career in education.** New York : McGran-Hill, 1974.
- Robert J. Havighurst and Bernice L. **Society and education.** Boston : Allyn and Bacon, 1967.
- Rudoulph, N. **Drawing : A Universal Language. Art Experiences for Young Children.** New York : The Macmillan Company, 1973.

- Safranski, Jill. **Improving Student and Parent Attitudes Toward Visual Art.** Master's Action Research Project, Saint Xavier University of Illinois, 1994.
- Swift, D. F. **The sociology of education : introductory analytical perspectives.** London : Routledge & Kegan Paul, 1969.
- Tover, M. Child development in art. **Visual Literacy Newsletter.** Bloomington : Indiana University, 1981.
- Tucker, Maggie. Learning Through Competing. **School Arts** (November 2007): 38-39
- U.S. Department of Education. **National Excellent: The Case for Developing Americas Talents,** Washington D.C.: Government Printing Office, 1993.
- Victoria, **gifted and talented children – a teachers guide.** Ministry of education and training : queensland association for gifted and talented children, 1983.
- Viktor Lowenfeld, W. Lambert Brittain. **Creative and Mental Growth.** New York : The Macmillan Publishing Company, 1987.
- Waxman, Hersholt C., and Walberg, Herbert J. Teaching and productivity. **Education and Urban Society** 18 (February 1986): 212-213.
- Weisberg, Robert. **Genius and other Myths.** New York : W.H. Freeman, 1968.
- Willats, John. **Art and Representation New Principles in the Analysis of Pictures.** New Jersey : Princeton University Press, 1997.
- Wilson Marjorie and Bret Wilson, **Teaching Children to Draw : A Guide for Teacher&Parent.** Englewood Cliff New Jersey U.S.A.: Prentice – Hall, 1982.
- Wright, Tony. **Roles of teachers and learners.** Oxford: The Univ., Pr, 1987.
- Zimmerman, Enid. A Comparative Study of Two Painting Teachers of Talented Adolescents. **Studies in Art Education** Vol. 33, No. 3 (Spring, 1992): 174-185.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ

1. ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม
 อาจารย์พิเศษประจำภาควิชาการศึกษาศาพิเศษ
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม
 อาจารย์พิเศษประจำภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์สมโภชน์ ทองแดง
 อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทินกร บัวพูล
 อาจารย์ประจำวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์สังคม ทองมี
 ผู้อำนวยการศูนย์ศิลป์สิรินธร
 โรงเรียนศรีสงครามวิทยา
6. อาจารย์วิรัตน์ คุ่มคำ
 อาจารย์ประจำวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
 โรงเรียนวัดสี่สุก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**รายนามผู้เชี่ยวชาญในด้านการเป็นกรรมการตัดสินการประกวดผลงานศิลปกรรมเด็ก
และเยาวชน**

1. รองศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม
อาจารย์พิเศษประจำภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์เลิศ อานันทนนะ
อาจารย์เกษียณ ประจำวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ทินกร กาชรสสุวรรณ
อาจารย์ประจำภาควิชาภาพพิมพ์
คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. อาจารย์นนทิวรรธ์ จันทนะผะลิน
อาจารย์พิเศษประจำภาควิชาประติมากรรม
คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. อาจารย์สังคม ทองมี
ผู้อำนวยการศูนย์ศิลป์สิรินธร
โรงเรียนศรีสงครามวิทยา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

จดหมายเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0186

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

15 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพาสณา แดงจันทร์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์” โดยมีอาจารย์ ดร.ชนบพร วัฒนสุขชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/3229

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

25 พฤศจิกายน 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเป็นกรรมการตัดสินการประกวดผลงานศิลปกรรมเด็กและเยาวชน

เรียน อาจารย์สังคม ทองมี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวพาสณา แดงจันทร์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์” โดยมี อาจารย์ ดร.ชนบทพร วัฒนสุขชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเป็นกรรมการตัดสินการประกวดผลงานศิลปกรรมเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

รักษาการแทนรองคณบดีฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-82 ต่อ 612

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์
เรื่อง การศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปี
ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 ประวัติภูมิหลัง
- 1.2 ความสนใจ ความถนัด
- 1.3 กิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุด

ตอนที่ 2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ตอนที่ 3 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้ จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ โดยจะเริ่มต้นการสัมภาษณ์ด้วยการชี้แจงวัตถุประสงค์ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ และการตอบคำถามในการสัมภาษณ์

1.1 ประวัติภูมิหลัง

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. เพศ
 ชาย   หญิง
3. อายุ.....
4. โรงเรียน.....ชั้น.....
5. เกรตเฉลี่ยรวมทุกวิชา.....
6. เกรตวิชาศิลปะ.....
7. จังหวัดที่เกิด.....
8. นักเรียนมีพี่น้อง.....คน และนักเรียนเป็นลำดับที่.....
9. ในครอบครัวนักเรียน มีใครที่ชอบศิลปะหรือมีความสามารถทางด้านนี้บ้างหรือไม่.....
.....
10. นักเรียนคิดว่าตนเองมีนิสัยและบุคลิกภาพอย่างไร ชน เรียบร้อย หรือ.....
.....
11. บ้านที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ในปัจจุบัน
 ของตนเอง   เช่า
12. บ้านที่พักอาศัยมีลักษณะเป็น
 บ้านเดี่ยว   คอนโด
 ตึกแถว   อื่นๆ.....
13. บริเวณที่อยู่
 ใกล้แหล่งชุมชน   ห่างไกล
14. บริเวณที่พักอาศัยมีแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะหรือไม่
 มี ได้แก่.....
 ไม่มี

1.2 ความสนใจ ความถนัด

1. นักเรียนเริ่มสนใจศิลปะมาตั้งแต่อายุเท่าไรหรือเรียนอยู่ชั้นไหน

.....

.....

.....

2. นอกจากศิลปะนักเรียนมีความสนใจในเรื่องอะไรเป็นพิเศษบ้าง

.....

.....

.....

3. นักเรียนชอบวิชาไหนเพราะอะไร และไม่ชอบวิชาไหนเพราะอะไร

.....

.....

.....

4. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรเวลาที่นักเรียนได้วาดรูประบายสี

.....

.....

.....

5. อะไรเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญที่ทำให้นักเรียนอยากทำงานศิลปะ

.....

.....

.....

6. ภายในหนึ่งสัปดาห์นักเรียนเรียนหรือทำงานศิลปะกี่วัน และถ้าคิดรวมเป็นชั่วโมงประมาณกี่ชั่วโมง

.....

.....

.....

7. ก่อนที่นักเรียนจะเริ่มสร้างงานศิลปะนักเรียนมีขั้นตอนหรือวิธีการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

8. เรื่องอะไรบ้างที่นักเรียนสนใจและมักหยิบยกขึ้นมาเป็นเรื่องราวในการสร้างงานศิลปะ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

9. นักเรียนเริ่มส่งผลงานเข้าประกวดตั้งแต่อายุเท่าไร ใครเป็นคนแนะนำ และเวลาที่มีการจัดการประกวดงานศิลปะนักเรียนทราบข่าวสารข้อมูลจากที่ไหน

.....

.....

.....

10. นักเรียนเคยชนะการประกวดงานศิลปะทางการวาดภาพระบายสีกี่ครั้ง และชนะในหัวข้ออะไรบ้าง

.....

.....

.....

11. ในการประกวดงานศิลปะทางการวาดภาพระบายสีถ้านักเรียนไม่ได้รับรางวัลในการประกวดนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

.....

.....

.....

12. สถานที่ใดที่นักเรียนชอบนั่งทำงานศิลปะมากที่สุด เพราะอะไร

.....

.....

.....

13. ถ้าเกิดปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน นักเรียนมักจะปรึกษาใครและมีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร ด้วยวิธีไหน และผลที่ได้เป็นอย่างไร (ช่วยยกตัวอย่างประกอบ)

.....

.....

.....

14. นักเรียนชอบงานศิลปะของศิลปินคนใด มีใครเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์หรือเป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียนทำงานศิลปะบ้าง

.....

.....

.....

15. นักเรียนมีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมสำหรับพัฒนาความสามารถทางศิลปะของตนเองหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

16. สิ่งที่นักเรียนต้องการเพิ่มเติมในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ดีขึ้นมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 กิจกรรมที่ทำช่วงวันหยุด

1. วันหยุดเสาร์อาทิตย์ นักเรียนมีกิจกรรมอะไรทำเป็นประจำ

.....

.....

.....

2. นักเรียนเรียนพิเศษเสริมในวิชาศิลปะบ้างหรือไม่ ถ้าเรียนเรียนที่ไหน และเริ่มเรียนมานานแล้วหรือยัง ถ้าเรียนเพราะเหตุใดจึงต้องเรียน

.....

.....

.....

3. นักเรียนชอบทำอะไรบ้าง เมื่อมีเวลาว่าง

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

1. นักเรียนได้เรียนวิชาศิลปะที่โรงเรียนหลังเลิกเรียนบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

2. ครูจัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียน

.....

.....

.....

3. ครูมีการวิจารณ์งาน ดีชม และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

4. ครูให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษาในการปฏิบัติงานศิลปะให้แก่ นักเรียนทั้งในและนอกชั้นเรียน

.....

.....

.....

5. ครูคอยช่วยเหลือดูแลนักเรียนในการปฏิบัติงานศิลปะ

.....

.....

.....

6. ครูให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างอิสระ

.....

.....

.....

7. ครูมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน และสถานที่พร้อมในการเรียนการสอน

.....

.....

.....

8. กลุ่มเพื่อนของนักเรียนมีใครชอบศิลปะหรือมีความสามารถทางด้านนี้เหมือนกับนักเรียนบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

9. นักเรียนเคยคุยแลกเปลี่ยนหรือปรึกษากันเรื่องการทำงานศิลปะกับเพื่อนบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

10. ครูนำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่หน่วยงานเอกชนและของรัฐบาลจัดขึ้นบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

11. ครูนำนักเรียนไปทัศนศึกษาชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

12. ครูนำผลงานศิลปะของนักเรียนขึ้นไปตั้งแสดงหรือตกแต่งภายในห้องเรียนหรือภายในโรงเรียนหรือไม่

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

1. คุณพ่อคุณแม่ช่วยเหลือและดูแลในด้านการทำงานศิลปะบ้างหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ปกติคุณพ่อคุณแม่ซื้ออุปกรณ์การทำงานศิลปะให้หรือไม่ ถ้าซื้อจะมีแนวคิดอย่างไร ราคา หรือคุณภาพ

.....

.....

.....

3. คุณพ่อคุณแม่ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาในการทำงานศิลปะบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

4. คุณพ่อคุณแม่ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานของนักเรียนหรือไม่

.....

.....

.....

5. คุณพ่อคุณแม่ให้ความสนใจและรับฟังความคิดเห็น ปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียนหรือไม่

.....

.....

.....

6. คุณพ่อคุณแม่พานักเรียนไปร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนบ้างหรือไม่ บ่อยแค่ไหน

.....

.....

.....

7. คุณพ่อคุณแม่จัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับนักเรียนหรือไม่

.....

.....

.....

8. คุณพ่อคุณแม่จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวความคิดที่แปลกใหม่หรือไม่

.....

.....

.....

9. คุณพ่อคุณแม่พาไปชมสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

10. คุณพ่อคุณแม่จัดพื้นที่ทำงานศิลปะให้เอื้ออำนวยเหมาะแก่การปฏิบัติงานศิลปะของนักเรียนหรือไม่

.....

.....

.....

11. คุณพ่อคุณแม่นำผลงานศิลปะของนักเรียนที่สร้างขึ้นนำไปตั้งแสดงหรือตกแต่งภายในหรือภายนอกบริเวณบ้านบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

แบบสังเกตการทำงานศิลปะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

แบบบันทึกการสังเกตนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมในการทำงานศิลปะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ข้อมูลที่ได้รับจากการสังเกตนี้ จะนำไปประกอบกับเครื่องมืออื่น ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่สามารถสังเกตได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ที่จะใช้วิธีการสังเกต การซักถาม และการจดบันทึกโดยมีแบบบันทึกการสังเกตการทำงานศิลปะนี้เป็นเครื่องมือในการจดบันทึกขั้นตอนต่างๆ ที่ได้ทำการสังเกตการทำงานศิลปะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ ซึ่งในการสร้างเครื่องมือการสังเกตการทำงานศิลปะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์นี้ ได้อาศัยกรอบของการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางศิลปะ ซึ่งจะมีประเด็นหลักโดยการสังเกตและบันทึกข้อมูลตามประเด็นดังนี้

1. การสร้างแนวความคิด : จะเป็นการสังเกตว่าเด็กที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์มีการสร้างแนวความคิดที่ได้คลี่คลายมาจากแรงบันดาลใจหรือไม่ และมีการสร้างเนื้อหาเรื่องราวที่จะใส่เข้าไปในผลงานศิลปะหรือไม่

2. การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ : จะเป็นการสังเกตขั้นตอนที่ว่าเด็กที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์จะมีวิธีการในการคิดค้นรูปทรงทางศิลปะหรือไม่ อย่างไร มีการสร้างภาพร่างหรือสเก็ตบ้างหรือไม่ และมีการพัฒนารูปทรงทางศิลปะที่สร้างขึ้นหรือไม่

3. การใช้สื่อหรือเทคนิค : จะเป็นการสังเกตขั้นตอนในการใช้สื่อ หรือเทคนิคที่ใช้ในการทำงานศิลปะที่กำลังทำการสังเกตอยู่ว่ามีการวางแผนการทำงาน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ความเหมาะสมในการใช้สื่อ และการทำตามแผนที่วางไว้หรือไม่

4. การประเมินผล : จะเป็นการสังเกตการณ์การทำงานของเด็กที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ว่ามีการประเมินผลการทำงานศิลปะของตนหรือไม่ และมีการปรับปรุงแก้ไขผลงานศิลปะที่สร้างเสร็จแล้วหรือไม่

รูปแบบของแบบบันทึกการสังเกตนี้ จะมีลักษณะเป็นการบันทึกสิ่งที่ปรากฏว่ามีหรือไม่มีการปฏิบัติในประเด็นต่างๆ ที่กล่าวไปแล้วนั้น โดยจะมีการบันทึกรายละเอียดต่างๆ ที่พบเห็นหรือจากการซักถามจากตัวเด็กที่มีความสามารถทางด้านทัศนศิลป์ลงในแบบบันทึกการสังเกตนี้ด้วย

แบบสังเกตการทำงานศิลปะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

การสังเกตครั้งที่.....

วันเดือนปี.....เวลาตั้งแต่.....น. ถึง..... น.

สถานที่.....

ชื่อผลงานศิลปะ.....

ขนาดของผลงาน.....X.....

กระบวนการทางศิลปะ			รายละเอียดเพิ่มเติม
	มี	ไม่มี	
1. การสร้างแนวความคิด			
1.1 มีการกำหนดหัวข้อเรื่องหรือชื่อภาพที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้น			
1.2 เนื้อหาคงประกอบของเรื่องเป็นภาพที่สื่อความหมายได้			
1.3 องค์ประกอบของเรื่องมีความสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่อง			
2. การแสดงออกทางรูปทรงศิลปะ			
2.1 มีการสร้างภาพร่าง			
2.2 ภาพร่างมีรูปร่างรูปทรงหลากหลาย			

กระบวนการทางศิลปะ	มี	ไม่มี	รายละเอียดเพิ่มเติม
2.3 นำหลักองค์ประกอบศิลป์มาใช้ ในการจัดวางตำแหน่งต่างๆของรูปร่าง รูปทรง			
2.4 มีการพัฒนารูปทรงทางศิลปะที่ แปลกใหม่มีลักษณะเฉพาะตน			
3. การใช้สี/เทคนิค 3.1 การวางแผนการใช้สีเทคนิค			
3.2 มีทักษะในการใช้สีวัสดุ อุปกรณ์			
3.3 ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม			
3.4 การทำตามแผนที่วางไว้			

กระบวนการทางศิลปะ	มี	ไม่มี	รายละเอียดเพิ่มเติม
4. การประเมินผล 4.1 ตรวจสอบประเมินงานของตนเอง			
4.2 แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานกับเพื่อน			
4.3 การปรับปรุงแก้ไขผลงาน			

หมายเหตุ

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ( )

ลงนามผู้สังเกต _____

แบบสอบถามครูของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์
เรื่อง การศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มี
ความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 6 หน้า โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

2.1 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ตอนที่ 3 กิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

3.1 การส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

3.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

 1. ชาย

 2. หญิง

2. อายุ

 1. 21-30 ปี

 2. 31-40 ปี

 3. 41-50 ปี

 4. 51-60 ปี

 5. 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

 1. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

 2. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

 3. ปริญญาโท

 4. ปริญญาเอก

4. สาขาที่จบ.....

5. ตำแหน่งวิชาการปัจจุบัน.....

6. ประสบการณ์ในการสอนศิลปะ

 1. น้อยกว่า 5 ปี

 2. 5 - 10 ปี

 3. 11 - 15 ปี

 4. มากกว่า 15 ปี

7. โรงเรียนที่ท่านสอนอยู่ในปัจจุบัน.....

8. วิชาที่ท่านสอนอยู่ในปัจจุบัน.....

9. ทักษะติดต่อวิชาศิลปะ.....

.....

.....

แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าท่านเคยปฏิบัติตามบทบาทเหล่านี้หรือไม่ มากน้อยเพียงไร โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ระดับที่ปฏิบัติ” โดยมีตัวเลขแสดงค่าไว้ 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้ง (ปฏิบัติมากที่สุด)
4	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (ปฏิบัติมาก)
3	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ปฏิบัติปานกลาง)
2	หมายถึง	ปฏิบัตินานๆครั้ง (ปฏิบัติน้อย)
1	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	การปฏิบัติ	ระดับที่ปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	✓					
2	คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจ		✓				
3	ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างอิสระ				✓		

ข้อที่	การปฏิบัติ	ระดับที่ปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	2.1 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน						
2	คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจ						
3	ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานอย่างอิสระ						
4	เปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง						
5	ปรึกษาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือดูแลนักเรียนทั้งในการปฏิบัติงานศิลปะในและนอกชั้นเรียน						
6	ให้ความสำคัญและรับฟังความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาในการทำงานศิลปะของนักเรียน						
7	ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานกับนักเรียนของท่านเสมอ						
8	ซักถามนักเรียนถึงกระบวนการทำงาน หรือแนวคิดในการทำงานศิลปะ						
9	มีการวิจารณ์งาน ดีชม และให้ข้อเสนอแนะ						

ข้อที่	การปฏิบัติ	ระดับที่ปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	2.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน จัดสถานที่ในการเรียนการสอนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และมีแสงสว่างเพียงพอ						
2	จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน พร้อมในการเรียนการสอนและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน						
3	สร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนด้วยการกระตุ้น และส่งเสริมการทำงานศิลปะของนักเรียน						
4	นำผลงานศิลปะมาตกแต่งห้องเรียน หรืออาคารเรียนให้สวยงาม						
5	สร้างความเป็นกันเอง ให้โอกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็น						

ตอนที่ 3 กิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน

ข้อที่	การปฏิบัติ	ระดับที่ปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	3.1 การส่งเสริมกิจกรรมศิลปะนอกเวลาเรียน จัดชมรมศิลปะหรือสอนเสริมวิชาศิลปะนอกเวลาเรียน						
2	มีการจัดโครงการพิเศษคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านศิลปะเพื่อส่งเสริมสนับสนุนความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์						
3	จัดกิจกรรมการประกวดการวาดภาพศิลปะในโรงเรียน (โปรดระบุจำนวนครั้ง / ปีในช่องหมายเหตุ)						ครั้ง / ปี
4	นำนักเรียนไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่เอกชนและหน่วยงานต่างๆจัดขึ้น (โปรดระบุจำนวนครั้ง / ปีในช่องหมายเหตุ)						ครั้ง / ปี
5	พานักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ (โปรดระบุจำนวนครั้ง / ปีในช่องหมายเหตุ)						ครั้ง / ปี

ข้อที่	การปฏิบัติ	ระดับที่ปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	3.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน นำผลงานศิลปะของนักเรียนมาติดแสดงที่บอร์ดหรือผนังอาคาร และที่ห้องแสดงผลงานเพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ						
2	จัดแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและเพียงพอที่จะให้นักเรียนได้ใช้ค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัด ความสนใจ						
3	จัดสภาพแวดล้อมทั่วยุไปโรงเรียน ให้ทำทากกระตุ้น เชิญชวนให้นักเรียนเกิดความต้อองการเรียนรู้						

ข้อเสนอแนะ

ท่านใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางทัศนศิลป์อย่างไรบ้าง โปรดอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามผู้ปกครองของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์
เรื่อง การศึกษาการส่งเสริมความสามารถการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9-11 ปีที่มี
ความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์

คำชี้แจง

- แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 5 หน้า โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ
- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ
  - ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2. อายุ

- ( ) 1. 21-30 ปี ( ) 2. 31-40 ปี
 ( ) 3. 41-50 ปี ( ) 4. 51-60 ปี
 ( ) 5. 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ( ) 1. ต่ำกว่า ป.4 หรือ ป.4 ( ) 2. ป.6 หรือเทียบเท่า
 ( ) 3. ม.ต้น หรือเทียบเท่า ( ) 4. ม.ปลายหรือเทียบเท่า
 ( ) 5. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ( ) 6. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 ( ) 7. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- ( ) 1. รับจ้าง
 ( ) 2. เกษตรกร
 ( ) 3. ค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว
 ( ) 4. พนักงานบริษัท รัฐวิสาหกิจ เอกชน
 ( ) 5. ครู อาจารย์
 ( ) 6. รับราชการอื่นนอกจากครู อาจารย์
 ( ) 7. อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้ครอบครัว / เดือน

- ( ) 1. ต่ำกว่า 1,000 บาท
 ( ) 2. 10,001 – 20,000 บาท
 ( ) 3. 20,001 – 30,000 บาท
 ( ) 4. 30,001 – 40,000 บาท
 ( ) 5. มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป

แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าท่านเคยปฏิบัติตามบทบาทเหล่านี้หรือไม่ มากน้อยเพียงไร โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ระดับที่ปฏิบัติ” โดยมีตัวเลขแสดงค่าไว้ 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้ง (ปฏิบัติมากที่สุด)
4	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (ปฏิบัติมาก)
3	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ปฏิบัติปานกลาง)
2	หมายถึง	ปฏิบัตินานๆครั้ง (ปฏิบัติน้อย)
1	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติเลย

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	การปฏิบัติ	ระดับที่ปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	มีความเข้าใจและให้ความสนใจกับสิ่งที่บุตรหลานของท่านมีความสามารถและความถนัด	✓					
2	พยายามดูแลการทำงานทางศิลปะของบุตรหลานของท่านอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ		✓				
3	ส่งเสริมให้บุตรหลานของท่านแสดงออกทางศิลปะตามความคิด ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติอย่างเสรี				✓		

ข้อที่	การปฏิบัติ	ระดับที่ปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	มีความเข้าใจและให้ความสนใจกับสิ่งที่บุตรหลานของท่านมีความสามารถและความถนัด						
2	พยายามดูแลการทำงานทางศิลปะของบุตรหลานของท่านอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ						
3	ส่งเสริมให้บุตรหลานของท่านแสดงออกทางศิลปะตามความคิด ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติอย่างเสรี						
4	ซักถามกับบุตรหลานของท่านถึงกระบวนการทำงานศิลปะ หรือแนวคิดในการทำงานของเขา						
5	ชมเชยและให้กำลังใจในการทำงานศิลปะกับบุตรหลานของท่านเสมอ						
6	ให้ความสำคัญและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานศิลปะของบุตรหลานของท่าน						
7	สนับสนุนให้บุตรหลานของท่านได้เรียนพิเศษ เพื่อปฏิบัติกิจกรรมศิลปะที่แตกต่างไปจากการปฏิบัติในชั้นเรียน						
8	ติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับโรงเรียนของบุตรหลานของท่าน						
9	นำบุตรหลานของท่านไปร่วมปฏิบัติกิจกรรมพิเศษทางศิลปะที่เอกชนและหน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น (โปรดระบุจำนวนครั้ง / ปีในช่องหมายเหตุ)						ครั้ง / ปี

ข้อที่	การปฏิบัติ	ระดับที่ปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
10	จัดหาหนังสือหรือสิ่งต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับบุตรหลานของท่าน						
11	จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานศิลปะ เช่น สีต่างๆ กระดาษ ไม้เก๋ ไม้ขีด ไม้ขีด ให้กับบุตรหลานของท่าน						
12	จัดหารูปแบบงานศิลปะประเภทต่างๆเพื่อกระตุ้นให้บุตรหลานของท่านเกิดแนวความคิดที่แปลกใหม่						
13	ให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษาในการปฏิบัติงานศิลปะ						
14	พามุตรหลานของท่านไปสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางศิลปะ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โบราณสถาน และนิทรรศการศิลปะต่างๆ (โปรดระบุจำนวนครั้ง / ปีในช่องหมายเหตุ)						ครั้ง / ปี
15	แนะนำบุตรหลานของท่านให้รู้จักใช้ความรู้ทางศิลปะไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นและชีวิตประจำวัน						
16	สนับสนุนให้บุตรหลานของท่านได้พัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์งานศิลปะของเขาจนเต็มความรู้ความสามารถ						

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว

ข้อที่	การปฏิบัติ	ระดับที่ปฏิบัติ					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	จัดบริเวณสถานที่ทำงานศิลปะให้มีความเหมาะสมในการปฏิบัติกิจกรรม						
2	สมาชิกในครอบครัวให้การยอมรับในความสามารถทางศิลปะ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน						
3	สมาชิกครอบครัว ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะร่วมกับนักเรียน						
4	สร้างบรรยากาศภายในบ้านให้มีส่วนในการกระตุ้นและส่งเสริมการทำงานศิลปะของบุตรหลานของท่านเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินไม่เคร่งเครียด						
5	ผลงานศิลปะที่บุตรหลานของท่านสร้างขึ้นนำไปตั้งแสดงหรือตกแต่งบ้าน เพื่อให้บุตรหลานของท่านเกิดความภูมิใจ						

ภาคผนวก ง

รายชื่อเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์
และเกียรติประวัติที่ได้รับ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อเด็กอายุ 9-11 ปี ที่มีความสามารถทางทัศนศิลป์

1. เด็กหญิงกานต์ธิดา คำกลอง อายุ 9 ปี โรงเรียนบ้านไทยสามัคคี จังหวัดสระแก้ว

เกียรติประวัติ

- รางวัลพิเศษ ระดับ อนุบาล 1 - ป.3

โครงการประกวดวาดภาพเยาวชน HORSE

Award ครั้งที่ 3 หัวข้อ "รักษ์เมืองไทย"

ประจำปี 2551

- รางวัลชมเชย ระดับชั้น

ประถมศึกษาตอนต้น โครงการประกวดวาด

ภาพระบายสี บริษัท สเต็ดเลอร์ (ประเทศไทย) จำกัด ร่วมกับ มหาวิทยาลัยศิลปากร หัวข้อ ตาม

รอยพ่อ... อนุรักษ์ - พัฒนาพลังงานทดแทน

- รางวัลที่ 2 รางวัลในพื้นที่ภาคกลาง ระดับนักเรียนอายุ 5-9 ปี การประกวดโปสเตอร์

ระดับนักเรียน หัวข้อ "ร่วมฉลอง 100 ปี สยามบรมราชกุมารี" ซึ่งรางวัลได้พระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2. เด็กชายกิตติคุณ เชื้อผู้ดี อายุ 11 ปี โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่

เกียรติประวัติ

- รางวัลชมเชย ระดับกลุ่มอายุไม่เกิน 8 ปี การประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 22

ประจำปี 2550 ในหัวข้อ "พลังสามัคคี...ความดีแห่งแผ่นดิน "

- รางวัลดีเด่น ระดับ อนุบาล 1 - ป.3 การประกวดศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต" ครั้งที่ 19

ประจำปี 2550

- รางวัลพิเศษ ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 การประกวดศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต"

ครั้งที่ 20 ประจำปี 2551

3. เด็กชายจิรววัฒน์ เถอมมือ อายุ 9 ปี โรงเรียนวัดช่างเหล็ก กรุงเทพมหานคร

เกียรติประวัติ

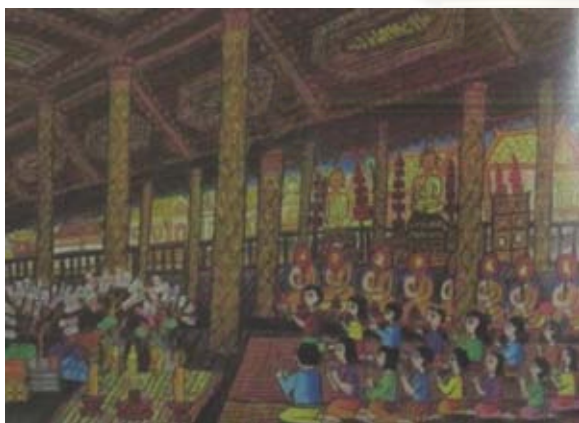
- รางวัลศิลปกรรมเหรียญทองแดง ระดับอายุไม่เกิน 8 ปี โครงการประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๔

- รางวัลที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 โครงการประกวดส่งเสริมวัฒนธรรมความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น ครั้งที่ 4 ประจำปี 2552

- รางวัลพิเศษ ระดับ อนุบาล 1 - ป.3 การประกวดศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต" ครั้งที่ 21 ประจำปี 2552

4. เด็กหญิงณัฐฐา พัชรเวทิน อายุ 10 ปี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

เกียรติประวัติ

- รางวัลเหรียญทองแดง การประกวดวาดภาพระบายสี ศิลปะเด็กนานาชาติ ครั้งที่ 39 ประจำปี 2009 ณ กรุงโตเกียวประเทศญี่ปุ่น

- รางวัลเกียรติบัตร ระดับเยาวชนอายุระหว่าง 9 - 13 ปี การประกวดศิลปกรรมปตท. ครั้งที่ 24 ประจำปี 2552 ในหัวข้อ "ความสุข"

- รางวัลดีเด่น ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 การประกวดศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต" ครั้งที่ 21 ประจำปี 2552

5. เด็กชายณัฐนนท์ กู้เกียรติกาญจน์ อายุ 9 ปี โรงเรียนกรุงเทพวิทยา กรุงเทพมหานคร

เกียรติประวัติ

- รางวัล GRANG PRIX จากงาน
International Children-Art Biennale
Bangladesh 2009

- รางวัลชมเชย ระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 1-3 การประกวด
ศิลปกรรมยุวพัฒน์ ครั้งที่ 16 ปี 2552 หัวข้อ
“คนไทย”เท่านั้นที่ทำให้เมืองไทยน่าอยู่

- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โครงการจินตนา สืบสาน
วรรณกรรมไทย ปีที่ ๓ (2009)

6. เด็กชายทิวทัศน์ คณนะมะ อายุ 10 ปี โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

เกียรติประวัติ

- รางวัลศิลปกรรมเหรียญทอง ระดับอายุ
9-12 ปี โครงการประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชน
แห่งชาติ ครั้งที่ ๓

- รางวัลดีเยี่ยม โครงการมหกรรมศิลปะเด็ก
แห่งเอเชีย ครั้งที่ ๙ (Mitsubishi Asian Children ' s
Enikki Festa 2008 – 2009)

- รางวัลยอดเยี่ยม ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 การประกวดศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต"
ครั้งที่ 21 ประจำปี 2552

7. เด็กชายธนาพล ไสภา อายุ 11 ปี โรงเรียนคลองมหาวกี จังหวัดสมุทรปราการ

เกียรติประวัติ

- รางวัลศิลปกรรมเหรียญทองแดง ระดับอายุระหว่าง 9-12 ปี โครงการประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒

- รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 2 การประกวดวาดภาพระดับเยาวชน อายุ 8-11 ปี หัวข้อ "จักวาลในฝันที่ฉันค้นพบ" เพื่อเป็นตัวแทนประเทศไทย เข้าร่วมการประกวดภาพวาดในการประชุมนานาชาติ APRSAF-16 โดยสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ปี 2553

- รางวัลดีเด่น ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประกวดศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต" ครั้งที่ 20 ประจำปี 2551

8. เด็กชายธีระพัฒน์นันทน์ พลตร อายุ 11 ปี โรงเรียนบ้านไทยสามัคคี จังหวัดสระแก้ว

เกียรติประวัติ

- รางวัลพิเศษ โครงการมหกรรมศิลปะเด็กแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๙ (Mitsubishi Asian Children 's Enikki Festa 2008 – 2009)

- รางวัลที่ 3 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โครงการภาพวาดส่งเสริมวัฒนธรรมความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น ครั้งที่ 4 วันที่ ประจำปี 2552

- รางวัลที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษา 1 – 3

โครงการประกวดวาดภาพระบายสีหัวข้อ "CAT TELECOM ร่วมสร้างโลกสดใสด้วยมือเรา"

9. เด็กหญิงธัญชนก อยู่สำราญ อายุ 9 ปี โรงเรียนศรีจิตรา จังหวัดปทุมธานี

เกียรติประวัติ

- รางวัล PENTEL AWARD การประกวดวาดภาพพระบายสี ศิลปะเด็กนานาชาติ ครั้งที่ 38 ประจำปี 2008

ณ กรุงโตเกียวประเทศญี่ปุ่น

- รางวัลที่ 2 ระดับที่ 2 อายุระหว่าง 9-12 ปี โครงการประกวดวาดภาพจินตนาการสัตว์ทดลอง ครั้งที่ 3 ในหัวข้อ

“สัตว์ทดลองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสัตว์”

- รางวัลรองชนะเลิศ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โครงการประกวดภาพและแสดงนิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชน ภายใต้หัวข้อ ประชาธิปไตยสมบูรณ์ ศิลปะเด็กและเยาวชน ครั้งที่ ๑๓ (พ.ศ.2552)ของสถาบันปริทัศน์ พนมยงค์

10. เด็กหญิงธัญลักษณ์ หิรัญยานันท์ อายุ 11 ปี โรงเรียนคลองมหาวก จังหวัดสมุทรปราการ

เกียรติประวัติ

- รางวัลยอดเยี่ยม ระดับเยาวชนอายุระหว่าง 9 - 13 ปี การประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 24 ประจำปี 2552 ในหัวข้อ “ความสุข”

- รางวัลชนะเลิศ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โครงการประกวดภาพและแสดงนิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชน ภายใต้หัวข้อ ประชาธิปไตยสมบูรณ์ ศิลปะเด็กและเยาวชน ครั้งที่ ๑๓ (พ.ศ.2552)ของสถาบันปริทัศน์ พนมยงค์

- รางวัลดีเด่น ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประกวดศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ครั้งที่ 21 ประจำปี 2552

11. เด็กหญิงธัญพร สุขโต อายุ 11 ปี จากโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ จังหวัด นครสวรรค์

เกียรติประวัติ

- รางวัลศิลปกรรมเหรียญทองแดง ระดับอายุ 9-12 ปี
โครงการประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๓

- รางวัลรองชนะเลิศอันดับหนึ่ง การประกวดภาพวาดสีน้ำ ภายใต้อำเภอ "อาเซียนในความคิดของฉัน"

- รางวัลดีเด่น ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประกวดศิลปกรรมยุวพัฒน์ ครั้งที่ 15 ปี 2551 หัวข้อ "สีสันสดใสจากแผ่นดินไทยที่งดงาม"

12. เด็กหญิงณลินี พฤกษมหาศาล อายุ 9 ปี โรงเรียนบ้านไทยสามัคคี จังหวัด สระแก้ว

เกียรติประวัติ

- รางวัลที่ 3 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 โครงการภาพวาดส่งเสริมวัฒนธรรมความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น ครั้งที่ 4 วันที่ ประจำปี 2552

- รางวัลที่ 2 รางวัลในพื้นที่ภาคกลาง ระดับนักเรียนอายุ 5-9 ปี การประกวดโปสเตอร์ระดับนักเรียน หัวข้อ

"ร่วมฉลอง 100 ปี สำนะโนประชากรไทย" ซึ่งรางวัลโล่พระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- รางวัลดีเด่น รุ่น 7-10 ปี โครงการประกวดภาพวาด สำหรับเด็กอายุ 4-6 ปีและ 7-10 ปี ของสหพันธ์สตรีเพื่อสันติภาพของโลก (ประเทศไทย) ในโครงการ "ใส่สีสดใจใฝ่สันติ ครั้งที่ 5"

13. เด็กหญิงปฐิมา กาญจนอักษร อายุ 11 ปี จากโรงเรียนเทศบาลวัดขจรรังสรรค์ จังหวัดภูเก็ต

เกียรติประวัติ

- รางวัลชมเชย ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประกวดศิลปกรรมเยาวชน ครั้งที่ 16 ปี 2552 หัวข้อ “คนไทย” เท่านั้นที่ทำให้เมืองไทยน่าอยู่

- รางวัลพิเศษ ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โครงการประกวดวาดภาพเยาวชน HORSE Award ครั้งที่ 3 หัวข้อ “รักษเมืองไทย” ประจำปี 2551

- รางวัลเกียรติบัตร ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประกวดศิลปกรรมเยาวชน ครั้งที่ 15 ปี 2551 หัวข้อ “สีสันสดใสจากแผ่นดินไทยที่งดงาม”

14. เด็กชายปัญญาวัฒน์ มหันตปัญญา อายุ 11 ปี โรงเรียนประทุมอนุสรณ์ กรุงเทพมหานคร

เกียรติประวัติ

- รางวัลยอดเยี่ยม ระดับประถมศึกษา ป.4 - ป.6 โครงการประกวดวาดภาพเยาวชน HORSE Award ครั้งที่ 3 หัวข้อ “รักษเมืองไทย”ประจำปี 2551

- รางวัลยอดเยี่ยม ระดับประถมศึกษา ป.4 - ป.6 โครงการประกวดวาดภาพเยาวชน HORSE Award ครั้งที่ 4 หัวข้อ “ประเทศไทยสวยงาม”ประจำปี 2552

- รางวัลที่ 2 ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โครงการประกวดวาดภาพพระบายสีมิชลิน ปี 2552 หัวข้อ “พลังสร้างสรรค์ รักษาสิ่งแวดล้อม”

15. เด็กหญิงปัทมา บัญประกอบ อายุ 9 ปี โรงเรียนวัดช่างเหล็ก กรุงเทพมหานคร

เกียรติประวัติ

- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 โครงการประกวดภาพวาดส่งเสริมวัฒนธรรมความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น ครั้งที่ 2 ประจำปี 2550

- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 โครงการประกวดภาพวาดส่งเสริมวัฒนธรรมความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น ครั้งที่ 3 ประจำปี 2551

- รางวัลชมเชย ระดับเยาวชนอายุต่ำกว่า 9 ปี การประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 24 ประจำปี 2552 ในหัวข้อ "ความสุข"

16. เด็กชายพงศ์สวัสดิ์ ปะลูวันรัมย์ อายุ 9 ปี โรงเรียนวัดช่างเหล็ก กรุงเทพมหานคร

เกียรติประวัติ

- รางวัลศิลปกรรมเหรียญเงิน ระดับอายุไม่เกิน 8 ปี โครงการประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๔

- รางวัลดีเด่น ระดับอนุบาล 1 - ป.3 การประกวดศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต" ครั้งที่ 21 ประจำปี 2552

- รางวัลที่ 3 ระดับที่ 1 ช่วงอายุ 6-8 ปี โครงการประกวดวาดภาพ "จินตนาการสัตว์ทดลอง" ครั้งที่ 2 ในหัวข้อ "สัตว์ทดลองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย"

17. เด็กหญิงพรเบญญา ศิริชัยวัจนเดชา อายุ 11 ปี จากโรงเรียนเทศบาลวัดขจรรังสรรค์ จังหวัดภูเก็ต

เกียรติประวัติ

- รางวัลพิเศษ ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 การประกวดศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต" ครั้งที่ 21 ประจำปี 2552
- รางวัลชมเชย ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 การประกวดศิลปกรรมยุวพัฒน์ ครั้งที่ 16 ปี 2552 หัวข้อ "คนไทย" เท่านั้นที่ทำให้เมืองไทยน่าอยู่
- รางวัลที่ 2 รางวัลในพื้นที่ภาคใต้ ระดับนักเรียนอายุ 10-13 ปี การประกวดโปสเตอร์ระดับนักเรียน หัวข้อ "ร่วมฉลอง 100 ปี สำนะโนประชากรไทย" ชิงรางวัลโล่พระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

18. เด็กหญิงพุกษชาติ ประทุมนันท์ อายุ 11 ปี โรงเรียนสุพรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี

เกียรติประวัติ

- รางวัลชนะเลิศ (Grand Prix) โครงการมหกรรมศิลปะเด็กแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๙ (Mitsubishi Asian Children ' s Enikki Festa 2008 - 2009)
- รางวัลดีเยี่ยม โครงการมหกรรมศิลปะเด็กแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๘ (Mitsubishi Asian Children ' s Enikki Festa 2007 - 2008)
- รางวัลชมเชย ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โครงการจินตนา สืบสาน วรรณกรรมไทย ปีที่ ๒ (2008)

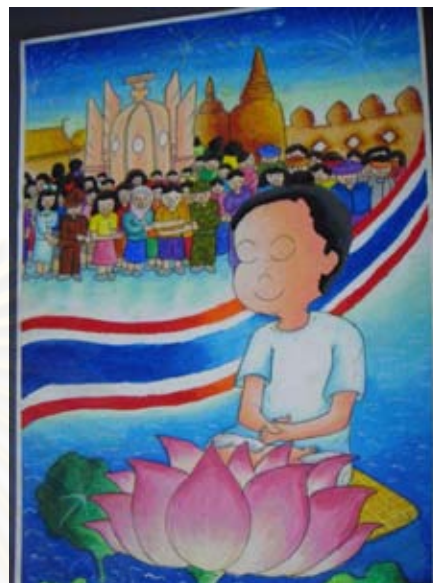
19. เด็กหญิงมานิตรา เม่นศรี อายุ 11 ปี โรงเรียนศรีจิตรา จังหวัดปทุมธานี

เกียรติประวัติ

- รางวัลชมเชย ระดับที่ 2 อายุระหว่าง 9-12 ปี โครงการประกวดวาดภาพจินตนาการ สัตว์ทดลอง ครั้งที่ 3 ในหัวข้อ “สัตว์ทดลองเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสัตว์”

- รางวัลชมเชย การประกวดวาดภาพ ระดับประเทศ “ร้อยใจไทย ได้ร่วมเย็น ครั้งที่ 3” ปี 2551 “สันติสุขชายแดนใต้ ด้วยเส้นสายและสีสัน”

- รางวัลที่ 2 รางวัลในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ระดับนักเรียนอายุ 10-13 ปี การประกวดโปสเตอร์ระดับนักเรียน หัวข้อ “ร่วมฉลอง 100 ปี สยามะโนประชากรไทย” ซึ่งรางวัลโล่พระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

20. เด็กชายวรการ พิมพา อายุ 10 ปี โรงเรียนคลองมหาวงศ์ จังหวัดสมุทรปราการ

เกียรติประวัติ

- รางวัลศิลปกรรมเหรียญทองแดง ระดับอายุ 5-8 ปี โครงการประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒

- รางวัลดีเด่น ระดับอนุบาล 1 - ป.3 โครงการประกวดวาดภาพเยาวชน HORSE Award ครั้งที่ 3 หัวข้อ “รักษามือเมืองไทย”

- รางวัลชมเชย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โครงการประกวดภาพและแสดงนิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชน ภายใต้หัวข้อ ประชาธิปไตยสมบูรณ์ ศิลปะเด็กและเยาวชน ครั้งที่ ๑๓ (พ.ศ.2552) ของสถาบันปรีดี พนมยงค์

21. เด็กหญิงวิภาณี ภูกิ่งเงิน อายุ 11 ปี โรงเรียนวัดช่างเหล็ก กรุงเทพมหานคร

เกียรติประวัติ

- รางวัลเกียรติบัตร ระดับ
เยาวชนอายุระหว่าง 9 - 13 ปี การ
ประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 24
ประจำปี 2552 ในหัวข้อ “ความสุข”

- รางวัลสร้างสรรค์ ระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ ๒ โครงการประกวด
ภาพและแสดงนิทรรศการศิลปะเด็ก
และเยาวชน ภายใต้หัวข้อ จิตสำนึก

ประชาธิปไตย เสรีไทยเพื่อสันติภาพ ครั้งที่ ๑๒ (พ.ศ.2551) ของสถาบันปรีดี พนมยงค์

- รางวัลรองชนะเลิศ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โครงการประกวดภาพและแสดง
นิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชน ภายใต้หัวข้อ ประชาธิปไตยสมบูรณ์ ศิลปะเด็กและเยาวชน
ครั้งที่ ๑๓ (พ.ศ.2552) ของสถาบันปรีดี พนมยงค์

22. เด็กชายศิริภาพ ไทยแสงสง่า อายุ 9 ปี โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่าย ประถม กรุงเทพมหานคร

เกียรติประวัติ

- รางวัล PENTEL AWARD การประกวดวาดภาพระบายสี ศิลปะเด็กนานาชาติ ครั้งที่
38 ประจำปี 2008 ณ กรุงโตเกียวประเทศญี่ปุ่น

- รางวัลเหรียญทองแดง การประกวดวาดภาพระบายสี ศิลปะเด็กนานาชาติ ครั้งที่ 39
ประจำปี 2009 ณ กรุงโตเกียวประเทศญี่ปุ่น

- รางวัลเกียรติคุณเหรียญทอง นิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชนนานาชาติ ที่เมืองไฮวิง
กา ประเทศฟินแลนด์ ครั้งที่ 13

23. เด็กหญิงศิริลักษณ์ คงกลม อายุ 11 ปี โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่

เกียรติประวัติ

- รางวัลชมเชย ระดับอายุ 9-12 ปี โครงการประกวดศิลปกรรมเด็ก และเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๓

- รางวัลชมเชย การประกวดภาพวาดสีน้ำภายใต้หัวข้อ “อาเซียนในความคิด ของฉัน”

- รางวัลพิเศษ ระดับ

ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประกวดศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ครั้งที่ 20 ประจำปี 2551

24. เด็กหญิงสรिता บุญยวิสาข์ อายุ 8 ปี โรงเรียนสุพรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี

เกียรติประวัติ

- รางวัลดีเด่น (Excellence Award) โครงการมหกรรมศิลปะเด็กแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๙ (Mitsubishi Asian Children 's Enikki Festa 2008 – 2009)

- รางวัลพิเศษ ระดับประถมศึกษา อ.1 - ป.3 โครงการประกวดวาดภาพเยาวชน HORSE Award ครั้งที่ 3 หัวข้อ “รักษามือไทย”ประจำปี 2551

- รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 การประกวดวาดภาพระดับเยาวชน อายุ 8-11 ปี หัวข้อ “จักวาลในฝันที่ฉันค้นพบ” เพื่อเป็นตัวแทนประเทศไทย เข้าร่วมการประกวดภาพวาดในการประชุมนานาชาติ APRSAF-16 โดย

สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ปี 2553

25. เด็กหญิงสิรินดา พรำนัก อายุ 11 ปี โรงเรียนคลองมหาวงศ์ จังหวัด สมุทรปราการ

เกียรติประวัติ

- รางวัลดีเด่น ระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประกวด
ศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีที่สุดชีวิต" ครั้งที่ 20
ประจำปี 2551

- รางวัลดีเด่น ระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โครงการ
ประกวดวาดภาพเยาวชน HORSE

Award ครั้งที่ 3 หัวข้อ "รักษ์เมืองไทย" ประจำปี 2551

- รางวัลเกียรติบัตร ระดับเยาวชนอายุระหว่าง 9 - 13 ปี การประกวดศิลปกรรม ปตท.
ครั้งที่ 24 ประจำปี 2552 ในหัวข้อ "ความสุข"

26. เด็กหญิงอรกัญญา อุ่นจิต อายุ 11 ปี จากโรงเรียนเทศบาลวัดขจรรังสรรค์ จังหวัด ภูเก็ต

เกียรติประวัติ

- รางวัลที่ 1 รางวัลในพื้นที่ภาคใต้ ระดับนักเรียนอายุ 10-13 ปี การประกวดโปสเตอร์
ระดับนักเรียน หัวข้อ "ร่วมฉลอง 100 ปี สำนะโนประชากรไทย" ซึ่งรางวัลได้พระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- รางวัลเกียรติบัตร ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประกวดศิลปกรรมยุวพัฒน์ ครั้งที่
15 ปี 2551 หัวข้อ "สีสันสดใสจากแผ่นดินไทยที่งดงาม"

- รางวัลเกียรติบัตร ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประกวดศิลปกรรมยุวพัฒน์ ครั้งที่
16 ปี 2552 หัวข้อ "คนไทย" เท่านั้นที่ทำให้เมืองไทยน่าอยู่

27. เด็กหญิงอรุณา พิมพ์ อายุ 9 ปี โรงเรียนคลองมหาวกี จังหวัดสมุทรปราการ

เกียรติประวัติ

- รางวัลศิลปกรรมเหรียญทองแดง ระดับอายุไม่เกิน 8 ปี โครงการประกวดศิลปกรรมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๓

- รางวัลยอดเยี่ยม ระดับอนุบาล 1 - 3 การประกวดศิลปกรรม "นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต" ครั้งที่ 20 ประจำปี 2551

- รางวัลดีเด่น ระดับเยาวชนอายุต่ำกว่า 9 ปี การประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 24 ประจำปี 2552 ในหัวข้อ "ความสุข"

28. เด็กชายอรรถพล ดาวไสย์ อายุ 11 ปี โรงเรียนบ้านหนองทา จังหวัดศรีสะเกษ

เกียรติประวัติ

- รางวัลที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โครงการภาพวาดส่งเสริมวัฒนธรรมความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น ครั้งที่ 4 วันที่ ประจำปี 2552

- รางวัลรองชนะเลิศ ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โครงการจินตนา สืบสาน วรรณกรรมไทย ปีที่ ๒ (2008)

- รางวัลชมเชย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โครงการประกวดภาพและแสดงนิทรรศการศิลปะเด็กและเยาวชน ภายใต้หัวข้อ ประชาธิปไตยสมบูรณ์ ศิลปะเด็กและเยาวชน ครั้งที่ ๑๓ (พ.ศ.2552) ของสถาบันปรีดี พนมยงค์

29. เด็กหญิงอรวรรณ ชื่นบาน อายุ 11 ปี โรงเรียนบ้านหนองทา จังหวัดศรีสะเกษ

เกียรติประวัติ

- รางวัลยอดเยี่ยม ระดับชั้น
อนุบาลปีที่ 1- ป.3 โครงการประกวด
วาดภาพเยาวชน HORSE Award ครั้งที่
2 หัวข้อ “ประเทศไทยสวยงาม”
ประจำปี 2550

- รางวัลดีเด่น ระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โครงการประกวดวาดภาพเยาวชน HORSE Award ครั้งที่ 4 หัวข้อ
“ประเทศไทยสวยงาม”ประจำปี 2552

- รางวัลชมเชย ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การประกวดศิลปกรรมยุวพัฒน์ ครั้งที่ 16
ปี 2552 หัวข้อ “คนไทย”เท่านั้นที่ทำให้เมืองไทยน่าอยู่

30. เด็กชาย อัฐพล วิโรจน์รัตน์ อายุ 9 ปี โรงเรียนบ้านไทยสามัคคี จังหวัด สระแก้ว

เกียรติประวัติ

- รางวัลพิเศษ โครงการมหกรรม
ศิลปะเด็กแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๙ (Mitsubishi
Asian Children ' s Enikki Festa 2008 –
2009)

- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑
ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น โครงการ
ประกวดวาดภาพพระบายสี บริษัท สเต็ดเลอร์
(ประเทศไทย) จำกัด ร่วมกับ มหาวิทยาลัยศิลปากร หัวข้อ ตามรอยพ่อ... อนุรักษ์ – พัฒนา
พลังงานทดแทน

- รางวัลที่ 1 รางวัลในพื้นที่ภาคกลาง ระดับนักเรียนอายุ 5-9 ปี การประกวดโปสเตอร์
ระดับนักเรียน หัวข้อ “ร่วมฉลอง 100 ปี สยามะโนประชากรไทย” ซึ่งรางวัลได้พระราชทานในสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ภาคผนวก จ

ภาพประกอบการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัมภาษณ์เด็กนักเรียนที่ จ.มหาสารคาม

สังเกตการทำงานเด็กนักเรียนที่ จ.มหาสารคาม

สังเกตการทำงานเด็กนักเรียนที่ โรงเรียน คลองมหาวกี จ.สมุทรปราการ

สัมภาษณ์พูดคุย กับครูศิลปศึกษาในเรื่องการทำงานเด็กนักเรียน
ที่ โรงเรียน คลองมหาวกี จ.สมุทรปราการ

สัมภาษณ์เด็กนักเรียนที่ โรงเรียนวัดช่างเหล็ก กรุงเทพฯ

สังเกตการทำงานเด็กนักเรียนที่ โรงเรียนวัดช่างเหล็ก

สังเกตการทำงานเด็กนักเรียนที่ โรงเรียน สาธิตจุฬา

สัมภาษณ์เด็กนักเรียนที่ จ.สระแก้ว

สัมภาษณ์เด็กนักเรียนที่ จ.สมุทรปราการ

สังเกตการทำงานเด็กนักเรียนที่การแข่งขันประกวด
วาดภาพระบายสี (สด) ที่ ไบเทค บางนา

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพาสณา แดงจันทร์ เกิดเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2524 จังหวัดนนทบุรี สำเร็จ การศึกษาหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยช่างศิลป์ ลาดกระบัง เมื่อปี การศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อใน ปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต วิชาเอก ทัศนศิลป์-เซรามิกส์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อปีการศึกษา2543- 2547 จากนั้นเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2550

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย